

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

162. A

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1923:59
JUSTITIEDEPARTEMENTET

ALLMÄNFARLIGA BROTT.

FÖRBEREDANDE
UTKAST TILL STRAFFLAG

SPECIELLA DELEN. V.

AV

JOHAN C. W. THYRÉN

I DISTRIBUTION HOS
A.-B. GLEERUPSKA UNIV.-BOKHANDELN, LUND

Pris kr. 7:50.

Statens offentliga utredningar 1923

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag angående magistraternas befriande i visst avseende från ansvar för kronopubbörden m. m. Norstedt. 57 s. **Fi**.
2. Förslag till lag om lösdrivares behandling m. fl. författningar. Del 5 av fattigvårdslagstiftningskommitténs betänkanden. Palmquist, xj, 423 s. **S**.
3. Spannmålsmarknadssakkunnigas betänkande. Norstedt. 41 s. **Jo**.
4. Betänkande med förslag till lag om församlingsstyrelse samt till bestämmelser om folkskoleärendenas överflyttning från den kyrkliga till den borgerliga kommunen m. m. Palmquist, vj, 304 s. **E**.
5. Skolkommissionens betänkande. 5. Organisatoriska och ekonomiska utredningar. Norstedt. 236 s. **E**.
6. Utredning angående vissa spörsmål rörande städernas domstolsväsen. Av N. Herlitz. Norstedt. 164 s. **Ju**.
7. Statens ställning till järnvägarna i olika främmande länder. Av A. Lilienberg. Tullberg. 411 s. **K**.
8. Folkomröstningskommitténs utredningar angående referendum i främmande länder. 4. Folkomröstningsinstitutet i Nordamerikas förenta stater. Av H. Tingsten. Tullberg. iv, 339 s. **Ju**.
9. Förslag till strafflag, allmänna delen, samt förslag till lag angående villkorlig frigivning jämte motiv. Marcus, xij, 534 s. **Ju**.
10. Folkomröstningskommitténs utredningar angående referendum i främmande länder. 3. Folkomröstningsinstitutet i den schweiziska demokratin, dess förutsättningar, former och funktioner. Av A. Brusewitz. Tullberg. 331 s. **Ju**.
11. Utredning rörande ombyggnad av Strömsholms kanal samt uträkning av kanalen från Smedjebacken till Ludvika. Meddelande från Kungl. Kanalkommissionen. Nr 5. Haggström. 133 s. 2 kart. **K**.
12. Betänkande och förslag angående det eklestiska arrendeväsendet. Beckman. xij, 239 s. **E**.
13. Vägkommissionens betänkanden. 4. Förslag till lag om enskilda vägar m. m. Marcus. 147 s. **K**.
14. Betänkande med förslag till avtal rörande Stockholms bangårdsfråga. Beckman. 46 s. 10 kart. **K**.
- 15-17. Försvarsrevisionens betänkande. 3. Betänkande och förslag rörande revision av Sveriges försvarsväsende. Del 1. Inledande avdelning, lantförsvaret. viij, 661 s. Del 2. Sjöförsvaret, sammanfattning av revisionens förslag, särskilda yttranden. (2), 741 s. Del 3. Bilagor. (2), 90, 33, 28, 19, 53, 85, 4, 30, 2, 48, 30, 36, 6 s. Beckman. **Fö**.
18. Kommunalförfattningssakkunnigas betänkande 4 med förslag till lag om landsting m. m. Beckman. 235 s. **S**.
19. Betänkande angående decisiv folkomröstning, avgivet av folkomröstningskommittén. Tullberg. 40 s. **Ju**.
20. Folkomröstningskommitténs utredningar angående referendum i främmande länder. 5. Folkomröstningsinstitutet utanför Schweiz och Förnta staterna. Tullberg. 71 s. **Ju**.
21. Betänkande angående ordnandet av Stockholms förrortsbanefråga. Blom. 126 s. 11 kart. **K**.
22. Betänkande och förslag i fråga om kvinnors tillträde till statstjänster. 3. Kvinns behörighet att innehava prästerlig och annan kyrklig tjänst. Marcus. 51 s. **Ju**.
23. Betänkande med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning m. m. Norstedt. 55 s. **Ju**.
24. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 6. Utredning angående lämpliga distributionsystem för landsbygds elektrifiering. Beckman. viij, 192 s. **Jo**.
25. Inventering av odlingsjord längs Inlandsbanan från Ströms södra sockengräns till Stormman. Tullberg. 30 s. 2 kart. **Jo**.
26. 1921 års pensionskommitténs betänkande. 2. Betänkande angående avveckling av den stårhus efter präst tillförsäkrade förmånen av tjänst- och nådar samt beredande i sammanhang därmed av förbättrad pensionering från prästerskapets änke- och pupillkassa. Tullberg. 100 s. **E**.
27. Underdånigt betänkande med förslag till löne-reglering för befattningshavare i domsagorna m. m. Beckman. 85 s. **Ju**.
28. Underdånigt betänkande med förslag till förordning angående tillverkning av brännvin m. m. Blom. 67 s. **Fi**.
- 29-30. Den industriella demokratiens problem. 1. Betänkande jämte förslag till lag om driftsnämnder. 240 s. 2. Den industriella demokratin i utlandet. 267 s. Tullberg. **S**.
31. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 18. Den svenska mekaniska verkstadsindustriens utveckling intill krigsutbrottet. Av E. Linder. Tullberg. iv, 435 s. **Fi**.
32. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 19. Sveriges bryggeriindustri. Av A. Lilienberg. Tullberg. iv, 40 s. **Fi**.
33. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 20. Garverindustriens produktionsförhållanden. Av W. Smith. Marcus. iv, 175 s. **Fi**.
34. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 21. Kvalitetsfrågan hos det svenska vetet. Av H. Nilsson-Ehle. Marcus. 16 s. **Fi**.
35. Samorganisation av riksdagsbiblioteket och den centrala statsförvaltningen i bok- och biblioteksavseende. Av V. Gödel. Marcus. 54 s. **Fi**.
36. Betänkande och förslag rörande förvaring av förmånskat tillräkneliga förbrytare jämte förslag till internering av farliga återfallsförbrytare. Lund, Berling. 116 s. **Ju**.
37. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 22. Översiktstabeller angående den svenska industriens utveckling 1891-1920 jämte anmärkningar. Marcus. iv, 147 s. **Fi**.
38. Efterskrift till Om röstsammanräkning vid kommunala val enligt lagarna den 9 juni 1922. Av E. v. Heidenstam. Beckman. (s. 53-61.) **S**.
39. Om röstsammanräkning vid kommunala val enligt lagarna den 9 juni 1922. Av E. v. Heidenstam. Andra upplagan. Med efterskrift. Beckman. (4), 61 s. **S**.
40. Jordkommissionens betänkanden. 6. Om sociala arrendebestämmelser, avlösning av arrendejordbruk, förekommande av vanhävd, upphävande av fideikommiss i fast egendom, anskaffande av tomtmark till bostäder m. m. Marcus. 505 s. **Ju**.
41. Skolkommissionens betänkande. 6. Om rätt för elever, utexaminerade från statens högre lärarinneseminarium, att vinna inträde vid universitet och där avlägga examen samt om folkskollärares fortbildning i vetenskapligt avseende. Norstedt. 63 s. **E**.
42. Lagerhus- och kylhuskommitténs betänkande. 2. Lagerhusväsendet i Sverige och därmed sammanhängande förhållanden. Norstedt. viij, 300 s. **Jo**.
43. Förslag till tullstadga jämte motivering. Norstedt. (2), 134 s. **Fi**.
44. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 23. De svenska järn- och metallmanufakturindustriernas utveckling med särskild hänsyn till förhållandena vid tiden närmast före världskrigets utbrott. Av G. Delling. Tullberg. iv, 196 s. **Fi**.

Fortsättning å omslagets tredje sida.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1923:59
JUSTITIEDEPARTEMENTET

ALLMÄNFARLIGA BROTT.

FÖRBEREDANDE
UTKAST TILL STRAFFLAG

SPECIELLA DELEN. V.

AV

JOHAN C. W. THYRÉN

I DISTRIBUTION HOS
A.-B. GLEERUPSKA UNIV.-BOKHANDELN, LUND

LUND 1923
BERLINGSKA BOKTRYCKERIET

FÖRORD.

De av mig förut utgivna fyra utkast, som falla inom strafflagens speciella del, hava omhandlat brott mot kroppslig okränkbarhet, ärekränkingsbrott samt förmögenhetsbrott. Ehuru vissa områden av brott mot enskild person ännu återstå, har jag i nu föreliggande utkast övergått till behandlingen av s. k. allmänfarliga brott, bland annat på grund av det nära sammanhanget mellan sistnämnda brott och brotten mot kroppslig okränkbarhet samt mot förmögenhet.

Såvitt här behandlade brott upptagits i nuvarande strafflag, återfinnas de till största delen i 19 samt för övrigt i 14 och 22 kapitlen. Härom se Motiverna, sid. 124.

Den komparativa framställningen vilar i det väsentliga på samma grundlag som i föregående delar. Hänsyn har emellertid här tagits även till det år 1922 utgivna finska samt till det under detta år utgivna danska strafflagsförslaget.

Såsom bilaga till den historiska översikten hava i parallelltryck sammanställts hithörande delar av Lagkommitténs förslag 1839, Lagberedningens förslag 1844, Strafflagen 1864 i dess ursprungliga lydelse samt nu gällande lag. Dessutom finnes K. K. ^{18/1} 1855 »om en fridlysningsstadga för allmänna kanal-, sluss-, jernvägs- och telegrafanläggningar», vilken bildar den historiska utgångspunkten för Str. L. 19: 11—14, införd sid. 120 ff.

I det under innevarande år av strafflagskommissionen utgivna förslag till strafflag, allmänna delen, hava det allmänna minimum och det allmänna maximum för straffarbete (tukthus) bestämts annorlunda än i det av mig år 1916 utgivna utkast (4—15 år i stället för 6—20 år); liknande gäller även om bötesstraffets maximum (90 dagsböter i stället för 200). Med hänsyn till önskvärdheten av att straffsatserna i samtliga till strafflagens speciella del hörande utkast vila på enhetlig bas, har emellertid nu föreliggande utkast (V) likasom de föregående (I—IV) tillsvidare utgått från bestämmelserna i utkastet av 1916.

Av förut anförda skäl hava tillsvidare förbigåtts dels bestämmelser rörande åtalsinstitutet dels bestämmelser motsvarande dem om påföljd enligt Str. L. 2: 19.

Utkastets närmast följande del torde komma att omfatta förfalskningsbrotten.

Lund 24 september 1923.

Johan C. W. Thyrén.

Förkortningar av citerade lagar och lagförslag.

- Aarg.** = Kantonen Aargaus strafflag.
- Allm. Utk.** = Förberedande utkast till strafflag. Kap. I—XIII (allmänna delen). Av Johan C. W. Thyrén. 1916.
- App. A.-Rh.** = Strafflagen för Appenzell Ausser-Rhoden (Appenzell Inner-Rhoden saknar kodifierad straffrätt).
- Arg.** = Argentinas strafflag.
- Bas.** = Strafflagarne för kantonen Basel-Stadt och kantonen Basel-Landschaft (nästan likalydande).
- Belg.** = Belgiens strafflag.
- Bern** = Kantonen Berns strafflag.
- Bulg.** = Bulgariens strafflag.
- Calif.** = Californiens strafflag.
- Chil.** = Chiles strafflag.
- Col.** = Columbias strafflag.
- D.** = Danmarks strafflag.
- D. Fsl. 1923** = »Betänkning afgiven af Straffelovskommissionen af 9. November 1917.» København 1923.
- D. K. Fsl.** = »Betänkning afgiven af Kommissionen nedsat til at foretage et Gennemsyn af den almindelige borgerlige Straffelovgivning. 2) Udkast til almindelig borgerlig Straffelov med Motiver». 1912.
- Eng.** = Engelsk straffrätt (anförd efter *Stephen, A Digest of the Criminal Law*; siffrorna avse artt.).
- Eng. Fsl.** = Engelska strafflagsförslag (af 1878, 1879 och 1880).
- Fi.** = Finlands strafflag.
- Fi. Fsl.** = Förslag till ny strafflag. II och III delen. Av Professor Allan Serlachius, enligt uppdrag av Justitieministeriet. Helsingfors 1922.
- Fr.** = Frankrikes strafflag.
- Freib.** = Kantonen Freiburgs strafflag.
- Geg.** = »Gegenentwurf zum Vorentwurf eines deutschen Strafgesetzbuches» (av Kahl, v. Lilienthal, v. Liszt och Goldschmidt). 1911.
- Gen.** = Kantonen Genève's strafflag.
- Glar.** = Kantonen Glarus' strafflag.
- Graub.** = Kantonen Graubündens strafflag.
- Grek.** = Greklands strafflag.
- H.** = Hollands strafflag.
- Ind. Pen. C.** = »Indiska strafflagen» av 1871, gällande för vissa områden i indiska arkipelagen.
- Iowa** = Iowas strafflag.
- It.** = Italiens strafflag.
- Jap.** = Japans strafflag.
- L. B.** = Lagberedningens förslag (1844).
- L. K.** = Lagkommitténs förslag (1839).
- Luz.** = Kantonen Luzerns strafflag.
- Mex.** = Mexikos strafflag.
- M. B.** = Missgärningsbalken av 1734 års lag.

- N.** = Norges strafflag.
- Nebr.** = Nebraskas strafflag.
- Neuch.** = Kantonen Neuchatels strafflag.
- N. S. Wales** = Strafflagen för Nya Syd-Wales.
- N. Zeal.** = Strafflagen för Nya Zeeland.
- N. Y.** = Staten New Yorks strafflag.
- N. Carol.** = Nord Carolinas strafflag.
- Obw.** = Kantonen Obwaldens strafflag.
- Port.** = Portugals strafflag.
- Queensl.** = Queenslands strafflag.
- R.** = Rysslands strafflag.
- Rum.** = Rumäniens strafflag.
- S.** = Sveriges strafflag.
- Schaffh.** = Kantonen Schaffhausens strafflag.
- Schw. Fsl.** = Schweiziska strafflagsförslaget (i lydelsen af 1918).
- Serb.** = Serbiens strafflag.
- Serb. Fsl.** = Serbiska strafflagsförslaget (lydelsen av 1910).
- S. Fsl. 1923** = Förslag till strafflag, allmänna delen, samt förslag till lag angående villkorlig frigivning, jämte motiv avgivna av strafflagskommissionen. Stockholm 1923.
- Soloth.** = Kantonen Solothurns strafflag.
- Sp.** = Spaniens strafflag.
- Spec. Utk. I** = Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. I. Brott mot kroppslig ocränkbarhet. Av Johan C. W. Thyren. Lund 1917.
- Spec. Utk. II** = Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. II. Av Johan C. W. Thyren. Lund 1919.
- Spec. Utk. III** = Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. III. Av Johan C. W. Thyren. Lund 1920.
- Spec. Utk. IV** = Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. IV. Av Johan C. W. Thyren. Lund 1922.
- S:t Gall.** = Kantonen S:t Gallens strafflag.
- T.** = Tysklands strafflag.
- T. Fsl. 1909** = »Vorentwurf zu einem Deutschen Strafgesetzbuch. Bearbeitet von der hierzu bestellten Sachverständigen Kommission». 1909.
- T. Fsl. 1919** = Entwürfe zu einem Deutschen Strafgesetzbuch, veröffentlicht auf Anordnung des Reichs-Justizministeriums. Zweiter Teil: Entwurf von 1919. Berlin 1921.
- Thurg.** = Kantonen Thurgaus strafflag.
- Tic.** = Kantonen Ticinos strafflag.
- Tex.** = Texas' strafflag.
- Torps Fsl.** = »Betænkning angaaende de af den under 11. August 1905 nedsatte Straffelovskommission udarbejdede Forslag indeholdende Udkast til Love vedrørende den borgerlige Straffelovgivning med Motiver. Efter Justitsministeriets Anmodning udarbejdet af Carl Torp». 1917.
- Turk.** = Turkiets strafflag.
- Ung.** = Ungerns strafflag.
- Venez.** = Venezuelas strafflag.
- Waadt** = Kantonen Waadts strafflag.
- Wallis** = Kantonen Wallis' strafflag.
- West. Austr.** = Westaustraliens strafflag.
- Zug** = Kantonen Zugs strafflag.
- Zür.** = Kantonen Zürichs strafflag.
- Ö.** = Österrikes strafflag.
- Ö. Fsl.** = Österriska strafflagsförslaget (i lydelsen av 1912).

FÖRSTA AVDELNINGEN.

Utkast till Lag.

Allmänfarliga brott.

1 §.

Framkallar man fara för annans liv genom att uppsåtligen orsaka

1. eldsvåda; eller
2. explosion; eller
3. översvämning medelst skada å fördämning eller på annat sätt; eller
4. gruvolycka; eller
5. tågsammanstötning, skeppsbrott eller dylik olycka medelst åtgärd å kommunikationslinje eller därtill hörande material eller på annat sätt;

straffes, där han insett eller bort inse faran, med tukthus i högst femton år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må straffet kunna nedsättas till fängelse i minst två år samt, där gärningen ej medförde skada å annans person och gärningsmannen ej heller hade uppsåt att åstadkomma sådan skada, till fängelse i minst ett år.

Hade gärningsmannen uppsåt att beröva någon livet eller bragtes många människor i fara eller ljöt någon av gärningen döden, må straffet kunna höjas till tukthus i tjugo år eller på livstid.

2 §.

Den, som framkallar allmän fara för människoliv genom att uppsåtligen

1. utsprida smittosam sjukdom; eller
2. förgifta brunnar, vattenledningar, livsmedel eller annat; eller
3. tillverka, införa eller utsprida hälsovådliga varor;

straffes, där han insett eller bort inse faran, med tukthus i högst femton år.

Ljöt någon av gärningen döden, må straffet kunna höjas till tukthus i tjugo år eller på livstid.

Innebar gärningen allmän fara för människors hälsa, dock i mindre mån än nu är sagt; straffes med fängelse i minst ett år eller, där omständigheterna äro försvårande, med tukthus i högst åtta år.

3 §.

Framkallar man förödelse å främmande egendom eller fara för sådan förödelse genom att uppsåtligen

1. orsaka eldsvåda, explosion, översvämning eller någon annan av de i 1 § avsedda olyckor; eller
2. utsprida smittosam djursjukdom; eller
3. förgifta vatten, foder eller annat; eller
4. utsprida växtsjukdom;

straffes, där han insett eller bort inse faran och ej enligt 1 eller 2 § till högre straff skall dömas, med tukthus i högst tio år eller, där omständigheterna äro mildrande, med fängelse i minst sex månader.

4 §.

Har någon gjort försök till gärning, varom i föregående §§ stadgas, och insåg han eller borde han inse, att gärningen innebar fara, som där för varje fall omtalas, vare försöket straffbart.

5 §.

Den, som, utan att göra sig förfallen till ansvar enligt 1 eller 3 §, genom att uppsåtligen överträda särskild plikt, skada skydds-inrättningar eller annan främmande egendom, borttaga tecken eller uppsätta falskt tecken, stoppa farled, hindra eller försvåra räddningsåtgärder eller på annat sådant sätt vållar olycka, som avses i 1 §, och därigenom framkallar fara för annans liv eller fara, som i 3 § sägs, för främmande egendom; straffes, där han insett eller bort inse, att sådan fara kunde följa av hans handling, med fängelse eller, där omständigheterna äro försvårande, med tukthus i högst åtta år.

Bragtes många människor i fara eller ljöt någon av gärningen döden, må straffet kunna höjas till tukthus i tolv år.

Skedde ej olyckan men fanns fara därför, straffes gärningsmannen, där han ej gjort sig förfallen till ansvar enligt 4 §, med fängelse eller, där omständigheterna äro mildrande, med böter.

6 §.

Bryter någon uppsåtligen mot föreskrifter, givna till förekommande eller hämmande av smittosam sjukdom bland människor, djur eller växter; straffes, där ej enligt 2, 3 eller 4 § till högre straff skall dömas, med fängelse eller böter.

7 §.

Har någon, genom uppsåtligt utspridande av smittosam djursjukdom eller genom uppsåtlig förgiftning av djur, väsentligen

minskat värdet av annans jakt- eller fiskerätt; straffes med fängelse eller böter.

8 §.

Den, som vid ledning eller utförande av byggnadsföretag uppsåtligen eller av oaktsamhet på sådant sätt avviker från allmänt vedertagna regler för dylikt arbete, att därav uppstår fara för människoliv; straffes med fängelse eller, där omständigheterna äro mildrande, med böter.

Lag samma vare, där någon genom leverans av underhaltiga materialier till sådant företag uppsåtligen eller av oaktsamhet framkallar fara, som här sägs.

9 §.

Har någon i vinningssyfte genom att bryta avtal eller utsprida falska rykten eller genom annat dylikt svek uppsåtligen framkallat brist på livsmedel eller väsentligt fördyrande därav; straffes med fängelse och därjämte minst femtio dagsböter.

10 §.

Den, som uppsåtligen hindrar eller stör användandet av allmän

1. postförbindelse, järnväg eller spårväg; eller
2. gas-, vatten- eller kloakledning; eller
3. telegraf- eller telefonanläggning eller anläggning för framställande eller överförande av elektrisk eller annan energi;

straffes med fängelse, där gärningen ej är särskilt med svårare straff belagd. Äro omständigheterna mildrande, må straffet kunna nedsättas till minst tjugo dagsböter.

Lag samma vare, där någon uppsåtligen hindrat eller stört användandet av allmän väg, farled eller flottled, och fara, den han insett eller bort inse, därav uppstått för människoliv.

11 §.

Följde av gärning, som i 10 § omtalas, vattenbrist eller annan allmän nöd eller allmän fara för människoliv; må straffet kunna höjas till tukthus i åtta år.

12 §.

Försök till brott, som i 5, 9 eller 10 § omtalas, är straffbart; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, från straff kunna frias.

13 §.

Den, som genom att uppsåtligen underlåta särskild plikt eller föröva skadegörelse eller borttaga tecken eller uppsätta falskt tecken eller på annat dylikt sätt framkallar fara för hinder eller störing, som avses i 10 §, straffes med böter, där han insett eller bort inse faran och gärningen ej är särskilt med svårare straff belagd; dock må, där omständigheterna äro mildrande samt hinder eller störing ej inträffade, från straff kunna frias.

14 §.

Har, i fall som i 1, 3, 5, 6 eller 10 § omförmälas, gärningsmannen för gärningens utförande övat våld å person eller ävnt hot, som innebar omedelbar fara för person, eller har han företagit gärningen i avsikt att underlätta utförandet av annat brott, som i lag är med frihetsstraff belagt, eller att tillgodogöra sig eller annan frukterna av sådant brott; må straff enligt 1 § kunna förhöjas till tukthus i tjugo år eller på livstid; straff

enligt 3 § till tukthus i femton år; straff enligt 5 § första stycket till tukthus i tio år; samt straff enligt 5 § tredje stycket eller enligt 6 eller 10 § till tukthus i åtta år.

15 §.

Har någon genom att av oaktsamhet vålla eldsvåda eller annan olycka, som i 1 eller 3 § sägs, framkallat fara för människoliv eller för förödelse å främmande egendom eller har han genom att av oaktsamhet utsprida smittosam sjukdom eller vålla förgiftning framkallat allmän fara för människors liv eller hälsa; dömes, där han insett eller bort inse den fara och gärningen ej enligt 5 § skall strängare bestraffas, till fängelse eller böter.

Skedde förödelse å främmande egendom och äro omständigheterna försvärande, må straffet kunna höjas till tukthus i sex år.

Bragtes många människor i fara eller fick annan av gärningen död eller svår kroppsskada, må straffet kunna höjas till tukthus i tio år.

16 §.

Den, som genom att av oaktsamhet överträda särskild plikt eller skada skyddsinrättningar eller företaga annan handling, som i 5 § sägs, framkallat fara för olycka, som i 1 § avses; straffes med böter, där han insett eller bort inse, att hans handling innebar fara för människoliv.

17 §.

Hindrar eller stör någon av oaktsamhet användandet av allmän inrättning, som i 10 § omtalas; straffes med böter. I fall, som i 11 § sägs, må till fängelse kunna dömas.

18 §.

Den, som i syfte att föröva brottslig gärning eller därtill medverka, anskaffar, tillverkar eller förvarar sprängämne; straffes med fängelse eller böter.

19 §.

Har någon begått brott, som i detta kap. omtalas, genom missbruk eller försummelse i utövning av yrke; må domstolen såsom straffpåföljd kunna döma honom förlustig rättigheten att det yrke utöva för en tid av minst ett och högst tio år eller för alltid.

Överordnad, som efter domens lagakraftvinnande bibehåller honom i tjänst, eller som anställer honom i tjänst under den tid, straffpåföljden varar; straffes med böter.

ANDRA AVDELNINGEN.

Komparativ översikt av nuvarande europeisk straffrätt.

INLEDNING.

Det av staten genom straffsanktionen skyddade intresse, som genom brottet angripes, kan antingen vara ett direkt statsintresse — då angreppet omedelbart riktar sig mot själva statsorganisationen — eller ett indirekt — då det omedelbart riktas mot ett annat objekt (och således endast medelbart angriper staten såsom sådan). I förra fallet föreligger ett »brott mot staten». I senare fallet kan angreppet inskränka sig till ett enkelt rättssubjekt eller i varje fall vara skarpt begränsat: *en* människas liv eller hälsa, hennes känsloliv, hennes förmögenhet, vissa bestämda saker o. s. v. Varje sådant angrepp kan emellertid (utan att därför förvandla sig till ett brott mot staten) tänkas växa i extensitet, så att det riktar sig icke mot ett utan (mer eller mindre bestämt) mot flere människoliv, mot egendom i vidsträckt omfång o. s. v. Under omständigheter kan denna extensitet hos angreppet vara mycket betydlig, kanske så gott som gränslös (t. ex. lössläppande av kolerasmitta).

Teoretiskt läte sålunda tänka sig, att man motsvarande *hela* området för »brott mot enskild» uppställde, såsom ett slags överbegrepp, »brott mot allmänheten» el. dyl. Så sker dock icke i la-

garne. Likasom vissa angrepp (t. ex. religionsfridsbrott) endast straffas, då de angripa allmänheten — icke, då angreppet inskränker sig till en enskild person — så förekommer även, omvänt, att vissa angrepp behandlas enligt de vanliga bestämmelserna om »brott mot enskild», även om än så många enskilda rättssubjekt samtidigt angripas.

Till den del emellertid lagstiftaren uppställer särskilda rekvisit för »brott mot allmänheten», kunde man i viss mening beteckna samtliga dessa brott såsom *allmänfarliga*, i motsats till de rekvisit, som avse enskilda angreppsobjekt. I liknande mening kunde även brott mot staten kallas allmänfarliga, då jämväl vid dessa angreppet, även omedelbart betraktat, har en allmän räckvidd. Såsom emellertid termen *allmänfarliga brott* vanligen användes, omfattar den alldeles icke brotten mot staten (jfr. dock ned. sid. 80) och av brott mot allmänheten endast en viss grupp, huvudsakligen (ett större eller mindre antal) brott, som på ett allmänt sätt angripa antingen kroppintegritet eller egendom eller, såsom ofta är fallet, båda dessa på en gång.

Full konsekvens iakttaga lagarne härvid icke. Om exempelvis någon sätter eld å en liten avsides belägen byggnad, vari *en* människa bor eller för ögonblicket befinner sig, så kan den i angreppet innehållna faran vara bestämt begränsad till detta enda människoliv och till ifrågavarande ringa egendom. Strängt teoretiskt skulle således fallet föras samman med andra — icke »allmänfarliga» — angrepp på liv eller egendom, och icke med t. ex. eldsåsättande å hus i by eller stad, där många människoliv och mycken egendom utsättes för fara. Men lagarna hava haft den uppfattningen, att ett sådant särskiljande vore konstlat. Ifrågavarande handling, att *åsätta eld*, är nämligen så ofta i praktiken förenad med fara av obestämt omfång, att de funnit naturligt att medtaga även undantagsfall, där så icke är förhållandet.

Å andra sidan är det icke det vanliga, att lagarna under de allmänfarliga brotten upptaga alla handlingar av vad slag de

vara må, som i stor eller obestämd utsträckning angripa kroppsin-tegri-tet eller egendom. Mer eller mindre långt gående gene-ralisationer (särskilt på basis av skadegörande handling) före-komma visserligen i åtskilliga fall; så **Ö.** 85 b (*boshafte Beschädi-gungen eines fremden Eigentumes . . wenn . . daraus eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit, körperliche Sicherheit von Menschen, oder in grösserer Ausdehnung für fremdes Eigentum entstehen kann*), 85 c i. f.; **Sp.** 572 (*estragos por medio de cualquiera otro agente ó medio de destrucción tan poderoso como los expresados*) och några andra lagar av den spanska gruppen, t. ex. **Chil.** 485; jfr. även **Port.** 471 (*ou agente de igual poder*); **Eng.** *Steph.* 208 (*who does anything which en-dangers the health, life, or property of the public or any part of it*); **Aarg.** 174; **Geg.** 216 (*Wer . . durch Beschädigung eigener oder frem-der, beweglicher oder unbeweglicher Sachen das Leben eines anderen oder in bedeutendem Umfange fremde Sachen gefährdet*); **Ö. Fsl.** 425 (*Wer unter anderen besonders gefährlichen Umständen eine Gefahr für das Leben anderer herbeiführt*); i viss mån även **Fi. Fsl.** 17: 1 (*eller annan sådan ofärd*); om **Fi. Fsl.** 17: 4; **Torps Fsl.** 166 och **D. Fsl.** 1923, 170 jfr ned. sid. 81. Men oftast upprä-kna lagarne vissa hand-lingar — åstadkommande av eldskada, översvämning etc. — som erfarenhetsmässigt pläga innebära allmänfara av nämnda art; och upprä-kningen är limitativ. Dessa handlingar och *inga andra* med-tagas (men dessa medtagas ofta, såsom ovan anmärkt, även om de — mera undantagsvis — icke skulle innebära allmänfara). Skulle allmänfara åstadkommas genom någon annan handling än de av lagen förutsedda, så återstår följaktligen endast att föra fallet till brott mot enskild — vilket, då sistnämnda brott mer-ändels äro byggda icke på fara utan på skada, bland annat kan betyda, att intet straff inträder, såvida intet skadeuppsåt kan visas (eller — om försöket i det givna fallet icke är kriminali-serat — såvitt icke skada verkligen åstadkommits).

Sistnämnda omständighet innebär för övrigt i sin mån — för de flesta lagars vidkommande — en förklaringsgrund till att

vissa angrepp på liv eller egendom utbrutits såsom »allmänfarliga» brott. Lagstiftaren har i allmänhet avstått från att kriminalisera handlingar, som innebära *fara* för liv eller egendom, såvida icke antingen skada verkligen inträtt eller försök föreligger (och sålunda uppsåtet gått ut på skada). Därtill kommer, att även den verkliga inträdda skadan, för vad angår de mindre svåra fallen, ofta endast leder till straff, då den framkallats uppsåtligt; och att försöksstraff ofta icke inträder, annat än då död eller svårare kroppsskada åsyftats. I praxis hava då framträtt vissa fall, där syfte att åstadkomma skada å liv eller hälsa icke visats och kanske icke heller (någon större) skada inträtt, men där faran varit synnerligen omfattande och elakartad (eldsåsättande, skada å järnvägslinje etc.). För dessa fall har det legat nära till hands att bygga brottet på fara (allmänfara) i stället för på skada, i det lagstiftaren i första hand icke fäster sig vid vad som verkligen hänt eller som åsyftats, utan vid vad som lätt kunnat inträffa. Visserligen hava lagarna icke heller genomfört denna synpunkt med konsekvens, ty i några fall (utsättning, duell etc.) byggas särskilda rekvisit, inom området för brott mot kroppintegritet, på fara i stället för skada utan att tillhöra den allmänfarliga gruppen.

De handlingar, vilka såsom allmänfarliga fått en särskild behandling, strängare än den vanliga, växla i olika lagar. Det mest typiska fallet, och som aldrig saknas, är *eldsåsättande* (mordbrand). Ofta i nära sammanhang härmed uppställas åstadkommande av *explosion* samt av *översvämning*. En grupp, som framför allt i våra moderna förhållanden fått stor betydelse, utgöres av angrepp på *kommunikationsanstalter* (till lands, sjös eller i luften). En besläktad grupp, därvid dock stundom faran för kroppintegritet träder tillbaka i andra planet och överhuvud till en viss grad andra intressen än liv och egendom äro bestämmande, utgöres av angrepp på *ledning* av varjehanda slag, viktiga för den moderna kulturen: telegraf-, telefon-, kraftledningar,

vattenledningar etc. Ett synnerligen typiskt fall av angrepp på kroppintegritet erbjuder *utspridande av sjukdomssmitta*. Men även genom (icke organiserat) *gift* kan allmänfara uppstå, om t. ex. brunnar, vattenledningar, för allmän spridning avsedda varor förgiftas. Motsvarande allmänfara för egendom kan åstadkommas genom utspridande av *smittosam kreaturssjukdom* eller åstadkommande av allmän *förgiftningsfara för kreatur*. Ävenså t. ex. genom spridande av en för *växter* farlig organism.

Beträffande den *systematiska anordningen* hava äldre lagar (likasom bland moderna lagar **R.**) icke uppställt någon särskild grupp av allmänfarliga brott utan behandlat dem dels tillsammans med skadegörelse, dels även i annat sammanhang, t. ex. bland brott mot kroppslig integritet eller bland bedrägeribrotten. Moderna lagar och förslag hava gemenligen utbrutit dem i en grupp för sig (eller i flera grupper).

---

1) Eldskadegörelse.

A) Brottets bas.

Såsom förut anmärkt, är det särskilda institutet eldskadegörelse, sådant det i lagar och rättspraxis förekommer, icke strängt knutet till begreppet *allmänfara*. Å andra sidan begränsas institutet vanligen på det sätt, att icke varje angrepp på sak medelst eldsåsättande medtages: endast handlingar, som innebära fara för (låt vara ett enda) människoliv (eller för människoboning) eller för egendom av något större utsträckning (eller värde). Jfr i sistnämnda avseende **S.** 19: 3 (*uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torvmosse, växande eller skuren gröda, sädes-, hö- eller halmstack, ved-, kol-, timmer- eller brädhög, eller dylikt*); **Fi.** 34: 4 (*hus, byggnad eller fartyg . . . eller växande, skuren eller upptagen gröda, hö- eller halmstack, skog eller torvmosse, eller upplag af redskap, ved, kol, timmer, bräder eller andra förråd, eller af varor, eller annat dylikt*); **D.** 282 (*Skov, Tørvemose, Hede eller Ager, Tømmer- eller Brændeforraad, Korn- eller Høstakke, Hytter eller Skure, eller andre lignende Gjenstande*); **T.** 308 (*Gebäude, Schiffe, Hütten, Bergwerke, Magazine, Warenvorräte, welche auf dazu bestimmten öffentlichen Plätzen lagern, Vorräte von landwirtschaftlichen Erzeugnissen oder von Bau- oder Brennmaterialien, Früchte auf dem Felde, Waldungen oder Torfmoore*); **Ung.** 422²; **Fr.** 434, 6 st. (*soit à des pailles ou récoltes en tas ou en meules, soit à des bois disposés en tas ou en stères, soit à des voitures ou wagons chargés ou non chargés de marchandises, ou autres objets mobiliers et ne faisant point partie d'un convoi contenant des personnes*); **Belg.** 510; **It.** 300

(området sträcker sig förutom byggnader, gruvor, skogar, gröda m. m. ned till alla *ammassi o depositi di materie combustibili*, men jämlikt art. 310 straffas gärningen efter 424 såsom vanlig skadegörelse, om faran inskränkt sig till egendom *di lieve entità*); **Sp.** 571 (förer de fall, där värdet icke översteg 250. pesetas och fara för eldens spridning var absolut utesluten — *con circunstancias que manifestamente excluyan todo peligro de propagación* — till vanlig skadegörelse); **Port.** 469 (liknande Sp.: värdegräns 20 milreis); **Rum.** 360 (liknande Fr.); **Bulg.** 384 (limitativ uppräknings); **Turk.** 164, 165 (likaså); **T. Fsl. 1919**, 254 o. s. v. Stundom ligger begränsningen i uttrycket (*eldsvåda* el. dyl.); t. ex. **N.** 148; **H.** 157; **Ö.** 166; **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 368; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl. 1923**, 167; **T. Fsl. 1909**, 189; **Geg.** 215; **Ö. Fsl.** 416¹; **Schw. Fsl.** 187; **Serb. Fsl.** 149. Det förekommer emellertid även i åtskilliga fall, att ingen sådan gräns av lagarne uttryckligen uppställs. Så **R.** 562: denna lag gör emellertid överhuvud ingen principiell skillnad mellan allmänfarliga brott och skadegörelse, jfr. ov.; **Grek.** 410; **Thurg.** 201, 199; **Graub.** 192; **Luz.** 109, 113; **Obw.** 93, 94; **Glar.** 115; **Schwyz** 100; **Sol.** 168; stundom även i utomeuropeisk rätt, t. ex. **Miss.** 1042. I flertalet bland dessa fall visar dock det jämförelsevis höga straffminimum, att lagen icke avser att tagas alldeles efter orden; att t. ex. meningen icke är, att den, som förstör ett främmande föremål av ringa värde genom att kasta det in i en kakelugn med brinnande brasa, skall straffas enligt det speciella eldskadegörelseinstitutet. Det är sålunda att antaga, att gemenligen ett visst område av skadegörelse medelst eld förekommer, där straff inträder för vanlig skadegörelse; någons gång kvalificeras sådan skadegörelse (så **D. Fsl. 1923**, 265²).

Den såsom särskilt institut uppställda eldskadegörelsen är i de flesta lagar indelad i ett större eller mindre antal straffbarhetsnivåer. Några lagar, särskilt inom den spanska gruppen, uppställa ett betydligt antal sådana nivåer, därvid ofta värdet spelar en avgörande roll. Så **Sp.** 561—571 etc. Även före-

kommer, att alla straffminima sänkas, då värdet understiger ett visst kvantum (**Rum.** 364: sexhundra lei). Å andra sidan förekommer även — **N.** 148 är det förnämsta exemplet bland gällande lagar; dess ståndpunkt delas av flera bland förslagen: **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 368; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl.** 1923, 167; **T. Fsl.** 1909, 189; **Geg.** 215; **T. Fsl.** 1919, 254; **Ö. Fsl.** 416¹ — att inga efter objektens beskaffenhet åtskilda nivåer uppställas, utan all särskild behandlad eldskadegörelse sammanföres i ett institut (även om t. ex. olika stadier på handlingsprogressen medföra olika straffbarhet och kvalifikationer förekomma för det fall, att någon ljugit döden m. m.).

Sådan emellertid nivåskillnaden vanligen genomföres, framträder däruti den ovan anmärkta dubbelheten i själva grundlaget för de allmänfarliga brotten. De angrepp, som rikta sig mot människoliv, äro i det hela strängare kriminaliserade än de, som rikta sig enbart mot egendom — låt vara att enstaka fall av egendomsfara (t. ex. antändande av sprängämnesupplag) kanske utbrytas till strängare behandling. Det närmare utförandet av tanken varierar ganska mycket och härvid spelar motsatsen mellan vad man kallar abstrakt och konkret fara en betydlig roll. Kanske 1) begränsar lagen den högre straffbarhetsnivån till objekter av den art — i främsta rummet människoboningar — att deras antändning *gemenligen* är förbunden med fara för människoliv (även om *in casu* ingen fara för människor förekom). Kanske 2) låter lagen det komma an på huruvida — oansett beskaffenheten av det antända föremålet — i det givna fallet faktiskt förelåg fara för människoliv. Kanske 3) sammansättas båda synpunkterna alternativt, så att lagen såsom högre grad uppställer dels angrepp på människoboningar etc. dels sådana angrepp, likagott på vad objekt, som i verkligheten innesluta angrepp på människoliv. Kanske 4) sammansättas de kumulativt, så att det fordras såväl att det angripna föremålet är människoboning etc. som att *in casu* människoliv utsättes för fara. Här bör ytter-

ligare anmärkas, att, om lagen, såsom ofta sker, förer människoboning (utan avseende på konkret fara för människoliv) till det högre straffbara området, detta till väsentlig del kan finna sin förklaring däri, att lagen vill skydda en persons *hem* i högre grad än första bästa sak, nämligen med hänsyn till det affektionsvärde för personen, som tillkommer hemmet med vad däruti är — en synpunkt besläktad med grunden till hemfridsbrottsinstitutet och sålunda nära sammanhängande med kriminalisationerna av angrepp på individens känsloliv.

ad 1. Den abstrakta faran användes såsom bas av följande lagar: **T.** 306 (*ein Gebäude, ein Schiff oder eine Hütte, welche zur Wohnung von Menschen dienen, oder eine Räumlichkeit, welche zeitweise zum Aufenthalt von Menschen dient, und zwar zu einer Zeit, während welcher Menschen in derselben sich aufzuhalten pflegen*; överensstämmande med lagens ord har rättspraxis, *RG.* 23,103, fastslagit lagens tillämplighet även i fall, då tillfälligtvis ingen människa förefanns); **Fr.** 434 (*généralement aux lieux habités ou servant à l'habitation*; även järnvägsvagn etc. under förutsättning av konkret fara för människor); **It.** 300 (*edifizii destinati all'abitazione*); **Port.** 463 (*edificio ou qualquer logar habitado; edificio destinado legalmente á reunião de cidadãos; edificio destinado á habitação dentro de povoado, posto que não habitualmente habitado*); **Rum.** 357; **Bulg.** 383²⁻³ (byggnad, skepp eller hydda, däri människor bo eller som äro bestämda till boning; byggnad eller annan lokal, som för tillfället tjänar till boning, på en tid då den vanligen bebos); **Grek.** 408; **Waadt** 314⁵; **Bern** 189; **Freib.** 205²⁻³ (även järnvägsvagnar och gruvor *servant temporairement de séjour aux personnes, dans un temps où des personnes ont l'habitude d'y séjourner*); **Tic.** 393; **Neuch.** 246. I några av dessa lagar, t. ex. **Fr.**, innehåller den beträffande graden inga andra än dessa på fara för människoliv byggda fall; i andra lagar åter, särskilt **It.**, hava jämte detta område medtagits allehanda svårare fall av angrepp på egendom.

ad 2. Konkret fara användes såsom bas i **D.** 280 (*under*

saadanne Omständigheder at han maatte indse, at Andres Liv derved udsattes for aabenbar Fare — dock endast när elden åsatts *Huus eller Skib*); **H.** 157² (*indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is*); **Ö.** 167 *f* (*unter solchen Umständen, wobei zugleich menschliches Leben augenscheinlicher Gefahr ausgesetzt war*); **Belg.** 510 (*å boningar etc. contenant une ou plusieurs personnes au moment de l'incendie; ävensom à tous lieux, même inhabités, si, d'après les circonstances, l'auteur a dû présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes au moment du crime*); **Sp.** 562 (*los que incendiaren edificio, alquería, choza, albergue ó buque en puerto, sabiendo que dentro de ellos se hallaban una ó mas personas*); **Graub.** 193³ (*wenn . . dadurch Menschen in Lebensgefahr versetzt worden*); [**Aarg.** 169 *b* (*subjektivt: wenn die Brandlegung in der Absicht geschah, um einen oder mehrere Menschen der Lebensgefahr auszusetzen*);] **Glar.** 116 *pr.* (*wenn die Brandstiftung an Gebäuden verübt worden ist, in welchen zur Zeit des Feuerausbruches sich Menschen aufgehalten haben, und dieser Umstand dem Täter bekannt sein musste*); **Zür.** 197; **Schwyz** 99; **Schw. Fsl.** 187 (*Bringt der Täter wissentlich Leib und Leben von Menschen in Gefahr*). — **It.**, som närmast använder den abstrakta faran såsom skiljelinje (300, jfr. ov.), låter den konkreta faran medföra en ytterligare stark straffförhöjning (309: *Quando alcuno dei fatti preveduti negli articoli precedenti abbia prodotto pericolo per la vita delle persone, la pena in essi stabilita è aumentata della metà*). — Även beträffande denna grupp gäller, att lagarna stundom med livsfara koordinera åtskilliga andra fall, där det endast är fråga om (fara eller) skada på egendom. Såsom framgår av de anförda stadgandena, är lagarnas ståndpunkt med avseende på det subjektiva rekvisitet olika, varom jfr. ned.

ad 3. Alternativt: abstrakt eller konkret fara såsom bas användes i **S.** 19: 1 (*hus, byggnad, fartyg eller annat, där människor bo, eller vanligt eller veterligt är, att de eljest vistas*); **Fi.** 34: 1 (*hus, byggnad, fartyg eller annat, som tjänar människor till boning, eller där människor å tid, då gärningen begås, pläga uppehålla sig eller där honom*

veterligen någon finnes); **R.** 563³ (bebodda byggnader eller skepp, bergverk eller gruvor eller sådana obebodda byggnader, skepp, rum eller andra platser, varest vid den tidpunkten veterligen befann sig en människa, vars liv utsattes för fara); **Thurg.** 197 (wer Wohngebäude oder Gegenstände, von welchen sich ihrer Lage nach das Feuer menschlichen Wohnungen leicht mitteilen kann . . . ferner wer in Schiffen, Eisenbahnwagen oder andern Räumlichkeiten zu einer Zeit, in welcher sich Menschen darin aufhalten . . .); **Schaffh.** 133; **Bas.** 163; **Gen.** 216 (*édifices . . . habités ou contenant des personnes . . . lieux quelconques habités ou servant à l'habitation ou même inhabités, si, d'après les circonstances, l'auteur avait prévu qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes au moment du crime*); **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, § 8: Wohngebäude oder andere menschliche Aufenthaltsorte (Schiffe, Eisenbahnwagen oder sonstige Räumlichkeiten, in denen sich zur Zeit der Brandlegung Menschen aufhalten); **App. A.-Rh.** 128; **St. Gall.** 96¹ (ein Wohnhaus, sei es zur Zeit der Tat bewohnt oder nicht, oder . . . ein anderes Gebäude, in welchem sich zur Zeit der Tat Menschen aufhalten). Även inom denna grupp koordineras ofta svårare fall av egendomsskada med de här i fråga varande.

ad 4. Kumulativt: abstrakt fara förenad med konkret: **Ung.** 423¹ (welcher einen im § 422 Z. 1 bezeichneten Gegenstand [ein Haus, eine Hütte, eine Mühle, ein Gebäude oder irgend eine Räumlichkeit, welche zur Wohnung von Menschen dient oder bestimmt ist, oder zum Zusammenkunftsorte von mehreren Menschen benutzt wird] zu einer Zeit vorsätzlich in Brand setzt, während welcher ein oder mehrere Menschen sich darin befinden) — vissa offentliga byggnader m. m. koordineras härmed; **Eng.** *Steph.* 419 *a* (any dwelling-house, any person being therein — med detta fall likställes emellertid en mängd andra).

De lagverk, som utan någon åtskillnad mellan olika straffnivåer samla eldskadegörelsen i ett institut, bestämma oftast detta så, att bland annat hela området av konkret fara för människoliv medtages i institutet. Så **N.** 148 (*ildebrand . . . hvorved*

tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom let kan foraarsages); **Fi. Fsl. 17: 1** (*fara för annans liv, hälsa eller egendom*); **D. K. Fsl. 368**; **Torps Fsl. 163**; **D. Fsl. 1923, 167** (*Fare for andre Menneskers Liv eller for fremmed Ejendom eller Formueinteresse i betydeligt eller uberegneligt Omfang — sålunda exempelvis fara för panträtt i egendomen*); **T. Fsl. 1909, 189**; **Geg. 215**. Däremot kan det ej anses, att hela området för den abstrakta faran medföljer: svårligen låter t. ex förstörelsen av varje än så obetydlig boning för människor beteckna sig såsom »udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom». Å andra sidan förekommer i denna lagstiftning även, att det enhetliga institutets bas (för vad angår fara för människoliv) närmast är abstrakt; därvid ett visst område av konkret fara uteslutes. Jfr. **T. Fsl. 1919, 254** (*wer fremde Gebäude, fremde zur Wohnung oder zum Aufenthalt von Menschen dienende Räumlichkeiten oder fremde Schiffe, Bergwerke, Waldungen, Heiden, Felder, Moore oder Vorräte von Waren oder Bodenerzeugnissen in Brand setzt*: uttrycket *zum Aufenthalt dienend* torde här, lika med gällande tyska lagen, icke få anses innefatta den rent tillfälliga befintligheten av en människa (t. ex. i en lastvagn). **Ö. Fsl. 416** intager den ståndpunkt, att varje *Feuersbrunst* å främmande sak (vilket torde förutsätta en viss större extensitet av elden) medtages, med eller utan fara för människoliv.

B) Brottets Konsumtion.

Om eldsåsättandet konsekvent byggdes på allmänfara, så skulle detta betyda, att det objektiva rekvisitet endast innehölle åstadkommande av allmänfara genom eld, utan avseende på huruvida elden åsattes det ena eller andra föremålet. Vi hava sett, att lagarnas uppfattning i allmänhet är en helt annan. Den lag emellertid, som kommer nämnda ståndpunkt närmast, är **H. 157**. Den fordrar, att eldsåsättande sker lika gott på vad föremål men under sådana förhållanden, att antingen allmänfara för

egendom (*gemeen gevaar voor goederen*) eller fara för människoliv (*levensgevaar voor een ander*) uppstår. För brottets konsummation fordras således, att eld *åsatts* — vilket torde betyda, icke att den »utbrutit» såsom »eldsvåda», men väl, att handlingen fortskridit så långt, att elden kan väntas av sig själv gå vidare. Å andra sidan föreligger brottet icke därmed, att elden *åsatts* eller ens därmed, att den utbrutit såsom eldsvåda: det fordras därutöver, såvida fara för människoliv är utesluten, allmänfara för egendom. Tämligen nära denna lag står **N. 148** (*den, som forvolder ildebrand . . . hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom let kan foraarsages*) samt flera av förslagen (**Fi. Fsl. 17: 1**; **D. K. Fsl. 368**; **Torps Fsl. 163**; **D. Fsl. 1923, 167**; **T. Fsl. 1909, 189**; **Geg. 215**; **Serb. Fsl. 149**). Dessa lagverk skilja sig dock såtillvida från H., att de för konsummationen icke nöja sig med, att eld *åsatts*, utan fordra, att eldsvåda utbrutit, varjämte predikatet allmänfara utbytt mot »fara för vidsträckt ödeläggelse» el. dyl.). Emellertid förekommer ej sällan, att sådana bestämmelser (där först *eldsvådan* innebär konsummation) suppleras av subsidiära bestämmelser om visst åstadkommande av *fara för eldsvåda*; därom jfr ned. — Om samtliga dessa lagverk, incl. H., gäller, att de såtillvida uppgivit principen om »allmän» fara, att de medtaga även den bestämt begränsade faran för *ett* människoliv.

Det vanliga är emellertid, såsom vi sett, att lagarna, utan att låta elementet av allmänfara komma till synes, uppställa bestämda objekt i rekvisitet, oftast fördelade i grader (exempelvis människoboningar etc. i en högre grad, skogar etc. i en lägre o. s. v.). Därmed är möjligheten given, att en lag kan stadga olika konsummation för olika grader (såsom **S. 19: 1, 2** jft med **19: 3**).

Bortsett härifrån, föranleder de flesta lagarnas ställning i konsummationsfrågan närmast till åtskiljande av två huvudgrupper av lagbestämmelser. Om *a* betecknar objektet i ett givet mordbrandsrekvisit, så kan lagrummet antingen 1) fordra att elden

hunnit *a*, för att brottet skall vara fullbordat, eller ock 2) blott fordra, att eldfara uppstått för *a*.

ad 1. Någon gång nöja sig lagarna icke med att föremålet *a* antänts, utan fordra ett visst fortskridande. Så **Port.** 463, som fordrar hel eller delvis förstöring av föremålet (*aquelle que, voluntariamente, pozer fogo, e por este meio destruir em todo ou em parte*); i vissa undantagsfall kan dock en tidigare konsumtion inträda (467: *quando o criminoso tentou mais de uma vez o incendio, ou que este fosse objecto de concerto entre muitos criminosos*). Ävenså **R.** 562, dock blott med hänsyn till vissa objekt (skogar etc.), jfr ned. Vidare **Schw. Fsl.** 187 (*wer vorsätzlich eine Feuersbrunst verursacht*). [Om **N.** och det flertal förslag, som för konsumtion fordra eldsvåda jämte allmänfara jfr ov.]. **Ö.**, som i 166 uppställer en mycket tidig konsumtion som allmän regel, låter enligt 167 *e* — även ledes som allmän regel — eldens *utbrytande* medföra en väsentligt ökad straffbarhet.

Vanligast är dock, att brottet är konsumerat, i och med att *a* antänts, även om elden icke utbrutit eller skada skett. Så **S.** 19: 3 (annan ståndpunkt 19: 1, 2, jfr. ned.); **D.** 283; **T.** 306 (annorlunda 308, jfr. ned.); **Sp.** 561 ff.; **Eng. Steph.** 419 *a*; **Grek.** 410; **Thurg.** 199 (annorlunda 197); **Waadt** 312; **Wall.** 323; **Schaffh.** 135¹ (annorlunda 133); **Bern** 191; **Freib.** 208 (annorlunda 205²); **Tic.** 393; **Neuch.** 251. (I några av dessa länder torde emellertid meningarna vara delade därom, huruvida »antändande», »elds-åsättande» etc. innebär en tidigare konsumtionspunkt än eldens utbrytande). Nu nämnda lagbestämmelser följa i fråga om det subjektiva rekvisitet de vanliga reglerna, så att gärningsmannen, för att falla under straffbestämmelsen, antingen skall hava direkt antänt *a* eller, om han närmast satt eld å ett annat föremål *m* (därifrån elden gått vidare till *a*), därvid skall hava haft uppsåtet, att elden skulle spridas från *m* till *a*. Men några lagar äro strängare: de föra gärningsmannen hit, även om han satt eld å *m* utan uppsåt, att elden skulle hinna *a*, men under för-

hållanden, som inneburo fara för att så skulle ske (förutsatt naturligen på den objektiva sidan, att elden verkligen träffade *a*). Detta gäller **Fr.** 434⁹ (*celui qui aura communiqué l'incendie à l'un des objets énumérés dans les précédents paragraphes, en mettant volontairement le feu à des objets quelconques appartenant soit à lui, soit à autrui, et placés de manière à communiquer ledit incendie, sera puni de la même peine que s'il avait directement mis le feu à l'un desdits objets*); **Rum.** 362; **Turk.** 163—165. — **Belg.** 516, 517 är något mindre sträng; den tillämpar ifrågavarande regel, endast ifall de båda sakernas inbördes läge var sådant *que l'incendie a dû nécessairement se communiquer de l'une à l'autre*. Liknande **Port.** 465 (*de modo que a comunicação houvesse de ser effeito natural do incendio d'estes objectos sem accidente imprevisto*).

ad 2. Där lagen icke för konsummationen fordrar antändande av föremålet *a*, kan den antingen fordra, att ett annat (icke under kretsen *a* fallande) föremål *m* antändes (med fara för *a*) eller ock — mera sällan — nöja sig med den fordran, att eldfara på ena eller andra sättet skall hava skapats för *a* (t. ex. fara för självantändning). De lagar, som intaga den förra ståndpunkten, uppställa någon gång bestämda fordringar på beskaffenheten av det antända föremålet *m*. **Bulg.** 386 förklarar sålunda uttryckligen, att det indirekta fallet av mordbrand förutsätter, att gärningsmannen antänt sitt eget *hus eller ett annat sitt föremål, hörande till de uppräknade objekterna* för mordbrand; jfr. **T. Fsl.** 1919, 254. Liknande bestämmelser finnas i **Fi.** 34: 1, 4 och **Ung.** 422, vilkas närmare tolkning emellertid lämnar rum för åtskilliga tvivelsmål. **Sp.** 574 använder ett mindre straff för det fall, att någon antänt sin egen byggnad *en lugar poblado*. Mestadels göra dock lagarna intet förbehåll rörande beskaffenheten av det omedelbart antända föremålet *m*. Så **S.** 19: 1 (*à något, varifrån elden till sådana boningar eller vistelserum lätteligen spridas kan*), likaså *ib.* § 2 *i. f.*; **It.** 308 (talar dock, liksom några bland nedannämnda lagar, endast om *cose di sua proprietà*); **Grek.** 408; **Thurg.**

197 (*Gegenstände, von welchen sich ihrer Lage nach das Feuer menschlichen Wohnungen leicht mitteilen kann*); **Graub.** 192 (*an fremdes oder auch an sein eigenes Besitztum, mit Gefahr für Menschen oder für fremdes Eigentum*); **Schaffh.** 133; **Luz.** 109; **Obw.** 93; **Glar.** 115; **Freib.** 205² (*à d'autres objets qui, par leur nature ou leur placement, peuvent communiquer le feu aux édifices mentionnés au N° 1*); **Bas.** 166 (*eigene oder fremde Sachen, von denen er weiss, dass sie geeignet sind, den in den §§ 163 und 164 genannten Gegenständen das Feuer mitzuteilen*); **Zug** 105; **App. A.-Rh.** 128; **Sol.** 166. Någongång begränsas det indirekta fallet genom förutsättningarna, att gärningsmännen skall hava åsyftat att sätta eld å föremålet *a*: **Zür.** 202 (*Wer Sachen, die vermöge ihrer Beschaffenheit und Lage geeignet sind, den in den §§ 197—200 bezeichneten Gegenständen das Feuer mitzuteilen, in der Absicht in Brand steckt, Brandstiftung an diesen letzteren Gegenständen zu verüben, soll gleich bestraft werden, wie wenn er diese Gegenstände unmittelbar in Brand gesteckt hätte*); likaså **St. Gall.** 96².

Endast få lagar bestämma rekvisitet så vidsträckt, att det endast fordras åstadkommande, lika gott hur, av eldfara för *a*. Så är förhållandet i **Ö.** 166 (*Das Verbrechen der Brandlegung begeht derjenige, der eine Handlung unternimmt, aus welcher nach seinem Anschläge an fremdem Eigentume eine Feuersbrunst entstehen soll, wenn gleich das Feuer nicht ausgebrochen ist oder keinen Schaden verursacht hat*); **Aarg.** 167 (*Wer, um ein eigenes oder fremdes Gebäude, oder einen fremden Wald in Brand zu stecken, eine zur Anzündung desselben geeignete und keine weitere Tätigkeit von seiner Seite erheischende Vorkehr trifft, macht sich des Verbréchens der Brandlegung schuldig, ohne Rücksicht darauf, ob der Brand wirklich ausbricht, oder nicht*). Båda dessa lagar låta sålunda utvidgningen på rekvisitets objektiva sida följas av en inskränkning på den subjektiva, i det att det nämligen fordras *syfte* att åstadkomma eldsvåda (och ej blott insikt om faran). För vad den österrikiska lagen angår, gör för övrigt lagens vidare avfattning det tvivelaktigt, huruvida den objektiva utvidgningen skett fullt medvetet från lagstiftarens sida.

Såsom förut anmärkt och av de anförda lagställena framgår, förekommer ej sällan, att i en given lag konsumtionen är olika för olika fall: **S.** 19: 1, 2 jft med 3; **T.** 306, 308 (enligt sistnämnda § straffas det indirekta angreppet alltid, även om faran gäller människoboning, enligt denna mildare bestämmelse: därav följer, att brottet enligt § 306 först konsummeras med antändningen av där nämnda objekt, men brottet enligt § 308 redan med antändningen av egen sak); **Port.** 463, 467; **R.** 562, 563 (i fråga om de i § 563 uppräknade föremål, människoboning etc., gäller, att brottet är fullbordat, även därmed att skada på de i § 562 nämnda föremål skett och fara finnes för eldsvådans utsträckande till föremål av den i § 563 nämnda art); **Grek.** 408, 410; **Thurg.** 197, 199; **Schaffh.** 133, 135; **St. Gall.** 96, 99, 100.

I den mån lagen fordrar för konsumtion, att resultat skall hava uppstått av handlingen (t. ex. »eldsvåda»), ligger nära till hands, att den uppställer en subsidiär bestämmelse, byggd på *fara* för eldsvåda etc. Ty försöksbestämmelsen (vilken vid dylika rekvisit visserligen alltid finnes) sträcker sig ju i varje fall icke längre än över det område, där gärningsmannen icke blott insett sin gärnings farlighet utan även haft uppsåt att framkalla resultatet. — Sålunda straffas enligt **N.** 150 den, som framkallar *saadan fare som i § 148 nævnt ved at undlade at udføre nogen ham paahvilende særlig pligt* o. s. v. I det väsentliga samma ståndpunkt torde intagas av **Fi. Fsl.** 17: 4; **D. K. Fsl.** 371. Bestämmelserna i **Fi. Fsl.** 17: 4; **Torps Fsl.** 166 och **D. Fsl.** 1923, 170 inrymma ifrågavarande fall men hava vidsträcktare omfång; därom jfr. ned.

Stundom förekommer en särskild kriminalisation rörande indirekt förorsakande av eldsvåda eller fara därför, t. ex. för den, som under pågående eldsvåda eller med vetskap om att sådan hotar, hindrar dess förebyggande eller bekämpande genom förstöring, skadande eller undanskaffande av redskap eller på annat sätt. Så **N.** 149 (*søger at hindre*); **H.** 159 (*verhindert of belem-*

mert); **It.** 307 (*per impedire*); **R.** 555³ (för att motverka släckning eller räddning); **Fi. Fsl.** 17: 3 (*hindrar eller söker hindra*); **Ö. Fsl.** 432 (generell bestämmelse: *Wer die zur Behebung einer bestehenden oder unmittelbar drohenden gemeinen Gefahr notwendige Hilfe vereitelt oder erschwert*). Jfr. härom nedan under explosion, översvämning och kommunikationsbrott.

C) Det subjektiva rekvisitet.

Av den vanliga regeln, att det objektiva rekvisitet skall täckas av det subjektiva och således (för vad angår uppsåtliga brott) uppsåtet gå så långt som till brottets konsumtionspunkt, följer, att det subjektiva rekvisitet får ganska olika innehåll inom ett institut, där konsumtionspunkten är så växlande som vid det ifrågavarande. I vissa fall förekomma emellertid avvikelser från nyssnämnda regel.

Låter lagen brottet konsumeras därmed, att *fara* uppstår såsom verkan av viss handling (vare sig det är fråga om allmänfara eller begränsad fara för människoliv eller för objekt av viss beskaffenhet, t. ex. människoboning), så betyder detta — där intet annat säges — subjektivt, att handlingen skall hava företagits uppsåtligen och med *insikt* om faran. Det sista säges någon gång uttryckligen: **Serb. Fsl.** 149; **Bas.** 166; jfr. äv. **R.** 562³ (завѣдомо); det måste även dessförutan anses gälla i de många lagar som iakttaga tystnad härutinnan. Något annorlunda står saken i **H.** 157, där rekvisitet så uttryckes, att *gevaar te duchten is*, vilket väl måste innebära anläggandet av en mera objektiv måttstock, så att gärningsmannen faller under straffbestämmelsen, då han (jänte det han uppsåtligen utfört den beträffande handlingen) *bort kunna inse*, att fara för människoliv resp. allmänfara för egendom skulle uppstå av hans handling. Å andra sidan förekommer även, att, ehuru på den objektiva sidan för konsumtion endast fordras fara, på den subjektiva

sidan fordras *syfte* att åstadkomma skada: **Ö.** 166; **Aarg.** 167; **Zür.** 202; **St. Gall.** 96². En kombination av dessa ståndpunkter förekommer i **D.** 280, som, vid det svåraste fallet av mordbrand, på den subjektiva sidan fordrar, såvitt det rör mänskoliv, *insikt* om (»uppenbar») fara men såvitt det rör egendom, *syfte* att »forvalde en udstrakt Ødelæggelse» (dessutom alternativt: syfte att underlätta begäendet av annat svårt brott). Alla de danska förslagen hava såtillvida samma ståndpunkt, att de, uppställa ifrågavarande *insikt* resp. *syfte* såsom kvalifikationsgrunder, jfr. ned.

Då lagen låter brottet konsumeras med att det skyddade objektet antänts, är detta, såsom förut nämnt, (objektivt) så att förstå, att elden icke blott fattat i det skyddade objektet, utan är i stånd att av sig själv gå vidare. Subjektivt fordras här således, att eldsåsättandet skett uppsåtligen och med *insikt* om att elden kunde komma att gå vidare (till »eldsvåda»). [Undantagsvis förekommer även i detta fall, att lagen fordrar skadesyfte: **Tic.** 393 § 1: *Chi, dolosamente e per far danno ad altrui, avrà appiccato il fuoco ad un edificio abitato.*] Har åter gärningsmannen visserligen satt eld på någon punkt av t. ex. en människoboning men träffat sådana anstalter, att elden från början var skarpt begränsad till ett ringa omfång, så måste anses, att redan objektivt ifrågavarande brott icke föreligger¹.

Det objektiva förloppet kan naturligen även vara sådant, att ett objekt *m*, icke hörande till det skyddade objektet *a*, av gärningsmannen antänts och att elden gått vidare från *m* till *a*. I sådant fall — vi förutsätta alltjämt, att brottet konsumeras först med *a*:s antändning — fylles det subjektiva rekvisitet, såvitt gärningsmannen vid antändandet av *m* haft uppsåt, att elden

¹ I ett på sin tid debatterat rättsfall från en dansk-vestindisk ö hade en neger (i syfte att stjäla) satt eld å en vid stranden belägen bambuhydda för att bränna ett hål, tillräckligt för inkrypande. Han hämtade vatten från oceanen för att, då hålet blivit stort nog, kunna släcka. Så skedde också. Høieste R. i Köpenhamn fann med skäl gärningen icke utgöra mordbrand.

skulle gå till *a*. Stundom avtrubbas här, såsom nämnt, fordran på den subjektiva sidan därhän, att gärningsmannen *bort kunna* inse faran av eldens spridande till *a*, då han satte eld å *m* (**Fr.** 434 etc.) Här faller han sålunda under straffbestämmelsen i fråga, då han antänt *m* under omständigheter, som inneburo fara för *a*, och faktiskt elden fortskridit till *a*.

D) Kvalifikationer och privilegiationer.

Förutom nu berörda, i de flesta lagar förekommande indelningar i olika grader (straffbarhetsnivåer), hava många lagar även uppställt särskilda straffbestämmelser för vissa undantagsfall — i försvärande eller mildrande riktning — således egentliga kvalifikationer eller privilegiationer (vilka visserligen icke låta sig skarpt skiljas från graderna). En sådan kvalifikation förekommer — i form av objektivt överskott — i det stora flertalet europeiska lagar, nämligen det fall, att en människa förlorat livet.

Kvalifikationer.

Vi ingå här icke på frågan, huru i en given lag de olika fallen inbördes graderas — ofta förekommer ett betydligt antal olika straffskalor — utan sammanställa här endast de synpunkter som överhuvud verka till större straffbarhet. Dessa kunna 1) gälla brottslingens personliga förhållanden eller 2) omständigheter vid handlingen, som utvisa särskild farlighet hos honom, eller 3) omständigheter hos objektet, vilka föranlett högre straffskydd, eller slutligen 4) brottets syfte eller resultat.

1) *Kvalifikationssynpunkter grundade på omständigheter vid brottslingens person.*

Iteration — i form av »specialiteration» vid ifrågavarande delikt — förekommer ej ofta. Så dock **Luz.** 110 *b*^s (*wenn der Verbrecher . . . schon einmal wegen Brandstiftung bestraft worden ist*); **Ö. Fsl.** 427² (*der Täter, der rückfällig ist*).

Vårdnadsskyldighet m. m. i avseende på det angripna objektet kvalificerar t. ex. enligt **It.** 329 (*persona incaricata dei servizii, dei lavori o della custodia dei materiali*).

2) *Kvalifikationssynpunkter grundade på omständigheter vid handlingen.*

I någon mån på gränsen mellan denna grupp och den föregående står det ej sällan upptagna fall, att brottet begåtts av flera brottslingar, som bildat ett *band* (således icke endast en komplott för detta särskilda brott). Hit äro att hänföra **Ö.** 167 *a* (*wenn der Brand durch besondere auf Verheerungen gerichtete Zusammenrottung bewirkt worden*); **Ung.** 424³ (*von einer Bande zum Zwecke von Raub und Zerstörung verübt wird*); **Bulg.** 385³ (*av två eller flera, som förbundet sig till begående av mordbrand, rån eller skadegörelse*); **Waadt** 314⁸ (*s'il fait partie d'une bande de vagabonds ou de malfaiteurs*); **Aarg.** 170 *a* (*wenn der Brand in Folge einer auf Verheerung gerichteten Zusammenrottung . . . bewirkt worden ist*); **Neuch.** 255 (*commis par des individus organisés en bande*).

Även den blotta omständighet, att brottslingarna varit *flera* (eller kanske bildat en komplott i och för detta brotts utförande) användes stundom såsom kvalifikationsgrund: **Ung.** 424² (*in Verbindung mit mehreren Personen*); **R.** 563 *i. f.* (*efter överenskommelse mellan flera — dock endast om antändning samtidigt skett på flere olika ställen i en stad etc.*); **Waadt** 314⁹ (*si deux ou plusieurs personnes se sont concertées pour commettre le délit d'incendie*); **Neuch.** 248⁴ (*à la suite d'un complot formé avec plusieurs personnes*).

Användande av *våld å person* upptages såsom kvalifikationsgrund i **S.** 19: 2 (*gör mordbrännaren våld å någon för att elden åsätta eller dess släckning hindra*); **Turk.** 167.

Att *faran för människoliv* är särskilt utpräglad, är kvalifikationsgrund enligt **Ö.** 167 *f*; **D. K. Fsl.** 368; **Torps Fsl.** 164; **D. Fsl.** 1923, 168; på visst sätt även **D.** 280 (jfd med 281). **Serb. Fsl.** 149 delar hela institutet i två straffbarhetsnivåer: 1) fara för *ett* människoliv eller stor fara för egendom, 2) fara för flera männi-

skoliv (samma indelning återkommer vid flera andra institut). [Härmed sammanhänger, att eldsåsättande i *stad, by* etc. stundom kvalificeras: jfr. ned. under 3 a].

Den omständighet, att eld *åsatts å flera ställen samtidigt* är ofta kvalifikationsgrund, särskilt enligt kantonallagarne: **Ö.** 167 *b* (*wenn der Täter mehr als einmal, sei es an dem nämlichen oder an verschiedenen Gegenständen, Brand gelegt*); **Ung.** 424²; **R.** 563 *i. f.*, jfr *ov.*; **Grek.** 409⁴; **Thurg.** 200 *b* (*an mehreren Orten gleichzeitig*); **Waadt** 315 (*à plusieurs bâtimens à la fois, dans une ville, dans un village ou dans un hameau*); **Graub.** 193³ (*mehr als einmal oder an mehr als einem Orte*); **Aarg.** 169 *d* (*gleichzeitig an verschiedenen Gebäuden in der nämlichen Ortschaft*); **Schaffh.** 134² (*in Städten oder sonstigen bewohnten Ortschaften . . . an verschiedenen Orten*); **Luz.** 110 *b*⁴; **Obw.** 94; **Glar.** 116 *b*; **Zür.** 197 *b*; **App.** 128 *d* (*in Dörfern oder Häusergruppen an verschiedenen Orten zugleich*); **Neuch.** 248⁴. Lagar med tidig brottskonsummation knyta härtill ofta den fordran, att elden skall hava verkligen utbrutit åtminstone på ett ställe.

Den omständighet, att gärningen skett *nattetid*, utgör stundom kvalifikationsgrund. Så **Ö.** 167 *f*; **Belg.** 513; **It.** 328; **Waadt** 314³; **Schaffh.** 134⁵; **Bern** 189; **Freib.** 206¹; **Gen.** 219. Stundom uttryckes kvalifikationen så, att gärningen skall hava skett på en tidpunkt, då invånarne vanligen befinna sig i sömn: **Grek.** 409²; **Luz.** 110 *b*²; **Obw.** 94; **Glar.** 116 *b*; **App.** 128 *b*. Någon gång är förutsättningen, att invånarne faktiskt befinna sig i sömn: **Zür.** 197 *b*. I kombination med andra förutsättningar uppställes denna i **Aarg.** 169 *c* (*wenn in ein mit Stroh oder Schindeln gedecktes, bewohntes Gebäude zur Nachtzeit, nachdem sich die Bewohner zur Ruhe begeben haben*). — I nordamerikansk rätt förekommer, att gärningens begående nattetid i förening med andra omständigheter, t. ex. byggnadens egenskap av boningshus, konstituerar en fristående högsta grad av straffbarhet. Så särskilt **Calif.** 454 (*maliciously burning in the night-time an inhabited building in which there is at the time some human being, is arson in the first degree. All other*

kinds of arson are of the second degree). Jfr även t. ex. **N.-Y.** 486; **Miss.** 1036; **Iowa** 4776.

Åtgärder å brottslingens sida för att hindra släckning upp- tagas i **S.** 19: 2 (jfr. ov.); **Fi.** 34: 3 (*har . . förbrytaren undanskaffat släckningsredskap för att hindra eller försvåra eldens släckning*); **T.** 307³ (*um das Löschen des Feuers zu verhindern oder zu erschweren, Löschergerätschaften entfernt oder unbrauchbar gemacht hat*); **It.** 307; **Thurg.** 200 c; **Aarg.** 170 c (*wenn die Löschung des Feuers oder die Rettung der Menschen durch besondere Veranstaltungen erschwert worden ist*); **Sol.** 167³; **Neuch.** 248³ (*lorsque le coupable a cherché à paralyser les secours*); **Jap.** 114 (*om man döljer eller skadar släckredskap eller eljest på något sätt hindrar eller försvårar eldens släckning*). — Med dessa kvalifikationsbestämmelser få icke förväxlas de ej sällan förekommande rekvisit, enligt vilka hindrande av en eldsvådas släckning m. m. kriminaliseras såsom ett självständigt brott (**N.** 149 m. fl.; härom jfr. ov.).

3) *Kvalifikationssynpunkter grundade på omständigheter beträffande objektet.*

Dessa omständigheter kunna bestå antingen i objektets särskilda betydelse eller i en mer än vanligt hög grad av fara, beroende därpå, att objektets antändning kan väntas försätta särskilt farliga faktorer i spel eller att förhandenvarande omständigheter kunna väntas paralysera motåtgärder, som eljest skulle kunnat företagas.

a) *Objektets särskilda betydelse.*

Vi bortse här från den med frågan om deliktets bas sammanhängande, förut behandlade synpunkten, att människoliv eller människoboning kan vara mer eller mindre omedelbart objekt för angreppet.

Då, såsom ovan anmärkt, eldsåsättandet till stor del utsöndras från vanlig skadegörelse, även då faran är från början skarpt begränsad, låter sig lätt förstå, att i förhållande till denna utgångspunkt en kvalifikation kan grundas därpå, att många människoliv,

många hus o. s. v. utsättas för fara. Den verkliga allmänfaran kommer sålunda, i stället för att utgöra deliktets ordinära bas, att framstå såsom ett strängare bestraffat fall. Så **S.** 19: 2 (*å hus, byggnad eller fartyg, där mycket folk är, som för fara blottställes, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, där många sammanbo*); **Ö.** 167 *f* (*an einem solchen Orte, wo es bei dem Ausbrechen sich leicht hätte verbreiten können*); **Turk.** 163; **Grek.** 409⁵; **Waadt** 315; jfr. **Serb. Fsl.** 149 ovan under 2.

Blotta egenskapen av *offentlig* byggnad utgör stundom kvalifikationsgrund. Så **It.** 300 (*edifizii pubblici o destinati a uso pubblico* etc.); flera australianska lagar: **Vict.** 190; **N.-S.-Wal.** 199; **South Austr.** 85; **Tasm.** 27 *Vict.* 7, s. 5; i resultatet även **Port.** 463¹ (*qualquer logar contendo, ou destinado a conter, cousas pertencentes ao estado*). Men oftare knytes kvalifikationen — resp. en särskild, högre kvalifikationsgrad — till vissa arter av offentliga byggnader. Så t. ex. byggnad för *militärt* ändamål: fästning, arsenal etc. (jfr. **S.** 19: 2; **Fi.** 34: 2; **It.** 305; **Sp.** 561¹; **Eng.** *Steph.* 417; **Schaffh.** 133); byggnad innehållande *deposita* för *kulturellt* ändamål: arkiv, bibliotek, museum etc. (jfr. **Fi.** 34: 2; **Ung.** 423²; **R.** 563²; **Bulg.** 383⁴; **Waadt** 314⁶; **Schaffh.** 133; **Tic.** 394 *c*; **Neuch.** 246); *ämbetslokaler* eller vissa sådana **Fi.** 34: 2; **R.** 563²; **Waadt** 314⁶; **Tex.** 767); *universitet, skolor* etc. (**Schaffh.** 133; **St. Gall.** 96; **N. S. Wales** 199) etc.

Egenskapen av *kyrka* (eller av byggnad, eljest bestämd för religiöst ändamål) kvalificerar enligt **S.** 19: 2; **Fi.** 34: 2; **D.** 281; **T.** 306¹; **Ung.** 423²; **It.** 300; **R.** 563¹; **Bulg.** 383¹; **Eng.** *Steph.* 419 *a*; **Vict.** 186; **South Austr.** 81; **Tasm.** 27 *Vict.* 7, s. 7 § 1.

b) Omständigheter vid objektet, som förhöja faran.

Att objektet utgör eller innehåller *explosiva* eller *lättantändliga* ämnen, är ej sällan kvalifikationsgrund: **S.** 19: 2 (*kruthus eller byggnad för upplag av andra sprängämnen eller av eldfarliga oljor*); **Ung.** 423² (*byggnad, vari krut eller andra tändämnen eller explosionsämnen framställas eller förvaras*): **It.** 300 (*sorgenti o depositi*

di materie infiammabili o esplosive); **Sp.** 561³ (*en poblado un almacén de materias inflamables ó explosivas*); **R.** 562 (*exploderande eller lättantändliga ämnen eller explosionsinrättningar* [взрывчатыхъ снарядовъ]); **Bulg.** 383⁴ (*byggnad, som tjänar till förvaringsrum för brännmaterial* [запажителни прѣдмети]); **Grek.** 409⁷; **Thurg.** 200 *e*; **Waadt** 315; **Schaffh.** 134⁴; **Luz.** 110 *b*⁶ (*an Orten, in welchen Pulvervorräte verwahrt werden, oder an Orten, in deren Nähe sich solche Vorräte befinden*); **Obw.** 94; **Glar.** 116 *b* (*Pulvermagazinen u. dgl.*); **Freib.** 206⁵; **Tic.** 394 *b* (*depositi od officine di materie infiammabili od esplosive*); **App.** 128 *f* (*Gebäude, in welchen Vorräte von Pulver oder anderen explodierenden oder überhaupt sehr feuergefährlichen Stoffen aufbewahrt sind*); **St. Gall.** 99 (*in Pulvermagazine oder Pulverwerkstätten oder in andere, gefährliche Zünd- oder Brennstoffe enthaltende Räumlichkeiten, z. B. Zündhölzchen- und Gasfabriken, Magazine mit entzündbaren Flüssigkeiten und Stoffen etc.*); **Neuch.** 248⁵.

Några lagar hava betraktat gärningens begående under allmänt nödtillstånd såsom kvalifikationsgrund. Så **S.** 19: 2 (*då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är*); **Fi.** 34: 3; **It.** 328 (*in tempo di comune pericolo, di calamità o commozioni pubbliche*); **Grek.** 409⁶; **Luz.** 110 *b*⁵ (*bei Aufruhr, Feuer-, Wasser- oder Kriegsnot*); **Obw.** 94; **Freib.** 206⁴ (*dans un moment d'alarme causé par une émeute, une guerre, une inondation, un autre incendie*).

I kantonallagarna vidgas sistnämnda synpunkt ej sällan till att omfatta varje situation, som innebär försvårande av räddning eller släckning: **Thurg.** 200 *b* (*unter besondern, die Rettung der Menschen und des Eigentums erschwerenden, dem Täter bekannten Umständen*); **Waadt** 314³ (*dans des circonstances qui rendent les secours plus difficiles*); **Schaffh.** 134⁵; **Luz.** 110 *b*²; **Obw.** 94; **Glar.** 116 *b*; **Freib.** 206¹ (*qui rendraient les secours plus difficiles*); **Zür.** 197 *b* (*da die Rettung der Menschen oder die Löschung des Feuers sehr erschwert war*); **App.** 128 *b*. — En besläktad synpunkt framträder i **Grek.** 409³ (*eldsåsättande i städer eller byar vid*

en tidpunkt, då flertalet av invånarne veterligen befunno sig å annat håll).

4) *Kvalifikationer, grundade på brottets syfte eller resultat.*

a) *brottets syfte.*

Syfte att under eller med tillhjälp av eldsvådan begå annat brott förekommer ej sällan såsom kvalifikationsgrund. Stundom gäller detta endast vissa bestämda svårare brott: **T.** 307² (*wenn die Brandstiftung in der Absicht begangen worden ist, um unter Begünstigung derselben Mord oder Raub zu begehen oder einen Aufruhr zu erregen*); **Ung.** 424³ (rån och ödeläggelse — men endast då gärningen förövas av ett band); **Bulg.** 385² (dödande, rån eller uppror); **Sol.** 167² (rån eller mord); **Ö. Fsl.** 427² (mord, rån eller tjuvnad). Ej sällan, särskilt i kantonallagarna, utsträckes kretsen till varje svårt brott: **D.** 280 (*for at befordre Oprør, Plyndring eller anden saadan Forstyrrelse af Samfundsordenen eller for at forvolde en udstrakt Ødelæggelse*); **Grek.** 409⁸ (om det andra brottet hann åtminstone till försöksstadiet); **Waadt** 314⁷ (*a profité de l'incendie pour commettre un vol ou quelque autre délit grave*; — här kommer det sålunda egentligen icke an på syftet utan på det objektiva kausalsammanhanget); **Schaffh.** 134³ (*um dadurch die Ausführung eines andern schweren Verbrechens [Raub, Diebstahl u. dgl.] zu ermöglichen oder zu begünstigen*); **Luz.** 110 *b*¹ (*damit unter dessen Begünstigung Mord, Raub, Diebstahl oder ein anderes schweres Verbrechen von dem Brandstifter selbst oder einem Andern begangen werden möge*); **Obw.** 94; **Freib.** 206⁶; **App.** 128 *g*; **Neuch.** 248² (*pour faciliter un assassinat, des actes de brigandage, ou un autre délit grave emportant la peine de la réclusion*); **D. K. Fsl.** 368; **Torps Fsl.** 164; **D. Fsl.** 1923, 168 (dessa = den danska lagen). — Mera sällan förekommer, att kretsen omfattar varje brott (eller åtminstone varje »Verbrechen»); **Aarg.** 170 *a* (*zum Zwecke der Erleichterung anderer Verbrechen*); **Bern** 189 (*um die Begehung anderer Verbrechen oder Vergehen zu erleichtern*); **Glar.** 116 *b*.

b) brottets resultat.

I det stora flertalet gällande europeiska lagar förekommer en särskild högre straffbestämmelse för det fall, att någon i följd av eldsåsättandet *ljutit döden*: **S.** 19: 1; **Fi.** 34: 17 jfr. 21: 6; **N.** 148; **D.** 280; **H.** 157³; **T.** 307¹; **Ö.** 167 *a*; **Ung.** 424¹; **Fr.** 434; **Belg.** 518; **It.** 327; **Port.** 466; **Rum.** 363; **Bulg.** 385¹; **Turk.** 163, 166; **Grek.** 409¹; **Thurg.** 200 *a*; **Waadt** 314⁴, 316; **Graub.** 193¹; **Aarg.** 169 *a*; **Wall.** 322; **Schaffh.** 133, 134¹; **Luz.** 110 *a*; **Obw.** 94; **Bern** 189; **Glar.** 116 *a*; **Freib.** 207; **Zür.** 197 *a*; **Bas.** 163; **Tic.** 394 § 2; **Gen.** 221; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 8 *a*; **App.** 128 *a*; **Schwyz** 98; **Sol.** 167¹; **St. Gall.** 98¹⁻³; **Neuch.** 247, 248¹; samt av förslagen **Fi. Fsl.** 17: 10; **T. Fsl.** 1919, 264; **Ö. Fsl.** 427³; **Serb. Fsl.** 149¹. En dylik bestämmelse saknas däremot i **Eng.**; **Sp.**; och **R.** (i de båda förstnämnda lagarna kommer fallet in under mordbegreppet). Frånvaron i **Eng.** och **Sp.** medför, att bestämmelsen är sällsynt i utomeuropeisk rätt (likväl t. ex. **Tex.** 779).

Kvalifikationen kan tänkas inskränkt såväl objektivt som subjektivt: i förra avseendet genom en närmare bestämning av kausalsammanhanget mellan den brottsliga gärningen och döden; i det senare genom förbehåll, som mer eller mindre bestämt indraga döden inom området för gärningsmannens *culpa*. Då en objektiv inskränkning göres, går den vanligen ut därpå, att den dödade skall hava befunnit sig i huset vid tidpunkten för eldsåsättandet. Jfr. **T.** 307¹ (*den Tod eines Menschen dadurch verursacht hat, dass dieser zur Zeit der Tat in einer der in Brand gesetzten Räumlichkeiten sich befand*); **Ung.** 424¹; **Fr.** 434 *i. f.* (*si l'incendie a occasionné la mort d'une ou de plusieurs personnes se trouvant dans les lieux incendiés au moment où il a éclaté*); **Belg.** 518 (*au moment du crime ou du délit*); **Port.** 466 (*alguma pessoa que, no momento em que o fogo foi posto, se achava no logar incendiado*); **Bulg.** 385¹ (*då elden utbröt — избухналь*); **Bern.** 189; **Zür.** 197 *a* (*wenn ein Hausbewohner durch das Feuer das Leben verloren hat*); **Bas.** 163; **Gen.** 221; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 8 *a*; **App.** 128 *a* (*Hausbewohner*); **Sol.** 167¹; **Neuch.** 247 (*une per-*

sonne qui habitait la maison ou s'y trouvait au moment où le feu a été mis). — **Graub.** 193¹ har en bestämmelse, som synes åsyfta »adekvat kausalitet» (*wenn durch den Brand selbst ein oder mehrere Menschenleben unmittelbar oder in Folge lebensgefährlicher Verletzungen umgekommen sind*); så väl även **S.** 19: 1 (*av branden*).

Där en subjektiv inskränkning göres, består denna merändels i förutsättningen, att gärningsmannen skall hava bort kunna förutse den ifrågavarande verkan av brottet, bort finna den sannolik o. s. v.: **N.** (i den allmänna delen, § 43; det fall medtages även, att gärningsmannen, sedan han blivit uppmärksam på faran, underlåtit att efter förmåga avvärja densamma); **H.** 157³; **Ö.** 167 *a*; **Grek.** 409¹; **Aarg.** 169 *a*; **Obw.** 94; **Bern** 189; **Freib.** 207; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 8 *a*; **Schwyz** 98; **Fi. Fsl.** 6: 14; **T. Fsl.** 1919, 17; **Ö. Fsl.** 7. Någongång upptagas, med olika straffskalor, dels det fall, att verkan varit förutsebar, dels att den varit oförutsebar: **Waadt** 314⁴, 316; **Schaffh.** 133, 134¹. Där ovan nämnda objektiva inskränkning (den dödades befintlighet i byggnaden vid brottets begående etc.) förekommer, kan denna någongång motsvaras av den subjektiva fordran, att gärningsmannen skall hava känt eller bort kunna känna denna omständighet: **Ung.** 424¹; **Belg.** 518; **Bulg.** 385¹; möjligen även **T.** 307¹.

Undantagsvis förekommer, såsom en ytterligare kvalifikation, det fall att *flere* människor förlorat livet: **It.** 327; [**Serb. Fsl.** 149² jfr. ov.].

Icke sällan uppställs den kvalifikation, att någon lidit *kroppsskada* genom gärningen. Undantagsvis omfattar kvalifikationen *all* kroppsskada: **Belg.** 518; **It.** 327; **Gen.** 221. Vanligen begränsas den till »svår», »farlig», livsfarlig» etc.: **S.** 19: 1 etc.; **Fi.** 34: 17 jfr. 21: 6; **N.** 148; **Grek.** 409¹; **Thurg.** 200 *a*; **Waadt** 314⁴; **Graub.** 193³; **Aarg.** 169 *a*; **Wall.** 322; **Schaffh.** 134; **Luz.** 110 *b*¹; **Obw.** 94; **Glar.** 116 *b*; **Freib.** 207; **Tic.** 394 *e*; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 8 *b*; **App. A.-Rh.** 128 *a*; **Neuch.** 247, 248¹; **Ö. Fsl.** 427¹; **Serb. Fsl.** 149. Stundom, särskilt i kantonallagarna, sammanföres denna

kvalifikation med döden såsom objektivt överskott: **N.; Grek.; Thurg.; Aarg.; Freib.; App.; Neuch.; Serb. Fsl.** Oftare förekommer dock, att kroppsskadan leder till mindre straff än döden: **S.; Fi.; Belg.; It.; [Waadt]; Graub.; Wall.; [Schaffh.]; Luz.; Obw.; Glar.; Tic.; Zug; Gen.; Ö. Fsl.**

Stor skada på egendom nämnes någongång såsom kvalifikationsgrund: **Ö.** 167 *c*; **Thurg.** 200 *d*; **Waadt** 314²; **Graub.** 193²; **Glar.** 116 *b*; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 8 *b*; **App. A.-Rh.** 128 *b*. Att *många människor försättas i nöd*, medför kvalifikation enligt **Ö. Fsl.** 427³; att *husdjur innebrännas*, enligt **App.** 129.

Privilegiationer.

Förutom stundom förekommande straffnedsättning för det fall, att skadan eller faran varit ringa till omfång eller värde etc., är den enda egentliga privilegiation gärningsmannens *i handling visade ånger*. Denna synpunkt har — bortsett från ofta förekommande bestämmelser i lagarnas allmänna del — upptagits i **S.** 19: 5²; **T.** 310; **Ö.** 168; **Ung.** 427; **It.** 330; **Bulg.** 389; **Grek.** 415, 416; samt ofta i kantonallagarna: **Thurg.** 202; **Waadt** 319; **Wall.** 326; **Schaffh.** 136; **Luz.** 114; **Bern** 195; **Glar.** 118; **Freib.** 211; **Zür.** 203; **Bas.** 167; **Zug** 106; **App.** 131; **Sol.** 169; **Neuch.** 253; ävenså **Fi. Fsl.** 17: 13; **T. Fsl.** 1919, 266.

II) Explosionsinstitutet.

Explosionsinstitutet förekommer i de flesta strafflagar såsom ett särskilt fall av allmänfarliga förbrytelser (det saknas dock bland annat i **D.**; **Ö.**; **Ung.**; **Turk. Grek.**; samt i flera kantonlagar: **Thurg.**; **Graub.**; **Aarg.**; **Schaffh.**; **Luz.**; **Obw.**; **Schwyz**; någongång suppleras luckan genom en generell kriminalisation utav allmänfarlig skadegörelse: **Ö.** 85, jfr. ov.; stundom endast genom speciallagstiftning, varom jfr. ned. under XI, A.

I många lagar begränsas institutet till sådan explosion, som åstadkommes genom *sprängämnen*: **S.** 19: 6; **Fi.** 34: 5; **T.** 311; **Fr.** 435; **Eng.** *Steph.* 257 *f, g*, 258, 418, 419 *b*, 420 *e* samt i allmänhet i den anglikanska lagstiftningen; **Bulg.** 391; **Bern** 197; **Zür.** 201; **Bas.** 165; **Zug** 105; **Sol.** 171; **St. Gall.** 101; **Ö. Fsl.** 418; **Serb. Fsl.** 151; stundom dessutom särskilt *eldfarliga* ämnen: **It.** 301 (*colloca o fa esplodere mine, torpedini o altre opere o macchine esplodenti, ovvero colloca o accende materie infiammabili atte a produrre tale effetto*); **Tic.** 398². I andra lagar åter användes ett allmänt uttryck, som omfattar *all explosion*; någongång nämnes uttryckligen explosion genom gas, explosion av ångmaskiner etc. Hit höra **N.** 148 (*sprængning*); **H.** 157 (*ontploffing*); **Belg.** 520 (*explosion*); **Sp.** 572 (*explosión de una mina ó máquina de vapor*); **Port.** 471 (*explosão de mina ou de machina de vapor*); **R.** 562 (*взрывомъ*); **Glar.** 119 (*Explosion*); **Gen.** 222 (*explosion*); möjligen även **Waadt** 322, **Wall.** 328 och **Neuch.** 254 (*par l'effet d'une mine ou autres artifices*); bland förslagen **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 369; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl.** 1923, 167 (*Sprængning*); **T. Fsl.** 1909, 189 (*Explosion*); **Geg.**

215 (*durch Verursachung einer Explosion, insbesondere durch Anwendung von Sprengstoffen*); **T. Fsl. 1919**, 257 (*Explosion*). **Schw. Fsl.** har skilda rekvisit: 189 (*eine Explosion von Gas, Benzin, Petroleum oder ähnlichen Stoffen*) och 190 (*Sprengstoffe*). Även **Fr.** skiljer mellan explosion medelst sprängämnen (435: *par l'effet d'une mine ou de toute substance explosible*) och explosion av ångmaskin (437); såvida ingen ljuter döden, straffas sistnämnda fall väsentligen mildare.

Av ovan (sid. 24) nämnda bestämmelser rörande indirekt förorsakande äro här tillämpliga **N. 149**; **Fi. Fsl. 17: 3**; **Ö. Fsl. 432**.

Konsumtionen bestämmes mycket olika i olika lagar. **It.** 301 och **Eng. Steph.** 258, 420 e [annorlunda 257 g, 418, 419 b] låta brottet konsumeras redan i och med det att sprängämnet »lägges», »kastas» o. d.; likaså, i fråga om bombkastning mot människor, **Bulg.** 392. På liknande sätt jämnställa flere lagar försöket med fullbordat brott: **Fr.** 435; **Belg.** 520; **Bulg.** 391 (i fråga om byggnader); **Gen.** 222. Stundom konsumeras brottet i och med *explosionens* åvägabringande: **Tic.** 398²; andra lagar fordra, att explosionen medfört fara av en eller annan art: **N.** 148; **H.** 157; **Fi. Fsl. 17: 1**; **D. K. Fsl.** 369; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl. 1923**, 167²; **T. Fsl. 1909**, 189; **Geg.** 215; **T. Fsl. 1919**, 257; **Ö. Fsl.** 418; **Schw. Fsl.** 189, 190; **Serb. Fsl.** 151. I åtskilliga fall fordras *skada*: **Fi.** 34: 5; **R.** 562; **Waadt** 322; **Wall.** 328; och stundom talar lagen om *förödelse, förstöring* el. dyl.: **S.** 19: 6; **T.** 311; **Sp.** 572 (*estrage*); **Port.** 471 jfr. 463; **Bern** 197; **Zür.** 201; **Bas.** 165; **Zug** 105; **Sol.** 171; **Neuch.** 254. — Om subsidiära bestämmelser, rörande fara, i **N.** 150 samt några lagförslag jfr. ov. sid. 24. — Om de vid explosionsinstitutet ofta förekommande fall av kriminalisationer utav *förberedelsehandlingar* jfr. ned. under XI, A.

I avseende på *objektet* hänvisa några lagar till eldskadegörelsen: **Fi.** 34: 5 (*sådan egendom, som i 1, 2 eller 4 § nämnes*); **It.** 301; **Port.** 471; **Waadt** 322; **Wall.** 328; **Tic.** 398². Andra

lagar använda begreppet *byggnader* o. d. såsom sammanfattande uttryck; **Belg.** 520; **Gen.** 322. *Räumlichkeiten* uppställas i **Bern** 197; **Zür.** 201. Stundom uppräknas bestämda föremål, exemplifierande eller limitativt: **S.** 19: 6 (*à annans boning eller vistelserum, eller å hus, byggnad, fartyg, bro eller dylikt, som annan tillhörer*); **Neuch.** 254 (*des édifices, ponts, tunnels, bateaux, magasins ou chantiers*). Endast den begränsning, som innehålles i bestämmelsen om farans vidd eller om förödelse, göres i **N.** 148: **Sp.** 572; **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 369; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl.** 1923, 167; **T. Fsl.** 1909, 189; **Geg.** 215; **T. Fsl.** 1919, 257; **Ö. Fsl.** 418; **Serb. Fsl.** 151; jfr. **West. Austr.** 454: *an explosion of a nature likely to cause serious injury to property*. Ej sällan användas uttryck, som omfatta så gott som varje främmande sak (även av lagar, som uttryckligen begränsa den allmänfarliga eldskadegörelsen genom limitativ uppräkning, jfr. ov.): **T.** 311; **Fr.** 435 (*généralement tous objets mobiliers ou immobiliers de quelque nature qu'ils soient* — enligt *L.* ²/₄ 1892); **Eng.** *Steph.* 420 *e* (*goods or chattels*); **R.** 562 (*främmande förmögenhet*); **Bas.** 165; **St. Gall.** 101; **Schw. Fsl.** 189, 190. Med sistnämnda ståndpunkt har tydligen de allmänfarliga brottens område överskridits; detsamma gäller om det stundom, särskilt i nordamerikansk rätt (t. ex. **Nebr.** 2113; **Iowa** 4799 *a*) förekommande, strängt bestraffade legalkonkurrensfall: inbrott förövat medelst sprängämne.

De flesta lagar hava sammanslagit institutet, i fråga om dess *struktur*, med eldskadegörelsen. Vanligen innebär detta, att explosionsinstitutet kommer att i likhet med eldskadegörelsen uppdelas i olika straffbarhetsnivåer (jfr. ov. s. 14). Så är förhållandet i **S.** 19: 6; **Fi.** 34: 5; **H.** 157; **T.** 311; **Fr.** 435; **Belg.** 520; **It.** 301; **Sp.** 572; **Port.** 471; **R.** 562; **Waadt** 322; **Wall.** 328; **Bern** 197; **Glar.** 119; **Zür.** 201; **Bas.** 165; **Tic.** 398²; **Gen.** 222; **Zug** 105; **St. Gall.** 101; **Neuch.** 254. I några lagverk sammanslås väl institutet med eldskadegörelse, men då sistnämnda institut (bortsett från någon kvalifikation) behandlas enhetligt, kommer detta

att gälla även explosionsinstitutet: **N.** 148; **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 369; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl.** 1923, 167; **T. Fsl.** 1909, 189; Även i återstående fall är straffet ofta detsamma som för eldskadegörelse (t. ex. **T. Fsl.** 1919, 257 jfr. 254); någongång dock ett annat (**Serb. Fsl.** 151 jfr. 149). Även förekommer, att explosionsinstitutet har en särskild indelning i straffbarhetsnivåer, oberoende av eldskadegörelsen, t. ex. **Sol.** 171; så mestadels den anglikanska rätten.

Sammanförandet med eldskadegörelsen medför, att detta instituts *kvalifikationer* mestadels, i tillämpliga delar, komma att gälla även för explosionsinstitutet. Endast i sällsynta fall förekomma kvalifikationer, specifika för sistnämnda institut; ett sådant fall är det i **Schw. Fsl.** 190 uppställda, att handlingen sker genom användande av *bomber*.

I sistnämnda artikel förekommer även en bestämmelse, som i internationellt avseende uppställer den s. k. universalitetsprincipen för detta delikt (*Der Täter ist auch strafbar, wenn er die Tat im Ausland begangen hat, in der Schweiz betreten und nicht ausgeliefert wird*).

Fr. 435 (*L.* ²/₄ 1892) innehåller en bestämmelse av kriminalpolitisk natur: *Les personnes coupables des crimes mentionnés dans le présent article seront exemptes de peine si, avant la consommation de ces crimes et, avant toutes poursuites, elles en ont donné connaissance et révélé les auteurs aux autorités constituées, ou si, même après les poursuites commencées, elles ont procuré l'arrestation des autres coupables.*

III) Översvämning.

De flesta lagar (och alla förslagen) uppställa allmänfarlig översvämning såsom självständigt institut. Undantag gör **Ö.**, där fallet ingår under den förutnämnda generella bestämmelsen i § 85, samt några lagar (t. ex. **Fr.;** **Rum.;** **Turk.**), som ej anlägga synpunkten av allmänfarlighet, utan endast hava politibestämmelser för vissa lindrigare fall.

A) Det objektiva rekvisitet.

Beträffande det objektiva rekvisitet vid ifrågavarande brott kan man närmast skilja mellan lagbestämmelser, som upptaga *allt* orsakande av översvämning (eller fara därför), vad medel som än må hava använts, och sådana, som förutsätta, att översvämningen (eller faran) åvägabragts genom vissa närmare angivna handlingar (t. ex. skadande av fördämning). Naturligen hindrar intet, att en och samma lag kan hava bestämmelser såväl av den förra som av den senare typen. I vilketdera fallet som helst kan brottskonsumtionen vara mycket olika: Brottsrekvisiten av förstnämnda typ kunna vara konsumerade i och med det att fara för översvämning uppstår eller att översvämning verkligen inträffar eller att den inträffade översvämningen medför allmänfara eller att den medför viss skada. Samma möjligheter föreligga vid den sistnämnda typen och dessutom ännu en, nämligen att brottet konsumeras redan genom själva handlingen (t. ex. skadegörelse å fördämning) — i vilket fall det får

anses vara byggt på en abstrakt fara för översvämning (och en sålunda ännu mer avlägsen fara för människor och egendom). Fortfarande hindrar naturligtvis ingenting, att samma lag kan uppställa flere rekvisiter med inbördes olika konsumtionsstadier (t. ex. visst straff för skadegörelse i och för sig å fördämning; annat straff för framkallande av översvämningsfara medelst sådan skadegörelse eller kanske på vad sätt som hälst; åter annat straff för framkallande av den verkliga översvämningen med eller utan fara *in concreto* för människor eller egendom o. s. v.). I själva verket giva de olika lagarne på detta område en ganska brokig totalbild.

Generella rekvisit.

1) Bland lagbestämmelser, som omfatta varje sätt att åvägbringa allmänfaran, förekommer, ehuru sällan, att brottet fullbordas i och med *översvämnings* inträdande (utan uttrycklig fordran på allmänfara *in concreto*): **It.** 302 (*Chiunque cagiona un'inondazione è punito . . .*); **Tic.** 401.

2) *Genom översvämning framkallad allmänfara* utgör däremot konsumtionen i en mångfald hithörande bestämmelser: **Fi.** 34: 8; **N.** 148; **H.** 157; **T.** 312, 313; **Bulg.** 401, 402; **Waadt** 323; **Wall.** 329; **Bern** 198; **Glar.** 120; **Freib.** 212; **Zür.** 206; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 9; **Sol.** 171; **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 369; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl. 1923,** 167; **T. Fsl. 1909,** 189; **Geg.** 215; **T. Fsl. 1919,** 257; **Ö. Fsl.** 421; **Schw. Fsl.** 193; **Serb. Fsl.** 157. I samtliga gällande lagar, utom **N.**, skiljes i avseende på straffbarheten mellan det fall, att allmänfaran omfattat människoliv och att den endast omfattat egendom; däremot gäller det motsatta om alla de nämnda förslagen (utom på visst sätt **T. Fsl. 1909**). I de danska förslagen kvalificeras det fall, att faran för människoliv var överhängande el. dyl.: **D. K. Fsl.** 368; **Torps Fsl.** 164; **D. Fsl. 1923,** 168.

3) *Genom översvämningen framkallad skada* förekommer i ett flertal fall — såväl bland gällande lagar som bland förslagen —

såsom kvalifikationsgrund (då sålunda brottet, jämlikt ovan citerade bestämmelser, konsumerats på ett tidigare stadium). I några hithörande fall låter emellertid lagen det fullbordade brottet uppstå först i och med skadans inträdande. Så **Sp.** 572 (som fordrar förödelse, *estrago*); **Port.** 471 jfr. 463 ff.; **R.** 562; **Turk.** 247.

Speciella rekvisit.

1) De den andra av ovannämnda båda typer tillhörande lagrum, vilka närmare bestämma den handling, varigenom översvämning eller översvämningsfara framkallas, kriminalisera stundom själva denna *handling* utan att i (det objektiva) rekvisitet intaga ens faran för översvämning. Så **Fi.** 34: 10 (*Har någon . . . uppsåtligen förstört eller skadat . . . sluss, damm eller annan sådan vattenbyggnad*; inom det *subjektiva* rekvisitet förekommer allmänfaran såsom straffskärpningsgrund, jfr. ned.); **D.** 287 (*Den, som . . . ødelægger eller beskadiger Vandledninger eller aabner Canal, Dæmning, Sluse eller anden saadan Vandbygning*; det subjektiva rekvisitet behandlas på nyssnämnda sätt); **R.** 550⁵ (*skadegörelse å vattenbyggnad — гидротехническаго сооруженія — av betydande värde, vilken tjänar såsom medel för kommunikation, bevattning eller förebyggande av översvämning*; såsom förut nämnt, genomför emellertid R. icke någon skillnad mellan allmänfarliga brott och vanlig skadegörelse); **Obw.** 95 (*Durchstechen von Dämmen, Wuhrungen und Schleusen*; på den subjektiva sidan: avsikt att förorsaka översvämning).

2) Vanligare är emellertid, att rekvisitet, förutom handlingen, även upptager *fara*. Denna bestämmes än såsom fara för översvämning, än såsom fara för lif eller egendom (eller, därmed väl liktydigt, såsom allmänfara). Så **S.** 19: 11 (*Var som uppsåtligen förstörer statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad . . . eller å desamma, därtill hörande byggnader, verk eller inrättningar . . . gör sådan skada eller eljest vidtager sådana åtgärder, att . . . allmänt farlig översvämning därav uppkomma kan*); **N.** 150

(den, som fremkalder saadan fare som i § 148 nævnt ved at undlade at udføre nogen ham paahvilende særlig pligt, ved retsstridig at ødelægge, borttage eller beskadige nogen gjenstand o. s. v.; **H.** 161 (*Hij die opzettelijk eenig werk dienende tot waterkeering of waterloozing vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt, indien daarvan gevaar voor overstroming te duchten is*); **T.** 321 (*Wer vorsätzlich Wasserleitungen, Schleusen, Wehre, Deiche, Dämme oder andere Wasserbauten . . . zerstört oder beschädigt . . . und durch eine dieser Handlungen Gefahr für das Leben oder die Gesundheit Anderer herbeiführt* — fara för enbart egendom fyller sålunda icke rekvisitet); **It.** 303 (*Chiunque, rompendo argini o dighe, o altre opere destinate a comune difesa contro le acque . . . fa sorgere il pericolo di un' inondazione*); **Eng.** Steph. 419 d (*who breaks down, cuts down, or otherwise damages or destroys any sea-bank, or seawall, or the bank, dam, or wall of or belonging to any water whereby any land or building shall be, or shall be in danger of being, overflowed or damaged*); **Grek.** 419 (*den som genombryter eller förstör fördämningar — χόματα —*; med flere olika straffsatser, allteftersom faran eller skadan omfattade människor eller egendom till större eller mindre värde); samt i nästan alla förslagen: **Fi. Fsl.** 17: 4; **D. K. Fsl.** 371; **Torps Fsl.** 166; **D. Fsl.** 1923, 170; **T. Fsl.** 1909, 181; **Geg.** 216; **T. Fsl.** 1919, 261 (*Wer Wasserbauten, Wasserleitungen oder Schutzvorrichtungen gegen Naturereignisse beschädigt, zerstört oder beseitigt und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt*); **Schw. Fsl.** 194; **Serb. Fsl.** 158 — i dessa göres ingen konstitutiv skillnad mellan fara för människor och för egendom. — Inom denna grupp förekommer stundom, att förlust av människoliv uppställes såsom kvalifikationsgrund, utan att det därför (uttryckligen) fordras, att detta skall hava skett därigenom, att faran för översvämning förverkligats; **T.**; **Geg.**; **T. Fsl.** 1919, 264; **Serb. Fsl.**

3) Några bland lagbestämmelserna av ifrågavarande typ låta brottet konsumeras i och med översvämnings inträdande: **It.** 303² (*Se dal fatto derivi l'inondazione o. s. v. — närmast såsom kvalifikation av den förut nämnda 303¹*); **R.** 557 (*den, som skadar*

till allmänt bruk tjänande vattenväg, sluss, vattenledning — водоспуск —, fördämning . . . eller annan inrättning till . . . förebyggande av översvämning, straffas, om denna skadegörelse förorsakade översvämning . . .).

4) Andra bestämmelser förutsätta, att översvämningen framkallat fara: **Ung.** 431 (fara för människoliv); **Thurg.** 209 (*zur Gefährde für Leben oder Eigentum durch Überschwemmung Dämme, Wuhungen, Schleusen oder andere Wasserwerke zerstört oder beschädigt*).

5) Även inom denna typ förekommer, att lagar, som låta brottet konsumeras på något av nu berörda stadier, såsom kvalifikation särskilt upptaga det fall, att skada uppstått, vare sig å människor eller egendom. Har lagen, såsom **Fi., N., H., T.**, ett parallellrekvisit med generellt åstadkommande av översvämning, så kommer nämnda kvalifikation närmast att hänföra sig till detta generella rekvisit. Men kvalifikationen förekommer även i lagar, där det generella rekvisitet saknas, t. ex. **D.** 287. En annan ståndpunkt intager **Ung.** 429, som, för vad rör allmänfara för egendom (annorlunda däremot 430 i fråga om fara för människor, jfr. ov.), överhuvud icke uppställer någon kriminalisation (bland allmänfarliga brott), förr än skada verkligen uppstått (*Das Verbrechen der Herbeiführung einer Überschwemmung begeht, wer Dämme, Wehren oder Schleusen vorsätzlich und widerrechtlich durchsticht, zerstört oder öffnet, und durch die so herbeigeführte Überschwemmung andere an ihrem Vermögen schädigt*); **Belg.** 547 (såtillvida som denna kriminalisation endast avser det fall, att gruva satts under vatten).

Om den i några lagar uppställda särskilda bestämmelsen om hindrande av åtgärder mot fara, jfr. ov. sid. 24; rörande fara för översvämning förekommer den i **N.** 149; **H.** 160; **It.** 307; **Fi.** **Fsl.** 17: 3.

S. 19: 11 innehåller en nationell begränsning av den kriminaliserade handlingen, varom jfr. ned. under IV, A.

B) Det subjektiva rekvisitet.

Vid de rekvisit, där brottskonsumtion inträder på relativt tidigt stadium, ligger nära till hands, att lagstiftaren på den subjektiva sidan fordrar uppsåt eller avsikt, som sträcker sig mer eller mindre långt fram över detta stadium. Det har sålunda redan påpekats, att **Fi.** 34: 10; **D.** 287; **Obw.** 95, vilka objektivt låta vattenbyggnads skadande etc. innebära fullbordan, inom det subjektiva rekvisitet fordra uppsåt att åstadkomma översvämning eller att skada egendom. Det förekommer emellertid även, i vissa sådana tidigt konsumerade fall, att intet dylikt subjektivt överskott uppställes.

Å andra sidan finner man här liksom vid eldskadegörelse m. m. regelmässigt, att kvalifikationer, som grunda sig på inträdandet av viss skada, t. ex. människas död, behandlas såsom objektiva överskott (vilket enligt de flesta gällande lagar även här innebär, att verkan både i *culpa* och *casus* lägges gärningsmannen till last — någongång, såsom i **S.** 19: 11, med olika straff för *culpa* och *casus* — men enligt förslagen ävensom några gällande lagar, varibland **N.** 148 jfr. 43 och **H.** 157³, att så sker [huvudsakligen] blott i de fall, då verkan ligger inom gärningsmannens *culpa*).

De danska förslagen hava (här liksom vid eldsvåda, explosion och kommunikationsbrott) kvalificerat *syftet* att åstadkomma vidsträckt ödeläggelse eller att befordra uppror, plundring etc.: **D. K. Fsl.** 368; **Torps Fsl.** 164; **D. Fsl.** 1923, 168.

En *subjektiv privilegiation* förekommer i några lagar för det fall, att gärningsmannens syfte endast varit att skydda sin egen egendom (t. ex. befria sin jord från skadligt vatten): **T.** 313²; **Ung.** 430; **Bulg.** 401²; jfr. även **Turk.** 247.

IV) Kommunikationsbrott.

I de moderna förhållandena har man att räkna med tre slag av kommunikationer: lant-, vatten- och luftkommunikationer. Denna tredelning framträder även i flera bland de senaste förslagen, men icke i gällande strafflagar, där luftkommunikationerna ännu icke medtagits. Angreppet kan alltid vara av två slag: antingen sådant att fara för liv eller egendom uppstår, eller ock sådant, att endast hinder förorsakas för kommunikationernas ostörda fortgång.

A) Lantkommunikationer.

Varje mera allvarligt skadande av väg eller transportmedel kan tänkas under omständigheter framkalla fara vare sig för liv eller egendom eller för kommunikationslinjens ostörda begagnande. Någongång sammanfattas också alla angrepp på (offentliga) transportmedel i en och samma kriminalisation: **Schwyz** 102 (*Wer vorsätzlich und rechtswidrig öffentliche Transportmittel . . . beschädigt*); **Belg.** 521 sammanfattar såsom ett fall av kvalificerad skadegörelse förstörande m. m. av byggnader, broar, fördämningar, vägar, järnvägar »ou autres constructions». Jfr. även **Torps Fsl.** 166 och **D. Fsl. 1923**, 170 (*ved at forstyrre Sikkerheden for Færdsel paa offentlige Færdselsveje eller ved offentlige Samfærdselsmidler*), där farliga angrepp å järnvägar och andra allmänna vägar delvis likställas. Det vanliga är emellertid, beträffande lantkommunikationer, att även om angrepp på vägar, broar etc. skiljas från vanlig skadegörelse, lagen dock, åtminstone såvitt det gäller

verklig fara för liv eller egendom, giver en särskilt straffskyddad ställning åt järnvägskommunikationer (ofta inräknat spårvägar); detta naturligen på grund av icke blott de större krafter, som här äro i verksamhet, utan även den stora omfattningen av de transporterade föremålen. Jfr sålunda **S.** 19: 15 med 19: 11, 12; **Fi.** 34: 10 med *ib.* 9, 11; **N.** 351 med 148 ff.; **D.** 293 med 288; **H.** 162 med 164 (*verkeer door stoomvermogen over een spoorweg*); **T.** 321 med 315; **It.** 317 med 312, 313; **Sp.** 576⁶ med 572; **R.** 549 med 558; **Bulg.** 381² med 405; **Torps Fsl.** 166 med 163; **D. Fsl. 1923,** 170 med 167; **T. Fsl. 1909,** 181, 182 med 183, 184; **Geg.** 221 med 220; **T. Fsl. 1919,** 260 med 259; **Schw. Fsl.** 203 med 204; **Serb. Fsl.** 159 med 160. I tyska lagen samt tyska, schweiziska och serbiska förslagen uppställas för angrepp å väg, försåvitt gärningen upptages bland allmänfarliga brott, den förutsättning, att fara uppstått för människoliv.

I de allra flesta fall uppställas angreppet mot järnvägar etc. såsom ett vanligt brott, utan nationell begränsning. **S.** 19: 11 ff. har emellertid (likasom i fråga om vattenbyggnader och elektriska ledningar) vidtagit en sådan begränsning, i det brottsrekvisitet omfattar endast järnvägar (eller spårvägar), som tillhöra *staten* eller (§ 14) på grund av Konungens förordnande skola njuta lika skydd som statens. För vad angår brott mot järnvägskommunikation i främmande land, kunna således de svenska straffbestämmelserna icke bliva tillämpliga annat än genom analogisk tolkning (vilken emellertid i detta fall torde vara tillåten). Troligen får bestämmelsen i **Fr. L.** ^{15/7} 1845 (jfr *Décr.* ^{1/3} 1901), *art.* 16 ff. fattas på liknande sätt, eftersom den uppställts i en speciallag.

Såsom förut nämnt, kunna angreppen uppdelas i sådana, som avse 1) fara för människor eller egendom, och 2) sådana som avse endast hinder för järnvägens begagnande.

ad 1. Motsvarande vad ovan nämnts om översvämning kan man även här skilja mellan lagbestämmelser, som, utan begränsning av medlet, straffa *allt* orsakande av järnvägsolycka (eller

fara därför) och sådana, som begränsa rekvisitet till bestämda handlingar. Naturligen gäller även här, att konsumtionen i ena som andra fallet kan vara växlande. Ett rekvisit, begränsat i avseende på handlingen, kan låta brottet konsumeras med själva denna *handlings* företagande; och i övrigt kunna såsom konsumtionspunkter uppställas *fara för järnvägsolycka* eller *inträdandet av järnvägsolycka* eller genom järnvägsolyckan framkallad *allmänfara* (vilken visserligen i de flesta fall är nödvändigt förbunden med järnvägsolycka, åtminstone om icke sistnämnda begrepp tages i mycket vidsträckt betydelse).

Generella rekvisit.

a) I motsats till vad som är förhållandet vid översvämningsinstitutet, är det inom denna grupp av nu behandlade institut vanligt, att brottet konsumeras i och med att *fara* för järnvägsolycka uppstått. Så **D.** 288 (*övrigt företager Handlinger, hvorved Transporten paa Banen udsættes for Fare*); **H.** 164; **T.** 315 (*oder auf der Fahrbahn durch falsche Zeichen oder Signale oder auf andere Weise solche Hindernisse bereitet, dass dadurch der Transport in Gefahr gesetzt wird*); **It.** 312 (*in qualsiasi altro modo fa sorgere il pericolo di un disastro*); **Rum.** 370; **Bund** 67 a (*wer durch irgend eine Handlung absichtlich Personen oder Waaren, die sich . . . auf einer Eisenbahn befinden, einer erheblichen Gefahr aussetzt*); **Thurg.** 216 (*oder auf andere Weise Hindernisse und Störungen bereitet, in der Art, dass dadurch die Wagenzüge auf der Bahn in Gefahr versetzt werden*); **Luz.** 115; **Tic.** 409; **D. K. Fsl.** 369 (uttrycket *Skade eller Forstyrrelse* torde avse alla sätt att framkalla fara för järnvägsolycka); **T. Fsl.** 1909, 183; **Geg.** 220 (*Wer durch Störung der Sicherheit des Eisenbahnbetriebs . . . das Leben eines anderen oder in bedeutendem Umfange fremde Sachen gefährdet*); **T. Fsl.** 1919, 259 (*Gemeingefahr*); **Ö. Fsl.** 423; **Schw. Fsl.** 204; **Serb. Fsl.** 160 (*Den, som åstadkommer fara för en järnvägs- eller ångbåtskommunikations säkerhet.*

Förut berörda bestämmelser om indirekt förorsakande av olycka eller fara för sådan genom att hindra förebyggandet eller bekämpandet därav förekomma för detta fall i **N. 149; Fi. Fsl. 17: 3; Ö. Fsl. 432.**

Någon gång förekommer, att rekvisitet, utan att innehålla objektiv fara i någon form, omfattar *varje* handling företagen i syfte att framkalla viss allmänfara — alltså en försökshandling uppställd såsom ett *delictum sui generis*. Så **Fr. L.** ^{15/7} 1845 art. 16 (*Quiconque aura volontairement . . . employé un moyen quelconque pour entraver la marche des convois ou les faire sortir des rails*); **Eng. Steph.** 257 h (*who, with intent to endanger the safety of any person travelling or being upon any railway . . . does or causes to be done any other matter or thing*); jfr *ib.* 419 h.

b) Ett par av nyssnämnda lagbestämmelser kompletteras med särskilda straffsatser för det fall, att *järnvägsolycka* inträder: **It. 312; Serb. Fsl. 160.**

c) *Genom järnvägsolycka framkallad allmänfara* är konsumtionspunkt enligt **N. 148; Fi. Fsl. 17: 1; Torps Fsl. 163.**

d) *Förlust av människoliv* är kvalifikationsgrund vid flera av de nu nämnda bestämmelser: **N. 148; D. 288; T. 315 o. s. v.** I enstaka fall förekommer, att lagen överhuvud icke låter brottet konsumeras förr än med en människas död, såsom **Wall. 222 bis** (*Celui qui aura criminellement occasionné un déraillement ou un autre accident sur une voie publique, sera puni de mort, si une ou plusieurs personnes ont péri par suite de l'accident*).

Speciella rekvisit.

a) Kriminalisationer, som konsumeras med vissa *bestämda handlingar* (mestadels *skadegörelse*) förekomma i **Ö. 85 c** (*die boshafte Beschädigung an Eisenbahnen, diese mögen mit oder ohne Dampfkraft betrieben werden, oder an den dazu gehörigen Anlagen, Beförderungsmitteln, Maschinen, Gerätschaften oder anderen zum Betriebe derselben dienenden Gegenständen*); **Belg. 521** (*Quiconque aura détruit ou renversé,*

par quelque moyen que ce soit, en tout ou en partie . . . des chemins de fer);

It. 313 (*Chiunque danneggia una strada ferrata, o le macchine, i veicoli, gli strumenti o altri oggetti o apparecchi che servono all'esercizio di essa*);

Tic. 408 (lika med It.).

b) *Fara för järnvägsolycka* är konsumtionspunkt enligt **S.** 19: 11 (*Var som uppsåtligen förstörer statens . . . järnvägs- eller spårvägsanläggning, eller å desamma, därtill hörande byggnader, verk eller inrättningar, eller de för framfarten å järnväg eller spårväg använda vagnar eller andra fortskaffningsmedel gör sådan skada eller eljest vidtager sådana åtgärder, att fara eller olycka vid . . . järnvägs- eller spårvägsfartens begagnande . . . därav uppkomma kan — lagen låter således icke obetingat varje skada o. s. v. fylla rekvisitet utan intager ett slags mellanställning mellan abstrakt och konkret fara*); **Fi.** 34: 9 (*framkallat sådan fara därigenom, att han uppsåtligen skadat järnvägen eller därtill hörande fortskaffningsmedel eller annat tillbehör, eller lagt något å banan eller gifvit falskt tecken, eller på annat dylikt sätt*); **N.** 150 (*ved at undlade at udføre nogen ham paahvilende særlig pligt, ved retsstridig at ødelægge, borttage eller beskadige nogen gjenstand eller noget til vejledning anbragt tegn, ved at give eller anbringe noget falsk tegn . . . ved at forstyrre den sikre drift af en ved lokomotiv eller anden mekanisk kraft drevet jernbane*); **Ung.** 434 (*Wer durch vorsätzliche Beschädigung von Eisenbahnen . . . oder von dazu gehörigen Gegenständen die auf einer Eisenbahn . . . befindlichen Personen oder Waren einer Gefahr aussetzt*) och 436 (*Wer auf einer Eisenbahn oder in deren Nähe befindliche Personen oder Waren vorsätzlich durch Unterlassung der vorschriftsmässigen Signale oder durch falsche Signale in Gefahr setzt*); **Port.** 472 § 3 (*ou collocar sobre ella [a via ferrea] algum objecto, que embarace a circulação, ou que tenha por fim fazer sair o comboio dos carris*); **R.** 558^{1, 3} (*den, som stör järnvägsdriftens säkerhet genom skadegörelse å järnvägslinjen eller driftmaterialet — подвижного состава — eller å ett för järnvägsdriftens säkerhet uppställt varningstecken — предостерегательного знака —*), 559¹ (*genom falskt anbringande — подачь — av tecken som tjänar till järnvägsdriftens säkrande*) och 559² (*genom olydnad mot lag eller för-*

fattningar, då han står i järnvägens tjänst); **Bulg.** 405 (den, som bringar annans liv eller egendom i fara genom att skada järnväg eller dess tillbehör eller orsakar en sådan fara, i det han ändrar eller borttager ett säkerhetstecken eller giver ett falskt tecken eller underlåter att giva det rätta); **Fi. Fsl.** 17: 4 (genom att uraktlåta att fullgöra en honom särskilt åliggande plikt att avvärja faran eller genom att skada för farans avvärjande avsedda tecken eller andra inrättningar eller genom att försätta transportmedel, kraftöverföringsverk eller maskiner ur regelbunden verksamhet eller genom annat liknande ofog); **D. K. Fsl.** 371 (ved at undlade at udføre eller hindre nogen i at udføre en til Forebyggelse eller Bekæmpelse af Tildragelsen ham paahvilende tjenstlig Pligt eller ved at ødelægge, beskadige, bortskaffe eller vanskeliggøre Brugen af Ting, der ere bestemte til at betrygge mod saadan Tildragelse, eller ved at anvende falske Tegn, Signaler eller lignende eller ved uberettiget at sætte Transportmidler, Maskiner eller Kraftledninger i eller ud af Virksomhed); **Torps Fsl.** 166 (ved at hindre nogen i at udføre en ham til Afværgelse eller Bekæmpelse af en af de der nævnte Tildragelser paahvilende særlig Pligt eller ved at ødelægge eller beskadige egne eller andres Ting eller at fjerne nogen Genstand, der er bestemt til at betrygge mod Fare, eller ved uberettiget at sætte Transportmidler, Maskiner eller Kraftledninger i eller ud af Virksomhed eller ved at forstyrre Sikkerheden for Færdsel paa offentlige Færdselsveje eller ved offentlige Samfærdselsmidler); **D. Fsl.** 1923, 170 (lika med Torps Fsl.) men därjämte 167², där det omtalas att genom Skade paa Jernbane eller lignende Transportmiddel framkalla Fare för andre Menneskers Liv eller för fremmed Ejendom eller Formueinteresse i betydligt eller uberegnligt Omfang.

c) Järnvägsolyckas inträdande, såsom följd av den särskilt beskrivna farliga handlingen, föranleder förhöjd straffbarhet enligt **N.** 150; **R.** 558.

d) Inträdande av människas död m. m. uppställes stundom såsom kvalifikationsgrund även vid rekvisit av förevarande typ, t. ex. **S.** 19: 11.

ad 2. Någongång förekommer, att sådant angrepp å järnväg, som endast åstadkommer *hinder*, sammanföres i *en* bestämmelse med angrepp, som hota med skada å liv eller egendom. Så särskilt den ovan anförda **Port.** 472 § 3 (*que embarace a circulação, ou que tenha por fim fazer sair o comboio dos carris*); väl även t. ex. de förut nämnda bestämmelserna i **Belg.** 521; **It.** 313 och **Tic.** 408.

Mestadels uppställs dock hindrandet i ett särskilt rekvisit, såvida strafflagen överhuvud upptager fallet (och icke överlämnar det åt speciallagstiftningen). Några lagbestämmelser omfatta endast järnvägar: så **D.** 288² (jfr. 288¹); **It.** 313 (vilken, såsom framgår av jämförelse med 312, omfattar sådant skadande, som icke *in concreto* medför *il pericolo di un disastro*); **Eng.** *Steph.* 425 *g*; andra sammanföra därmed flera eller färre andra fall. Sålunda hava **S.** 19: 12 och **Fi.** 34: 11 jämte (hinder eller uppehåll å) järn- eller spårvägar medtagit vissa vattenkommunikationer (kanaler etc.); **Thurg.** 217 telegrafer; **H.** 351 varjehanda ledningar. I strafflagsförslagen ingår detta fall vanligen under en omfattande kriminalisation. Jfr. **D. K. Fsl.** 394 (*at offentlige eller offentlig godkendte Indretninger, der tjene det almene Samkvem eller til Fyldestgørelse af almene Fornødenheder, sættes ud af Brug*; mindre straff, om brottslingen förorsakar mindre indgribende Forstyrrelser i Indretningens Brug eller kun en kortvarig Standsning af Brugen). Något mera inskränkt **Torps Fsl.** 176 (*at Jernbaner, Sporveje eller lignende det almindelige Samkvem tjeneende Transportmidler, den offentlige Postbesørgelse, til almindelig Benyttelse bestemt Telegraf- eller Telefontjeneste eller Anlæg, der tjener til almindelig Forsyning med Vand, Gas eller elektrisk Strøm, sættes ud af Brug*); **Geg.** 222 (*wer den Betrieb einer dem öffentlichen Verkehr oder einer zur öffentlichen Versorgung mit Wasser, Leucht- oder Heizgas oder elektrischem Strom dienenden Anstalt stört*); **T. Fsl.** 1919, 268 (*Wer den Betrieb einer dem öffentlichen Verkehr dienenden Eisenbahn, der Post, einer zur öffentlichen Versorgung mit Wasser, Licht, Wärme oder Kraft dienenden Anstalt oder einer staatlichen Anstalt, die der Landesverteidigung dient*); **Ö.**

Fsl. 430 (även hindrande av skeppsfart, som tjänar allmän samfärdsel, jfr ned.); **Schw. Fsl.** 205.

Handlingen bestämmes stundom såsom *skadande* (utan att *in concreto* hinder fordras): **H.** 351 (men jfr 427⁶ om olovligt spärrande av väg eller farled); **It.** 313; stundom såsom *hindrande* el. dyl. med eller utan skada: **S.** 19: 12; **Fi.** 34: 11; **Eng.** *Steph.* 425 *g*; **Thurg.** 217 ävensom förslagen. I **D.** 288², som ej fordrar hindrande *in concreto*, är handlingen densamma, som vid det på allmän fara byggda deliktet i 288¹, i förhållande vartill hithörande bestämmelse är rent subsidiär.

Såsom *kvalifikation* uppställer **T. Fsl.** 1919, 270 förorsakandet av *allmän nöd* genom bl. a. hinder å järnväg; likaså **Ö. Fsl.** 430².

B) Vattenkommunikationer.

Även angreppen på vattenkommunikationer äro att uppdelas i sådana, som innebära 1) fara för människor eller egendom och 2) endast hinder för kommunikationens begagnande.

ad 1. Vi skilja även här mellan lagbestämmelser, som, utan begränsning av medlet, straffa *allt* orsakande av olycka (eller fara därför) och sådana som begränsa rekvisitet till bestämda handlingar. På båda dessa linjer växlar konsumtionen liksom i förutnämnda fall.

Generella rekvisit.

a) Framkallande av allmänfara genom varje störande av vattenkommunikation utgör rekvisitet enligt **Torps Fsl.** 166 (*Den, som forvolder saadan Fare, som i § 163 nævnt [Fare for andre Menneskers Liv eller for udstrakt Odelæggelse af fremmed Ejendom] ved at . . . forstyrre Sikkerheden for Færdsel paa offentlige Færdselsveje eller ved offentlige Samfærdselsmidler*); **D. Fsl.** 1923, 170 (jfr 167: *Fare for andre Menneskers Liv eller for fremmed Ejendom eller Formueinteresse i betydeligt eller*

uberegnetligt Omfang); **T. Fsl. 1909**, 186 (wer absichtlich die Sicherheit der Schifffahrt stört und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt); **Geg. 220**; **T. Fsl. 1919**, 259 (wer die Sicherheit des Betriebs . . . der Schifffahrt stört und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt); **Ö. Fsl. 423** (wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er den mit elementarer oder mechanischer Kraft geführten Betrieb . . . eines Schiffes . . . oder einer zu diesem Betriebe gehörigen Anlage stört); **Schw. Fsl. 203** (wer vorsätzlich den öffentlichen Verkehr, namentlich den Verkehr auf der Strasse, auf dem Wasser oder in der Luft hindert oder stört und dadurch wesentlich Leib und Leben von Menschen in Gefahr bringt — alltså sammanfört med transporten å allmän väg m. m.; däremot järnväg särskilt och strängare straffskyddad i 204); **Serb. Fsl. 160¹** (talar endast om ångbåtar; i övrigt en allmän subsidiärbestämmelse i 159 om störande av samfärdsel överhuvud).

Förutberörda bestämmelser om indirekt förorsakande (genom att hindra förebyggande etc.) förekomma för detta fall i **N. 149**; **Fi. Fsl. 17: 3**; **Ö. Fsl. 432**.

Liksom i fråga om angrepp å järnväg förekommer en såsom *delictum sui generis* uppställd allmän och subsidiär försöksbestämmelse i **Eng.** (*Steph. 419 l: does anything tending to the immediate loss or destruction of any ship, vessel, or boat for which no punishment is otherwise provided*).

b) Konsumtion i och med framkallande av skeppsbrott o. s. v. förekommer i **Fi. 34: 13** (*Den, som . . . uppsåtligen förorsakat fartygs sjunkande, grundsättning eller strandning — straffet är olika, allteftersom gärningen skett »i avsikt att framkalla fara för annans lif eller hälsa» eller utan sådan avsikt*); **D. 286 i. f.** (*Forvolder Nogen Skibbrud eller anden Søskade under saadanne Omstændigheder, at Menneskers Liv derved udsættes for aabenbar Fare . . . Skeer det under andre Omstændigheder . . .*); **H. 352** (*Hij die opzettelijk en wederrechtelijk eenig . . . vaartuig dat geheel of ten deele aan een ander toebehoort, vernielt of onbruikbaar maakt*); **T. 305** (*Wer vorsätzlich und rechtswidrig*

..ein Schiff..ganz oder teilweise zerstört) — bestämmelserna i H. och T. äro kvalifikationer av vanlig skadegörelse; **It.** 304 (*sommersione o naufragio*); **Port.** 471 (*submersão ou varação de embarcação*); **Eng.** *Steph.* 419 *i* (*who casts away or in anywise destroys any ship or vessel whether complete or in an unfinished state*); **R.** 550⁷.

c) *Framkallande av skeppsbrott och därmed allmänfara* utgör konsummationen enligt **S.** 19: 7 (såvida nämligen, som det där blott är fråga om "fartyg, däri folk är"); **N.** 148 (*Den, som forvolder . . sjøskade . . hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom let kan foraarsages*); **D.** 286 (jfr. ovan under b); **H.** 168 (*Hij die eenig vaartuig opzettelijk en wederrechtelijk doet zinken of stranden, vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt gestraft . . indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is*); **T.** 323 (*Wer vorsätzlich die Strandung oder das Sinken eines Schiffes bewirkt und dadurch Gefahr für das Leben eines Anderen herbeiführt*); **Ung.** 444; **R.** 555¹; **Bulg.** 410 (*Den, som uppsåtligen genom handling eller underlåtenhet åstadkommer, att ett fartyg blir läck eller skadas eller strandar eller sjunker, och som därigenom bringar andras liv eller förmögenhet i fara*); **Thurg.** 218; **Gen.** 229 (*des bateaux contenant des personnes*); **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 369 (*Skibbrud eller lignende Søskade*); **Torps Fsl.** 163 (*Søskade*); **D. Fsl.** 1923, 167 (*Skade paa Fartøj*); **T. Fsl.** 1909, 191; **T. Fsl.** 1919, 255 (*Wer ein Schiff zum Sinken oder Strandem bringt und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt*); **Ö. Fsl.** 442 (*Wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er einen Schiffsunfall bewirkt*).

Bland här nämnda lagbestämmelser upptaga **S.** 19: 7; **D.** 286; **H.** 168 samt **T.** 323 endast fara för människor.

d) Kvalifikationer för det fall, att någon människa ljuter döden (eller skadas), förekomma ganska allmänt: **S.** 19: 7 etc.

Speciella rekvisit.

a) Kriminalisationer, som konsumeras med vissa bestämda handlingar (innebärande abstrakt fara för sjöolycka) förekomma

i **S.** 19: 10 (*Den, som . . sönderbryter, borttager eller fördärvar fyr- eller känningsbåk, prick, visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall tänd vara, eller underlåter att upp-tända eld, den han till sådan rättelse tända skall, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken, eller fyller eller stoppar rätt farled i sjö eller ström*) jfr 19: 15 (*Förstörer eller skadar man uppsåtligen . . stängsel eller märke, som, till avvärjande av fara eller till varning därför, vid allmän . . farled eller å annat sådant ställe satt är*); **Fi.** 34: 14; **D.** 285; **T.** 322; **It.** 317 (*Chiunque, in qualsiasi modo, distrugge, in tutto o in parte, o rende altrimenti inservibili vie od opere destinate alle pubbliche comunicazioni . . per acqua, ovvero rimuove, a tal fine, gli oggetti destinati alla sicurezza delle medesime* — straffskärpning, om gärningen medförde fara för människoliv); **Rum.** 376; **Eng.** *Steph.* 419 k; **Tic.** 403; **Ö. Fsl.** 444. Flera av dessa lagbestämmelser uppställa ett längre gående subjektivt rekvisit: **S.** 19: 10 (*i uppsåt att förleda eller skada sjöfarande*); **Fi.** 34: 14 (*i avsikt att framkalla fara för sjöfarande*); **D.** 285 (*i den Hensigt at vildlede eller skade Søfarende*; mindre straff, om gärningen, ehuru uppsåtlig, sker utan sådant syfte); **Eng.** *Steph.* 419 k (*with intent to bring any ship, vessel, or boat into danger*); **Tic.** 403.

b) Bestämmelser, enligt vilka brottet är konsumerat, i och med att handlingen in casu förorsakar fara, förekomma i **N.** 150; **H.** 166¹ (*Hij die opzettelijk een voor de veiligheid der scheepvaart gesteld teeken vernielt, beschadigt, wegneemt of verplaatst, zijne werking verijdelt of een verkeerd teeken stelt, wordt gestraft . . . indien daarvan gevaar voor de veiligheid der scheepvaart te duchten is*) samt 162¹ (*Hij die opzettelijk . . eenigen openbaren . . waterweg verspert of een ten aanzien van . . zoodanigen weg genomen veiligheidsmaatregel verijdelt o. s. v.*); **T.** 321 (*in schiffbaren Strömen, Flüssen oder Kanälen das Fahrwasser stört und durch eine dieser Handlungen Gefahr für das Leben oder die Gesundheit Anderer herbeiführt*); **It.** 306 (*Chiunque, distruggendo, rimuovendo o facendo mancare in qualsiasi modo le lanterne o altri segnali, o adoperando falsi segnali o altri artifizii, fa sorgere il pericolo di naufragio*); **Rum.** 376² (hind-

rande av skeppsfart m. m. — som framkallar fara för liv eller hälsa); **R.** 558³ jfr. 559^{1,2}; **Bulg.** 412; **Fi. Fsl.** 17: 4; **D. K. Fsl.** 371; **Torps Fsl.** 166; **D. Fsl. 1923**, 170; **Ö. Fsl.** 442 (*Wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er . . ein Seeschiff, dessen Einrichtungen, Vorräte oder Ladung in einen Zustand versetzt, der einen Unfall zur Folge haben kann, oder ein Seeschiff in einem solchen Zustande zur Fahrt verwendet*).

Såsom av ovanstående framgår, hava flera lagar dubbelbestämmelser på så sätt, att lagen i första hand straffar den, som genom skeppsbrott etc. åstadkommer allmänfara, och i andra hand subsidiärt, den, som genom vissa bestämda handlingar, t. ex. genom åtgärd med sjötecken, framkallar (eller, *in abstracto*, anses framkalla) fara för skeppsbrott etc. Gärningsmannen blir *par. cet.* oftast strängare bestraffad i förstnämnda fall: **S.** 19: 7 jfr 10; **N.** 148 jfr 150; **D.** 286 jfr 285; **H.** 168 jfr 166; **T.** 323 jfr 321, 322; **It.** 304 jfr 306; **Fi. Fsl.** 17: 1 jfr 4; **D. K. Fsl.** 368 jfr 371; **Torps Fsl.** 163 jfr 166; **D. Fsl. 1923**, 167 jfr 170. Samma straff åter hava **Fi.** 34: 13 jfr 14; **R.** 558² jfr 558³; **Bulg.** 410 jfr 412.

c) Enligt flera av de under *a* och *b* anförda lagbestämmelser inträder straffskärpning, om skadandet av sjötecken m. m. leder till *skeppsbrott* eller dylik olycka: **S.** 19: 10; **N.** 150; **H.** 166²; **T.** 322; **It.** 306; **R.** 558 o. s. v.

d) På liknande sätt inträda ofta kvalifikationer, om gärningen förorsakar en människas död m. m.

I **Torps Fsl.** 167 har införts en eljest i sjölagarne förekommande bestämmelse om skeppsbefälhavare och redare, som äro ansvarige för att fartyg går till sjös under omständigheter, som innebära uppenbar fara för de ombordvarandes liv. Likaså **Fi. Fsl.** 17: 6; jfr även **Ö. Fsl.** 442. — Blankettbestämmelser om överträdelse av föreskrifter till förekommande av ombordläggning m. m. innehållas i **T. Fsl. 1909**, 188; **Geg.** 223.

ad 2. Bestämmelser om *hindrande* (utan fara för liv eller egen-
dom) av vattenkommunikationer förekomma stundom bland allmän-
farliga förbrytelser, isynnerhet för såvitt rör offentlig (eller därmed
likställd) kommunikationslinje. Jfr t. ex. **S.** 19: 12; **Fi.** 34: 11.
Hithörande fall hava stundom i större eller mindre omfång i straff-
lagarne upptagits bland förseelserna, t. ex. **H.** 427⁶. — **Ö. Fsl.**
uppställer en kvalifikation av 430¹ (*Wer den Betrieb einer dem allge-
meinen Verkehre dienenden .. Schiffahrt .. stört*) uti 430² (*wenn die Tat
eine schwere Notlage für viele Menschen zur Folge hatte.* — Åstadkom-
mande av fara för skeppsfart genom inlastande av *kontraband*
kriminaliseras i **T. Fsl. 1909**, 187; **T. Fsl. 1919**, 267.

C) Luftkommunikationer.

Straffskydd för luftkommunikationer förekommer ännu icke
i gällande strafflagar men väl i några bland förslagen: **D. K. Fsl.**
369; **Torps Fsl.** 163; [**D. Fsl. 1923**, 167 (*Fartøj, Jernbane eller lig-
nende Transportmiddel*) jfr 170;] **Geg.** 220; **Schw. Fsl.** 203. (Om de
allmänna kriminalisationerna i **Ö.**; **Sp.**; **Port.** m. fl. jfr ov.).

V) Brott mot ledningar.

»Brott mot ledningar» stå så till vida på gränsen mellan allmänfarliga brott och skadegörelse, som de i avseende på fara för liv eller egendom på det hela icke kunna anses likvärdiga med de typiska fallen av allmänfarliga brott. Men deras verkningar, som kunna träffa både materiella och immateriella intressen, äro ofta vida eller oberäkneliga.

Ett särskilt uppställande av (ett större eller mindre antal utav) dessa brott förekommer såväl i lagar, som icke uppdraga någon skarp skillnad mellan allmänfarliga brott och skadegörelse, som uti dem, vilka genomföra en sådan skillnad. Inom båda laggrupperna förekommer även, att brott mot ledningar överhuvud icke särskilt nämnas (i strafflagen). Detta sista gäller **Fr.** och flera kantonallagar, där de allmänfarliga brotten behandlas tillsammans med skadegörelse; ävenså **N.** (292), som skiljer allmänfarliga brott från skadegörelse och där ifrågavarande område faller under den senare avdelningen; samt **Luz.** (116) m. fl., som göra samma skillnad men få anses föra området till den förstnämnda avdelningen. Den ovan omtalade nationella begränsningen i **S.** i fråga om vattenbyggnader, järnvägar och spårvägar gäller även elektriska ledningar (incl. telegraf- och telefoninrättningar); jfr även **Ö.** 89 och **Rum.** 372, 375 (*statens eller ett bolags telegrafinrättning*).

I lagar, som (i större eller mindre utsträckning) särskilt nämna brott mot ledningar, finner man bestämmelser om telegrafledningar, telefonledningar, elektriska ledningar för drivkraft, värme, ljus eller signaler, rörpostledningar, gas-, vatten-, kloak-

ledningarna. Lagar, som skilja allmänfarliga brott och skadegörelse, upptaga brott mot ledningar än på den ena, än på den andra sidan; eller ock fördela de dem, så att några fall framstå såsom allmänfarliga brott, andra såsom skadegörelse. Vi bortse från dessa oftast mera yttre olikheter och anför här nedan hithörande lagställen:

Telegrafledningar straffskyddas uttryckligen i ett stort antal lagar: **S.** 19: 13; **Fi.** 34: 12; **D.** 295; **H.** 351; **T.** 317; **Ö.** 89; **Ung.** 439; **Belg.** 524—5; **It.** 315; **Sp.** 572; **Port.** 472 § 5; **Rum.** 372—374; **Eng.** *Steph.* 425 *e*; **R.** 556; **Bulg.** 408 men jfr 381²; **Turk.** 134—136; **Bund** 66; **Thurg.** 217; **Gen.** 204; **Torps Fsl.** 176; **D. Fsl. 1923,** 177; **T. Fsl. 1909,** 185; **T. Fsl. 1919,** 269; **Ö. Fsl.** 430; **Schw. Fsl.** 205; **Serb. Fsl.** 162. Ett par bland förslagen nämna fallet ej särskilt men inrymma det, bland allmänfarliga brott, under en generellare beteckning: **D. K. Fsl.** 394; **Geg.** 222.

Telefonledningar torde ofta, där de ej av lagen uttryckligen nämnas, av rättspraxis anses inbegripna under telegrafledningar (t. ex. **Ö. E. Kass.** ^{1/10} 1897, ^{4/3} 1907). De nämnas emellertid i **S.** 19: 13; **Fi.** 34: 12; **T.** 318 *a*; **Ung. L.** 1888 XXXI § 12; **It.** 316²; **Port.** 472 § 5; **R.** 556; **Bulg.** 408; **Turk.** 134—136; **Torps Fsl.** 176; **D. Fsl. 1923,** 177; **T. Fsl. 1909,** 185; **T. Fsl. 1919,** 269; **Ö. Fsl.** 430; **Schw. Fsl.** 205; **Serb. Fsl.** 162. Om **D. K. Fsl.** och **Geg.** jfr ov. En allmän bestämmelse om elektriska ledningar förekommer i **Eng. Steph.** 423 *b*.

Rörpostledningar nämnas i **T.** 318 *a*; **T. Fsl. 1909,** 185; **T. Fsl. 1919,** 269; och ingå under allmännare uttryck i flera bland förslagen.

Kraftledningar nämnas i **S.** 19: 13; **D. K. Fsl.** 369, 371 (i särskilda bestämmelser, resp. om skadande och om försättande ur funktion, skilt från andra elektriska ledningar och med lika strängt straffskydd som för järnvägar m. m.); **T. Fsl. 1919,** 268; **Schw. Fsl.** 205. Fallet ingår under anförda bestämmelser i **Eng. Steph.**

423 b; **Torps Fsl.** 176 och **D. Fsl. 1923**, 177 (*elektrisk Ström*); **Geg.** 222; likaså under **R.** 551. Jfr. vidare **Serb. Fsl.** 155 (*Den, som förorsakar, att fara för människors liv eller hälsa eller stor fara för främmande egendom uppstår genom elektrisk kraft eller ångkraft*).

Ledningar för elektriskt ljus och värme nämnas i **S.** 19: 13; **T. Fsl. 1919**, 268; **T. Fsl. 1909**, 184 och **Ö. Fsl.** 430 (endast *Beleuchtungsanlage*); **Schw. Fsl.** 205; samt ingå under ovannämnda bestämmelser i **Eng. Steph.** 423 b; **R.** 551; **D. K. Fsl.** 394; **Torps Fsl.** 176; **D. Fsl. 1923**, 177; och **Geg.** 222. *Ledningar för elektriska signaler* omtalas i **Ung. L.** 1888, XXXI § 12.

Gasledning omtalas i **S.** 19: 15; **Fi.** 34: 10; **H.** 351; **R.** 551; **Bulg.** 381²; **Gen.** 204; **Torps Fsl.** 176; **D. Fsl. 1923**, 177 och ingå under uttrycken i **D. K. Fsl.** 394; **T. Fsl. 1919**, 268; **Geg.** 222; **Schw. Fsl.** 205. *Naftaledningar* nämnas i **R.** 551.

Vattenledning (bortsett från dylika angrepps sammanhang med översvämning, varom jfr. ov., och med allmänförgiftning, varom jfr. ned.) upptagas i **S.** 19: 15; **Fi.** 34: 10; **D.** 293; **H.** 351; **T.** 321; **Rum.** 376; **Turk.** 249; **R.** 551; **Bulg.** 381²; **Gen.** 204; **Fi. Fsl.** 17: 7 (framkallande av vattenbrist); **D. K. Fsl.** 380 (likaså, genom skadande av vattenreservoarer); **Torps Fsl.** 168 (detsamma), 176; **D. Fsl. 1923**, 171 (framkallande av vattenbrist), 177; **T. Fsl. 1909**, 181; **T. Fsl. 1919**, 268; **Ö. Fsl.** 430; **Schw. Fsl.** 205 och ingå under de allmänna uttrycken i **Fr.** 437 (*constructions* — enligt rättspraxis); **D. K. Fsl.** 394; **Geg.** 222.

Kloakledning omtalas i **H.** 351 (*riolen*); **Bulg.** 381².

Den brottsliga *handlingen* bestämmes än 1) såsom *skada* å ledningen (även om den ej sker genom hindrande); än 2) såsom *hinder* (även om det ej sker genom skadande); än 3) alternativt, såsom *skadande eller hindrande*; än 4) kumulativt, *hindrande förmedelst skada*. Slutligen förekommer även, att *handlingen* 5) bestämmes såsom åstadkommande av *allmänfara* (för människor eller egendom) eller 6), alternativt, såsom åstadkommande av *allmänfara eller av hinder* å ledningen.

ad 1. Hit hör **Fr.** 437 (*détruit ou renversé, par quelque moyen que ce soit, en tout ou en partie, des . . . constructions* — omfattar, bland ledningar, väl endast vattenledningar, jfr. ov.). Jfr. vidare, försåvitt det rör gas- eller vattenledningar, **Fi.** 34: 10, som straffar den, som förstör eller skadar dylika anläggningar, med olika straff, allteftersom det skedde i avsikt att åstadkomma fara för annans liv eller hälsa eller utan sådan avsikt.

ad 2. Denna ståndpunkt intaga **Fi.** 34: 12 (*handling, hvilken hindrar eller stör anstaltens begagnande*); **Belg.** 524 (*Ceux qui, par un moyen quelconque, auront empêché la correspondance sur une ligne télégraphique*); **It.** 315 (*in qualsiasi altro modo interrompe il servizio dei telegrafi*); **Bund** 66 (*Handlungen, durch welche die Benutzung der Telegraphenanstalt zu ihren Zwecken gehindert oder gestört wird*); **Thurg.** 217 (*die Benutzung aufhebt oder beschränkt*); **D. K. Fsl.** 394 (*sættes ud af Brug*); **Torps Fsl.** 176; **D. Fsl.** 1923, 177; **Geg.** 222 (*Wer den Betrieb . . . stört*); **Schw. Fsl.** 205 (*den Betrieb hindert oder stört*).

Någon gång inträder konsumtionen redan i och med fara för hinder; **Ö. Fsl.** 430 (*den Betrieb gefährdet oder stört*); **Serb. Fsl.** 162 (Den, som hindrar offentlig telegraf- eller telefonförbindelse eller bringar den i fara).

ad 3. Hit höra **D.** 295 (*enten beskadiger en elektrisk Telegraph eller de til samme hørende Apparater eller iøvrigt foretager nogen Handling, hvorved Telegraphledningen afbrydes eller svækkes, eller Apparaternes Afbenyttelse forhindres*); **Ö.** 89 (*Boshafte Beschädigungen irgend eines Bestandteiles des Staatstelegraphen und jede absichtliche Störung des Betriebes* — i detta sammanhang kriminaliseras även missbruk av statstelegrafen); **Ung.** 439; **Bulg.** 408; **Gen.** 204. Hinder eller fara (för ledningen) uppställs alternativt i **T. Fsl.** 1909, 185.

ad 4. Här äro att anföra **R.** 556 (*den, som skadar, under förutsättning, att skadan framkallar avbrott i funktionen*); om *ib.* 551 jfr. ned.; **Turk.** 134 (*den, som skadar apparaterna på ett sätt, som avbryter förbindelsen: här medtages dock även hindrande genom att »bryta mot gällande förordningar»*).

Konsumtionen inträder redan i och med (genom skadande framkallad) fara för hinder enligt **T. 317** (*den Betrieb einer zu öffentlichen Zwecken dienenden Telegraphenanlage dadurch verhindert oder gefährdet, dass er Teile oder Zubehörungen derselben beschädigt oder Veränderungen daran vornimmt*); **T. Fsl. 1919**, 268, 269 (*dadurch verhindert oder gefährdet, dass er Bestandteile oder Zubehör beschädigt, zerstört, beseitigt oder verändert*).

ad 5. Hit hör **Serb. Fsl. 155**, som dock, för vad angår ledningar, har sin huvudsakliga betydelse i fråga om kraftledningar.

ad 6. **S. 19: 13** kräver åtgärder, varigenom fara för människor eller egendom uppkommer eller ledningens eller inrättningens begagnande hindras eller störes.

VI) Sjukdomssmitta bland människor.

De allmänna bestämmelser, som innehållas i **It.** 483 (*fa sorgere in qualsiasi modo il pericolo di danni alle persone*) och **Eng.** Steph. 208 (*who does anything which endangers the health, life, or property of the public or any part of it*) omfatta även utspridande av sjukdomssmitta bland människor. Men några lagar uppställa särskilda rekvisit, vilka stundom låta brottet konsumeras med blotta faran, stundom först med sjukdomens överförande.

Det förra är förhållandet i **Ö.** 393, Ges. ¹⁴/₄ 1913 (*Wer eine Handlung oder Unterlassung begeht, von der er einzusehen vermag, dass sie die Verbreitung einer übertragbaren Krankheit und dadurch eine Gefahr für das Leben oder die Gesundheit von Menschen herbeizuführen geeignet ist*); **App. A.-Rh.** 133 (*Wer absichtlich ansteckende Krankheiten unter Menschen fördert oder die dagegen getroffenen Massregeln stört und aufhebt*); jfr. även **Zür.** 130 (*Wer in der Absicht, Menschen an der Gesundheit zu schädigen, vorsätzlich Brunnen, Wasserbehälter oder Vorräte von Lebensmitteln in einen Zustand versetzt, in welchem die Benutzung derselben dem Leben oder der Gesundheit einer grösseren Anzahl von Personen gefährlich werden kann*); **D. K. Fsl.** 374 (*eller ved anden uforsvarlig Adfærd vidende forvolder Fare for, at saadan [smitsom] Sygdom finder Indgang eller udbredes — kvalifikation, om sjukdomen hör till dem, som i lagstiftningen betecknas såsom ondartede*).

Det senare gäller **Fi.** 34: 16 (*Hvar, som uppsåtligen utsprider farsot bland människor*); **N.** 154 (*at en farlig smitsom sygdom finder indgang eller almindelig udbredelse blandt mennesker . .*); **Glar.** 93 (*Wer absichtlich oder fahrlässig die Verbreitung einer ansteckenden Krankheit*

bewirkt, soll je nach den entstandenen Folgen für Gesundheit und Leben Anderer mit Geldbusse, Gefängnis, Arbeitshaus oder Zuchthaus bestraft werden). Av förslagen äro att anmärka **Fi. Fsl.** 17: 9 (*Den som utsprider farsot bland människor*); **Schw. Fsl.** 196 (*Wer vorsätzlich eine gefährliche übertragbare menschliche Krankheit verbreitet* — kvalifikation, om gärningsmannen handlat *aus gemeiner Gesinnung*); **Serb. Fsl.** 166. — I lagar, som ej hava direkta bestämmelser om sjukdoms-smitta, kunna eventuella bestämmelser om allmänförgiftning i visst omfång fylla denna lucka.

Någongång förekommer, att oaktsamt överförande av sjukdom straffas, under det lagen ej förutsätter, att gärningen skulle begås uppsåtligen (då den sålunda måste bedömas såsom vanligt brott mot kroppslig integritet): **Ö. Fsl.** 438.

Flera lagar hava särskilda bestämmelser om överförande av *könssjukdom* (jfr **Spec. Utk.** I, 59 ff.): **S.** 14: 21 (*L.* ²⁰/₆ 1918); **N.** 155, 358; **D.** 181; **Ö.** 379, jfr *Ges.* ²⁴/₅ 1885, § 9; **Schaffh.** 185; **D. K. Fsl.** 376—8; **Torps Fsl.** 228—30; **D. Fsl. 1923**, 231—234; **Geg.** 274; **Ö. Fsl.** 304; **Serb. Fsl.** 168; jfr. även **R.** 208. I alla de nämnda fallen straffas själva utsättandet för fara; Torps förslag söker genom ett detaljerat rekvisit uppdraga bestämda gränser för handlingens farlighet. **S.** och **N.** giva särskilda regler för å ena sidan de fall, då faran åstadkommes genom könsumgänge eller otuktig handling, å andra sidan övriga kriminaliserade fall. Stundom förekomma hithörande bestämmelser i speciallagstiftning.

I åtskilliga fall innehålla strafflagarna (varom icke, alltid speciallagstiftningen) bestämmelser om *brytande av föreskrifter* till skydd mot sjukdomssmitta. Straffbarheten, såvitt den uppställes i strafflagen, knytes stundom till förorsakande av sjukdomsfall: **Fi.** 34: 16; **D.** 291; **Zug** 111; stundom till konkret fara: **N.** 156 (fara för *indgang eller almindelig udbredelse*); **D. K. Fsl.** 374 (*finder Indgang eller udbredes*); **Torps Fsl.** 174; **D. Fsl. 1923**, 176; **Serb. Fsl.** 173.

Ofta nöjer sig emellertid lagen med abstrakt fara och straffar sålunda blotta brytandet mot föreskriften: **Fi.** 44: 6¹; **T.** 327; **Ung.**

316; **R.** 206—7; **Bulg.** 415¹; **Bund** 9; **Waadt** 148; **Bas.** 171; **T. Fsl.** 1909, 193; **Geg.** 224; **T. Fsl.** 1919, 272; så stundom även i speciallagstiftningen t. ex. **S. L.** ¹⁹/₆ 1919 § 28 m. m.; **It. L.** ²²/₁₂ 1888, art. 50; **Sp. L.** ¹⁴/₇ 1903, art. 207 ff. Dubbla bestämmelser, dels för konkret, dels för abstrakt fara förekomma i **D. K. Fsl.** 374 (jfr ov.) och 375 (hänvisning till speciallagstiftning); **Torps Fsl.** 174, 175. Egendomlig är bestämmelsen i **Obw. Pol. Ges.** 118: *Da die zu Abhaltung ansteckender, den allgemeinen Gesundheitszustand bedrohender Krankheiten zu erlassenden Vorsichtsmassnahmen einer eigenen ganz ausgezeichneten Sorgfalt und wegen der in jedem Verzug und Saumsal liegenden gemeinen Gefahr des schnellsten und wirksamsten Vollzuges bedürfen, so ist dieser Gegenstand ganz der Wachsamkeit der Regierung anheimgegeben, die nach den Umständen und der Gefahr der Zeit das nötig Befundene verfügen und gegen die ihren Verfügungen Zuwiderhandelnden die erforderlichen Strafen auswerfen wird.*

Bland kvalifikationer är den vanligaste, att gärningen framkallat död (eller svår kroppsskada).

VII) Allmänfara för förgiftning av människor.

Förgiftningsfara i sträng mening förutsätter en någorlunda utpräglad livsfara. Men giftigheten kan i omärkbara grader övergå i en mer eller mindre obestämd hälsofarlighet. Lagarnas behandling av frågan giver anledning att skilja två områden av allmänfara: en högre grad — den egentliga förgiftningsfaran — och en lägre (vilken sistnämnda stundom behandlas i samband med bedrägeri).

Det förekommer (**Fr.**, sedan § 318 upphävdes genom *L.* ^{5/5} 1855), att strafflagen icke berör varken det ena eller andra av dessa områden och att sålunda dels de vanliga bestämmelserna om förgiftning dels eventuella specialförfattningar få göra tillfyllest. De allra flesta strafflagar upptaga emellertid frågan, men det omfång, vari detta sker, är i olika lagar mycket olika. Någon gång 1) har lagen allmänna bestämmelser om faras (resp. allmänfaras) åstadkommande, som till större eller mindre del inrymma ifrågavarande fall utan att uttryckligen nämna det; stundom 2) beröres endast det högre av ovannämnda tvänne områden; stundom 3) endast det lägre; någon gång 4) kunna båda anses sammanfattade i en och samma straffbestämmelse; oftast 5) förekomma i samma lag olika bestämmelser rörande det ena och andra området.

ad 1. Hit höra **Ö.** 85 *b* (endast under förutsättning av *boshafte* [i rättspraxis vidsträckt tolkat] *Beschädigung eines fremden Eigentumes: »wenn daraus eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit, körperliche Sicherheit von Menschen entstehen kann»*) och 335 (en allmän

bestämmelse om åstadkommande av fara för liv eller hälsa, men under förutsättning, att svår kroppsskada eller död inträder); **Eng.** *Steph.* 208 (*Every person commits a common nuisance who does anything which endangers the health, life, or property of the public or any part of it.* För speciella fall vidlyftig speciallagstiftning); **Ö.** **Fsl.** 425 (*Wer unter besonders gefährlichen Umständen eine Gefahr für das Leben anderer herbeiführt;* jfr. äv. ned. ang. §§ 434—437).

ad 2. De flesta hithörande lagar kriminalisera all allmänfarlig förgiftning (i ordets stränga mening): **Fi.** 34: 15 (*ting, som tjänar till andras bruk eller är bestämt till försäljning;* graden av farlighet bestämmes genom uttrycken *förgifta; förstöra hälsan;* straffminimum två års tukthus) — denna lag har bland förseelserna (44: 5) en bötesbestämmelse för mindre fall; **T.** 324 (*Brunnen oder Wasserbehälter, welche zum Gebrauche anderer dienen, oder Gegenstände, welche zum öffentlichen Verkaufe oder Verbrauche bestimmt sind;* farlighetens grad bestämmes = **Fi.**); **Graub.** 120 (*überhaupt solche Sachen, wodurch das Leben oder die Gesundheit einer unbestimmten Menschenzahl Schaden erleiden oder gefährdet werden kann;* straffminimum 3 års tukthus); **Aarg.** 134 (liknande rekvisit; straffminimum 12 års tukthus); **Luz.** 107; **Zug** 110 (enl. *Ges.* $\frac{1}{6}$ 1882: straffet kan gå ned till *Gefängnis*); **Fi. Fsl.** 17: 8. Stundom inskränkes kretsen av de förgiftade objekten: *vatten eller näringsmedel* **Bulg.** 413; **Sol.** 172; *ensamt näringsmedel* **Schwyz** 63; *ensamt vatten* **T. Fsl.** 1909, 192; **T. Fsl.** 1919, 258. — I dessa fall suppleras stundom strafflagen av omfattande speciallagstiftning: **T. Ges.** $\frac{14}{5}$ 1879; **Luz. Pol. SG.** 107 *b* etc.

ad 3. I några lagbestämmelser utvisa dels rekvisitets uttrycksätt, dels det relativt låga straffmaximum, att icke egentlig förgiftning, utan en mera obestämd hälsoskadlighet hos ämnet avsetts av lagstiftaren. Även här dela sig lagarne i sådana, som bestämma det hälsoskadliga ämnet mera *universellt*: **D.** 290; **Sp.** 356; **R.** 200 ff. i ett stort antal särskilda stadganden; **Schw. Fsl.** 200, 201 (om vatten särskilt 199), som emellertid till något högre

bestraffning utsöndrar det fall, att varan är »livsfarlig»; och sådana, som begränsa det (till näringsmedel eller kanske därjämte läkemedel): **Port.** 251; **Waadt** 145 ff.; **Wall.** 153; **Gen.** 370, 371. Naturligen komma dessa bestämmelser i brist på andra att subsidiärt tillämpas även på fall av verklig allmänförgiftningsfara, såvitt ej bestämmelser om vanlig förgiftning, misshandel etc. kunna användas. **Ö. Fsl.** har för detta område bestämmelser i 434—437, men därjämte den ovannämnda allmänna bestämmelsen i 425.

ad 4. Hit kan möjligen föras **H.** 174 (*Hij die waren verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of uitdeelt, wetende dat zij voor het leven of de gezondheid schadelijk zijn, en dat schadelijk karakter verzwijgende, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren*), särskild bestämmelse om vattenförgiftning i 172. I betraktande därav, att frihetsstraffets minimum är en dag, finnes intet hinder att tillämpa bestämmelsen även på de minst utpräglade fallen.

ad 5. Hithörande lagar — vilka sålunda innehålla särskilda bestämmelser för det högre och det lägre området — kunna närmast indelas i sådana, som bestämma det högre området universellt, och sådana som inskränka detsamma.

Åtskilliga av de till förra gruppen hörande lagar bestämma även det lägre området universellt: **N.** 153¹⁻³ jfr 152² [dricks-vatten]: *förgiftning, der medfører almindelig fare for liv eller helbred*; maximum: *fængsel indtil paa livstid*. Däremot 153⁴ jfr 152¹ [dricks-vatten]: *søger at udbrede . . . gjenstande, der ved at bruges efter sin bestemmelse er egnede til at skade sundheden*; maximum: *fængsel indtil 5 aar*; jfr. 359 om förfalskade näringsmedel m. m.); **Obw.** 83; **Freib.** 126 b; 264 b, 428⁷; **Bern** 124; 233 a¹⁻² (inom det lägre området uppräknas limitativt: *Nahrungs- oder Genussmittel, zur Haushaltung, zu häuslichen und gewerblichen Einrichtungen, oder zur Kleidung bestimmte Gegenstände oder Spielwaren*); **Basel** 170; 169 b (liknande); [**D. K. Fsl.** 381, 382, 383; **Torps Fsl.** 168, 169, 170, 171; **D. Fsl.** 1923, 171, 172, 173. De danska förslagen skilja ej uttryckligen mellan större och mindre hälsofara, utan låta det ankomma på hand-

lingen, t. ex. om inkulpaten själv åstadkommit den giftiga beskaffenheten, resp. genom särskild åtgärd fördolt den, där den på annat sätt tillkommit; eller endast under förtigande av egen skapen sökt utbreda varan]. Men det förekommer även, att det lägre området bestämmes mera inskränkt: *livs- eller läkemedel* **S.** 22: 3, 4 (jfr. för allmänförgiftning 14: 19); *närings- eller nyttningsmedel* **Glar.** 92 (jfr. 91); **S:t Gall.** 141—2 (jfr. 132); *näringsmedel* **Schaffh.** 141 (jfr. 140).

Bland de till den senare gruppen hörande lagverk inskränker **Geg.** 218 det *högre* området till *vattenförgiftning* — detta i likhet med andra tyska förslag; i olikhet med dem upptages däremot (219) även det *lägre* området — *universellt* bestämt — i strafflagen. I övriga fall inskränkes däremot *allmänförgiftningen* till *vatten och livsmedel*: **Ung.** 315; **It.** 318; **Zür.** 130; **App.** 133; **Neuch.** 257; **Serb. Fsl.** 169. Därvid bestämmes det *lägre* området stundom *universellt* (**It.** 319, 320); stundom inskränkes det till *livs- eller läkemedel* (**App. A.-Rh.** 134; **Neuch.** 259; kanske **Ung.** 314) eller till ensamt *livsmedel* (**Zür.** 183³; jfr även **Serb. Fsl.** 171).

Beträffande *handlingen och brottskonsumtionen* är det i fråga om förgiftning av brunnar etc. tydligt, att konkret fara så gott som alltid föreligger i och med förgiftningens verkställande.

Annorlunda i fråga om *varor*, som genom kringspridande kunna åstadkomma allmänförgiftning. Det låter tänka sig, att lagstiftaren även här anser brottet konsumerat i och med *förgiftningens* verkställande; men i så fall hava brotten byggts på *abstrakt* fara. Med denna konstruktion kräves emellertid ett parallellstadgande för den, som utsprider det förgiftade föremålet utan att själv hava förgiftat det; utan ett sådant stadgande kan det inträffa, att utspridaren varken såsom gärningsman eller delaktig kan straffas enligt förgiftningsbestämmelsen. Det låter även tänka sig, att lagstiftaren bestämmer handlingen såsom *utsprid-*

dande; men i så fall blir förgiftningen *quoad hoc* straffri, om icke en särskild förberedelsebestämmelse uppställs.

Lagen kan emellertid även bygga brottet på konkret fara (allmänfara), t. ex. »den, som genom förgiftande av . . . åstadkommer fara (allmänfara) för människors liv eller hälsa». Även här gäller, att en förberedelsebestämmelse blir nödvändig, om man vill åtkomma handlingen på ett stadium, där faran ännu icke kan sägas föreligga.

Hälsovådlighet, som, utan egentlig förgiftning, grundar sig på en varas »fördärvade tillstånd» el. dyl., kommer enligt några lagverk särskilt i betraktande, såvitt varan underkastats en behandling, ägnad att *dölja* dess beskaffenhet: **D. K. Fsl.** 383; **D. Fsl.** 1923, 172. Liknande **N.** 153. *Förtigande* nämnes i de danska förslagen; jfr. även **H.** 174; **It.** 320.

I de lagverk, som ej hava särskilda regler för allmänförgiftning, utan endast mera omfattande bestämmelser, äro dessa merändels byggda på konkret fara: **Ö.** 85 *b*; **Eng. Steph.** 208; **Ö. Fsl.** 425. Däremot konsumeras brottet enligt **Ö.** 335 först med inträdande av död eller svår kroppsskada.

Bland de lagar, som endast upptaga det högre området av allmänförgiftning, hava några bestämt handlingen alternativt, såsom *förgiftande eller utspridande* (genom försäljning etc.): **Fi.** 34: 15; **T.** 324; **Bulg.** 413; **Zug** 110 (*Ges.* $\frac{1}{6}$ 1882 § 10); **Fi. Fsl.** 17: 8. Andra uppställa endast *förgiftande*: **Graub.** 120; **Aarg.** 134; **Luz.** 107; **Sol.** 172; **T. Fsl.** 1909, 192; **T. Fsl.** 1919, 258. På subjektiv grund bygger **Schwyz** 63 (*wer Speisen oder Getränke vergiftet, in der Absicht, an Leben oder Gesundheit eine unbestimmte Menschenzahl zu gefährden*).

Bland lagar, som endast inriktat sig på det lägre området, bestämmas handlingen alternativt, såsom *förgiftande eller utspridande*, av **D.** 290; **Sp.** 356; **Port.** 251; **Schw. Fsl.** 200 resp. 201. Ensamt *utspridande* förekommer i **Turk.** 196; **Waadt** 145; **Wall.** 153; i det väsentliga även **Gen.** 371. En mängd olikartade bestämmelser innehållas i **R.** 200 ff.

H. 174, om vars ståndpunkt jfr. ov., upptager endast utspridande (*waren verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of uitdeelt*).

Bland de lagar, som hava särskilda bestämmelser för båda områdena, har endast **Bas.** 170, 169 *a* (*Ges.* $\frac{8}{1}$ 1883) alternativa bestämmelser, om förgiftande eller utspridande, för bådadera. Några lagar hava inom det högre området, alternativt, förgiftande eller utspridande men inom det lägre endast utspridande: **N.** 153; **Schaffh.** 140, 141; **D. K. Fsl.** 382, 383; **Torps Fsl.** 169, 170; **D. Fsl.** 1923, 171, 172, 173. Andra hava inom det högre området endast förgiftande men inom det lägre området förgiftande eller utspridande: **It.** 318—320 (även inom det lägre området: endast utspridande, såvitt rör varor, som väl äro hälso-skadliga, men icke förfalskade); **Obw.** 83; **Freib.** 126 *b*, 264 *b*, 428⁷; **Bern** 124, 233; **St. Gall.** 132, 141, 142; **Geg.** 218 (endast vattenförgiftning), 219; **Serb. Fsl.** 169, 171. Den ståndpunkt, att (med undantag för brunnar m. m.) endast utspridning upptages inom det högre området men förgiftning eller utspridning inom det lägre, representeras av **Ung.** 315, 314. Slutligen hava några lagar endast förgiftning inom det högre området och endast utspridning inom det lägre: **S.** 14: 19; 22: 3, 4; **Glar.** 91, 92; **Zür.** 130, 183³; **App. A.-Rh.** 133, 134; **Neuch.** 257, 259.

En skarp skillnad mellan fara för liv och fara för hälsa göres stundom, t. ex. **It.** 324.

Kvalifikationer, då brottet begås under viss *yrkesutövning*, förekomma i **It.** 325. *Iteration* kvalificeras enligt **Torps Fsl.** 171; **Ö. Fsl.** 434⁶, 435⁶, 436², 437². Även andra kvalifikationer (t. ex. yrkesmässighet) förekomma stundom.

I några lagar införas i detta sammanhang bestämmelser om *kvacksalveri* m. m. Härom jfr ned. under X.

VIII) Utspridande av smittosam djursjukdom.

I flera rättsordningar inskränkes kriminalisationen rörande djursjukdomar till överträdelse av de föreskrifter, som givits till motverkande av smitta. Dessa kriminalisationer innehållas ofta i speciallagstiftning, t. ex. **Ö. Ges.** ^{29/2} 1880; **Fr. L.** ^{21/7} 1881; **It. L.** ^{22/12} 1888, artt. 55, 60; men stundom förekomma i strafflagarne s. k. blankettlagar, som uppställa en straffskala för dylika överträdelser (så att rekvisitets närmare innehåll måste hämtas ur speciallagstiftningen). Detta sista är förhållandet i **S.** 19: 17; **Fi.** 34: 18 (men därjämte 44: 6²); **N.** 156; **D.** 292²; **T.** 328; **Ung.** 446; **Belg.** 320; **Rum.** 377, 378; **Bulg.** 416; **Bund** 9; **Waadt** 148 *b*; **Bas.** 171; **Gen.** 355, 356; **Zug** 111; **Fi. Fsl.** 17: 9; **D. K. Fsl.** 374; **Torps Fsl.** 174; **D. Fsl.** 1923, 176; **T. Fsl.** 1909, 194; **Geg.** 225; **T. Fsl.** 1919, 272; **Serb. Fsl.** 173. Det straffskyddade området utmärkes gemenligen med ord sådana som *kreatur, husdjur, Haustier, Vieh, animali domestici* el. dyl.; och även där straffbestämmelsen innehåller ett vidsträcktare begrepp (t. ex. *animaux* i **Belg.; Waadt; Gen.**), torde härmed icke åsyftas ett verkligt utvidgande av nämnda område. Annorlunda kanske **T. Fsl.** 1919, 272 (*Wer vorsätzlich oder fahrlässig eine Schutzmassregel verletzt, die durch Gesetz oder durch die zuständige Behörde angeordnet ist, um das Einschleppen oder Verbreiten einer übertragbaren menschlichen Krankheit oder einer Tier- oder Pflanzen-seuche zu verhüten*).

Beträffande *konsumtionen* uppställa några lagverk en enhetlig straffbestämmelse, tillämplig i och med blotta *överträdelser* av den givna föreskriften: **Belg.; Bund; T. Fsl.** 1909; **T. Fsl.** 1919.

Åtskilliga lagar straffa likaledes blotta överträdelsen, men uppställa därjämte ett högre straff för det fall, att sjukdom verkligen överförts: **S.; T.; Ung.; Bulg.; Rum.; Waadt; Gen.; Geg.** Ytterligare andra lagar straffa — i vad på den i strafflagen intagna blankettbestämmelsen ankommer — icke överträdelsen i och för sig utan blott såvida den skapat *fara* i det särskilda fallet: **N.; D. K. Fsl.; Torps Fsl.; D. Fsl. 1923; Serb. Fsl.** Slutligen finnas lagar, som fordra, att sjukdom skall hava överförts, för att ifrågavarande bestämmelse skall tillämpas: **Fi.** (skadan skall hava uppstått genom överträdelsen och ligga inom gärningsmannens *culpa*) — lagen innehåller emellertid även en abstrakt bestämmelse i den ovannämnda 44: 6²; **D.; Waadt; Bas.** (för kantonallagarnes vidkommande är emellertid att märka, att i Schweiz [enligt **Bund** 9] oberoende av kantonallagstiftningen blotta överträdelsen alltid blir straffbar, visserligen endast med böter).

Vissa lagar — däribland några tillhörande sistnämnda grupp — innehålla straffbestämmelser med självständiga rekvisit för den, som utsprider smittosam kreaturssjukdom: **S.** 19: 17; **Fi.** 34: 18; **D.** 292; **Sp.** 576², 577; **R.** 550⁸; **Grek.** 427 (olika straffskalor alltefter omfånget av skadan); **Thurg.** 213; **Bern** 200 *i. f.*; **Glar.** 125; **Freib.** 217; **Zür.** 207; **Schwyz** 103; **Sol.** 173 (olika straff allt efter värdet); **Fi. Fsl.** 17: 9; **Schw. Fsl.** 197 (kvalifikation, då stor skada orsakats *aus gemeiner Gesinnung*); **Serb. Fsl.** 167. Konsumtionen inträder här genomgående i och med utspridandet. Enligt **N.** 154 straffas den, som åstadkommer, att en farlig smittosam sjukdom »*finder indgang eller almindelig udbredelse*» bland människor, husdjur eller växter. **Ö. Fsl.** 439² omfattar utbredande av sjukdom bland djur, som äro föremål för jakt- eller fiskerätt. **App. A.-Rh.** 121 *e* straffar försäljning av kreatur under förtigande, att djuret lider av smittosam sjukdom.

IX) Allmänfarlig förgiftning av djur.

Förgiftande av djur förekommer i några lagar, utan egentligt sammanhang med allmänfara, såsom ett kvalificerat fall av skadegörelse: **Fr.** 452; **Belg.** 538, 539; **Sp.** 576³, 577; **Port.** 478²; **R.** 550^{8,9}; **Turk.** 245⁵. Kvalifikationen omfattar i **Turk.** drag-, last-, rid- och slaktdjur; i **Fr.**; **Belg.**; **R.** husdjur ävensom fisk i fiskdammar; i **Port.** alla djur i främmande ägo; samt i **Sp.** överhuvud varje fall, som innebär förmögenhetsskada för annan, således även förgiftning av djur, som äro föremål för främmande jakt- och fiskerätt.

Åtskilliga lagar se emellertid deliktet ur allmänfarans synpunkt. Hit kunna föras **S.** 19: 18, 19; **Fi.** 34: 19; **N.** 152, 153; **Grek.** 427; **Thurg.** 212; **Obw.** 83³; **Bern** 200; **Glar.** 125; **Freib.** 216; **Zür.** 207; **Zug Ges.** $\frac{1}{6}$ 1882, 10; **App. A.-Rh.** 133; **Schwyz** 103; **Sol.** 173; **Fi. Fsl.** 17: 8; **D. K. Fsl.** 381—2; **Torps Fsl.** 168—170; **D. Fsl.** 1923, 171—173; **Schw. Fsl.** 199, 202; **Serb. Fsl.** 170. Om den allmänna kriminalisationen i **Ö.** 85 c m. fl. jfr. ovan. — Beträffande omfånget av det straffskyddade *objektet* bestämmes detta i de flesta fall till kreatur, husdjur el. dyl.; flera kantonallagar tala dock om »djur» (**Thurg.**; **Obw.**; **Bern**; **Glar.**; **Freib.**; **Zug**; **Schwyz**; **Sol.**) men inskränka begreppet till djur under äganderätt (utom möjligen **Obw.**). *Handlingen* bestämmes gemenligen såsom förgiftning av vatten eller näringsämnen (även betesmarker m. m.); i **S.** helt allmänt: »eller vad annat som helst». I **N.** och de danska förslagen bestämmes handlingen såsom förgiftning i vad rör vatten, men i övrigt såsom utbju-

dande etc. av sundhetsskadliga varor; såvitt förgiftandet av varorna icke utgör delaktighet i utbudandet etc., är det sålunda här icke kriminaliserat såsom allmänfarligt brott. För vad angår *konsummationen*, är den i flera fall given i och med blotta *handlingen*: **N.; Thurg.; Obw.; Glar.; Zür.; Zug; Fi. Fsl.; D. K. Fsl.;** i **Grek.** och några kantonallagar med kvalifikation för det fall att skada (**Grek.; Schwyz**) eller »stor skada» (**Thurg.; Sol.**) inträder. Andra lagverk fordra *fara* (**App. A.-Rh.; Torps Fsl.; D. Fsl. 1923; Schw. Fsl.**) eller »allmän fara» (**S.; Fi.**). Ett par kantonallagar (**Bern; Freib.**) låta brottet konsumeras först med *skadas* inträdande och uppställa olika straffskalor alltefter skadans storlek.

X) Andra Fall.

Förutom nu anförda fall av allmänfarliga förbrytelser förekommer mera sporadiskt, att även andra rekvisit uppställas i detta sammanhang.

Bland dessa fall är det vanligaste — och väl även det, som mest närmar sig till de typiska (eldsvåda m. m.) — framkallande av fara genom fel å *byggnad*. Såvitt handlingen bestämmes såsom *skadande* av byggnad, har rekvisitet snarast karaktären av en kvalifikation av vanlig skadegörelse (likasom stundom skadegörelse å väg m. m. under enahanda omständigheter). Jfr **Fi.** 35: 1; **T.** 305; **R.** 550⁷; **Turk.** 249; däremot har **H.** 170 uppfört detta rekvisit i sammanhang med de allmänfarliga brotten. I andra fall åter bestämmes handlingen såsom framkallande (på lika gott vad sätt) av »*sammenstyrtning*», »*Einsturz*» etc., vilket medför allmänfara; rekvisitet kommer då helt naturligt att få sin plats bland allmänfarliga brott. Detta gäller **N.** 148; **D. K. Fsl.** 369; **T. Fsl. 1909**, 189; **Schw. Fsl.** 193 (nämner även nedstörtande av jord- och klippmassor). Av dessa lagverk straffar **N.** 150 och **D. K. Fsl.** 371 även framkallande av *fara* för sammanstörtning (också vid *culpa*). Slutligen förekommer icke sällan en kriminalisation (bland de allmänfarliga brotten) av fara, som uppstår genom *felaktigt uppförande* (stundom även nedtagande) av byggnad. Så **T.** 330; **R.** 560, 561; **Bulg.** 417 (jfr 527); **Freib.** 375; **Zür.** 143 (dessutom 205 om förorsakande av eldfara på dylikt sätt); **Sol.** 174; **T. Fsl. 1909**, 195; **Geg.** 226; **T. Fsl. 1919**, 271; **Schw. Fsl.** 195. Även **H.** 331 har en sådan bestämmelse, men

uppförd såsom en kvalifikation av bedrägeribrottet. — Dessa rekvisit omfatta, såsom de i rättspraxis tolkas (för **T. t. ex. RG. 23,277**) icke blott byggnad av hus utan även av *fartyg, järnvägar* (också underjordiska) m. m.; stundom nämnas sistnämnda fall särskilt (**R. 560**). *Leverans av underhålligt material* omtalas stundom uttryckligen (**H.; R.**); där så icke är förhållandet, torde detta fall icke ingå under rekvisitet. — Mindre straffbestämmelser för överträdande av föreskrifter om uppförande m. m. av byggnad förekomma stundom bland förseelserna, t. ex. **Torps Fsl. t. Lov om Fors. 19¹; D. Fsl. 1923 t. Lov om Fors. 24¹**.

Ett besläktat rekvisit är skadande av *gruva* eller därtill hörande verk; det nämnes icke sällan särskilt vare sig bland allmänfarliga brott eller såsom ett kvalificerat fall av skadegörelse: **S. 19: 16; Fi. 34: 10; T. 321; Ö. 85 c; Belg. 547; E. 422 c; R. 555²; T. Fsl. 1909, 190; Geg. 217; T. Fsl. 1919, 262; Ö. Fsl. 423**. I detta och andra fall låter sig knappast, särskilt i äldre lagar, någon bestämd gräns dragas mellan vad som skall anses såsom allmänfarligt brott och såsom skadegörelse (i synnerhet om brottet icke är byggt på fara, utan skada fordras i rekvisitet).

Icke sällan, stundom i sammanhang med bestämmelserna om spridande av djursjukdom, kriminaliseras *spridande av växtsjukdom*, såsom allmänfarligt brott eller kvalificerad skadegörelse: **N. 154; Belg. 536; R. 550¹⁰** (endast phylloxeran); **Fi. Fsl. 17: 9; D. K. Fsl. 393, 397; Torps Fsl. 174; D. Fsl. 1923, 176; Geg. 225; T. Fsl. 1919, 272; Ö. Fsl. 439¹; Schw. Fsl. 198; Serb. Fsl. 167**.

Här må erinras om de överallt i specialförfattningar uppställda, kriminalsanktionerade inskränkningarna av offentligträttslig natur rörande *jakt* och *fiske*, såvitt de avse att skydda vilt- och fiskbeståndet.

I de danska förslagen (**D. K. Fsl. 393; Torps Fsl. 178; D. Fsl. 1923, 179**) nämnes *Sandflugt* ävensom *Skade paa fredet Kyst* (jfr. **S. L. 24/7 1903** ang. skyddsskogar, som innehåller kriminalsanktionerade bestämmelser »för bibehållande av skogar, vilkas

bestånd erfordras till skydd mot flygsandfält och fjällgränsens nedgående»; jfr även **T.** 366 a). Allmännare bestämmelser om *skyddsinrättningar mot naturhändelser* uppställas i några andra förslag: **T. Fsl.** 1919, 261; **Schw. Fsl.** 194 (*bergsras* och *laviner* nämnas särskilt); **Serb. Fsl.** 158. Delvis falla dessa bestämmelser under synpunkten av fara för översvämning, varom jfr. ov.

Ett mera fristående fall, som i några lagar kriminaliseras, är framkallandet av nöd genom *fördyrande av livsmedel* o. d. Stundom inskränkes rekvisitet till det fall, att man i nödtider brister i leveransskyldighet till myndighet: **T.** 329; **Rum.** 379; **Ö. Fsl.** 433¹; stundom gäller bestämmelsen sådana *avtalsbrott* överhuvud i nödtider: **Fi.** 34: 20; **N.** 158; **D. K. Fsl.** 380. Någon gång uppställs, vid sidan om avtalsbrott, såsom en form för handlingen, *utspri-dande av falska rykten*: **N.** 158; **D. K. Fsl.** 380. Ännu vidsträcktare är **It.** 326, som, utan att särskilt nämna avtalsbrott, kriminaliserar allt framkallande av dyrtid (på livsmedel), vilket sker genom falska underrättelser eller annat svek (*Chiunque, con false notizie o altri mezzi fraudolenti, produce la deficienza o il rincaro di sostanze alimentari*). Jämte avtalsbrott och falska ryktens spridande nämnes i **D. K. Fsl.** 380 även förstöring av främmande förråd; såsom generalklausul tillägges emellertid *andet retstridigt Forhold* och resultatet betecknas såsom *omfattende Nødstilstand med Hensyn til Livsforfødenheder*. I några lagar sammanställs framkallande av hungersnöd etc. genom avtalsbrott med leveransförsummelse till här eller flotta *i krigstid*: **Fi.** 34: 20; **T.** 329; **Rum.** 379. Andra lagar uppställa en sådan bestämmelse i annat sammanhang, oftast såsom brott mot staten; härom jfr **Spec. Utk. IV**, s. 20.

I några fall intagas bestämmelser om *kvacksalveri* m. m. såsom utvidgning av allmänfarlig förgiftning: **N.** 157; **D. K. Fsl.** 385, 386, 387; **Torps Fsl.** 172, 173; **D. Fsl.** 1923, 174, 175; **Serb. Fsl.** 174—177 (eljest oftast överlämnat åt speciallagstiftningen, t. ex. **S. L.** 21/9 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten etc.). I detta sammanhang kriminaliserar **D. K. Fsl.** 388 olov-

ligt *hypnotiserande* m. m. och 389 (under vissa förutsättningar) akrobatiska *öringar med barn* i och för offentlig förevisning.

Slutligen må ånyo erinras om de generella rekvisit, som utsträcka kriminalisationen av allmänfarliga handlingar mera i det obestämda (så att eldsvåda etc. endast uppställas såsom exempel): **Sp. m. fl.** Härom jfr ovan sid. 10. Finska förslaget (17: 4) ävensom de båda senaste danska (**Torps Fsl.** 167; **D. Fsl. 1923**, 171) uppställa en kriminalisation, som straffar allt åstadkommande av viss fara (i **D. Fsl. 1923**: *Fare for andre Menneskers Liv eller for fremmed Ejendom eller Formueinteresse i betydeligt eller uberegneligt Omfang*) genom vissa bestämda handlingar (i **D. Fsl. 1923**: *ved at ødelægge eller beskadige egne eller andres Ting eller fjerne nogen Genstand, der er bestemt til at betrygge mod Fare; ved uberettiget at sætte Transportmidler, Maskiner eller Kraftledninger i eller ud af Virksomhed; eller ved at forstyrre Sikkerheden for Færdsel paa offentlige Færdselsveje eller ved offentlige Samfærdselsmidler*)¹.

Åtskilliga strafflagar upptaga bland förselserna kriminalisationer, som innehålla ett mer eller mindre allmänfarligt element: underlåten tillsyn över sinnessjuk eller över farligt djur, underlåtenhet att täcka brunn etc., olovligt utläggande av giller, allehanda oförsiktiga handlingar i fråga om eld m. m. Jfr **Fi.** 44 kap.; **N.** 351 ff.; **H.** 424 ff.; **T.** 366 ff. o. s. v. I mycket stor utsträckning förekomma dylika bestämmelser i ordningsstadgar och annan speciallagstiftning: **S. L.** ¹⁴/₁₀ 1914 om förekommande och släckning av skogseld o. s. v.

¹ I **N.** 150 (varom jfr *Hagerups* strafflagsedition *h. l.*) straffas endast åstadkommande, genom dylika handlingar, av fara för eldsvåda m. fl. i § 148 uppräknade »olyckor»; likaså **D. K. Fsl.** 371.

XI) Tillägg.

A) Handlingsprogressen.

Om de olika lagarnes ståndpunkt i avseende på *försökets* straffbarhet se **Spec. Utk. I**, 69 ff. Därav framgår, att några gällande lagar vid alla i strafflagen upptagna rekvisit låta straff inträda redan på försöksstadiet. Andra lagar göra mer eller mindre omfattande undantag; där emellertid lagen, såsom ofta är fallet, endast undantager förseelserna, inverkar detta icke på de allmänfarliga brotten. En sådan generell straffbarhet, vid de allmänfarliga brotten, av försöket, kommer vid de brottstyper, där lagen uppställer en serie av rekvisit med fortskridande handling (t. ex. skadegörelse å fyr — förstörande av fartyg — människas dödande genom skeppsbrott) att medföra ett osedvanligt stort antal knutpunkter, där särskild straffbarhet inträder (t. ex. försök att skada fyr — verklig skada å fyr — försök att genom sådan skadegörelse åstadkomma skeppsbrott — verkligt åstadkommande, på nämnda sätt, av skeppsbrott — försök att beröva människor livet genom ett medelst skada å fyr åstadkommet skeppsbrott — verkligt dödande genom nämnda medel). I sådana fall kan emellertid lätt inträffa, att, där syftet sträcker sig ända fram till slutpunkten (döden), redan den första etappen (försök att skada fyr) innebär försök till den slutliga skadan (∴ försök att döda på angivet sätt). Härmed sammanhänger den osäkra fråga, huru rättspraxis ställer sig till det subjektiva rekvisitet vid dessa försök — osäkert särskilt i rättsordningar, som överhuvud vid

försök fordra icke blott uppsåt utan syfte att realisera brottet. Det är då möjligt, att försök till det tidigt konsumerade brottet *a* anses föreligga, endast om syftet är att genom *a* framkalla den slutliga skadan *m* (den allmänfarliga eldsvådan etc.), icke, om brottslingens mening är att stanna vid *a* (antändandet av det föremål, varifrån elden lätteligen kan spridas vidare och förorsaka den allmänfarliga eldsvådan). Någongång förekommer, att lagen tager position i frågan, t. ex. **R.**, där bestämmelsen i 558 *i. f.*, jft med lagens allmänna försöksbestämmelser leda därtill, att försök att skada järnvägslinje, fyr m. m. blir straffbart endast om det skedde i syfte att framkalla järnvägsolycka, skeppsbrott etc.

Beträffande de lagar, som i fråga om försökets straffbarhet gå mindre långt än de ovan berörda, gäller dock till största delen, att försöket straffas vid alla mera utpräglat allmänfarliga brott. Det mest framträdande undantaget är **S.**, som även här oftast lämnar försöket straffritt; dock straffas försök till mordbrand och explosion (19: 5, 6) samt till åstadkommande av sjöskada (19: 9). Att **Fr.** och **Belg.** icke straffa försök att åstadkomma översvämning, är knappast något undantag, ty de uppfatta fallet icke såsom allmänfarligt brott, utan endast såsom förseelse; dessa lagars bestämmelser om kreatursförgiftning, som ej heller straffas vid försök, utgöra kvalifikationer av skadegörelse utan något allmänfarligt element i rekviset. Däremot innehålla **T.** och **R.** ävensom de tyska förslagen (dock icke **Geg.**), och i enstaka fall även andra lagverk, några rekvise inom det mera periferiska området av allmänfarliga brott, där försöket icke straffas. Detta gäller *hindrande* (utan egentlig allmänfara) *av järnvägsdrift* m. m. enligt **R.** och **T. Fsl. 1909**; *störande av farvatten* enligt **T.** och **R.**; *hindrande av ledningar* (eller åtminstone vissa sådana, t. ex. telegraf) enligt **T.**; **Ung.**; **R.**; **T. Fsl. 1909**; **T. Fsl. 1919**; *överträdelser av föreskrifter rörande sjukdomssmitta* (incl. kreaturssjukdom) enligt **T.**; **T. Fsl. 1909**; **T. Fsl. 1919**; *fel vid byggnads uppförande* enligt **R.**;

T. Fsl. 1909; T. Fsl. 1919; avtalsbrott rörande livsmedelsleverans i nödtider m. m. enligt Fi.; T.

Någon gång förekommer, att lagar, som eljest stadga mindre straff för försök än för fullbordat brott, på detta område i större eller mindre omfång likställa båda; så särskilt **N. 148.**

I fråga om *förberedelse*, saknas icke ganska vittgående generella stadganden. Så **Geg. 227: Wer zur Vorbereitung eines gemeingefährlichen Verbrechens (§§ 215, 218, 220) zu dessen Ausführung dienliche Mittel oder Gerätschaften anfertigt oder sich verschafft; R. 564** (all förberedelse till skada å järnväg, skepp m. m. i syfte att åstadkomma järnvägsolycka eller skeppsbrott; särskilt nämnes komplott i dylikt syfte); **N. 159** (komplott vid de svårare formerna av allmänfarliga brott), 160 (*Den, som offentlig giver eller tilbyder veiledning i brug af sprængstoffer eller gift til forøvelse af forbrydelser*). Mera speciella bestämmelser förekomma i fråga om *eldskadegörelse*: **Fi. 34: 6** (sammanförande av antändningsämnen); **Ung. 428** (komplott till eldskadegörelse jämte någon förberedelsehandling); **Bulg. 390**; men framför allt beträffande *explosionsbrottet*, såväl i själva strafflagarna (**S. 19: 21; Fi. 34: 6; N. 161** o. s. v.; särskilt ingående i **Bulg. 394—400**) som ännu mera i speciallagstiftning (**D. L. 7/4 1899, 1/4 1912, 22/11 1918; T. Ges. 9/6 1884; Ö. Ges. 27/5 1885; Fr. L. 18/12 1893; Belg. 22/5 1886; It. L. 19/7 1894; Sp. L. 10/7 1894; Port. L. 21/4 1892** etc.). I dessa bestämmelser kriminaliseras regelbundet fabrikation, anskaffande, förvarande av sprängämnen i brottsligt syfte; stundom även mera avlägsna förberedelsehandlingar, såsom olovligt uppförande av byggnad till förvarande av sprängämnen.

B) Culpa.

De svårare typerna av allmänfarliga brott straffas allmänt även i *culpa*, om det kommit så långt, att allmänfaran realiserats, så att *skada* å person eller vidsträckt skada å egendom uppstått. Även åstadkommande av *hinder* (utan egentlig allmänfara) å de särskilt straffskyddade formerna av kommunikationslinjer straffas vanligen i culpa; i de lagar, som särskilt kriminalisera hinder å ledningar, ej sällan även kulpost åstadkommande av dylikt hinder, särskilt för vad gäller telegraf- och telefonledningar. (jfr. **S.** 19: 22; **Fi.** 34: 12; **D.** 295; **T.** 318, 318 *a*; **Ung.** 440; **Bulg.** 408; **Rum.** 375; **Torps Fsl.** 176; **D. Fsl. 1923,** 177; **T. Fsl. 1909,** 185; **T. Fsl. 1919,** 269; **Schw. Fsl.** 205; **Ö. Fsl.** 431; **Serb. Fsl.** 162).

Därutöver är det emellertid vid ett par institut vanligt, att även den fullständigt resultatlösa handlingen — som varken framkallat skada eller hinder — straffas i culpa, om den inneburit allmänfara. Allra oftast förekommer detta i fråga om kulpost förorsakande av *fara å kommunikationslinje*, framför allt järnväg: **S.** 19: 22; **Fi.** 34: 9; **N.** 150; **D.** 289; **H.** 165, 167; **T.** 316; **Ung.** 437; **It.** 314; **R.** 567; **Bulg.** 406, 412; för hela Schweiz **Bund 67 b** (dessutom någongång särskilt nämnt i kantonallagarna: **Thurg.** 219; **Tic.** 404, 410); samt i alla förslagen: **Fi. Fsl.** 17: 4; **D. K. Fsl.** 371; **Torps Fsl.** 166; **D. Fsl. 1923,** 170; **T. Fsl. 1909,** 183; **Geg.** 220; **T. Fsl. 1919,** 259, 265; **Ö. Fsl.** 424; **Schw. Fsl.** 204; **Serb. Fsl.** 160. Bestämmelserna i **T., It.** och **T. Fsl. 1909** gälla endast fara, som uppstått vid järnvägsdrift; de övriga även sjöfart. —

I detta sammanhang må nämnas de stundom förekommande straffbestämmelserna mot överordnad, som låter en i järnvägstjänst m. m. anställd person kvarstå i tjänsten resp. återtager en sådan i tjänst, för tid, varunder han enligt lagakraftägande dom icke får användas i dylik befattning: **T.** 320; **Ung.** 443; **Ö. Fsl.** 429.

— Många lagar straffa även oaktsamt åstadkommande av *fara för allmänförgiftning*, även om ingen skada sker (eller åtminstone vissa fall av sådan förgiftningsfara, särskilt förgiftning av vattentag). Jfr **Fi.** 34: 15; **N.** 153; **D.** 290; **H.** 173, 175; **It.** 323; **Bulg.** 414; **Fi. Fsl.** 17: 8; **D. K. Fsl.** 380, 381; **Torps Fsl.** 168, 170; **D. Fsl. 1923**, 171, 173; **T. Fsl. 1909**, 192; **Geg.** 218, 219; **T. Fsl. 1919**, 258, 265; **Ö. Fsl.** 435, 437; **Schw. Fsl.** 200, 201; **Serb. Fsl.** 169, 170, 172. — Bestämmelser om kulpost åstadkommande av *explosionsfara* finnas i **Ö. Fsl.** 419; **Schw. Fsl.** 192 och **Serb. Fsl.** 154. — Omfattande bestämmelser finnas i N. och de danska förslagen om oaktsamt åstadkommande, genom vissa handlingar, av fara för eldsvåda, »sammanstörtning», explosion, översvämning, järnvägsolycka eller sjöskada (**N.** 150; **D. K. Fsl.** 371); eller överhuvud av allmänfara (**Torps Fsl.** 166; **D. Fsl. 1923**, 170: *Fare for andre Menneskers Liv eller for fremmed Ejendom eller Formueinteresse i betydeligt eller uberegneligt Omfang*, jfr ov.). I **Ö. Fsl.** 426 förekommer i detta sammanhang en allmän och subsidiär bestämmelse om den som oaktsamt framkallar fara för *människoliv* »unter besonders gefährlichen Umständen».

C) Straffen.

Om de svårigheter, som möta vid jämförelse mellan olika lagars straffskalor, se **Spec. Utk. I**, 79 ff. Vi sammanställa emellertid här de olika strafflagarnes maxima vid de mera konstanta rekvisiterna bland allmänfarliga brott.

1. *Eldskadegörelse varav följt människas död* (jfr ov. sid. 34). I de flesta fall utgöres här maximum av lagens strängaste straff, alltså dödsstraff eller, där detta icke förekommer, livstids frihetsstraff (i **Port.**, som ej använder någotdera, tio års cellstraff, följt av tjugoårig deportation). Så **S.** 19: 1; **N.** 148; **H.** 157 o. s. v. Några lagar — **Fi.** 34: 17 jfr 21: 6; **T.** 307; **It.** 327, 300; **Rum.** 363 — stanna dock vid ett lägre maximum, som i de två förstnämnda (vilka icke avskaffat dödsstraffet) är livstids frihetsstraff men i **It.** och **Rum.** (vilka avskaffat dödsstraffet) är tjugo års frihetsstraff.

2. *Eldskadegörelse, varav icke följt någon människas död.* Även här förekommer, men mera undantagsvis, att maximum sammanfaller med lagens strängaste straff. Det är sålunda *dödsstraff* enligt **Fr.** 434 samt (för speciella kvalifikationsfall) **Ö.** 167 a (band); **Eng.** *Steph.* 417; **Bulg.** 385; **Grek.** 408; och *livstids frihetsstraff* enligt **S.** 19: 2; **N.** 148; **D. K. Fsl.** 368²; **D. Fsl.** 1923, 168 samt en del kantonallagar, vilka i likhet med sistnämnda lagar avskaffat dödsstraffet: **Thurg.** 200; **Graub.** 193²; **Aarg.** 169; **Wall.** 322; **Schaffh.** 133; **Glar.** 116 b; **Freib.** 206; **Gen.** 219; **App. A.-Rh.** 128; **Sol.** 167, 168; **Neuch.** 248.

Ett ganska stort antal lagar, som icke avskaffat dödsstraffet, uppställa såsom maximum i förevarande fall *livstids frihetsstraff*: **Fi.** 34: 3; **T.** 307; **Ung.** 424; **Belg.** 513; **Sp.** 562; **R.** 563; **Turk.** 163, 164; **Luz.** 110; **Obw.** 94; **T. Fsl. 1909,** 189; **Ö. Fsl.** 427.

Ofta stannar maximum här vid *frihetsstraff på viss tid*, nämligen (vid de svåraste kvalifikationerna, med bortseende från människas död såsom följd av handlingen):

trettio år enligt **Waadt** 315;

tjugofem år enligt **Port.** 463;

tjugo år enligt **Rum.** 357; **Bern** 189; **Tic.** 394, 13⁴; **Schwyz** 99; **St. Gall.** 96;

aderton år enligt **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 8 b;

sexton år enligt **D.** 280; **Torps Fsl.** 164;

femton år enligt **H.** 157²; **It.** 327, 300; **Zür.** 197 b; **Bas.** 163; **Geg.** 215; 89; **T. Fsl. 1919,** 254; **Schw. Fsl.** 187;

tolv år enligt **Fi. Fsl.** 17: 1.

3. *Förorsakande av översvämning, varav icke följt någon människas död.* Genomsnittligen är detta fall något mindre strängt bestraffat än motsvarande fall vid eldskadegörelse. Dödsstraff förekommer sålunda icke i någon lag såsom maximum; däremot *livstids frihetsstraff* dels i **S.** 19: 11; **N.** 148; **Thurg.** 200, 209; **Wall.** 322, 329; **D. K. Fsl.** 368², 369; **D. Fsl. 1923,** 168, i vilka lagar det är lagens högsta straff; dels även i **Sp.** 572; **Eng. Steph.** 419 d; **R.** 563; **Grek.** 419²; **Obw.** 95; **T. Fsl. 1909,** 189; **Ö. Fsl.** 427. Inom båda grupperna är det dock ofta endast i särskilda kvalifikationsfall, som straffet (då ingen människa förlorat livet) kan stiga så högt.

Övriga lagar, vilka uppställa detta institut, använda såsom maximum *frihetsstraff på viss tid*:

trettio år: **Waadt** 315, 323;

tjugofem år: **Port.** 471, 463;

tjugo år: **Freib.** 212 a;

Tic. 401; **Serb. Fsl.** 157;

sexton år: **D.** 287; **Torps Fsl.** 164;

femton år: **H.** 157²; **T.** 312, 313; **It.** 327, 302; **Zür.** 206; **Geg.** 215, 89; **T. Fsl. 1919,** 257; **Schw. Fsl.** 193;

tolv år: **Fi.** 34: 8; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 9 b; **Fi. Fsl.** 17: 1;

tio år: **Ung.** 431; **Bulg.** 401; **Bern** 198; **Sol.** 171;

åtta år: **Glar.** 120 b.

4. *Förorsakande av skeppsbrott eller dylik sjöskada, varav icke följt någon människas död.* Straffbarheten är här, i vad på maximum ankommer, ungefärligen densamma som i det närmast föregående fallet. *Dödsstraff* förekommer endast i **Eng. Steph.** 417 (då det gäller krigsfartyg) och **Serb. Fsl.** 160² (om ett flertal människor bragts i livsfara). *Livstids frihetsstraff* såsom maximum finnes i **S.** 19: 7; **N.** 148; **Ö.** 86, 85 c; **Sp.** 572; **R.** 558; **D. K. Fsl.** 368²; **D. Fsl. 1923,** 168; **T. Fsl. 1909,** 191; **Ö. Fsl.** 427.

Frihetsstraff på viss tid uppställles såsom maximum i följande fall:

trettio år: **Bund** 67 a (för hela Schweiz);

tjugofem år: **Port.** 471;

tjugo år: **Tic.** 401, 403.

sexton år: **D.** 286; **Torps Fsl.** 164;

femton år: **H.** 168; **T.** 323; **It.** 327, 304; **Gen.** 229; **Geg.** 220, 89; **T. Fsl. 1919,** 259;

tolv år: **Fi.** 34: 13; jfr 21: 6; **Fi. Fsl.** 17: 1;

tio år: **Ung.** 435; **Bulg.** 410²; **Thurg.** 218; **Schw. Fsl.** 203.

5. Bland rekvisiter, som konsumeras i och med att allmänfara uppstått (utan att skada behöver hava inträtt), lämpar sig för komparativ översikt av straffmaxima bäst åstadkommande av *fara för järnvägsolycka.* Följande maxima uppställas:

femton år: **H.** 164; **T.** 315; **T. Fsl. 1919,** 259;

tio år: **Ö.** 85 c (jfr dock § 51); **Fr. L.** ¹⁵/₇ 1845 § 16; **Belg.** 521; **Thurg.** 216, 5⁵; **Luz.** 115; **T. Fsl. 1909,** 183 (ty höjningen enligt § 84 förutsätter svåra verkningar av brottet).

åtta år: **Fi.** 34: 9; **D.** 288; **Port.** 472 § 3; **Tic.** 409;
 sex år: **S.** 19: 11; **N.** 150; **R.** 558; **Bund** 67 a; **Fi. Fsl.** 17: 4;
Torps Fsl. 167; **D. Fsl. 1923,** 170;
 fem år: **Ung.** 434; **It.** 312; **Bulg.** 405;
 tre år: **D. K. Fsl.** 371.

Härvid är att märka, att i flere av dessa fall straffet ansenligt höjes, om järnvägsolyckan verkligen sker (även om ingen människa kommer till skada).

6. *Uppsätligt utspridande av sjukdomssmitta bland människor* (bortsett från eventuell straffförhöjning, därest någon människa ljuter döden). I det fåtal lagar, som hava särskilda bestämmelser härom, äro maxima:

livstids frihetsstraff: **N.** 154; **Glar.** 93;
tolv år: **Fi.** 34: 16; **Fi. Fsl.** 17: 9, 10;
tio år: **Serb. Fsl.** 166;
fem år: **Schw. Fsl.** 196.

Lägre maximum förekommer vid de rekvisit, som innehålla uppsätligt åstadkommande av fara för smittosam sjukdoms utspridande, t. ex. **Ö.** 393 (*Ges.* ¹⁴/₄ 1913): två år (jfr § 337).

7. *Uppsätligt orsakande av fara för allmänförgiftning.* De här uppställda maxima höjas ofta, då kroppsskada eller död blev följden av gärningen; stundom förekommer dels en höjning vid inträdande av (svår) kroppsskada dels en ytterligare höjning vid inträdande av död.

Maxima, som endast gälla fara, vilken icke leder till (svår) kroppsskada eller död:

tjugo år: **Graub.** 120 (vid kroppsskada eller död *livstids frihetsstraff*); **Aarg.** 135 (vid kroppsskada *tjugofyra år*; vid död *livstid*); **Luz.** 108 (vid kroppsskada *livstid*; vid död *dödsstraff*);

tio år: **S.** 14: 19 [under förutsättning av *uppsåt att skada annan till liv eller hälsa*] (vid svår kroppsskada eller död *livstid*)

enligt 14: 18); **Ung.** 315 (vid kroppsskada eller död *femton* år); **It.** 318 (vid kroppsskada *femton*, vid död *tjugo* år, enligt 327); **St. Gall.** 132 (vid kroppsskada *tjugo* år, vid död *livstid*); **Neuch.** 257 (vid kroppsskada eller död *livstids frihetsstraff*); **Ö. Fsl.** 425 (vid kroppsskada *femton* år; vid död *livstid*);

åtta år: **Fi.** 34: 15 (vid kroppsskada *tolv* år; vid död *livstid*); **Fi. Fsl.** 17: 7 (likaså);

sex år: **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 10 (vid kroppsskada *femton* år; vid död *dödsstraff*);

fem år: **Bulg.** 413 (vid kroppsskada *tio* år; vid död *livstid*); **Glar.** 91 (vid kroppsskada *tjugo* år; vid död *livstid*); **Zür.** 130 (vid kroppsskada eller död *femton* år); **Sol.** 172 (vid kroppsskada eller död *tio* år); **Serb. Fsl.** 169 (likaså).

Maxima, som gälla fara och inträdande av kroppsskada, men icke inträdande av död:

trettio år: **Freib.** 126 b; 37;

tjugo år: **Schaffh.** 140; **Bern** 124, 30; **Schwyz** 63;

femton år: **H.** 174; **T. Fsl.** 1919, 258;

tolv år: **Obw.** 83;

tio år: **T.** 324; **Bas.** 170.

I dessa fall inträder, försåvitt döden följer av gärningen, livstids frihetsstraff eller dödsstraff (det sista enligt **Obw.** och **Schwyz**).

Maxima, som gälla såväl orsakande av fara som inträdande av kroppsskada eller död:

livstids frihetsstraff: **N.** 153; **Thurg.** 71; **App.** 133, 134; **T. Fsl.** 1909, 192;

femton år: **Geg.** 218, 89;

tolv år: **Tic.** 244, 13; **D. K. Fsl.** 381; **Torps Fsl.** 168;

tio år: **D. Fsl.** 1923, 171.

Det i **Schw. Fsl.** 199 förekommande rekvisit, med *fem* års maximum, rör endast »Verunreinigung» av dricksvatten och är knappast jämförligt med de övriga.

8. *Uppsåtligt utspridande av kreaturssjukdom.* Vid i strafflagen uppställda självständiga rekvisit förekomma följande maxima:

livstids frihetsstraff: **Glar.** 125;

tjugo år: **Grek.** 8, 427;

femton år: **Zür.** 207;

tio år: **N.** 154;

åtta år: **D.** 292; **Bern** 200; **Freib.** 217; **Schwyz** 103; **Fi.**

Fsl. 17: 9;

sex år: **S.** 19: 17; **Thurg.** 213;

fem år: **Sol.** 173; **Schw. Fsl.** 197;

fyra år: **Fi.** 34: 18; **Sp.** 576 (fyra år två mån.);

tre år: **Serb. Fsl.** 167, 18;

ett år: **R.** 550⁸.

Vid de ofta förekommande »blankettlagar» (jfr. ov. s. 74), som för rekvisitet hänvisa till speciallagstiftning, är straffmaximum gemensligen 1 à 2 års frihetsstraff; i några av strafflagsförslagen dock högre (i **D. K. Fsl.** 374, *sex* år; i **T. Fsl.** 1909, 194; **Geg.** 225; **T. Fsl.** 1919, 272 *fem* år, med förhöjning till femton år enligt **Geg.** 89 vid *besonders schwere Fülle*; enligt **Serb. Fsl.** 173 *tre* år). I några fall höjes maximum, försåvitt människa kommer till skada.

9. *Uppsåtlig förgiftning av kreatur.* Vid rekvisiter, som behandla detta fall ur synpunkten av allmänfara, förekomma följande maxima:

livstids frihetsstraff: **Glar.** 125; **App.** 133;

tjugo år: **Grek.** 427; **Zug Ges.** ¹/₆ 1882, 10;

femton år: **Zür.** 207;

tio år: **D. Fsl.** 1923, 171—2;

nio år: **Torps Fsl.** 168, 169 jfr. 171;

åtta år: **Bern** 200; **Freib.** 216; **Schwyz** 103;

sex år: **S.** 19: 18; **Thurg.** 212; **Fi. Fsl.** 17: 8; **D. K. Fsl.** 381—2;

fem år: **N.** 152, 153; **Sol.** 173; **Schw. Fsl.** 199;

tre år: **Serb. Fsl.** 170.

Även här förekommer stundom, att maximum höjes, om människa kommer till skada.

10. *Förorsakande av byggnads instörtande.* Maxima äro här:
livstids frihetsstraff: N. 148; D. K. Fsl. 369; T. Fsl. 1909, 189;
femton år: Schw. Fsl. 193.

Fel vid uppförande av byggnad (jfr. ov. sid. 78). Maxima äro:
fem år: Geg. 226, 89;

två år: T. Fsl. 1909, 195; T. Fsl. 1919, 271; Schw. Fsl. 195;

ett år: R. 561; Bulg. 417;

tre månader: Freib. 375; Zür. 143, 205;

böter: Sol. 174.

I fråga om järnvägar m. m. har R. 560 (jfr. ov. s. 79) *sex* års maximum; likaså H. 331 för det såsom bedrägerikvalifikation uppställda fallet att åstadkomma fara genom bedräglig leverans av byggnadsmaterial.

11. *Skadegörelse å gruva* m. m. har, såsom förut nämnt, av några lagar behandlats såsom allmänfarligt brott; av andra åter väl särskilt omtalats, men mera såsom kvalifikation av vanlig skadegörelse. Maxima äro:

femton år: Belg. 547; T. Fsl. 1909, 190;

tio år: Ö. Fsl. 423;

sju år: Eng. Steph. 422 c;

fem år: T. 321; Geg. 217, 89; T. Fsl. 1919, 262;

fyra år: Fi. 34: 10;

tre år: R. 555²;

två år: S. 19: 16.

Maximum förhöjes stundom för det fall, att människa skadas eller dödas.

12. *Utspridande av växtsjukdom.* Här förekomma följande maxima:

femton år: **Geg.** 225, 89;

tio år: **N.** 154;

åtta år: **Fi. Fsl.** 17: 9;

fem år: **T. Fsl.** 1919, 272 (blankettlag); **Ö. Fsl.** 439¹; **Schw. Fsl.** 198;

tre år: **D. K. Fsl.** 393; **Serb. Fsl.** 167;

två år: **Belg.** 536¹; **Torps Fsl.** 174 (blankettlag); **D. Fsl.** 1923, 176 (likaså);

ett år: **R.** 550¹⁰;

13. *Orsakande av dyrtid å livsmedel genom avtalsbrott m. m.* Vid dessa rekvisit, vilka emellertid förete åtskilliga olikheter inbördes, förekomma följande maxima:

tolv år: **D. K. Fsl.** 380;

åtta år: **N.** 158;

fem år: **T.** 329; **It.** 326;

fyra år: **Fi.** 34: 20;

tre år: **Ö. Fsl.** 433;

två år: **Rum.** 379.

TREDJE AVDELNINGEN.

Svensk Rättsutveckling.

1) Rättsutveckling före 1734 års lag.

I den forngermanska rätten kriminaliseras *eldskadegörelsen* icke ur synpunkten av allmänfarlighet. Däremot förekommer tidigt, att angrepp på människoboning genom eldsåsättande straffas särskilt strängt (isynnerhet om gärningen skett nattetid: *Ll. Sal., Rib., Alam., Baiuv.* etc.). Inom den svenska medeltidsrätten framträder denna särskilda stränghet såväl i götalogarna (dock icke i den äldre **Vg. L.**) som i svealogarna.

Sådan eldskadegörelse å främmande egendom, som icke innebär uppsåtligt angrepp å människoliv eller människoboning, nämnes ofta särskilt i de svenska landskapslagarna men skiljer sig, i avseende på straffbarhet, icke från annan skadegörelse. I några fall sammanställer sålunda lagen förstörelse av främmande skog, gårdsgård etc. genom nedhuggande eller avbarkande och genom eldsåsättande och belägger dessa handlingar med samma straff:

U. L. Wip. 14: 11: *wæri allt en bot um eki, hwat þæt hælder hux ællr barkæs ællr brænnis;*

ib. 14: 10: *Huggær man fiærþung aff byæ skoghe, böte atær mæþ tiu markum. huggær man halfvæn, böte tiughu markær, huggær allæn, böte mæþ fiurætighi markum jfr. ib. 24: 2: böte fiurætighi markær fore all brændæn skogh, æn han falz at epinum ok tilbupinu. allt þæt aff*

enongæ elde gangær, þær ær enongæ bot at. brindær halwær skoghær, böt mæþ tiughu markum. brindær fiærþungær, böt mæþ tiu markum;

Sdm. L. *Bygn. 15:* Hogger man eek i scoghe annærs, minnæ æn i fiughur clywæ ma, böte III öra. hogger þa i fiughur clywæ ma, swa at axul æmni nyter af göræ loti hwarium, böte VI öra, en sac bonda. Hogger þe aldin bæer, böte III marker til þræskiptis, swa firi andra oc þripia. Böte oc ei þy mera, utan han en fiærþung hoggi af fullum gisninga scoghe, þær a ma skipa XL swin. Hogger fiærþung fullan, böte X marker. Hogger halwan, böte XX marker. Hogger allan, böte XL marker. Brænnir man scogh, wari i samu gilde vm botena. þen heter gisninga scogher, a ma skipa X swin, oc ei þen minne ær. Öþer man þen scogh, böte X marker. öþer þen XX swin ma a skipa, böte XX marker. Öþer þen XXX swin ma a skipa, böte XXX marker. þæsse bot taki halwa malseghande, halwa konunger oc hundare.

Vm. L. *II Bygn. 5: 4:* Brænnir manz garþ mæþ waþa; sæx öra bot at, oc gærþi op garþ, swa goþan han fyrra war. giter gangit waþa eþ, böti waþa bot. giter æi waþa eþ gangit, böti III markær. Brænnir mæþ vilia værke, böti III markær ællær væri mæþ eþi tolf manna. Nv hoggær man garþ op annars oc förir hem til sin, warþær bar oc atakin; þa taki af hanom öxe hans ællær clæþi oc böti III markær.

Vm. L. *II Bygn. 14: 7:* fori barclöpo ællær scoghabrænno, þær stande hwarte fore loff ællær legha. hwat þæt hællder barcas ællær brænniz, vari alt om en lagh.

ib. 14: 6: Hoggær eki scogh swa, at han stander a stubba, tel af aprom, tel þær til tio, æro oc tio fleri, ær bar oc atakin, söke mæþ þrim witnom oc þretolftom eþe, oc hin böti XL markær til þræskiptis jfr. *ib. 24: 2:* Brindær eke scoghr, þær ær waþa bot VII markær. Falz at waþa eþe, böte XL markær.

Likaledes stadgas stundom uttryckligen, att bötesbeloppet icke ökas utöver en viss punkt, även om eldskadan går än så långt:

Vm. L. *I Bygn. 45 pr.:* Brænnir man scogh mæþ vilia wærki, hæti wit markum þrim. Brænnir annan, oc þrim markum. Brænnir þripia, oc þrim markum. brinna fleri af sama eldi, boot æki þy höghri. Jfr. *ib. § 2.*

Vm. L. II Bygn. 24: 2: *Gitær han vafa eþ gangit, böte vafa bot. Fore byascoghen, som döfwipær ær, sæx öra vafa bot, swa fore annan oc þripia; vare ensac byamanna. æi warþær oc þön bot mere, þo at eldr uipare omfare. Gitær æi wafa eþ gangit, þa gangær bot höghre. böte fore en scogh III markær oc swa fore annan oc swa fore þripia. æi warþr oc þe bot mere.*

Vm. L. II Bygn. 25 pr.: *Brænnir op sætra laþo ena, böte III markær; swa fore andra oc þripio. brinna flere af samo eld; æcke bot þy höghre.*

Jfr. även **Sdm. L. Bygn. 18: 6;** ävensom **Gotl. L. I, 50.**

Till och med förlust av människoliv genom eldskadegörelse inverkar, påfallande nog, icke på straffet (då gärningen icke inneburit uppsåtligt angrepp på människa eller människoboning):

U. L. Wip. 24: 1: *bær man eld husæ mællum æller garþæ, þær a hwar handæ wærkum sinum warþæ. wærþær þæn eldær höghri æn hawæ þorff, brænnir upp hus ett, sæx öra wafæ bot ok tiu mannæ eþ. bristær at eþe, böte sæx markær. brinder garþær aldær ællr flere garþær ællr ok aldær by, siu markær wafæ bot ok atærtan mannæ eþ. faldær at eþe, böti fiurætighi markær. æi wærþær ok þy bot mere, þo at baþi brinni by ok bonde;*

Sdm. L. Bygn. 18: 2: *Brinder garþer vp með allu, en eller flere, eller oc allær by, þær scal man biuþa firi sic XVIII manna eþ oc VII marker wafa bot. Falz at þem eþe, böte XL marker. Ei warþer bot þy mere, at baþe brinne vp barn oc bonde;*

likaså **Vm. L. II, Bygn. 24: 1:** och **Hels. L. Wip. 19: 1.**

Jfr. i övrigt angående eldskadegörelsen:

Vg. L. I, Fornam. 9: *Brænnir maþær hö manss a æng vti, þæt ær rætlösæ. þa skal sökia til mæþ sivnattingi; hin skal varia sik mæþ tylptar eþe ok tvæggia mannæ vittnum, at iak brændi eigh hö þit ok eigh ær iak sanþær at sak þerre þu giuær mær. § 1. swa ær vm al þy mal annur, æn brænnir mylnu ællær fiskigarþ, risgarþ, bro ællær fang manss huggin i skoghe. þæt ær alt rætlösæ. þæt skal alt aftær gialdæ mæþ suornom eþe, at þæt var eigh bætra; ok ouan a þranisaxtanörtoghær. Här nämnes sálunda icke*

eldsåsättande å människoboning, men sistnämnda fall beröres, såsom förut nämnt, icke heller på något annat ställe i den äldre Vg. L. Det i detta lagställe stadgade straff för uppbrännande av kvarn m. m. är detsamma, som fastställes t. ex. för avbar-kande av tre eller flera ekar, *ib.* 8;

Vg. L. II, *Forn.* 33: *Vitiz manni skoghæ brennæ: brennir han til tiughu lassæ æller tymbur skogh til tiughu lassæ; firi huart þetta böte þrenni nio marker æller væri sik með færþungs nempdinni. brennir han minnæ, böte þrenni sextan örtugher æller væri sik með tolf manna epe; ib.* 34: *Brænnæ mæn kol i scoghe flere saman æn en, oc æru skilder at em maal oc matu: værþer elder lös oc brennir til fullæ brenno, sum fyr var sakt; væri huar houþz maþer firi sik oc böte hvar þerræ III nio marker æller væri sik með færþungs nempdinni;*

U. L. Wip. 25: *Gangær man mæþ brand ællr eld före ok will brænnæ annærs manz quærnæ hus: tax han mæþ blasænda munni ok brinnænda brandi ok æru til sæx manna witni; þa bindi han ok til þinx före ok fylli a han sæx manna witni, þeræ þær waru ok a saghu. siþæn han ær laghlikæ til wnnin, þa byggi upp quærn swa goþæ sum hun fyrræ war, mæþ tolf manna witnum, þem sum þa quærn fyrræ saghu, æn hun brænd war; ok sæx markær mæþ at botinni;*

Sdm. L. Bygn. 22: 1: *Brænnir man skip firi andrum bætra æn III marker, böte XL marker utan wape fölghe. Giælder þæt minnæ, böte III marker. Nu sigher annær skip wara bætra æn III marker oc annær wærræ; wari þæta witnum þeræ manna; sum þæt skip saghu fyr æn þæt brænt war;*

Vm. L. II Bygn. 25 pr.: *Gangær man mæþ brande ællær eldföre oc vill brænna annærs manz quærna hus, taks han mæþ blasænda munne oc brinnænda brande, þa binde han oc til þinghs före. binde þær wiþ han mæþ witnom twem oc epe tolf manna, bygge op attær þa quærn swa goþa som hon fyrra war; oc sæx markær mæþ at botine. Brænnir fot quærn, böti III markær. Brænnir andra, oc III markær. Brænnir þripio, oc III markær. ær æi sandr at, væri mæþ epe tolf manna. Brænnir op sætra laþo ena, böte III markær; swa fore andra oc þripio. brinna flere*

af samo eld, æcke bot þy höghre. ær æi bar oc atakin, wæri mæþ eþe tolf manna.

Hels. L. Wip. 24: 3: Brænnir man baat foræ manni æller annat skip, böte VIII marker till þræskiftis ok scaþa giæld. Brænnir snækkiu, böte XL marker, halft konungi ok halft skiplaghi.

Men utom dessa bestämmelser, vilka i princip icke skilja sig från andra kriminalisationer av skadegörelse, finnas även andra, som strängt bestraffa mordbrand d. v. s. angrepp, medelst eldså-sättande, å människa och människoboning:

Vg. L. II Orb. 1: 1: Brennir maþer man inni, þet ær orbotæ mal; ib. Retl. 3: Ingen man ma hus manz brænna, utan han kasna vargher hete. han hauir firi giort lande ok lösum örum;

Ög. L. Epz. 31: Nu stial maþær eld i hus annars ok will han inne brænna: þæn sum sua ger, han heti kasna warghær. warþær alt takit saman, hand ok brandær, þa ma hanum ogildum i eld skiuta ok hauær han foruærkat eghn sinne ok allu þy sum han a innan lanzs ok laghsaghu. taki þripung af, þæn sum firi uarp þerre brænnu, annan kunungur, þripia alli mæn. Nu þær sum þylykt mal uitis manne, þa skulu ok siax boande mæn han uitna ok suæria han þær sannan at uara. § 1. Nu uitis manne, at han hauær annan rapit til slikra gærning ælla þylikra; þa skal han uæria sik mæþ þrætlyftum eþe. giter egh eþ gangit, böte fiura-tighi markær ok egh lif sit. § 2. Nu ær han egh takin at, utan uænis þerre sak; þa ær þæt eþær þrætlyftær. bristær at eþe, böte fiuratighi mar-kær ok egh lif sit ok egh eghn sina.

U. L. Wip. 25: 1: Nu bær man eld, will brænna bafi by ok bondæ; brænnir upp hus ett ællr flere ællr ok garþ allæn ællr by: wærþær takin mæþ blasenda munni ok brinnenda brandi; þa ma han bindæ ok til þinx föra. sipæn skulu tolf mæn swæria þæt sannæst ær um þæt mal. wæria þer han fore þy mali, þa böte þæn fiuratighi markær, sum saklösen bant ok bastapi. fællæ þe han, þa böte allt þæt han a; taki en lot kunungær, annæn malseghandi, þripia hundærit, ok e bondænum fyrst atærgildi fore lat sitt ok witi siælfwær latt sitt huru mykit þæt ær. winz æi meræ at, þa a e bonden fullt fore sitt fyrst hawæ. ok þæn skal j bali brinna, sum

brænt hawær fore bondenum. ær ok ængin skapi giör, þa ær hött mæþ ængu böt;

Vm. L. I Bygn. 45: 4: *Brænnir wp [garþ] mæþ wilia wærkum, ær sandir oc atakin; han hetir kasnawargir; lösi hals sin mæþ XL markum i þræskipti sum fyrra;*

ib. II Bygn. 25: 1 (överensstämmande med U. L.);

Hels. L. Wip. 20 (likaledes).

Bj. 36: *Hwilikin maþær annæn myrþir, wærpær til wnnin mæþ sex mannum, han skal stæglæs æller væri sik mæþ tolf manna epe. havin morþbrænnare sama ræt.* Någon närmare bestämning av begreppet mordbrännare förekommer icke i lagen, men uppenbarligen är endast fråga om eldsåsättande å hus i stad.

Den i sydgermanska källor stundom betonade synpunkt, att gärningen skett *hemligt*, nattetid o. s. v. spåras i någon mån i ovan anförda ställe ur **Ög. L. Epz. 31** (Nu *stial* maþær eld i hus annars etc.). Den i medeltida utländsk rätt jämväl förekommande synpunkten av *våldsamt* förövande av mordbrand har någon motsvarighet i det bekanta stadgandet om härverk i **Ög. L. Epz. 30** (Nu *hittis þæn man sum leþir a land sit hærlænzskan, bærlæ skiöld iuir þang ok þanbriko, hærlæ land sialfs sins ok brænnir* o. s. v.).

Att *konsummationen* förutsätter skadas inträdande, säges särskilt uttryckligt i **U. L. Wip. 25: 1** och **Vm. L. II Bygn. 25: 1** (*ær oc ængin scaþæ giör, þa ær höt mæþ ængo böt*); men framgår även av ordalagen i övriga hithörande bestämmelser. Av det stundom i sydgermanska rättskällor (*Ll. Sal., Baiuw.*) stadgade särskilda straffet för att människoliv bragts i *fara* genom eldsåsättandet, finnes i den fornsvenska rätten intet spår.

Straffet är, såsom synes av de anförda lagställena, i överensstämmelse med vad som gällde t. ex. vid uppsåtligt dödande, strängare vid gripande å *bar gärning*; jfr. **Spec. Utk. I, 140.**

Svealagarne stadga genomgående straff för den, som (t. ex. vid kvarnbygge) orsakar *översvämning* på grannens åker eller äng;

deliktet har emellertid lika litet som eldskadegörelseinstitutet uppfattats ur synpunkten av allmänfarlighet:

[**Vg. L. I M. pr.:** *Uill maþær mylnu gæræ, han ma eig sua gæræ, at topt annærs manns spillis, eig akri, eig æng, eig væghum manna o. s. v.; ib. II M. pr.;* **Ög. L. Bygd. 8 pr.** — dessa bestämmelser äro ej straffsanktionerade];

U. L. Wiþ. 22: 1: *Nu ma ængin andrum mylnustaþ til skapa byggia, æi owæn swa at han watn teppir, swa at þæt gangær upp a akær ællr æng, ok æi swa niþæn fore, at þæt quaëfwær fore hanum, sum offwæn byggir. Nu fa þer at dela: sighær annær swa byght wæra, at spilt ær akær ok æng fore hanum, þa skal þær syn til næmpna, tolff mæn, ok rapí halffwi syn hwarr þæra. Swæria þe tolff swa, at þe bygning ængin skapa giör, þa ma hans bygning at saklöso standæ. Swær syn swa, at þe bygning giör skapa, antwiggia a akær ællr æng, þa skal þe bygning upp kasta ok þæn böte sæx markær hanæ bygdi. Härmed överensstämmande* **Sdm. L. Bygn. 20: 5;** **Vm. L. II Bygn. 22: 1;** jfr. även **Hels. L. Wiþ. 17: 1.**

Stoppande *m. m.* av farled omtalas även ofta i landskapslagarne:

[**Vg. L. I M. 7:** *Vatn skal eigh vænda af fornu fari aprum, manni til andmarkæ apruvis æn fyr hauir runnit; ib. II M. 7;* **Ög. L. Bygd. 8 pr.:** *Nu æn man a i miþ ströma, þa ma han egh mera æn i miþ ströma byggia utan næþ luui — dessa utan straffsanktioner];*

U. L. Wiþ. 22: 3: *liggær sund byæ mællum, hundæra ællr folklandæ, þæt sund a wæra tiu alna brett, aldra manna leþ. Bata leþ fæm alna, sum æi ær almannæ leþ. hwar sum meræ teppir, böte sæx markær;*

Sdm. L. Bygn. 20: 5: *Hwar sum teppir roþa rum firi wæghfaran-dum mannum, böte III marker. Nu sigher annær wiþer þorwa oc annær ei, wari þæt a XII manna witnum. Leþ sund, þær almannæ leþ heter, skal wara X alna breþ, bata leþ V alna. hwar þem teppir, böte sum skilt ær;*

Vm. L. II, Bygn. 22: 3: (bredden resp. 12 och 6 alnar).

Ett enstaka stadgande förekommer i landskapslagarne rörande *smittosam kreaturssjukdom:*

Vg. L. II U. 12: *Köper maþer fæ af falz by oc vræker hem vlouandis grannum meþ sinu viti: kærir nokor a han, vræki bort at saklöso. vil han eig bort vrækæ, huggi þa sialfuer niþer at saklöso. vil han eig niþer huggæ oc eig bort vrækæ, þa huggi þæn niþer, ær naar, at saklöso, oc hin böte þre marker, enæ kononge oc enæ hæræpe oc enæ hanum a han kyærir. Stadgandet återkommer i landslagarne, jfr. ned.*

Landslagarne stå, i fråga om eldskadegörelse, i det väsentliga på samma ståndpunkt som svealagarne. Den mest påfallande skillnaden är, att särskilda böter, lägre vid våda och högre vid vårdslöshet, nu utsättas för det fall, att människor förlorat livet (även om gärningen icke är *mordbrand*: härför fordras fortfarande *avsikt* att bränna någon inne: **M. E. L. L. Höghm. 10**; **Chr. L. L. Höghm. 11**; så även **St. L. Höghm. 9**):

M. E. L. L. Bygn. 28: 4: *Nu kan folk inne brinna i vaþa for saghpum, eet ællæ flere, böte þre marker fore huart þera ok meþ vaþæ eep; falz aat epe, böte fyrítighi marker firi huart þera, ok sua for allan by, til þræskiptis; taki sua mykit huar malsæghande af botum þessum sum han af skapa fik, æfter fiura miætzmanna orþum. þessa vaþa eþæ ok allæ aþra skal huar man meþ bondum ok bolfastum mannum ganga, ok ei meþ löskum mannum ællæ legho drængium;*

Chr. L. L. Bygn. 36: 2: *Brinder folk inne af wangömo: böte huart thera medh niyo markom. Brinder af wadha, böte med threm markum. Straffet vid vårdslöshet har således, jämfört med bestämmelsen i M. E. L. L., väsentligen minskats.*

I övrigt gällde fortfarande, att sådan eldskadegörelse, som icke var *mordbrand* (o: som icke skett i avsikt att innebränna människor), behandlades lika med annan skadegörelse; se t. ex. **M. E. L. L. Bygn. 17: 7**; **Chr. L. L. Bygn. 18: 5** (*hwat thet barkas eller brännas, wari alt om een lagh*); ävenså, att en gräns alltid uppställdes för böterna, oberoende av skadans omfång (vid *mordbrand* åter konfiskerades, liksom i svealagarne, all brottslingens egendom,

löst och fast). **St. L.** innehåller i *Bygn.* 22 vidlyftiga och straffsanktionerade politibestämmelser till förekommande av eldfara, om de brandredskap, som skulle finnas i varje gård m. m. (redan **Bj.** 41 förbjuder under straffhot att tända eld under natten, mellan aftonringning och morgonringning: *hvar sum eld tendir fyr en or warpi er rinkt, böte þre öra, hvat eld þæt hælzst er*).

Under 1600-talet inträdde emellertid en väsentlig förändring rörande bestraffningen av eldskadegörelse. Under det att det strängt bestraffade fallet, mordbrand, förut hade omfattat endast sådant eldsåsättande, som skett i avsikt att bränna någon människa inne, kom det småningom att omfatta icke blott allt uppsåtligt eldsåsättande å hus, också uthus, utan även å andra föremål av större utsträckning. I *Skogs Ordn.* ²⁰/₈ 1664 § 23 stadgas sålunda dödsstraff för den, som uppsåtligen sätter eld å skog »och gör dermed skada». Enligt *K. Plac.* ⁶/₁₂ 1697 skall den, som tänder eld på någon strandad eller till lands fluten farkost, evad folk är ombord eller ej, mista liv och lösören. Flera *K. Råds Br.* (²²/₈ 1710, ¹⁹/₁₂ s. å., ⁵/₈ 1711) förklara, att den, som uppsåtligen satt eld på hus, antingen det skett i avsikt att »bränna by och bonde» eller »eljest av överdåd», skall straffas enligt L. L. Höghm. 11 (»i båle brinna»); detta gäller även den, som med vilja bränner upp annans uthus, som långt ifrån byn uppe i skogen äro belägne och varuti intet folk plägat vistas; dock synes i sådant fall brottslingen hava av Konungen benådats till livet och straffats med gatlopp. — *Lagförslaget av 1643* gick ännu icke så långt: uppsåtligt eldsåsättande å uthus eller skog skall enligt 14: 13 straffas med »gatulopp» eller »hächte»; i fråga om antändning av boningshus utan avsikt att innebränna människor eller utan att dylik avsikt förverkligats, uttrycker sig förslaget svävande (jfr. 8: 5; 8: 17; 14: 12), men synes för sådant fall åtminstone *medgiva* livsstraff (halshuggning).

I fråga om orsakande av *översvämning* hava båda landslagarne bestämmelser, motsvarande de ovan ur svealagarna anförda (**M. E.**

L. L. Bygn. 26: 1; **Chr. L. L. ib.** 33: 1); likaså i fråga om *stoppande av farled* (**M. E. L. L. Bygn.** 26: 7; **Chr. L. L. ib.** 34: 3). **Chr. L. L.** har i detta sammanhang (*Bygn.* 34: 4) tillagt en ny bestämmelse:

*Gräfwer och noghor nya skyrder v sjöm, aom eller bäckiom, eller gräfwer diupet af thy rume thet förra hafwer warit, sigh til froma eller fordeel och androm til skadha eller meen: fyller ater thet han gräfwit hafwer och lägge i samma läghe thet för hafwer leghat; och böte niyo marker til treskiptis och ater allan skadhan. Wil han ey sielfwer ater fylla, wari lagh samma som om adhra olagha bygning, som forskrifwat star (jfr. *ib.* *Bygn.* 33: 2).*

Förutnämnda *K. Plac.* ^{6/12} 1697 straffar »med siu gatulopp» den, som i uppsåt att förleda sjöfarande till skeppsbrott fyller sjöar eller strömmar; sker skeppsbrott och skada, så halshugges den brottslige och steglas. Samma straffbestämmelser gälla för den, som dag eller natt anrättat falska eldar, andra tecken eller visare, i uppsåt att förstöra den allmänna säkerheten i sjön och förleda de sjöfarande, och sålunda giva tillfälle till skeppsbrott. — Dessa stadganden torde innefatta de tidigaste uttryckligen på allmänfarlighet byggda kriminalisationer i svensk rätt.

Den ovan anförda bestämmelsen i den yngre västgötalagen rörande *smittosam kreaturssjukdom* återkommer, som nämnt, i landslagarne:

M. E. L. L. Bygn. 38 *pr.*: *Köpir man fe af sotta by ok vraker heem olouandis grannum sinum meþ sino viti; vraki bort ælla sla niþer genstan, ok böte þre marker, æn nakar kære a han af grannum. Nu dyl han, sigher æt han viste þet ei, þa dyl i meþ siæx mannum ok vraki þa bort at saklöso. Vil han ei bort vraka ælla niþer sla, þa böte siæx marker. Likaså Chr. L. L. Bygn.* 52.

II) 1734 års lag.

Den första kodifieringen, i förarbetena till 1734 års lag, av huvudstadgandet rörande *mordbrand* förekommer i *Fsl. Högm. Eds.* 1696, 17: 2: *Sätter någon upsäteligen eld i annors mans huuss, skough, höö eller råghstack, eller annatt slickt, den skall halshuggas och i bähle brännas, sampt skadan återgäldas af hans lösa eller fasta; blifver någott öfver gånge till treeskiffes emällan måhlsäganden, konungen, häradett eller staden; skeer sådant medh våda, straffas som i Byggningebalken säijes.* Jämfört med landslagarne utvidgade förslaget sålunda väsentligen mordbrandsbegreppet och torde även hava överskridit den då rådande uppfattningen i rättspraxis. *Objektet* sträcker sig vida utöver människoboning och *avsikt* att bränna någon människa inne förutsättes icke; endast uppsåt att åstadkomma eldsvåda å främmande egendom utav viss utsträckning; å andra sidan kriminaliseras icke blotta framkallandet av *fara* för det straffskyddade objektet. Men i de följande förslagen bibehölls icke den ursprungliga ståndpunkten. Redan i *Fsl. Högm.* 1713, 16: 2, 3 skiljas objekterna för mordbrand i å ena sidan »*annars mans hus*» (§ 2), å andra sidan »*annars skog, südes-, hö- eller halmstack*» (§ 3). Skillnaden är visserligen i avseende på rättsverkan tillsvidare ganska formell: om den, som satt eld å människoboning, heter det: »*halshugges och i bähle brännes*», om den, som satt eld på skog m. m.: »*straffes till lifvet*». Det första rekvisitet är försett med en kvalifikation: *skier thet och at tillika bränna up folk, och sådan skade iemte fölier; varde lefvandes råbråkad, och sedan steglas.* Kvalifikationen försvinner åter i det eljest härmed överensstämmande *Fsl. Högm.*

1723, 16: 2. En väsentlig ändring i institutet inträder emellertid från och med *Fsl. MB.* 1729. Straffet vid mordbrand å andra föremål än människoboning hade redan förut varit mycket omdebatterat i lagkommissionen; nu beslöts (L. K. Prot. ^{19/10} 1728) att för detta fall ersätta dödsstraffet med ett mindre straff. Nyssnämnda förslag av 1729 fastställer sålunda detta straff till »*nio gatulop eller en månadz fängelse vid vatn och bröd*»; det förutsattes dessutom, att antändningen skett »*af arghet*», varmed möjligheten synes lämnad öppen att såsom vanlig skadegörelse straffa sådan gärning, där den skett väl uppsåtligen men av okynne; än vidare överföres *uthus* från det strängare till det lindrigare fallet, så att numera endast boningshus kvarstod såsom objekt för den strängt bestraffade formen av mordbrand (med undantag för nedannämnda kvalifikation av eldsåsättande av vissa Konungen eller staten tillhöriga föremål). Å andra sidan inskränkes det mildare stadgandets tillämplighet till det fall, att det beträffande föremålet ligger »*långt ifrån gården*», varmed lagstiftaren synes vilja förbehålla den strängare §:s straff för sådana fall, där en nära gården liggande halmstack m. m. antänts och elden därefter angripit själva gården (även om uppsåtet icke gått ut på detta sista). Inom den strängare § kvalificeras ånyo det fall, att någon *brinner inne* eller *varder dödad* (nu utan att sådan avsikt hos brottslingen fordras); men i stället för rådbråkning stadgas, att brottslingen skall »*thertill med*» mista sin högra hand. *Fsl. M. B.* 1731 är lika med det av 1729; likaså, för vad rekvisitet angår, den slutliga lydelsen i 1734 års lag (*MB.* 11: 2, 3), där emellertid i avseende på straffet för det mindre svåra fallet »*nio gatulopp*» utbytes mot fyrtio par spö eller trettio par ris.

Redan förslaget av 1696 innehöll en kvalifikation, som sedan i det väsentliga kvarstod, för det fall, att eld åsattes vissa föremål av särskild vikt för staten (*konungens slått och fäste, skepp, kruut, proviant eller tyghus eller någott annat sådant*). I förslagen av 1696 och 1713 betecknas gärningen såsom förräderi: eldsåsättandet

skulle hava skett »förrädligen» och om rättsverkan heter det: »straffes som om förrädarom stadgat är, til äro, lif och gots, och sedan å båle brännes». Denna synpunkt modifieras i 1723 års förslag, som i fråga om det subjektiva rekvisitet endast förutsätter, att gärningen skett »med vilja»; från och med förslaget av 1729 bortfaller förräderisynpunkten även ur rättsverkan, varom stadgas: »miste högra hand och varde halshuggen och i båle bränd» (däremot konfiskerades icke gärningsmannens gods, såsom vid förräderi). Förslaget av 1713 hade vid denna kvalifikation infört den bestämelse, att alla, som till gärningen bjuda, råda och hjälpa, äro underkastade samma lag (i överensstämmelse med vad som gällde vid förräderi); detta modifieras i förslaget av 1723 därhän, att delaktigheten skulle vara väsentlig (*således att gärningen theraf sker*) — en inskränkning, som sedan bibehölls (och sammanföll med lagförslagens allmänna stadgande rörande delaktighet, från och med 1729; jfr. 1734 års lag, MB. 61:1).

Förslaget av 1696 innehöll även en försöksbestämmelse (17: 3: *Bähr någon mordbrandh på annan och branden kommer anten att blifva slächt eller på hvarichanda annat sätt hindratt, och han ingen skada göra kan, den samme bör för sitt onda upsåt hudstrykas för kåken och förvijses staden eller häradet*). Detta stadgande bibehölls i det väsentliga; straffet bestämmes i förslagen av 1713 och 1723 till »ris-slitande eller arbete» och i förslagen av 1729 och 1731 till »fem gatulopp eller fiorton dagars fängelse vid vatn och bröd». Enligt det definitiva stadgandet i 1734 års lag (MB. 11: 4) utgör det *tjugotre par spö, aderton par ris eller tjugo dagars fängelse vid vatn och bröd*.

I avseende på mordbrandsbrottets *konsummation* finnes, enligt ordalagen, en viss skillnad såväl mellan de tidigare och de senare formuleringarne, som ock, beträffande dessa sistnämnda, mellan de olika rekvisiten inbördes. I de tre första förslagen (1696, 1713 och 1723) uttryckes handlingen genomgående med *sätter eld å, bär eld å*. Från och med förslaget 1729 inskjutes i bestämmelsen om mordbrand å annans gård: »och bränner ther up huus,

ett eller flere» (en klausul, som upptogs ur då gällande lag, L. L. Höghm. 11 och St. L. Höghm. 9); varemot de föregående uttrycks-sätten eller därmed liktydiga behållas såväl i kvalifikationsbestämmelsen om Konungens slott m. m. som i fråga om uthus, skog etc. Härmed har dock meningen troligen blott varit, att brottet skulle anses fullbordat, även om icke boningslängan, utan t. ex. blott stallängan eller annat uthus brann; jfr. den ovan anförda försöksbestämmelsen, som förutsätter, att ingen skada sker.

De ovan nämnda, genom *K. Plac.* 6/12 1697 införda kriminalisationerna av allmänfarliga angrepp på skeppsfart, återfinnas i det närmast efter sagda stadgandes tillkomst affattade förslag, nämligen *Försl. Eds.* 1713, 6: 2; det bibehåller även uttrycket »*i upsåt at förstöra then allmänna säkerheten i sion»*, vilket från och med nästa förslag (1723) utgår (säkerligen utan att härmed någon ändring i sak åsyftades). De följande förslagen göra ingen ändring; men i den slutliga lagen (*MB.* 21: 2) borttogs, såsom eljest, gatuloppsstraffet och ersattes med trettiotvå par spö; dessutom tillades en ny bestämmelse: »*Försummar någor at uppehålla fyringar och tända them i rättan tid up; böte hundrade daler och skadan åter. Sker thet upsåteliga; straffes, som förr i thenna § sagdt är»*. — Utom dessa stränga, på allmänfara byggda kriminalisationer innehåller även 1734 års lag i *BB.* 17 och 20 kapp. de från landslagen upptagna, urgamla bestämmelserna om stängande av farled, orsakande av översvämning etc. i sammanhang med byggande av fiskeverk eller kvarn; ävenså (*BB.* 20: 7) det ovan anförda, i landslagen tillkomna stadgandet om att draga till sig vattnet ur dess förra djup och läge, annan till skada och men.

Dels genom rättspraxis, dels genom särskilda K. Förordningar (*K. F.* 31/1 1751; *K. F.* 21/7 1761; jfr. *K. Br.* 29/8 1750; *K. Br.* 1/2 1769) utvidgades straffbestämmelsen i *MB.* 21: 2 till att omfatta dels skadegörelse å fyrbåkar etc. dels sänkande eller ågrundsättande av fartyg, så att skeppsbrott sker.

Den ovan ur L. L. anförda bestämmelsen om *smittosam kreaturs-sjukdom* har sin motsvarighet i *BB.* 22: 5.

Försl. Högm. Eds. 1696 innehöll i kap. 24 (*Om förgiärning, som bährs å annan*) en bestämmelse om *kreatursförgiftning*. Nämnda kap. hade följande lydelse:

§ 1. *Bähr man eller qvinna någon förgärning, tillreeder förgifft och gifver enom in, uthi maat eller dryck eller på hvadh sätt som det hälst skee kan, så att någon tager skaada till sin helsa eller alldeles sin död deraf; den samme skall, om han är man, steglas och qvinna brännas sampt deeras lössören till treeskifftes gåå.*

§ 2. *Samma lagh vare om den som förgiftar gräsett på ängarna, vattnet i källor och bäckar, foderett för creaturen eller någott sådant, hvarigenom land och inbyggare skada och förderff tillfogas kan.*

§ 3. *Öfvertygas någon veetandes hafva såldt eller tillredt förgifft och förgiärning eller varitt i samma rådth och gärning deehlachtigh, miste lifvet, om der af någon skada händer; skeer och ingen skada, vare dock straffat medh fängelse eller arbete.*

Stadgandet återkommer i annan formulering i *Försl. Höghm.* 1713, 23: 2 (*Samma lag vari om then, som på hvariohanda sätt förgiftar något, hvad thet hälst vara kan, i upsåt thermed menniskior eller tamda creatur til lif, hälso eller trefnadt at skada*) ävensom i *Försl. Högm.* 1723, 23: 2, men utgår i de senare förslagen för vad angår kreatursförgiftning och förekommer icke i 1734 års lag.

I mån som *kanalverk* började anläggas i riket, stadgades för dessa anläggningar straffskydd genom särskilda K. Förordningar, exempelvis beträffande Trollhätte kanal K. F. $\frac{1}{3}$ 1756 och K. F. $\frac{15}{7}$ 1778. Då längre fram järnvägs- och telegrafanläggningar tillkommit, ersattes alla dessa stadganden af K. K. $\frac{18}{1}$ 1855 »*om en fridlysningsstadga för allmänna kanal-, sluss-, järnvägs- och telegrafanläggningar*». Denna stadga, som, för vad angår brottsrekvisiterna, i det väsentliga överensstämmer med ännu gällande rätt, hade följande lydelse:

§ 1.

Den, som uppsåtligen förstörer allmän kanal-, sluss- eller jernvägsanläggning, eller å desamma, dertill hörande byggnader, verk eller inrättningar, eller de för framfarten å jernväg använda vagnar eller andra fortskaffningsmedel gör sådan skada eller eljest vilttager sådana åtgärder, att fara eller olycka vid kanal- eller jernvägsfartens begagnande eller allmänt farlig öfversvämning deraf uppkomma kan; straffes med arbete å fästning eller annan allmän straffinrättning från två till fyra år, efter som brottet och omständigheterna äro till.

Får någon människa deraf svår kroppsskada eller sjukdom, eller åstadkommes allmänt farlig öfversvämning; straffes gerningsmannen med sådant arbete från fyra till åtta år.

Spilles människolif och var den brottsliges handling af beskaffenhet, att han bort kunna inse, att en sådan olycka deraf var att befara; miste gerningsmannen lifvet.

§ 2.

Har man af vårdslöshet, utan uppsåt att skada göra, förstört allmän kanal-, sluss- eller jernvägsanläggning, eller å dem eller något af deras ofvan omförmälda tillbehör gjort sådan skada, som i § 1 sägs, eller vållat att fara för kanals eller jernvägs begagnande uppstått eller att olycka dervid timat; böte ifrån tjugo till tvåhundra Riksdaler eller straffes med fängelse från två till sex månader.

Spilles dervid människolif; straffes med böter från femtio till trehundra Riksdaler eller med fängelse eller arbete å fästning eller annan straffinrättning från tre månader till ett år.

§ 3.

Gör man uppsåtligen å allmän kanal-, sluss- eller jernvägsanläggning eller deras förenämnda tillbehör skada, som, utan att kunna medföra sådan fara eller olycka, som i § 1 sägs, likväl åstadkommer väsendtligt hinder eller uppehåll i anläggningens begagnande, eller vilttager man eljest åtgärder, hvilka till sådant hinder eller uppehåll leda, straffes

med fängelse eller med arbete å fästning eller annan straffinrättning från tre månader till ett år.

För ringare skada, än nu sagd är, vare straffet böter från tjugo till tvåhundra Riksdaler.

§ 4.

Är någon af vårdslöshet vållande till sådan skada eller uppehåll, som i föregående § omförmäles; böte från fem till femtio Riksdaler.

§ 5.

Underlåter eller försummar vid ofta nämnde anläggningar anställd tjänsteman eller betjente hvad honom till förekommande af olyckshändelse åligger att iakttaga, så att skada lätteligen ske kan; straffes med fängelse från en till sex månader och, om skada timar, med fängelse eller med arbete å fästning eller annan allmän straffinrättning från tre månader till två år.

Sker det uppsåtligen, bestämmes straffet efter de grunder i § 1 stadgade äro; vare ock i sådant fall, äfvensom då genom grof vårdslöshet eller försummelse skada timat, den brottslige eller felaktige från sin tjänstebefattning för alltid skiljd, utan att vidare i dylig befattning kunna nyttjas.

§ 6.

Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmän telegrafinrättning, någon dess beståndsdel eller tillhörighet, eller vidtager åtgärder, hvarigenom telegraferingen hindras eller störes; straffes med fängelse eller med arbete å fästning eller annan allmän straffinrättning från tre till sex månader.

Var skadan obetydlig och förorsakades ej derigenom något hinder i telegraferingen, må till böter från tjugo till etthundra Riksdaler dömas.

Vållar man af vårdslöshet sådan skada eller hinder, som i denna § sägs; böte från fem till femtio Riksdaler.

§ 7.

I alla de fall, der någon efter denna författning till straff dömes, bör jemväl honom åläggas ersätta den skada, hvartill han varit vållande.

§ 8.

De vid allmän kanal-, sluss-, jernvägs- eller telegrafinrättning anställda tjenstemän och betjente böra i och för sådan befattning njuta det hägn och det vitsord samt vara underkastade det ansvar, som enligt Lag eller särskilda Författningar gälla i afseende på dem, hvilka Konungens, Dess embetsmäns eller Rättens ärenden gå.

§ 9.

Hvad sålunda om allmänna kanal-, sluss-, jernvägs- och telegrafinrättningar är stadgadt, må äfven å sådan, som af enskilde personer, menigheter eller bolag inrättas, kunna tillämpas, om Konungen finner godt derom förordna.

Är sådant förordnande gifvet, men kanalen, jernvägen, slussen eller telegrafinrättningen sedermera icke behörigen underhålles, må, uppå anmälan derom, förordnandet kunna förklaras hafva upphört att gälla.

III) 1864 års strafflag.

Redan det första förslaget till 1864 års strafflag (**L. K.** 21 kap.) överensstämmer i de stora dragen med den slutliga lydelsen av 19 kap. i strafflagen av 1864 för vad angår brottsrekvisiten, med de undantag, att bestämmelserna om straffskydd för *järnväg* och *telegraf* av naturliga skäl saknas i förslaget — de infördes i svensk rätt genom den ovan anförda K. K. ^{18/1} 1855 — samt att det särskilda stadgandet i **Str. L.** 19: 16 om skadegörelse å *gruva* icke har någon motsvarighet i förslaget; det upptogs i **Str. L.** ur **L. B.** 22: 17. Sålunda överensstämmer förslaget i det hela även med nu gällande rätt, där emellertid ytterligare kriminaliserats *orsakande av explosion*— (nuv. **Str. L.** 19: 6) och viss *förbere-delse* till dylikt brott (nuv. **Str. L.** 19: 21) ävensom angrepp på *spårväg, telefonanläggning* och *elektriska ledningar* av skilda slag.

Beträffande brottens struktur finnes här som överallt den skillnad mellan **L. K.** och **Str. L.** 1864, att **L. K.** likasom **L. B.** straffade *försöket* generellt enligt bestämmelserna i 3 kap. (såvida det fullbordade brottets straff kunde överstiga böter resp., enligt **L. B.**, fängelse i sjunde grad d. v. s. 1—6 månader), under det **Str. L.** 1864 även vid de allmänfarliga brotten var ytterst sparsam med försöksstraff: det inskränkes till skeppsbrottssdeliktet (9 §). I gällande rätt hava tillkommit försöksbestämmelser vid mordbrand (5 §) och explosionsdeliktet (6 §). — En annan genomgående skillnad är, att **L. K.** icke upptager den av **Str. L.** för flera fall uppställda kvalifikationen, att en människa av gärningen *ljutit döden*; denna ändring härstammar för vad angår 1 § från **L. B.**;

eljest från **Str. L.** 1864; i övrigt uttalades av båda förslagen (**L. K.** 16: 37; **L. B.** 17: 42) den temligen självklara regel, att, där lagen (såsom vid förevarande kap. allmänt var förhållandet) utsätter särskilt straff å gärning, då den medfört svår kroppsskada, detta straff skall tillämpas jämväl då den medfört döden, såvida ej svårare straff stadgas för sistnämnda fall.

För vad angår detaljerna, närmast beträffande *eldskadegörelse*, tillade **L. B.** (22: 2) till de redan av **L. K.** uppställda *kvalifikationsfallen* av mordbrand dels det fall, att mordbrännaren gör *våld* å någon för att elden åsätta eller dess släckning hindra, dels mordbrand å *kyrka*; dessa jämte de av **L. K.** uppställda kvalifikationer innehållas alltjämt i den nuvarande 19: 2 men sedan **L.** ^{20/6} 1890 med en gradering, varom jfr. ned. I fråga om hus m. m., som ej ligger i stad, köping eller by, hade **L. K.** använt klausulen *der stor folksamling är*; detta uttryck försvagades av **L. B.** till det nuvarande *der mycket folk är*.

Vid det mindre straffbara fallet av *eldskadegörelse* (**Str. L.** 19: 3) tillade **L. B.** (22: 3) dels en privilegiation (*var ringa egendom i fara och skedde ej synnerlig skada*) dels en kvalifikation, för det fall, att någon, som förevar, av branden fick *svår kroppsskada*. Båda ändringarna inflöto i strafflagen; den sista med (den redaktionella) tillsatsen, att straffskärpningen skulle tillämpas, även då den, som förevar, ljöt *döden*.

Såsom redaktionella ändringar av **L. B.** äro att anse dels tillägget i 22: 3 (**Str. L.** 19: 3) av exemplen *fartyg* och *kolhög* dels tillägget i 22: 5 (nuv. **Str. L.** 19: 4), att straff enligt 22: 3 (= 19: 3) skall inträda även då annans *egendom* (om än icke boning eller vistelserum) sattes i fara genom brottslingens antändande av sin egen egendom (att förbigåendet i **L. K.** endast berodde på ett redaktionsfel, visar sig därav, att i 21: 5 för bestraffningen hänvisas även till 21: 3, som motsvarar **L. B.** 22: 3 = 19: 3).

Beträffande allmänfarliga angrepp på *vattenkommunikationer* tillade **L. B.** dels fallet: *släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall*

tänd vara — en ändring, som, i betraktande av det föregående generella uttrycket *borttager tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är*, torde få anses redaktionell och av tvivelaktigt värde, dels fallet: *underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall*. Båda ändringarna ingingo i **Str. L.** (19: 10).

Det i nuvarande **Str. L.** 19: 11, 12 behandlade institut motsvaras i förslagen av de sinsemellan överensstämmande **L. K.** 21: 13, 14; **L. B.** 22: 13, 14, vilka bestämmelser emellertid, såsom förut nämnt, endast röra skadegörelse å *vattenbyggnad*. Förslagen indela institutet i två rekvisit: det ena, att uppsåtligen förstöra eller skada allmänt kanal- eller slussverk eller annan sådan allmän vattenbyggnad; det andra, att genom sådan förstöring eller skadegörelse eller genom öppnande, i skadegörelseuppsåt, av »kanal, slussverk eller annan byggnad, som till skydd emot vattnets våld tjenar», åstadkomma allmänt farlig översvämning. Båda förslagen uppställde såsom kvalifikation, att någon av gärningen fått svår kroppsskada.

I **Str. L.** gjordes häri först och främst den förändring, att *järnvägsanläggning* medtogs (i överensstämmelse med förut anförda *K. K.* ^{18/1} 1855). I övrigt indelades (jämväl i överensstämmelse med nämnda *K. K.*) institutet närmast i två rekvisit, dels förstöring av statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad eller av järnvägsanläggning, dels framkallande av fara vid kanal- eller järnvägsfartens begagnande eller av fara för allmänt farlig översvämning; detta framkallande må hava skett genom skadegörelse å vattenbyggnaden, järnvägsanläggningen, därtill hörande byggnader, verk eller inrättningar eller de för framfarten å järnväg använda vagnar eller andra fort-skaffningsmedel eller ock genom vilken som helst å dessa föremål vidtagen åtgärd. Sistnämnda rekvisit är sålunda, i motsats till förslagen, icke byggt på skada, utan på *fara* (närmande sig till »abstrakt» fara: »att fara eller olycka . . . deraf uppkomma kan»). Emellertid sänktes minimum för den händelse, ingen olycka

skedde *och* därjämte faran var ringa. — Vid kvalifikationen skildes i lagen mellan de fall, att gärningsmannen bort kunna inse gärningens farlighet för människoliv, och att så icke var förhållandet. I förra fallet inträdde särskilda straffhöjningar, dels då döden, dels då svår kroppsskada följde av gärningen; i senare fallet en gemensam straffhöjning för båda dessa verkningar.

Utom dessa strängt bestraffade fall tillade emellertid **Str. L.** (19: 12 jfr *K. K.* 18/1 1855) en lindrigare straffbestämmelse för orsakande av »*väsentligt hinder eller uppehåll* i verkets, byggnadens eller anläggningens begagnande», vare sig detta skett genom skadegörelse eller andra åtgärder. I **Str. L.** 19: 13 infördes, såsom förut berört, ett motsvarande stadgande till skydd för telegrafinrättning (jfr *K. K.* 18/1 1855). Vidare stadgades (alltjämt i överensstämmelse med *K. K.* 1855), att alla dessa bestämmelser (11, 12, 13 §§) skulle tillämpas jämväl »å dylik, af enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad anläggning», om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som statens, njuta.

Beträffande straffskydd för *ledning*ar hava förslagen (**L. K.** 21: 15; **L. B.** 22: 15) endast nämnt *vattenledning*; i strafflagen tillades *gasledning*. **L. K.** *ib.* hade i övrigt bland i 21: 15 uppräknade särskilt straffskyddade föremål (jfr nuv. **Str. L.** 19: 15) upptagit »*lyktor* eller andra inrättningar till upplysande af gator, vägar eller andra allmänna platser» ävensom *brandsläckningsredskap*; dessa fall borttogos av **L. B.** (22: 15), »emedan den skada, som å sådana saker skulle kunna göras, sällan torde vara att jemnföra med den, som för öfrigt i denna § omtalas»; de återkommo icke i strafflagen. Däremot tillade **L. B.** i samma § den alltjämt kvarstående mindre straffbestämmelsen angående olovligt *tillstängande*, utan skadegörelse, av allmän väg, gata, farled eller flottled. En rent redaktionell ändring innebar tillägget i **L. B.** av *bro* (vid sidan av »*brygga*»).

Såsom förut nämnt, införde **L. B.** (22: 16) bestämmelsen om förstörande eller skadande av »*grufva* eller *uppforderings-*

eller annat konstverk, som för grufvodrift inrättadt är» (**Str. L.** 19: 16).

I fråga om *smittosam kreaturssjukdom* hade förslagen, liksom nuvarande lag, straffbestämmelser dels för uppsåtligt utspridande dels för veterligt brytande mot föreskrifter; den alltjämt bestående indelningen, med hänsyn till straffet, allt efter som sjuka kommer av gärningen eller icke, korsades i **L. K.** (21: 18) med en annan indelningsgrund: om faran var »stor och uppenbar» eller mindre; sistnämnda indelningsgrund utgick i **L. B.** 22: 19.

Allmänfarlig kreatursförgiftning kriminaliserades i **L. K.** 21: 19; **L. B.** 22: 20. **L. B.** tillade kvalifikationen angående *svår kroppsskada* å människa; **Str. L.** gjorde även här det redaktionella tillägget *eller död*. Bestämmelsen i nuvarande strafflag (19: 19) om »subsekvent» uppsåt förekom redan i förslagen (**L. K.** 21: 20; **L. B.** 22: 21). **L. K.** förklarar uttryckligen, att den positiva handlingen kan hava skett »*af oförsiktighet eller af våda*».

Straffbestämmelser vid *oaktsamhet* förekommo i **L. K.** vid alla ifrågavarande institut utom kreaturssjukdom och kreatursförgiftning. Dessa stadganden upprepades i **L. B.**; men då här skadegörelse å gruva tillades, synes man hava glömt att komplettera institutet med en oaktsamhetsbestämmelse. **L. B.**s ståndpunkt blev den gällande lagens, som sålunda lämnar oaktsamhet ostraffad vid gruvdeliktet, utspridande av smittosam kreaturssjukdom samt orsakande av kreatursförgiftning; särskilt i fråga om förstnämnda delikt är det påfallande, att *culpa* straffas vid de numera i *dolus* mindre straffbara fallen i 19: 15 (minnesvård m. m.) men icke vid det mera straffbara skadandet av gruva. I fråga om kreaturssjukdom fylles luckan till väsentlig del genom blankettlagen i 19: 17, 2 st. om brytande mot föreskrifter, som givits till förekommande eller hämmande av kreaturssjuka. — I övrigt företer **Str. L.** den olikhet med förslagen, att i samband med ändringen av rekvisitet i nuvarande 19: 11, där det uppsåtliga brottet byggts på fara, även det kulposa orsakandet av *fara* straf-

fas, ehuru ingen skada sker; motsvarande gäller den i 19: 13 omförmälda fara. — Slutligen inskränkte förslagen (**L. K.** 21: 12; **L. B.** 22: 12) oaktsamhetsstraffet vid orsakande av *skeppsbrott* till det fall, att skeppsbrottet var förenat med *fara för människors liv*; detta i överensstämmelse med det uppsåtliga brottets rekvisit (*fartyg, däri folk är*); **Str. L.** åter bibehöll sistnämnda rekvisit (19: 7) men straffar utan inskränkning oaktsamt orsakande av *skeppsbrott*; därigenom har rekvisitet vid culpa kommit att överskjuta rekvisitet vid dolus — möjligen utan lagstiftarens intentioner.

Förutom nu nämnda med sakskada sammanhängande bestämmelser hade båda förslagen på andra ställen i lagen uppställt andra allmänfarliga brott. I dem båda fanns sålunda ett särskilt kapitel (**L. K.** 15; **L. B.** 16) med rubrik »*Om spridande af pest eller annan för människor smittosam sjukdom; så ock om allmänt farlig förgiftning*». Rörande den första frågan uppställde **L. K.** följande bestämmelser:

15 Kap. 1 §. *Sprider någon uppsåtligen ut pestartad eller annan sådan, allmänt för människor smittosam och farlig sjukdom; vare förfallen till straffarbete i första grad. Ljuter någon af den sjukdom döden; miste gerningsmannen lifvet.*

2 §. *Nu bryter någon vederligen emot de föreskrifter, som gifne äro till pestartad eller annan sådan smittosam sjukdoms afvärjande: är faran af gerningen stor och uppenbar; dömes, om sjukdom deraf kommer, till straffarbete i andra grad, och i annat fall, till sådant arbete i tredje eller fjerde grad: är faran mindre; dömes, om sjukdom ändå orsakad varder, till straffarbete i fjerde grad, och i annat fall, till sådant arbete i femte grad eller fängelse.*

L. B. tillade i 2 §: »*var ingen fara för handen; då skall till böter dömas, efter ty som derom särskildt stadgadt finnes; dessutom infördes, rörande överträdelse av ifrågavarande föreskrifter, följande nya bestämmelse:*

16 Kap. 3 §. *Brukar någon våld till verkställande af brott, som*

i 2 § sägs; då skall fängelsestraffet höjas en grad öfver hvad eljest, efter samma §, ådömas bort, och fängelse i sjunde grad ådömas i stället för böter. Varder han i den gerning dödad; ligge ogild. Försöker någon utan våld sådant brott verkställa, och varder han varnad, men afstår ej derifrån; då må ock emot honom det våld brukas, som till gerningens hindrande nödigt är.

I fall, der förbränning af fartyg eller annan egendom till afvärjande af pest eller annan sådan smittosam sjukdom nödig är, gälle hvad derom särskildt stadgas.

Hela denna lagstiftning utgick emellertid i K. Prop. 1862. Härför anföres följande motivering:

Mot utspridande uppsåtligen af pest eller annan sådan, allmänt för människor smittosam och farlig, sjukdom, hvilket brott omtalas i 1 § af 16 Kap. i Lag-beredningens förslag, hafva särskilda ansvarsbestämmelser icke ansetts vara av nöden. Brottet, om det skulle äga rum, hvilket lyckligtvis torde komma att höra till det mest sällsynta, blir i allt fall icke ostrafadt, enär det alltid skall kunna hänföras under någon af de i 14 Kapitlet om mord, dråp och annan misshandel meddelade ansvarsbestämmelser. Stadgandet af ansvar mot öfverträdelse utan sådant uppsåt, som nämndt är, af föreskrift, som gifven är till afvärjande af pest eller annan sådan smittosam och farlig sjukdom, hvarom 2 och 3 §§ i 16 Kap. Lag-beredningens förslag handla, har åter hittills, på grund af 89 § Regerings-formen, tillkommit Konungen allena, och det torde hvarken finnas lämpligt eller erforderligt att i oförmälda ämne införa några föreskrifter i Strafflagen. Skulle genom dylika öfverträdelse sjukdom orsakas, kan, jemte det ansvar, som för desamma nu är stadgad i Kongl. Förordningen den 20 September 1859, tillika särskildt ansvar den brottslige ådömas efter de i Strafflagen om ouppsåtligt vållande till annans död eller till svår kroppsskada gifna bestämmelser. Öfriga i 16 Kap. af Lag-beredningens förslag förekommande stadganden hafva blifvit införda i kapitlet om mord, dråp och annan misshandel, der de, i sammanhang med närbeslägtade ämnen, syntes erhålla lämplig plats. — I öfverensstämmelse med de grunder, som, efter hvad sagdt är, föranledt, att

de i 2 § af nyssberörda kapitel uti Lag-beredningens förslag befintliga föreskrifter icke uti det nu uppgjorda förslaget intagits, hafva äfven derifrån uteslutits de i 22 Kap. 19 § Lag-beredningens förslag meddelade ansvarsbestämmelser för det fall, att någon vederligen bryter mot de föreskrifter, som till förekommande eller hämmande af kreaturssjuka gifna äro.

Sistnämnda bestämmelse (L. B. 22: 19) insattes åter (Str. L. 19: 17, 2 st.) på lagutskottets förslag, vilket motiverades därmed, att ett sådant stadgande syns utskottet så mycket mindre kunna överlämnas åt den ekonomiska lagstiftningen, som gerningen, i det fall att skada därav följt, väl borde beläggas med högre straff än som med egenskapen av polisförbrytelse i allmänhet vore förenligt. Men något sådant förslag framställdes icke i fråga om människosjukdom och någon motsvarande bestämmelse inflöt följaktligen icke i Str. L.

Båda förslagen innehöllo vidare i samma kap. de stadganden om allmänfarlig förgiftning samt om brytande mot föreskrifter om försäljande av gift, som nu förekomma i Str. L. 14: 19; ävenså bland bedrägeribrotten (L. K. 24: 7, 8; L. B. 25: 8, 9) bestämmelser motsvarande nuv. Str. L. 22: 3, 4 om förfalskade, hälsofarliga livs- och läkemedel.

Den första ändringen i 19 kap. av 1864 års lag skedde i 21 § genom K. F. ⁶/_s 1881, som uttryckligen stadgade, att oakt-samhetsbestämmelsen rörande järnväg m. m. skulle vara tilllämplig även å enskilda järnvägar m. m. under samma förutsättning, som enligt 14 § redan gäller för det uppsåtliga deliktet.

En mera genomgripande ändring skedde i flera delar av 19 kap. genom L. ²⁰/₆ 1890:

Ett nytt institut, nämligen *explosionsdeliktet*, infördes bland de allmänfarliga brotten (19: 6); en motsvarande *culpa*-bestämmelse intogs i dåvarande 21 §.

I fråga om *eldskadegörelsen* företogs i samtliga §§ 1—5 en

sänkning av maxima. *Kvalifikationsbestämmelserna* i 2 § indelades i två grader; inom den lägre graden tillades det förut ej kvalificerade objektet: *byggnad för upplag av andra sprängämnen* [än krut] *eller av eldfarliga oljor*; en bestämmelse om »medelbar» mordbrand uppställdes i avseende på den lägre graden (där handlingen numera självständigt bestämts, under det hänvisningen: »förövar man mordbrand, som i 1 § sägs», bibehölls vid den lägre graden); även tillades beträffande den lägre graden: *ändå att det ej skedde å tid, då vanligt eller veterligt var, att människor å stället vistades* (varmed man därjämte ville återverka på 1 § till en mera konkret tolkning av uttrycket *vanligt är, att människor vistas* o: vanligt på den tid, då gärningen sker; jfr *Hagströmer* i *Tidsskr. f. Retsv.* 1897, s. 317). I 3 § tillades såsom förutsättning för detta mildare stadgandes tillämplighet, att »vån ej var» för eldens spridning *»till sådan egendom, som i 2 § 2 mom. omförmäles»*. I 4 § gjordes vissa ändringar, om vilkas syftning jfr *Hagströmer l. c.* s. 391. I 5 § infördes en försöksbestämmelse jämte den förutvarande om mordbrandsbrott, som fullbordats men utan att hava gjort (nämnvärd) skada.

I fråga om *orsakande av skeppsbrott* skärptes försöksstraffet genom en väsentlig höjning av minima.

Beträffande *angreppet på vattenbyggnad eller järnvägsanläggning* enligt 11 § ändrades privilegiationsbestämmelsen, som förut haft ett rent objektivt innehåll (»kom deraf ej olycka och var faran ringa»), på sådant sätt, att försöket undantogs från privilegiationen (kom deraf ej olycka och var sådan ej heller åsyftad); därjämte delades privilegiationen i två grader, så att farans ringhet medförde en ytterligare sänkning av minimum.

Slutligen jämnställdes, beträffande straffskydd enligt 13 §, *telefoninrättning* med *telegrafinrättning*; jfr 14, 21 (22) §§.

Nästa ändring skedde genom *L. 29/6* 1900, då straffskyddet för telegraf och telefon utsträcktes till *elektrisk ledning för belysning, för uppvärmning eller för överföring av drivkraft*.

Genom *L.* 4/7 1910 jämnställdes *spårväg* med järnväg och infördes bestämmelsen i 19: 21 om *förberedelse till explosionsdelikt*.

L. 5/3 1915 sänkte minimum för det fall i 19: 17, 2 st., att kreaturssjuka uppstår genom brytande mot de föreskrifter, som äro givna till förekommande eller hämmande därav.

L. 19/6 1919 tillade i 15 § 1 st. *flottled* till de mot skadegörelse särskilt skyddade föremål, som där uppräknas.

De ursprungliga bestämmelserna om förlust av medborgerligt förtroende ändrades genom *L.* 24/5 1918.

Slutligen medförde dödsstraffets upphävande genom *L.* 3/6 1921 ändringar i 1, 7, 11 och 23 §§.

De i andra kapp. av 1864 års strafflag intagna allmänfarliga brotten (14: 19, 20; 22: 3, 4) hava icke undergått någon annan förändring, än att 14: 19, 20 genom *L.* 20/6 1918 sammanförts till 14: 19. Däremot har genom sistnämnda lag i nuvarande 14: 21 införts ett rekvisit, som i själva verket utgör ett specialfall av det eljest icke i strafflagen kriminaliserade brottet att utsprida smittosam sjukdom (bland människor); nämligen att utsätta någon för fara att bliva smittad av *könssjukdom*. Det skiljes här, såväl i rekvisitet som i rättsverkan, mellan de fall, att faran framkallas 1) genom könsumgänge eller under övande av otukt, som ej är att till könsumgänge hänföra; 2) på annat sätt. I senare fallet sträcker sig straffbarheten subjektivt ej längre ned än till grov vårdslöshet *incl.*; i förra fallet innefattar den *culpa* överhuvud (*misstanke* om att lida av könssjukdom i smittsamt skede). Straff $maximum$ är under alla förhållanden lika för båda fallen och högre, då sjukdomen överföres (resp. två års fängelse och två års straffarbete).

FJÄRDE AVDELNINGEN.

Motiver.

I) Det allmänna förhållandet mellan *Str. L.* och bestämmelserna i *Utk.*

Den svenske lagstiftaren har, såsom redan rubriken (*om eldskada av uppsåt eller vållande; så ock om annan skadegörelse å egendom*) visar, närmast sett bestämmelserna i 19 kap. strafflagen ur synpunkten av *skadegörelse å egendom*. Allmänfarligheten hos vissa bland där beskrivna brottsliga handlingar har således icke blivit det egentligen avgörande; såväl fara för människoliv som fara för *vidsträckt* skada å egendom framstå på sitt sätt såsom kvalifikationsgrunder vid vanlig enkel sakskada¹. Härav förklaras

¹ Att emellertid lagstiftaren ej var främmande för tanken att genomföra allmänfarligheten såsom grundlag för kriminalisation, visar sig av motiv. till L. K. (ss. 70, 72):

»En utmärkande egenskap, hvarigenom de under benämning av *skadegörelse å egendom* i detta Kapitel upptagne gerningar skiljas från andra emot egendomsrätten riktade brott, såsom snatteri, stöld, rån, bedrägeri, åverkan m. fl., består i deras stora och allmänna farlighet. De äro nemligen till sina följder gemenligen så obestämda, att det ej beror av gerningsmannen, hvilken han därigenom skadar och huruvidt skadan må sträcka sig. Gerningen kan, ehuru omedelbart gående ut på egendoms skadande, äfven medföra vådliga följder för personers lif eller helsa. Sådana gerningar äro, på dessa grunder, synnerligen straffbare i objectift afseende. De äro det äfven i subjectift, emedan förbrytaren, änskönt han insåg det han ej kunde beherrska gerningens följder, densamma företog . . .

Ehuru man egnat detta Kapitel egenteligen åt skadegörelsebrott af allmänt farlig beskaffenhet; likväl och då det hvarken är möjligt att bestämdt uppgifva alla sådana, eller funnits tjenligt, att å annat ställe upptaga den art af skadegörelse, som ej medförer allmän fara, har Committeen här äfven föreslagit straff å sistnämnda brott, hvarvid särskildt

bland annat, att några fall, som otvivelaktigt innebära allmänfarlighet i ordets vedertagna mening, men som icke innefatta sakskada, icke upptagits i 19 kap. utan (såvitt de överhuvud kriminaliserats) i andra kapitel av strafflagen. Detta gäller såväl allmänfarlig förgiftning, vilken behandlats tillsammans med andra brott mot kroppslig integritet i 14 kap. (14: 19), som utspridande av vissa hälsofarliga (förfalskade) varor (nämligen livs- och läkemedel), vilket upptages i sammanhang med bedrägeri (22: 3, 4). Utbredande av smittosam sjukdom bland människor har däremot (bortsett från den nya bestämmelsen i 14: 21 om könssjukdom) överhuvud icke särskilt kriminaliserats (väl däremot, såsom innefattande egendomsskada, utbredande av sådan sjukdom bland kreatur, 19: 17)¹; ej heller allmänfarligt utspredande av förgiftade eller överhuvud hälsofarliga varor, såvitt det icke gäller förfalskade livs- och läkemedel; ej heller producerande av hälsofarliga varor (såvitt gärningen icke kan betraktas såsom allmänfarlig förgiftning) eller importering av sådana.

Å andra sidan har 19 kap. icke hållit sig strängt inom ramen för skadegörelse å egendom. I ganska stor utsträckning medtages, utan avseende på eventuell sakskada, hindrande eller försvårande av vissa för samhället viktiga funktioner: således av driften å järnväg, spårväg, kanal m. m. (19: 12: *vidtager man eljest åtgärder, som till sådant hinder eller uppehåll leda*) eller av begagnandet utav elektrisk ledning för belysning, uppvärmning eller överföring av drivkraft, eller utav telegraf- eller telefoninrättning (19: 13); även bestämmelsen om sjötecken (19: 10) förutsätter icke med nödvändighet, varken att sakskada sker eller att sådan

---

afseende blifvit gjordt i de fall, när af gerningen kommit synnerlig fara för någons lif eller helsa, eller grof skada å egendom».

Det framgår emellertid även härav, liksom av kap.:s rubrik, att **L. K.** i detta kap. (men jfr. om allmänfarlig förgiftning m. m. ov. s. 118) närmast avsåg att begränsa allmänfarligheten, såsom särskild bas för kriminalisation, till den med *sakskada* sammanhängande. Jfr. ov. i texten.

¹ Om dessa frågors behandling på förstadierna till 1864 års strafflag, jfr. ov. sid. 119.

hotar, ej heller, att den varit avsedd (»i uppsåt att *förleda* . .»). I dessa fall kan man dock alltid tala om allmänfara i viss mening, låt vara, att den kanske icke inriktar sig på människoliv eller egendom. Men bestämmelserna i 19: 4 och 8 inrymma fall, som varken innebära egendomsskada (å främmande sak) eller allmänfara i någon mening utan endast rent bedrägeribrott (egentligen: förberedelse till bedrägeri): om försäkringstagaren i bedrägligt syfte förstör sin egendom utan någon som helst fara för främmande person eller sak. Att lagstiftaren dock här medtagit även dessa fall, beror tydligen därpå, att gärningen synnerligen *ofta* är förbunden med fara för annans liv eller egendom.

Föreliggande utkast inskränker sig till det allmänfarliga området men åsyftar att behandla detta i sin helhet. Det upptager således här de ovannämnda fall, som i gällande strafflag förekomma i 14: 19 och 22: 3, 4, nämligen allmänförgiftning och utbudande av hälsovådliga, förfalskade livs- och läkemedel. Det i 25: 15, 2 st. nämnda fall av underlåtenhet å tjänstemans sida, för vars bestraffning hänvisas till 19: 11, har här sammanförts med t. ex. sådan underlåtenhet, som omtalas i 19: 10 (*underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall*); överhuvud har denna synpunkt generaliserats till att omfatta all sådan underlåtenhet (liksom positiv överträdelse) av särskild plikt, som antingen innebär framkallande av fara för eldsvåda, översvämning, tågsammanstötning, skeppsbrott m. m. eller fara för hinder eller störing av kommunikationslinje m. m. Än vidare medtages icke blott (såsom i 19: 7) sådant orsakande av skeppsbrott m. m., som innebär fara för människor, utan även det, som åstadkommer enbart fara för förödelse å främmande egendom; icke blott explosion medelst sprängämnen, utan även den, som framkallas på annat sätt; icke blott själva allmänförgiftandet utan även utspridande av det förgiftade; icke blott på grund av förfalskning hälsovådliga livs- och läkemedel utan hälsovådliga varor överhuvud; icke blott utbudande av sistnämnda varor utan även tillverkande och

importerande därav (allmänfara förutsatt); icke blott utbredande av kreaturssjukdom utan även av smittosam sjukdom bland människor och bland sådana djur, som icke kunna ingå under begreppet »kreatur» (såvitt en dylik handling kan innefatta allmänfara för egendom); ävenså, i likhet med samtliga aktuella strafflagsförslag, angrepp på främmande egendom genom utbredande av växtsjukdom. Jämväl det fall har medtagits, att man genom uppsätligt utspridande av smittosam djursjukdom eller genom uppsätlig förgiftning angripit djur, som visserligen icke äro under äganderätt, men däremot föremål för annans jakt eller fiskerätt; detta under förutsättning, att det ekonomiska värdet av sistnämnda rättigheter väsentligen minskas. Beträffande hinder och störing av varjehanda samhällsviktiga funktioner har **Utk.** icke heller inskränkt sig till de i strafflagen nämnda fall. Det straffskyddar i detta sammanhang postförbindelse såsom sådan; vidare upptager **Utk.** icke blott gas- och vattenledning (där den gällande lagen inskränker sig till skadande, 19: 15) utan även kloakledning (som icke nämnes i lagen). Att hindra eller störa trafiken å allmän väg, farled eller flottled (jfr. **Str. L.** 19: 15) medtages i detta sammanhang, såvitt därigenom människoliv sättes i fara. **Utk.** kriminaliserar även framkallande av fara dels för eldsvåda m. fl. olyckor dels för hinder och störing av nyssnämnda art, såvida detta sker genom skadegörelse m. m.

Ytterligare stadgar **Utk.** (efter den norska lagens föredöme) straff för den, som »i vinningssyfte genom utspridande av falska rykten vållar väsentligt fördyrande av livsmedel» och ävenså (i överensstämmelse med vissa främmande lagar, jfr. ov. sid. 78), för den, som vid ledning eller utförande av byggnadsföretag på sådant sätt avviker från allmänt vedertagna regler för dylikt arbete, att därav uppstår fara för människoliv eller som framkallar sådan fara genom bedräglig leverans av materialier till byggnadsföretag.

Å andra sidan har **Utk.** uteslutit åtskilliga av de i 19 kap.

förekommande straffbestämmelser. Mestadels har skälet varit, att bestämmelsen icke ansetts falla inom de allmänfarliga förbrytelse-ernas krets. Framför allt har sålunda bestämmelsen om vanlig skadegörelse (19: 20) icke i detta utkast medtagits. Än vidare har bestämmelsen om skadande av allmän minnesvärd och av brunn (19: 15) ansetts snarare innefatta kvalificerad skadegörelse än allmänfarlig förbrytelse och sålunda ej heller upptagits. De ovan berörda bestämmelserna om försäkringssvek (19: 4, 8) hava icke medtagits: såvitt gärningen innebär allmänfara, blir den straffbar enligt de vanliga bestämmelserna; innehåller den åter ingen som helst allmänfara, kan den icke anses för annat än förberedelse till bedrägeri, och det blir en fråga att avgöra i annat sammanhang, huruvida bedrägeribestämmelserna böra kompletteras i denna riktning. Såvitt gällande lag kan anses i 19: 13 omfatta sådan skadegörelse å elektriska ledningar etc. eller i 19: 15 å där nämnda föremål (brygga, bro, färja etc.), som icke i någon mån innebär hinder (störing) för anläggningens eller kommunikationslinjens funktion eller ens fara för sådan störing, så hava dessa fall icke medtagits i **Utk.** (som uttryckligen bygger dessa rekvisit på hinder [störing] eller fara därför). De bestämmelser om s. k. *tätige Reue*, som inom detta kapitel i två fall förekomma i nuvarande lag (19: 5, andra stycket; 19: 21, andra stycket), hava icke medtagits, då denna fråga beräknats komma att regleras genom en bestämmelse i den allmänna delen av strafflagen (jfr. **S. Fsl. 1923**, 9: 6). Ej heller hava medtagits de tvänne i vår straffrätt ensamstående bestämmelser rörande s. k. subsekvent imputation, som förekomma vid allmänförgiftning av människor (14: 19, andra stycket) och av djur (19: 19); denna fråga är till sin natur allmänstraffrättslig och torde ej kunna erhålla en tillfredsställande lösning, förr än hela den speciella delen av strafflagen genomarbetats.

Såsom av ovanstående framgår, har **Utk.** icke, i likhet med några lagar och förslag, uppställt ett mer eller mindre generellt

subsidiärdelikt bland de allmänfarliga brotten (jfr. ov. sid. 10). De särdeles höga straffsatserna hava synts tala emot en sådan obestämdhet i brottsbegreppet. Skulle åter ett mindre straff anses göra tillfyllest, kan ändamålet till väsentlig del, nämligen för såvitt gärningen innefattar skada å främmande egendom, vinnas genom en kvalifikation av det vanliga skadegörelsebrottet. Innefattar gärningen fara för människoliv, torde erforderligt straffskydd uppnås genom bestämmelsen i **Spec. Utk. I**, § 15 om den, som bringar annan i uppenbar fara.

II) De särskilda instituten.

A) Eldskadegörelse; Explosion; Översvämning; Gruvolycka; Kommunikationsfara.

Eldskadegörelsen är i gällande strafflag, såsom i alla äldre lagar, mera ingående behandlad än övriga institut — förklarligt dels av historiska skäl dels av detta instituts större praktiska betydelse. Såvitt eldskadegörelsen behandlats såsom allmänfarlig (ty en alldeles ringa eldskadegörelse, utan fara för människa och människoboning, måste anses falla under den vanliga bestämmelsen i 19: 20, jfr ov. sid. 13 f.), skiljes den närmast i två grader, en svårare och en lindrigare. Den typiska formen av förstnämnda grad kännetecknas av fara för människoliv, vare sig abstrakt eller konkret (o: antingen människoboning incl. ställe där människor vanligen vistas eller ock vad ställe som helst, där de vid tidpunkten för brottets begående faktiskt befinna sig, jfr ov. sid. 15). Den lindrigare graden innefattar fall av eldskadegörelse, där ingen fara i nyss nämnda mening för människor föreligger men däremot fara för någorlunda vidsträckt skada å egendom; gränsen anges genom exemplen i 19: 3: *uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torvmosse, växande eller skuren gröda, sädes-, hö- eller halmstack, ved-, kol-, timmer- eller brädhög* och går således ganska långt ned; vad som faller nedom denna gräns, innebär som nämnt, vanlig skadegörelse (därvid dock 19: 15 och 16 böra jämföras). Indelningen i nämnda båda grader rubbas emellertid därigenom, att lagstiftaren till den högre graden — och till och med till en av dess kvalificerade former — överfört vissa fall från den lägre,

fall alltså, som utan avseende på vare sig abstrakt eller konkret fara för människoliv komma under det strängare straffet; härom jfr. ned. sid. 131.

Vad *konsumtionen* angår, bestämmes denna i vår lag liksom i det stora flertalet gällande lagar närmast såsom *åsättande av eld* vilket uttryck lärers få så förstås, att elden, även om den icke utvecklats sig till »eldsvåda», skall kunna, under givna omständigheter, antagas vara i stånd att av sig själv gå vidare, för att brottet skall anses fullbordat. Där detta icke är förhållandet, kan gärningen endast innefatta försök (19: 5¹). Emellertid föreligger mellan förutnämnda båda grader av eldskadegörelse den skillnad beträffande konsumtionen, att inom den lägre graden brottet icke är fullbordat, förr än elden åsatts själva det föremål, som genom straffbestämmelsen skyddas (uthus m. m.), varemot inom den högre graden det är tillräckligt, att elden åsatts något föremål, vilket som helst (även gärningsmannens egen tillhörighet), varifrån elden »lätteligen kan spridas» till ett genom lagbestämmelsen skyddat föremål (människoboning etc.). Den stränghet, som innebäres i eldskadegörelsens i ena som andra fallet tidiga konsumtion (nämligen att elden icke behöver hava utvecklats sig till »eldsvåda» el. dyl.) mildras icke oväsentligt genom bestämmelserna i 19: 5², dels att endast försöksstraff inträder, för det fall, att elden visserligen åsatts men släckts, innan den utbredd sig och gjort (nämnavärd) skada; dels att, på detta stadium, straffet under förutsättning av gärningsmannens »tätige Reue» (att han »av egen drift, själv eller genom tillkallad hjälp, släckningen åstadkommit») kan obegränsat nedsättas. Detta leder till ett särskiljande, vid ifrågavarande brott, av tre stadier på handlingsprogressen: 1) *från försökspunkten till brottskonsumtionen*: här inträder försöksstraffet men under klausulen »blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad»; strafffrihet gäller således för det fall, att brottets fullbordan utslöts genom omständigheter, som

berodde av gärningsmannens vilja (t. ex. att han självant avstod från att fortsätta sin handling så långt, att föremålet fattade eld och brann självständigt); 2) *från brottskonsummationen till den tidpunkt, då elden gripit så omkring sig, att (nämnvärd) skada skett.* Även här gäller närmast försöksstraff men i motsats till första fallet kan gärningsmannens blotta passivitet icke föranleda strafffrihet, eftersom brottskonsummationen innebär, att elden kan av sig själv gå vidare, förutan ytterligare åtgörande av gärningsmannen. Även en motverkande aktivitet av gärningsmannen, i det han genom positiv åtgärd åstadkommer släckning, kan numera icke göra honom straffri, men väl medföra nyssnämnda obegränsade sänkning av straffets minimum; 3) *från den tidpunkt, då (nämnvärd) skada skett:* här inträder straff för fullbordat brott. Mellanstadiet 2 får särskild betydelse för den högre av ovan nämnda båda grader, eftersom vid denna grad brottskonsummationen inträder redan i och med att elden åsatts ett annat föremål än det egentliga objektet, såvida elden »lätteligen kan spridas» från det förra till det senare. Det kan således här lätt tänkas förflyta en jämförelsevis lång tid från brottskonsummationen till det ögonblick, då »skada» skall anses ha inträffat och under denna mellantid stannar straffet vid försöksstraff, med möjligheten lämnad öppen för brottslingen till ytterligare straffnedläggning, såvida han positivt ingripit och åstadkommit släckning.

Vid det svårare fallet av mordbrand har lagstiftaren (1 §) uppställt såsom särskilda *kvalifikationer*, dels att svår kroppsskada, dels att döden följt av gärningen; vid det lindrigare fallet har han (3 §) sammanfört båda dessa verkningar i *en* kvalifikation. Dessutom har lagstiftaren i 2 § uppställt tvänne kvalifikationsgrader, den ena (19: 2, 1 st.) med ett minimum av sex, den andra (*ib.* 2 st.) med ett minimum av fyra års straffarbete. Den förra utgör helt och hållet en utbrytning ur 1 §:s rekvisit; den senare innebär en utbrytning dels ur 1, dels ur 3 §. Grund för kvalifikationen i 19: 2, 1 st. är antingen, att mordbrännaren i och

för brottet använt våld å person, således en legalkonkurrens, eller ock viss större intensitet eller extensitet hos faran. Förstnämnda grund uttryckes så, att mordbrännaren gör våld å någon för att elden åsätta eller dess släckning hindra. Sistnämnda grunder uttryckas resp. så, att mordbranden förövas, då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara är för handen; och så, att den förövas å hus, byggnad eller fartyg, där mycket folk är, som för fara blottställes, eller i stad, köping eller by, eller annat sådant ställe, där många sammanbo. Den lägre kvalifikationsgraden (19: 2, 2 st.), vilken, som nämnt, till väsentlig del innebär en överflyttning från 3 §:s område, baseras på det angripna föremålets särskilda betydelse (kyrka, Konungens slott, fäste, fartyg, förråds- eller tyghus eller annan sådan statens tillhörighet) eller särskilda eldfänghet (annans kruthus eller byggnad för upplag av andra sprängämnen eller av eldfarliga oljor).

Då lagen ingen särskild bestämmelse innehåller om det *subjektiva rekvisitet*, följer av vanliga tolkningsregler, att den, som »sätter eld» på ett föremål tillhörande de skyddade objektens klass, t. ex. en människoboning resp. ett annan tillhörigt uthus, har fyllt det subjektiva rekvisitet, i och med att hans uppsåt gått så långt som till att sätta eld. Emellertid måste iakttagas, att eldsåsättandet redan objektivt skall innebära möjlighet för elden att av sig själv gå vidare så långt, att en »eldsvåda» uppstår (jfr. ov. sid. 20). Om sådan möjlighet icke föreligger, lärers därför elden icke få anses vara i lagens mening *åsatt* föremålet; varav följer, att det subjektivt måste fordras, att enligt inkulpatens uppfattning sådan möjlighet finnes. Att en viss starkt begränsad punkt av en byggnad etc. fattat eld, är därför icke nog för att fylla rekvisitet, såvida t. ex. brottslingen vidtagit eller beräknat effektiva åtgärder mot dess spridning till större delar av föremålet. Samma reflexion är tillämplig med avseende på det fall vid den svårare graden av mordbrand (19: 1), att elden »lätteligen kan spridas» från det antända föremålet *m* till

det särskilt skyddade *a* (människoboning etc.). Har inculpaten beräknat att med säkerhet kunna hindra denna spridning, föreligger icke heller detta brottsrekvisit (subjektivt).

Orsakande av *explosion* straffas enligt svensk lag såsom allmänfarligt brott, endast såvitt gärningen skett förmedelst *sprängämne* (jfr ov. sid. 37). Strukturen av institutet är, bortsett från handlingsprogressen, densamma som vid eldskadegörelse. Människoboning etc. skiljes alltså från sådana föremål, som uppräknas i 3 § (till dessa fogar lagstiftaren här uttryckligen *bro* — som emellertid, om den är av natur att kunna skadas genom eldsåsättande, naturligen även ingår under omfånget av 3 §). Kvalifikationen enligt 2 § 1 st. gäller också här; även kvalificeras de i 2 § 2 st. tillagda fall. Men konsummationen bestämmes väsentligen annorlunda. Det fullbordade brottet förutsätter alltid, att *förödelse* inträtt å egendom (dock icke nödvändigt å *främmande* egendom, såvitt nämligen gäller annan persons boning eller vistelserum); där icke detta stadium hunnits, kan på sin höjd straffas för försök. Någon indirekt form av handlingen (åtgärd med objekt, därifrån verkan lätteligen kan spridas etc.) förekommer icke här (såvida icke sprängningen är ett medel för eldsåsättande, i vilket fall gärningen kommer under mordbrand); icke heller den ovan vid mordbrand omtalade egendomliga mellanformen mellan försök och fullbordat brott (stadiet efter det elden åsatts men innan den sig utbredd och skada gjort). Subjektivt skall föreligga uppsåt att åstadkomma förödelse å egendom (resp. culpa i detta hänseende), varförutom fordringarna på de särskilda objekterna naturligen skola vara subjektivt täckta. — Överhuvud är institutet, trots sin anslutning till eldskadegörelse, väsentligt enklare i sin byggnad.

Orsakande av översvämning har, såvitt det förekommer såsom allmänfarligt brott i svensk straffrätt, kriminaliserats för att straffskydda vissa statens (och därmed likställda) vattenbyggnader (»kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad»);

härom jfr ov. sid. 43, 115. Såvida översvämning eller fara för sådan orsakats på annat sätt, kan gärningen endast bestraffas såsom vanlig skadegörelse (resp. brott mot kroppslig integritet) eller enligt specialstadganden (nu *V. L.* 13: 11 ff.). *Handlingen* bestämmes såsom vidtagande av åtgärd (exempelvis förstöring eller skadegörelse) å vattenbyggnaden eller därtill hörande byggnader, verk eller inrättningar. *Konsummationen* är given därmed, att »allmänt farlig översvämning *uppkomma kan*», alltså i och med *fara* för översvämning. Begreppet »allmänt farlig» definieras här lika litet som annorstädes; säkerligen fordras icke, att i varje fall fara måste finnas för människoliv, men väl en sådan yttre utsträckning av tilldragelsen, som ligger i själva ordet översvämning, och i sammanhang därmed antingen fara för människoliv eller för egendom.

Inträder emellertid icke översvämning och var sådan icke heller åsyftad, nedgår minimum till, i lindrigaste fall (då faran var ringa), ett hundra riksdalers böter. Maximum, då ingen översvämning sker, är sex års straffarbete; i motsatt fall närmast åtta års straffarbete men, för den händelse död eller svår kroppsskada följt och legat inom gärningsmannens culpa, livstids straffarbete.

Orsakande av gruvolycka faller i vår strafflag under 19: 16. Detta stadgande är emellertid, såväl beträffande rekvisit som rättsverkan, snarare behandlat såsom kvalifikation av vanlig skadegörelse än såsom allmänfarligt brott. En eventuell fara för människoliv eller vidsträckt skada å egendom antydes icke i rekvisitet och nämnes icke såsom kvalifikation; och straffets maximum överstiger icke maximum vid vanlig skadegörelse (minimum, som vid skadegörelse är fem riksdalers böter, utgör däremot en månads fängelse). *Handlingen* begränsas till skadegörelse (»förstörer eller skadar»); gruvolycka, som på annat sätt framkallas, kan följaktligen icke straffas enligt denna §. *Objektet* bestämmes såsom »gruva eller uppfodrings- eller annat konstverk, som för

gruvdrift inrättat är». *Konsummationen* är given i och med skadas inträdande. Subsidiära mindre straffbestämmelser, byggda på fara, innehållas emellertid för särskilda fall i gruvestadgan (§§ 50 ff.); sålunda för den, som utan bergmästarens tillstånd, i gruva (vare sig den är under arbete eller sönad) bryter de för gruvans styrka och bestånd avsatta pelare och band eller rubbar de för sådant ändamål verkställda byggnader; den, som olovligen igenfyller sönad gruva; den, som icke ställer sig till efterrättelse föreskrift, meddelad av bergsöverstyrelsen eller av bergmästare och avseende att bereda arbetsmanskapat nödig trygghet eller att förekomma, att genom sättet för gruvbrytningen gruvans framtida bestånd äventyras eller fara för annans egendom uppstår.

Kommunikationsbrott med allmänfara. Lagstiftaren har ur allmänfarans synpunkt behandlat vissa angrepp dels på lant- dels på vattenkommunikationer.

Lantkommunikationer. Såsom allmänfarliga brott i egentlig mening (o: icke ensamt innebärande hinder eller störing av trafiken) upptager strafflagen i 19: 11 angrepp på järnvägs- och spårvägsanläggningar. Deliktet behandlas alldeles analogt med motsvarande angrepp på kanaltrafik (jfr ned.) och följaktligen även med det ovan behandlade översvämningsinstitutet, vilket, såsom nämnt, i svensk rätt kriminaliseras i förbindelse med angrepp på kanalverk o. d. *Handlingen* bestämmes såsom åtgärd å anläggningen i fråga (eller därtill hörande byggnad, verk eller inrättningar), så beskaffad, att »fara eller olycka» vid trafikens begagnande därav »uppkomma kan». Såvida orden *fara kan uppkomma* icke få fattas såsom ett mindre exakt uttryckssätt, skulle alltså även det fall inrymmas, att faktiskt ingen fara kan sägas ha uppstått, men att en dylik handling i andra fall visat sig kunna framkalla fara eller under andra förutsättningar skulle så göra; m. a. o. området skulle utvidgas utöver begreppet *konkret fara*. Emellertid utmärker lagstiftaren själv det lindrigast bestraffade fallet med orden *var faran ringa*, vilket synes förutsätta,

att dock *någon* fara skall anses ha *in concreto* förelegat. I betraktande av obestämdheten i själva begreppet fara har frågan visserligen ingen större praktisk betydelse. *Kvalifikationer* uppställas för de fall, att någon får svår kroppskada eller död av gärningen; därvid skiljes mellan att sådan legat inom eller utom gärningsmannens *culpa*.

Rörande bestämmelserna i **Str. L.** 19: 15 (om skadande av allmän bro, väg eller gata eller av stängsel eller märke, som satts vid allmän väg eller gata till avvärjande av fara eller till varning därför; ävenså om »tillstängande» av allmän väg eller gata) jfr. ned. sid. 152.

Vattenkommunikationer. Här skiljes mellan angrepp på kanalfart och andra angrepp. I förra avseendet uppställas ett institut, både med hänsyn till rekvisit och rättsverkan fullständigt parallellt med angrepp å järnvägs- och spårvägsanläggning. I senare avseendet kriminaliseras orsakande av »sjöskada» (t. ex. skeppsbrott) genom att sänka fartyg eller sätta det å grund eller annan liknande handling; förutsättning är emellertid här, att folk finnes i fartyget (19: 7); försök till sådan gärning straffas även (19: 9). Dessutom straffas (19: 10) vissa handlingar, vilka ofta kunna framstå såsom förberedelse eller försök till åstadkommande av skeppsbrott: dels åtgärd med *sjötecken* (sönderbryter, borttager eller fördärvar fyr- eller känningsbåk, prick, visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall tänd vara, eller underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken) dels *stoppande* av »rätt farled» i sjö eller ström. Faran angives här endast på den subjektiva sidan: »i uppsåt att skada sjöfarande». Dessutom uppställas emellertid det parallellfall, att gärningen skett i uppsåt att *förleda* sjöfarande: vid detta behöver således varken objektivt eller subjektivt *fara* för människor eller egendom föreligga; det kan innefatta endast en form av trafikhinder.

Rörande bestämmelserna i 19: 15 (om förstöring eller skadande av allmän brygga, farled eller flottled eller av stängsel eller märke, som satts vid allmän farled eller å annat sådant ställe, till avvärjande av fara eller till varning därför; ävenså om olovligt tillstängande av allmän farled eller flottled samt om utkastande i segelled eller flottled av barlast eller annat, varav uppgrundning förorsakas kan) jfr ned. sid. 152.

Utk. sammanför under gemensam behandling nu berörda allmänfarliga brott: åstadkommande av eldsvåda, explosion, översvämning, gruvolycka (av annan art än nyssnämnda olyckor) samt tågsammanstötning, skeppsbrott och därmed jämförliga fall (t. ex. tågurspårning, luftfartygs förolyckande o. s. v.) Kanske stå dessa olika fall i avseende på graden av farlighet icke fullt på samma nivå — delvis äro dock bland dessa handlingar den ena farligare på ett sätt, den andra på ett annat — men skillnaden synes i varje fall icke tillräcklig för att hindra, att de föras under samma straffskala. Även i fråga om rekvisiten har det synts genomförbart att sammanfatta dem till enhetlig behandling, såsom också, bortsett från gruvolycka, skett i vissa lagar och förslag (**N.** 148; **Fi. Fsl.** 17: 1; **D. K. Fsl.** 369; **Torps Fsl.** 163; **D. Fsl.** 1923, 167; beträffande eldsvåda, explosion och översvämning: **H.** 157; **R.** 562 etc.; **T. Fsl.** 1909, 189; **Geg.** 215). Däremot har icke i detta sammanhang, såsom fallet är i några lagverk (**N.** 148 etc., se ov. s. 78) medtagits »sammanstörtande» av byggnad; i sådant avseende hava bestämmelserna i **Utk.** § 8 (om felaktigt uppförande av byggnad och bedräglig leverans av byggnadsmaterialier) ansetts tillräckliga. Den stundom (särskilt i de tyska förslagen) förekommande kriminalisation av farliga åtgärder med säkerhetsinrättningar i fabriker o. d. torde, såvitt faran gäller människoliv, göras överflödig genom den förutnämnda bestämmelsen i **Spec. Utk. I**, § 15; beträffande sådan fara enbart för egendom, vilken icke lett till någon skada och således icke blir straffbar såsom vanlig (eller kvalificerad) skadegörelse, synes med

hänsyn till den antagliga omfattningen av faran (bortsett från gruva) knappast särskilt straffskydd behöva uppställas i andra fall, än då det förelegat fara för eldsvåda, explosion eller översvämning.

Gemensam för ovannämnda instituter, enligt **Utk.**, är den förutsättning, att gärningen faktiskt inneburit fara antingen för människoliv eller för »förödelse» — sålunda för skada i avsevärd utsträckning — å främmande egendom. Har intetdera varit förhållandet, kan gärningen icke betecknas såsom allmänfarlig i detta ords vanliga mening; dess straffbarhet måste då bedömas ur annan synpunkt. Visserligen kan man här anmärka, att allmänfarlighet icke heller är given i och med fara för *en* människa eller ens för ett begränsat fåtal människor och att i rekvisitet sålunda borde uppställas antingen fara för många människor eller för »förödelse» å egendom. Men, såsom förut anmärkt, leder denna teoretiskt obestriddigen riktiga tanke till ett särskiljande av olika fall, t. ex. av eldskadegörelse, som ur praktisk synpunkt hellre böra behandlas tillsammans. Så länge det allmänfarliga området begränsas till vissa handlingar, vilka i regel hota människor eller egendom i stor eller obestämd utsträckning, kan det icke möta någon allvarlig betänklighet, att lagstiftaren — till ytterligare inskärpande av ifrågavarande bestämda handlingars förkastlighet — gör en sammanfattande kriminalisation av dessa handlingar, så snart farligheten gått så långt, att människoliv stått på spel.

Utk. har däremot icke upptagit den i **D. Fsl. 1923**, 167 framträdande tanke att till den för ifrågavarande brott kännetecknande allmänfaran räkna även sådan fara för främmande »förmögenhetsintresse» i betydligt eller oberäkneligt omfång, som icke innebär fara för främmande egendom. Såvitt det blott rör förmögenhetsförlusten för X, är det likgiltigt, om denna förlust ena gången åstadkommes därigenom, att A bränner upp sitt eget hus (under sådana förhållanden, att varje spår av fara för människa eller främmande sak är uteslutet) och därigenom förorsakar,

att X får betala 100,000 kronor såsom försäkringssumma eller att X förlorar sin pant i huset till samma värde, andra gången däri- genom, att A i en kakelugn uppbränner X' banksedlar till samma värde eller genom stöld, bedrägeri eller på annat sätt berövar X beloppet. Konsekvensen skulle därför bli, att varje åstadkom- mande av fara för större förmögenhetsförlust ställdes på samma plan som eldsvåda etc. å främmande egendom, vilket bleve lik- tydigt med att de allmänfarliga brotten, såvitt rörde annan fara än för människor, skulle försvinna ur systemet.

Liksom det, enligt **Utk.**, är en konstant förutsättning, att fara uppstått vare sig för förlust av människoliv eller för för- ödelse å främmande egendom, så fordras genomgående även sub- jektivt, att insikt om sådan fara förelegat eller åtminstone un- der de givna omständigheterna bort föreligga. Mellan dessa två olika psykologiska lägen — att insikt om faran funnits och att den saknats men bort föreligga — skiljer **Utk.** i intet fall kon- stitutivt. Dels är det, bortsett från eget erkännande, mycket ofta omöjligt att i bevisning fastslå, att i det givna ögonblicket insikt om faran icke blott bort finnas utan verkligen fanns. Dels är denna skillnad straffrättsligen av mindre betydelse än den vid första påseende kan synas vara. Ty visserligen sträcker sig det av insikt kännetecknade psykologiska området högre upp i straff- barhetsgraderna än det andra. Men då insikten om *faran* icke blott motsvaras av *dolus* med hänsyn till *skadan* utan även av *culpa* med hänsyn till densamma, så kommer förstnämnda om- råde att sträcka sig lika långt *ned* i riktning mot strafffrihet som det utav ousäktlig saknad av insikt kännetecknade området. Det vore därför ett obetingat teoretiskt fel att fullständigt medtaga det ena området och utesluta det andra. I själva verket har, såsom redan framhållet, vår lag, för vad angår fara för männis- koliv genom eldskadegörelse, gått ännu längre och jämte den kon- kreta faran infört även den abstrakta, alltså medtagande fall, där *in casu* icke ens objektivt fara förelåg.

Under det sålunda fara för människoliv resp. egendom samt möjlighet att inse denna fara är gemensam för alla hithörande rekvisit, skilja sig rekvisiten dels objektivt, allteftersom den olycka, varom fråga är, eldsvåda etc., kommer till stånd eller icke, dels subjektivt, allteftersom subjektet med hänsyn till denna olycka befunnit sig i *dolus* eller endast i *culpa*. (Tydligen kan det subjektiva förhållandet till olyckan, t. ex. eldsvådan, vara ett annat än till faran för människor och främmande egendom: den, som *uppsåtligen* sätter eld å sin egen sak kan vara endast i *culpa* med hänsyn till faran för främmande personer och saker, så att han bort inse men faktiskt icke insett denna fara).

Genom sammansättning av nämnda indelningsgrunder åtskilja sig de fall, att inkulpaten antingen, med uppsåt i avseende på eldsvådan etc., 1) orsakat den eller 2) endast orsakat fara därför, eller ock, med culpa i avseende på eldsvådan etc., 3) orsakat den eller 4) endast orsakat fara därför. I de båda sistnämnda fallen kan hans förhållande till själva *faran* för eldsvåda ha varit dolost eller kulpost (ehuru *eldsvådans* inträffande i intetdera fallet ingått i hans uppsåt).

ad 1. **Utk.** åtskiljer här, med olika rättsverkan, de fall, att (den av olyckan härflytande) faran gällt människoliv (1 §) och att den gällt endast främmande egendom (3 § 1 mom.). I förra fallet kvalificeras gärningen dels subjektivt, då gärningsmannen hade uppsåt att bringa någon om livet, dels objektivt, då faran omfattat många människor eller någon av gärningen ljutit döden. I övrigt förekomma kvalifikationer, gemensamma för dessa rekvisit och andra; därom jfr. ned. sid. 156.

ad 2. Det huvudsakliga fallet här är, att gärningsmannen gjort *försök* till något av de nyss nämnda brotten, orsakande av eldsvåda, skeppsbrott etc. (med fara för förlust av människoliv eller för förödelse av främmande egendom). Men då försöket fordrar *syfte*, så återstår den möjlighet, att gärningsmannen haft väl uppsåt men icke syfte att åstadkomma olyckan i fråga, allt

under det han insett eller bort inse faran för människoliv etc. Om i detta fall ingen olycka (eldsvåda etc.) inträder, så uppställer **Utk.** ingen generell kriminalisation, som inbegriper gärningen: den blir emellertid, jämlikt 5 § 3 st., straffbar, för den händelse gärningsmannens uppsåt att åstadkomma olyckan tagit sig uttryck i visst bestämt tillvägagångssätt, varom jfr här ned. under 3.

ad 3. Det kulposa orsakandet av eldsvåda m. m. åtskiljes enligt **Utk.** i två fall, allteftersom det skett genom visst uppsåtligt tillvägagångssätt eller annorledes. Nämnade tillvägagångssätt innefattar överträdelse — genom handling eller underlåtenhet — av särskild plikt; och dessutom vissa särskilt farliga eller rättsstridiga handlingar, som angivas genom en exemplifierande uppräkningslista: skadegörelse å främmande egendom (däribland skyddsinrättningar, t. ex. sjömärken), borttagande av tecken, uppsåtande av falska tecken, stoppande av farled, hindrande eller försvårande av räddningsåtgärder; samt andra tillvägagångssätt, som kunna anses jämförliga med de nämnda. — Under klausulen »överträda särskild plikt» komma bland annat vissa fall, som stundom särskilt nämnts i strafflagarne, t. ex. underlåten inspektion å järnvägslinje m. m. eller det (någon gång från sjölagen upptagna) fall, att skeppsbefälhavare, redare etc. låter fartyg gå till sjös under förhållanden, som innebära uppenbar fara för människoliv. — De båda fall, att faran gällt människor och att den gällt egendom, ställas under samma straffskala. Men kvalifikation inträder även här, då många människor bragts i fara eller någon av gärningen ljutit döden.

Det återstående området av kulpost orsakande utav eldsvåda m. m. behandlas i 15 §. Då det ordinarie straffet här icke överstiger fängelse, uppställas såsom kvalifikationer, dels att eldsvådan, under det omständigheterna i övrigt voro försvårande, dragit med sig förödelse å främmande egendom, dels (med ytterligare ökad straffbarhet) att många människor bragts i fara eller att någon av gärningen ljutit döden eller fått svår kroppsskada.

ad 4. Likasom i fallet 2 finnes här ingen generell kriminalisation. Men straff inträder dock, dels (5 § 3 st.) då fara för eldsvåda m. m. (och därmed för förlust av människoliv eller förödelse å främmande egendom) framkallats genom något av de i fallet 3 nämnda *uppsåtliga* tillvägagångssätt (t. ex. skadegörelse å främmande egendom — alltså uppsåtlig skada å fyr, som *in culpa* innebär fara för allmänfarligt skeppsbrott); dels — dock blott under förutsättning, att fara förelegat för människoliv (således icke endast för främmande egendom), 16 § — då den framkallats genom kulpost sådant tillvägagångssätt (t. ex. kulpos skadegörelse å fyr under enahanda omständigheter).

B) Utspridande av smittosam sjukdom bland människor samt allmänförgiftning av människor.

I motsats till vad som gäller vid kreaturssjukdomar innehåller strafflagen, såsom förut erinrat, inga bestämmelser om utspridande av *smittosam sjukdom* bland människor (ehuru förslagen till strafflag upptogo detta institut). Ävenledes i motsats till förhållandet vid kreaturssjukdomar innehåller strafflagen ej heller någon »blankettbestämmelse» om brytande mot föreskrifter till avvärjande och bekämpande av smittosam sjukdom bland människor. För ett särskilt område, nämligen s. k. *könssjukdomar*, innehållas numera i **Str. L.** 14: 21 bestämmelser, som äro byggda på framkallandet av *fara* för sjukdomens överförande; jfr härom ov. sid. 122.

Såsom förut berört, har vår strafflag, i likhet med flera andra, indelat *allmänförgiftning* (av människor) i två grader, vilka behandlats i alldeles olika sammanhang: det svårare fallet bland brotten mot kroppslig integritet (14: 19); det lindrigare bland bedrägeribrotten. Skillnaden ligger icke enbart på den objektiva sidan utan även på den subjektiva; stadgandet i 14: 19 förutsätter nämligen »uppsåt att skada andra till liv eller hälsa». Dessutom gäller i svensk rätt den väsentliga olikhet mellan de båda instituten, att det svårare fallet omfattar förgiftning på vad sätt som helst och av vad som helst, under det att det lindrigare fallet endast omfattar genom förfalskning framkallad hälsovådlighet hos livs- eller läkemedel. Förutom denna starka begränsning av sistnämnda fall gör lagen, såsom påpekat, den ytterligare inskränkning, att endast den, som *utbjuder* de förfalskade livs- eller

läkemedlen, blir straffbar såsom gärningsman; producenten och importören bliva straffria, om de icke dessutom utbjudit varan eller kunna straffas för delaktighet i annans utbudande (bortsett från möjligheten, att de skulle kunna straffas såsom medelbara gärningsmän, därest utbudaren t. ex. varit i god tro).

Utk. kriminaliserar, lika med flere lagar och alla förslag, uppsåtligt utspridande av *smittosam sjukdom*, men indelar detta institut i två grader efter sjukdomens farlighet, så att både maximum och minimum bliva högre, om smittans spridande kan anses innebära allmän fara för människoliv, än då allmänfaran är mindre intensiv. Detta verkar naturligen även subjektivt, så att inkulpaten faller under den lindrigare kategorien, om han icke kunnat inse sjukdomens allmänna *livs*farlighet. Har sjukdomen överförts ej med uppsåt utan av oaktsamhet och emellertid allmänfara för människors liv eller hälsa därigenom framkallats, inträder **Utk.** 15 §. Har sjukdom överförts, vare sig uppsåtligen eller av oaktsamhet, men utan att *allmän* fara kan anses ha uppstått, faller gärningen utanför nu behandlade brottsområde; den blir straffbar, jämlikt lagförslaget i **Spec. Utk. I**, antingen, då uppsåt föreligger, efter 5 eller 6 §, eller, i händelse av oaktsamhet, enligt 15 § (då någon »av grov oaktsamhet om annans liv eller hälsa, med vett och vilja bragt honom i uppenbar fara»; högre straff, om »svår» kroppsskada följt) eller enligt 17 § (allt återstående oaktsamt överförande).

För det fall, att sjukdomen icke överförts men smittofara förelegat, blir närmast blankettbestämmelsen i 6 § att taga i betraktande; denna omfattar emellertid allt brytande mot föreskrifter till förekommande eller hämmande av smittosam sjukdom, även om *in casu* ingen fara uppstod; å andra sidan kan därmed ej åtkommas sådant framkallande av smittofara, som ej tagit formen av brytande mot uttrycklig föreskrift. För detta sista område blir nyssnämnda 15 § av lagförslaget i **Spec. Utk. I** att beakta, vilken, utan att fordra allmänfara, straffar den, som av

grov oaktsamhet om annans liv eller hälsa, med vett och vilja bragt honom i uppenbar fara.

Förutom dessa bestämmelser, torde vara nödigt att såsom subsidiärt stadgande bibehålla den i **Str. L. 14: 21** genom *L. 20/6 1918* uppställda särskilda kriminalisationen av framkallande utav fara för överförande av könssjukdom. Detta stadgande torde dock riktigast finna sin plats bland brotten mot kroppslig integritet, enär omständigheterna lätt kunna vara sådana, att brottet icke kan betecknas såsom allmänfarligt.

I avseende på *allmänförgiftning* uppställer **Utk.** såsom lika behandlade parallellfall av den brottsliga handlingen dels att i ordets egentliga mening »förgifta» något vad det vara må (t. ex. vatten eller livsmedel) dels att tillverka, införa eller utbjuda hälsovådliga varor. Inom båda rekvisiten genomföres samma gradskillnad som beträffande utspridande av smittosam sjukdom, nämligen allt efter som allmänfaran var nog intensiv att kunna anses (såsom *allmän fara*) hota människoliv eller den var mindre. I det huvudsakligen praktiskt viktiga fallet, nämligen tillverkande etc. av hälsovådliga varor i vinningssyfte, kan gemenligen antagas, att den lägre graden av farlighet föreligger. Om varan är allmänfarlig blott under förutsättning, att den brukas på annat sätt än som motsvarar dess bestämmelse, så kan allmänfaran — även om man objektivt ville tala om en sådan, vilket merändels knappast vore befogat — likväl i allmänhet icke anses subjektivt täckt; skulle undantagsvis så vara förhållandet, bör straff inträda, såvitt handlingen icke är rättsenlig på grund av intressekollision. Det lär därför icke vara nödvändigt eller lämpligt att såsom vissa främmande lagverk tillägga en klausul om att faran skall existera även under den förutsättning, att varan brukas i enlighet med sin bestämmelse. Producenten och importören straffas i och med att de inse (eller borde inse) sin verksamhet innebära allmän fara, vilket är förhållandet,

om de (såsom vanligen torde vara fallet) kunna utgå därifrån, att varan kommer att utbjudas åt allmänheten. Likgiltigt är, huruvida de stå i brottslig förbindelse med utbudaren och naturligen ävenså, huruvida denne, såsom inseende (eller börande inse) handlingens allmänfarlighet, blir straffbar.

C) Utspridande av smittosam djursjukdom; allmänförgiftning av djur; utspridande av växtsjukdom.

Den svenska strafflagen tillhör dem, som i en straffbestämelse med självständigt rekvisit kriminalisera utspridande av *smittosam sjukdom bland djur* (19: 17, 1 st.). Objektet begränsas, såsom i dessa fall merändels är förhållandet, till »kreatur»; sjukdomen betecknas såsom »smittsam och farlig». Konsumtionen är given i och med utspridandet; sådant torde få anses föreligga, redan därmed att sjukdomen överförts till *ett* djur (åtminstone såvida icke särskilda åtgärder vidtagits för att hindra smittan att gå vidare).

Dessutom stadgas emellertid i en »blankettlag» (*ib.* 2 st.) straff för överträdelse av de föreskrifter, som givits »till förekommande eller hämmande av kreaturssjuka». Objektet begränsas således även här genom begreppet kreatur. Konsumtionen är given i och med själva överträdelsen utan att, såsom förhållandet är enligt vissa lagar, fara *in concreto* behöver föreligga. Straffet är dock endast böter, försåvitt »sjuka ej kommer» av gärningen; i motsatt fall kan det stiga till ett års straffarbete eller två års fängelse och minimum är då 50 riksdalers böter.

Svenska strafflagen hör även till dem, vilka uppställa *förgiftning av djur* såsom allmänfarligt brott (medan flera andra på sin höjd omtala förgiftning av djur såsom kvalifikation av vanlig skadegörelse). Objektet begränsas, liksom vid sjukdomsutspridande, till »kreatur». Handlingen bestämmes helt allmänt (»förgiftning av foder eller vad annat som helst»). Konsumtionen är given,

i och med att »allmän fara» uppstått. Lagen innehåller här (i motsats till förhållandet vid utspridande av kreaturssjuka) kvalifikationer för de fall, att människa får svår kroppsskada eller ljuter döden.

Utspridande av växtsjukdom såsom generell kriminalisation förekommer lika litet i den svenska strafflagen som i andra gällande lagar (utom i **N.** 154 samt i någon mån **Belg.** och **R.**; jfr. ov. sid. 79). För ett särskilt underlåtenhetsfall har emellertid en kriminalsanktion uppställts genom *L.* 20/6 1918 (om utrotande av berberisbusken å viss mark). Enligt denna lag äger Konungen, på framställning av hushållningssällskap och landsting, förordna, att inom visst område berberisbusken skall genom jordinnehavarens försorg inom viss utsatt tid utrotas å mark belägen på mindre än 200 meters avstånd från åker; uraktlåtenhet straffas med 10—200 kronors böter. Huruvida skada å grödan uppstått, inverkar icke konstitutivt.

Utk. sammanför i 3 § ifrågavarande tre fall, utspridande av djursjukdom, allmänförgiftning av djur samt utspridande av växtsjukdom. Brottet är konsumerat, i och med att sjukdomen överförts eller förgiftningen (av foder etc.) verkstälts, under förutsättning, att därmed följer fara för »förödelse» å främmande egendom. Har sjukdom överförts utan dylik allmänfara, föreligger vanlig skadegörelse. Objektet bestämmes såsom »djur» resp. växt: kriminalisationen skyddar sålunda även djur, som icke kunna ingå under uttrycket kreatur, om nämligen dylik handling innebär fara för förödelse å främmande egendom. Dessutom inträder en särskild kriminalisation för det fall, att faran visserligen icke hotar djur i främmande *ägo*, men djur, som äro föremål för rätt till ockupation genom jakt och fiske (6 §); härmed jfr. **Ö. Fsl.** §§ 439, 440.

Begås handlingen (överförande av sjukdom eller förgiftande av foder m. m.) av oaktsamhet, inträder, försåvitt allmänfara uppstått, straff enligt 15 §; straffet höjes, om förödelse sker och omständigheterna äro försvårade.

Förutom dessa stadganden uppställas en blankettbestämmelse (6 §), som straffbelägger brytandet mot föreskrifter till förekommande eller hämmande av smittosam sjukdom (icke blott, såsom redan nämnt, bland människor utan även) bland djur och växter. Liksom i det för närvarande i den svenska strafflagen innehållna fall (kreaturssjuka) förutsättes för straffs inträdande icke fara *in concreto*, enär konsumtion äger rum i och med blotta överträdelser.

D) Orsakande av fara genom fel i byggnad.

Några lagar, t. ex. **N.**, ställa orsakande av fara för byggnads sammanstörtande i paritet med orsakande av fara genom eldsvåda, järnvägsolycka etc. **Utk.** har icke upptagit denna tanke, då nämnda fall endast rent undantagsvis torde kunna i farlighet jämföras med eldsvåda och därmed jämnställda fall. Däremot har **Utk.**, lika med bl. a. **T.**, uppställt en straffbestämmelse (8 §) för den, som är ansvarig för att en byggnad uppföres på det felaktiga sätt, att fara uppstår för människoliv. Detta fall synes för allvarligt att böra stanna inom förseelsernas kategori och ej heller böra överlämnas endast åt speciallagstiftning. Ansvariet kan påvila antingen den, som leder eller utför byggnadsarbete, eller ock den, som levererat underhaltigt material; i båda fallen såväl då uppsåt som då oaktsamhet föreligger. Naturligen kunna båda bliva samtidigt ansvariga, om båda handla uppsåtligt. Men jämlikt de enligt allmän straffrätt gällande regler för *culpa* — tillämpade även i svensk rättspraxis — kan detsamma inträffa, om båda befinna sig i oaktsamhet (exempelvis då byggmästaren av slarv underlåtit vederbörlig prövning utav det levererade materialet). Enligt den i **Allm. Utk.** följda principen kan det samtida ansvaret föreligga, även om den ene befunnit sig i uppsåt, den andre i oaktsamhet.

E) Framkallande av brist på livsmedel eller
väsentligt fördyrande därav.

I anslutning till några gällande lagar — **Fi.; N.; T.; It.; Rum.** — uppställer **Utk.** en straffbestämmelse för visst fall av uppsåtligt orsakande av brist på livsmedel eller väsentligt fördyrande därav (9 §). I avseende på den närmare formuleringen ansluter sig **Utk.** snarast till den italienska lagen, i det varje dylik gärning, som inneburit svek av mera utpräglat slag, kriminaliseras; dock, enligt **Utk.**, med det förbehåll, att det skett i vinningssyfte. Den stundom förekommande inskränkning, att gärningen skall hava haft formen av avtalsbrott eller till och med av brytande utav med myndighet ingånget avtal, synes icke hava fullt tillräckliga skäl för sig. Å andra sidan har icke medtagits det fall, att brist eller fördyrande åstadkommits genom skadegörelse. Än mindre medtagas fall av svikligt fördyrande av andra varor än livsmedel: ur allmänfarlighetens synpunkt måste de sistnämnda anses intaga en särställning.

F) Orsakande av hinder å kommunikationer eller ledningar.

De särskilda bestämmelser, som härom innehållas i den allmänna strafflagens 19 kap., uppställas i fyra olika rekvisit (19 kap. 12 §, 13 §, 15 § 1 st., 15 § 2 st.). Det första fallet (19: 12) rör åstadkommande av »hinder eller uppehåll» i begagnande av i 11 § avsedd vattenbyggnad eller av järnvägs- eller spårvägsanläggning. Det andra fallet (19: 13) omfattar angrepp å elektriska ledningar för belysning, uppvärmning eller överföring av drivkraft eller å telegraf- eller telefoninrättning. Det tredje fallet (19: 15, 1 st.), vilket har formen av kvalificerad skadegörelse, omfattar, såvitt det hör hit, skada å allmän vattenledning eller gasledning eller å allmän brygga, bro, färja, väg, gata, farled eller flottled eller å stängsel eller märke, som till avvärjande av fara eller till varning därför är satt vid allmän väg, gata, farled eller annat sådant ställe. Det fjärde fallet (19: 15, 2 st.) innefattar tillstängande (utan skadegörelse) av allmän väg, gata, farled eller flottled ävensom förorsakande av fara för uppgrundning av segelled eller flottled genom utkastande av barlast eller annat.

Genom jämförelse av dessa lagrum visar sig:

att *kommunikation* som sådan i vissa fall, nämligen för vad angår viss vattenbyggnad samt järnväg och spårväg generellt straffskyddas, på så sätt att allt förorsakande av »väsentligt hinder eller uppehåll» i kommunikationens begagnande straffas (19: 12). Det gäller emellertid här genomgående den förut berörda inskränkningen (19: 11, 14), att inrättningen skall vara statens

eller av Konungen i avseende på straffskydd hava likställts med statens. Vid återstående fall (väg, farled etc.) uppställs, såvitt de äro *allmänna*, för *skadegörelse*, en straffskala, något strängare än vid vanlig skadegörelse; dessutom bötesstraff vid tillstängande m. m. (19: 15);

att *ledning* på samma sätt erhållit generellt straffskydd i vissa fall: telegraf- eller telefoninrättning samt elektrisk ledning för belysning, uppvärmning eller överföring av drivkraft. Straffskyddet omfattar all skadegörelse och allt förorsakande (med eller utan skadegörelse) av hinder eller störing ävensom varje åtgärd, varigenom fara uppstår för människor eller egendom. Samma förbehåll gäller emellertid även här enligt svensk rätt, att inrättningen skall vara statens eller av Konungen därmed likställd. — Andra ledningar hava däremot icke i annan mån erhållit särskilt straffskydd, än att vatten- och gasledningar medtagits i 19: 15 bland objekten för kvalificerad skadegörelse; för övriga fall finnes endast den vanliga skadegörelsebestämmelsen (19: 20).

Utk. uppställer såsom objekt vid ifrågavarande institut

1) *allmän postförbindelse, spårväg och järnväg*. Vad åter beträffar hinder å trafiken i övrigt — å allmän väg (incl. gata), farled, flottled — har ansetts, att dylik gärning (där det således icke gäller postförbindelse) endast i det fall bör här medtagas, att den framkallar fara för människoliv (10 §, sista st.). Där så icke är förhållandet, torde gärningen (såvitt den icke innefattar vanlig skadegörelse eller annat brott) böra kriminaliseras såsom förseelse;

2) *allmän gas-, vatten- eller kloakledning*. Hindrande av sådana inrättningsars funktion torde böra kriminaliseras utan avseende på huruvida det åstadkommits genom skadegörelse eller på annat sätt. Att kloakledning medtagits, synes åtminstone med hänsyn till stora städer helt naturligt, låt vara, att olägenheterna av hindrandet kanske icke bliva fullt så stora som vid hindrandet av en vattenlednings funktion;

3) *allmän telegraf- och telefonanläggning ävensom allmän anläggning för framställande eller överförande av elektrisk eller annan energi.* Alla dessa anläggningar, om de äro allmänna, hava eller kunna lätt få den samhälleliga betydelse, att de böra i straffrättsligt avseende stå på samma plan. Å andra sidan synes här, liksom vid 1) och 2), icke nödigt att uppställa en särskild straffbestämmelse för sådan skadegörelse, som icke medfört hinder eller störing av begagnandet; dessa fall torde tillräckligt ses till godo genom det vanliga skadegörelseinstitutet.

Kvalifikationer uppställas, inom hela institutet, för de fall, att gärningen framkallat allmän nöd (t. ex. vattenbrist, genom åtgärd med vattenledning) eller *allmän fara* för människoliv (11 §).

Försöket straffas, dock med fakultativ straffrihet (12 §).

I likhet med **T.** och några bland strafflagsförslagen straffar **Utk.** även orsakande av *fara* för hinder (13 §). Detta gäller, liksom i det förut behandlade likartade fallet (5 §), både då inkulpaten insett och då han bort inse faran, och inskränkes, liksom i nämnda fall, till vissa uppsåtliga handlingar med utpräglad farlighet. Särskilt nämnas uppsåtlig skadegörelse, borttagande av tecken och uppsättande av falskt tecken; ävenså uppsåtlig underlåtenhet av särskild plikt. Enligt gällande svensk lag blir uppsättande av falskt tecken straffbart, om det gäller sjötecken och sker i uppsåt att förleda eller skada sjöfarande (19: 10); i fråga om vattenbyggnad, järnväg eller spårväg faller det under 11 §, om det innebär åtgärd, varigenom den där omtalade fara kan uppkomma, och under 12 §, om det leder till hinder eller uppehåll. Beträffande väg, farled etc. talas i 15 § om *skada* å märke, som på sådant ställe satts såsom varningstecken, men icke om uppsättande av falskt märke. Även om emellertid förstöring av verkligt varningstecken ur synpunkten av fara för människor etc. väger betydligt tyngre än uppsättande av ett falskt, kan ur synpunkten av trafik hinder sistnämnda handling vara ganska effektiv och synes böra i detta

sammanhang medtagas; detsamma torde även böra gälla andra rättsstridiga, med nu nämnda handlingar likartade åtgärder. — Inom hela området av 13 § (fara för hinder) har fakultativ straffrihet medgivits, där omständigheterna äro mildrande och ingen störing inträffade.

G) Gemensamma kvalifikationsbestämmelser.

Såsom framgår av den komparativa översikten hava vid mordbrandsinstitutet ett betydligt antal kvalifikationer uppställts i olika lagar. I allmänhet hava dessa med det omfång straffskalorna erhållit i **Utk.**, icke ansetts erforderliga. Men i betraktande därav, att **Allm. Utk.** i fråga om brottskonkurrens infört absorptionsprincip, hava dock tvänne kvalifikationer uppställts, gemensamma för flere bland brottsrekvisiten (1, 3, 5, 6 och 10 §§), nämligen dels den i nuvarande svensk rätt vid mordbrand förekommande, att gärningen varit förbunden med våld, dels den i flere lagar, t. ex. **D.** och **T.**, jämväl vid mordbrand förekommande, att brottet till sitt syfte varit kombinerat med annat svårt brott (jfr **Spec. Utk.** I, 2 §, om en dylik kvalifikation vid uppsåtligt dödande).

I övrigt hava, såsom av det föregående framgår, vid flere av rekvisiten såväl farans som skadans beskaffenhet använts såsom grund till straffets höjande.

Bilaga 1 till Andra Avd.

Gällande lagar.

I. Uppsätlig Eldskadegörelse.

S. 19 kap. 1 §. Sätter man uppsätligen eld å hus, byggnad, fartyg eller annat, där människor bo, eller vanligt eller veterligt är, att de eljest vistas, eller å något, varifrån elden till sådana boningar eller vistelserum lätteligen spridas kan; dömes, för mordbrand, till straffarbete från och med sex till och med tio år; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, tiden för straffarbetet nedsättas till fyra år, samt, om ej någon å stället förevar och för fara blottställdes, till två år. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada; varde mordbrännaren dömd till straffarbete på livstid eller från och med åtta till och med tio år. Fick den, som förevar, av branden döden; dömes mordbrännaren till straffarbete på livstid.

2 §. Förövar man mordbrand, som i 1 § sägs, då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är, eller å hus, byggnad eller fartyg, där mycket folk är, som för fara blottställes, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, där många sammanbo, eller gör mordbrännaren våld å någon för att elden åsätta eller dess släckning hindra;

då skall till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år dömas.

Har någon uppsätligen satt eld å kyrka eller å Konungens slott, fäste, fartyg, förråds- eller tyghus eller annan sådan statens tillhörighet eller å annans kruthus eller byggnad för upplag av andra sprängämnen eller av eldfarliga oljor; varde, ändå att det ej skedde å tid, då vanligt eller veterligt var, att människor å stället vistades, dömd för mordbrand efter ty i denna § sagt är; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, tiden för straffarbetet till fyra år nedsättas.

Sätter man uppsätligen eld å något, varifrån elden till sådan egendom, som i 2 mom. omförmäles, lätteligen spridas kan; vare ock lag, som där stadgas.

3 §. Har någon uppsätligen satt eld å uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torvmosse, växande eller skuren gröda, sädes-, hö- eller halmstack, ved-, kol-, timmer- eller brädhög, eller dylikt, som annan tillhörde och så avlägset låg, att vån ej var, att elden därifrån kunde spridas till människors boningar eller vistelserum, eller till sådan egendom, som i 2 § 2 mom. omförmäles; dömes till straffarbete från och med två till

och med sex år. Var ringa egendom i fara, och skedde ej synnerlig skada; då må tiden för straffarbetet till två månader nedsättas. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada eller död; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Visste gärningsmannen, att å ställe, som nu sagt är, någon förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för varje fall i 1 § sägs.

4 §. Sätter någon eld å sin egendom, i uppsåt att bedraga försäkringsgivare, eller i annan sådan sviklig avsikt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada eller död; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Var genom den eld annans boning, vistelserum eller egendom i fara satt, eller visste gärningsmannen, att någon å stället förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för varje fall i 1, 2 eller 3 § skils; dock må straffet ej sättas lägre än till straffarbete i sex månader.

5 §. Har någon gjort försök till brott, som förut sagt är, och blev endast genom omständigheter, som vöro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare straffet för det fall, som i 1 sägs, straffarbete från och med ett till och med sex år; för det fall, som i 2 § omförmäles, straffarbete från och med två till och med åtta år; och för de fall, som i 3 och 4 §§ nämnda äro, straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader, men, där brottet, om det fullbordat blivit, skolat straffas efter 1 eller 2 §, straffarbete, efter ty för försök till brott, varom i dessa §§ sägs, här ovan bestämt blivit.

Efter ty nu sagt är skall ock dömas,

där eld är åsatt, men varder släckt, innan den sig utbrett och skada gjort; dock må, om gärningsmannen, av egen drift, själv eller genom tillkallad hjälp, släckningen åstadkommit, straffet, efter omständigheterna, nedsättas under vad eljest å gärningen följa bort.

34 kap. § 1. Hvar som uppsåtligen sätter i brand hus, byggnad, fartyg eller annat, som tjenar människor till boning, eller der människor å tid, då gerningen begås, pläga uppehålla sig eller der honom vederligen någon finnes, straffes för mordbrand med tukthus från och med två till och med tio år samt förlust af medborgerligt förtroende.

Försök är straffbart.

Var det i brand satta gerningsmannen sjelf tillhörigt, och innebar antändningen ej fara för annans lif, helse eller egendom; ege straff efter denna § icke rund.

§ 2. Sätter någon uppsåtligen i brand kyrka, fäste, kronans förrådsrum eller tyghus, allmänt arkiv eller byggnad, der embetsrum finnes eller der offentlig samling af böcker, handskrifter, vetenskapliga föremål eller alster af konst eller slöjd förvaras; straffes med tukthus från och med fyra till och med tolf år samt förlust af medborgerligt förtroende.

Försök är straffbart.

§ 3. Har i fall, som i 1 eller 2 § nämnes, förbrytaren undanskaffat släckningsredskap för att hindra eller försvåra eldens släckning, eller föröfvades brottet när uppror, fiendes åträngande, allmän farsot eller annan dylik fara var för handen; straffes den skyldige med tukthus från och med sex till och med tolf år eller på listid; varde ock dömd förlustig medborgerligt förtroende.

§ 4. Sätter någon uppsåtligen i brand hus, byggnad eller fartyg i andra fall, än i 1 och 2 §§ nämnas, eller växande, skuren eller upptagen gröda, hö- eller

halmstack, skog eller torfmosse, eller upplag af redskap, ved, kol, timmer, bræder eller andra förråd, eller af varor, eller annat dylikt; straffes för mordbrand med tukthus i högst åtta år och förlust af medborgerligt förtroende, eller, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, med fängelse ej under fyra månader.

Försök är straffbart.

Var det i brand satta gerningsmannen sjelf tillhörigt, och innebar antändningen ej uppenbar fara för annans lif eller helse, eller för föremål, som i 1 eller 2 § nämnes, eller för annan tillhörig egendom, som i 1 mom. af denna § sägs; ege straff efter denna § icke rum.

§ 6. Hvar som, i afsigt att förföva mordbrand eller sprängning, som i 5 § omförmåles, sammanför antändnings- eller sprängämnen, dömes för sådan förberedelse till tukthus i högst fyra år och förlust af medborgerligt förtroende, eller till fängelse.

§ 17. Har någon genom uppsåtlig handling, som ofvan i detta kap. nämnes, tillskyndat annan död eller svår kroppsskada; gälle hvad i 6 § 21 kap. sägs.

N. § 148. Den, som forvolder ildebrand, sammenstyrtning, sprängning, oversvømmelse, sjoskade eller jernbaneulykke, hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom let kan forarsages, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel fra 2 aar indtil paa livstid, men ikke under 5 aar, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.

Forsøg kan straffes lige med fuldbyrdet forbrydelse.

§ 149. Med fængsel i mindst 1 aar straffes den, som under saadan ulykke som i § 148 omhandlet eller vidende om, at en saadan truer, ved ødelæggelse, beskadigelse eller fjernelse af redskaber

eller paa anden maade søger at hindre dens forebyggelse eller bekjæmpelse, eller som medvirker hertil.

§ 150. Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som fremkalder saadan fare som i § 148 nævnt ved at undlade at udføre nogen ham paahvilende særlig pligt, ved retsstridig at ødelægge, borttage eller beskadige nogen gjenstand eller noget til vejledning anbragt tegn, ved at give eller anbringe noget falsk tegn, ved at anbringe nogen hindring i skibsfarvand, ved at forstyrre den sikre drift af en ved lokomotiv eller anden mekanisk kraft drevet jernbane eller ved at medvirke til nogen saadan adfærd. Voldes derved saadan ulykke som i § 148 nævnt, anvendes fængsel indtil 12 aar. — — —

159. Den som, i hensigt at bevirke eller medvirke til en i § 148, 152, 2det led, 153, 1ste, 2det og 3dje led, eller 154 omhandlet forbrydelse eller art af forbrydelser, indgaar forbund med nogen, straffes med fængsel indtil 10 aar.

162. Er nogen i dette kapitel omhandlet forbrydelse forøvet under udovelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

D. § 280. Sætter Nogen Ild paa Huus eller Skib, enten det er hans eget eller en Andens, under saadanne Omstændigheder at han maatte indse, at Andres Liv derved udsattes for aabenbar Fare, eller det sker for at befordre Oprør, Plyndring eller anden saadan Forstyrrelse af Samfundsordenen eller for at forvolde en udstrakt Ødelæggelse, straffes den Skyldige med Tugthuusarbeide ikke under 8 Aar; dog kan Straffen, hvis Nogen ved Ildebranden omkommer, stige til Livsstraf.

§ 281. Sætter Nogen ellers Ild paa anden Mands Hus eller Skib, anses han med Strafarbeide fra 2 til 12 Aar.

Lige Straf er den undergiven, som for at besvige Brandforsikringen eller i

anden retsstridig Hensigt sætter Ild paa eget Huus eller Skib eller paa anden Mands Huus eller Skib efter dennes Begjæring eller med hans Samtykke; dog kan Straffen i disse Tilfælde under formildende Omstændigheder, navnlig hvor Huuset er afsides beliggende og ikke beboet af Andre, nedsættes til Strafarbeide i 1 Aar.

Til Huus bliver at henføre ikke blot de ganske eller tildeels beboede eller til Beboelse indrettede Bygninger med de dertil hørende Udhuuse, men ogsaa Kirker, Møller, Fabriker, Magasinbygninger og alle andre Bygninger, som med dem kunne sættes i Klasse.

§ 282. Er det paa Skov, Tørvemose, Hede eller Ager, paa Tømmer- eller Brændeforraad, Korn- eller Høstakke, paa Hytter eller Skure, eller andre lignende Gjenstande, at Ildspaesættelsen har fundet Sted, ansees den Skyldige med Strafarbeide indtil 8 Aar, dog at Straffen, hvis Gjenstanden er af sær ringe Betydning og iøvrigt under formildende Omstændigheder, kan nedsættes til Fængsel paa Vand og Brød, ikke under 2 Gange 5 Dage.

Har Ildspaesættelsen fundet Sted under saadanne Omstændigheder, at Gjerningsmanden maatte indse, at Andres Liv derved udsattes for aabenbar Fare, eller er den skeet for at forvolde saadan Ulykke eller Ødelæggelse, som i § 280 omhandlet, kommer Straffebestemmelsen i samme Paragraph til Anvendelse.

§ 283. De i §§ 280—282 omhandlede Forbrydelser ansees som fuldbyrdede, saasntart der er opstaaet Ild i den Gjenstand, hvis Antændelse udgjør Forbrydelsen, uden Hensyn til om den har grebet mere eller mindre om sig.

H. 157. Hij die opzettelijk brand sticht, eene ontploffing teweegbrengt of eene overstroming veroorzaakt, wordt gestraft:

1:o met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;

2:o met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;

3:o met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

159. Hij die opzettelijk bij of in het vooruitzicht van brand bluschgereedschappen of bluschmiddelen wederrechtelijk verbergt of onbruikbaar maakt, of op eenige wijze de blussching van brand verhindert of belemmert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren.

176. Bij veroordeeling wegens eenig in dezen titel omschreven misdrijf, kan de schuldige worden ontzet van de uitoefening van het beroep waarin hij het misdrijf begaan heeft.

306. Wegen Brandstiftung wird mit Zuchthaus bestraft, wer vorsätzlich in Brand setzt:

1. ein zu gottesdienstlichen Versammlungen bestimmtes Gebäude,

2. ein Gebäude, ein Schiff oder eine Hütte, welche zur Wohnung von Menschen dienen, oder

3. eine Räumlichkeit, welche zeitweise zum Aufenthalt von Menschen dient, und zwar zu einer Zeit, während welcher Menschen in derselben sich aufzuhalten pflegen.

307. Die Brandstiftung (§ 306) wird mit Zuchthaus nicht unter zehn Jahren oder mit lebenslänglichem Zuchthaus bestraft, wenn

1. der Brand den Tod eines Menschen dadurch verursacht hat, dass dieser zur Zeit der Tat in einer der in Brand gesetzten Räumlichkeiten sich befand,

2. die Brandstiftung in der Absicht begangen worden ist, um unter Begünstigung derselben Mord oder Raub zu begehen oder einen Aufruhr zu erregen, oder

3. der Brandstifter, um das Löschen des Feuers zu verhindern oder zu erschweren, Löschgerätschaften entfernt oder unbrauchbar gemacht hat.

308. Wegen Brandstiftung wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft, wer vorsätzlich Gebäude, Schiffe, Hütten, Bergwerke, Magazine, Warenvorräte, welche auf dazu bestimmten öffentlichen Plätzen lagern, Vorräte von landwirtschaftlichen Erzeugnissen oder von Bau- oder Brennmaterialien, Früchte auf dem Felde, Waldungen oder Torfmoore in Brand setzt, wenn diese Gegenstände entweder fremdes Eigentum sind, oder zwar dem Brandstifter eigentümlich gehören, jedoch ihrer Beschaffenheit und Lage nach geeignet sind, das Feuer einer der im § 306 Nr. 1 bis 3 bezeichneten Räumlichkeiten oder einem der vorstehend bezeichneten fremden Gegenstände mitzuteilen.

Sind mildernde Umstände vorhanden, so tritt Gefängnisstrafe nicht unter sechs Monaten ein.

310. Hat der Täter den Brand, bevor derselbe entdeckt und ein weiterer als der durch die blosse Inbrandsetzung bewirkte Schade entstanden war, wieder gelöscht, so tritt Strafflosigkeit ein.

325. Neben der nach den Vorschriften der §§ 306 bis 308, 311 bis 313, 315, 321 bis 324 erkannten Zuchthausstrafe kann auf Zulässigkeit von Polizeiaufsicht erkannt werden.

Ö. § 166. Das Verbrechen der Brandlegung begeht derjenige, der eine Handlung unternimmt, aus welcher nach seinem Anschläge an fremdem Eigentume eine Feuersbrunst entstehen soll, wenn gleich das Feuer nicht ausgebrochen ist oder keinen Schaden verursacht hat.

§ 167. Die Strafe ist nach folgendem Unterschiede auszumessen:

a) Wenn das Feuer ausgebrochen und dadurch ein Mensch, da es von dem Brandleger vorhergesehen werden konnte, getötet wird; oder wenn der Brand durch besondere auf Verheerungen gerichtete Zusammenrottung bewirkt worden, ist die Strafe der Tod;

b) wenn der Täter mehr als einmal, sei es an dem nämlichen oder an verschiedenen Gegenständen, Brand gelegt, und das Feuer auch nur einmal wirklich ausgebrochen ist; oder

c) wenn das Feuer ausgebrochen, und ein für den Verunglückten erheblicher Schade entstanden ist; wie auch

d) wenn der Täter die Brandlegung mehr als einmal, jedoch jedesmal ohne Erfolg unternommen hat, soll er lebenslang mit schwerem Kerker bestraft werden;

e) wenn das Feuer ausgebrochen, jedoch mit keinem der bisher angeführten Umstände begleitet ist, soll auf schweren Kerker von zehn bis zwanzig Jahren erkannt werden;

f) wenn das Feuer zwar nicht ausgebrochen, aber zur Nachtzeit, oder an einem solchen Orte, wo es bei dem Ausbrechen sich leicht hätte verbreiten können, oder unter solchen Umständen, wobei zugleich menschliches Leben augenscheinlicher Gefahr ausgesetzt war, angelegt worden, soll der Täter mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren bestraft werden;

g) ist die Tat bei Tag und ohne besondere Gefährlichkeit unternommen worden, und das gelegte Feuer, ohne auszubrechen, erloschen, oder wenn ausgebrochen, ohne Schaden gelöscht worden, so hat der Täter schwere Kerkerstrafe zwischen einem und fünf Jahren verwirkt.

§ 168. Wenn bei einem gelegten Brande der Täter selbst aus Reue und noch zur rechten Zeit sich so verwendet

hat, dass aller Schade verhütet worden ist, soll er mit aller Strafe verschont werden.

§ 169. Wer durch die, aus was immer für einer bösen Absicht unternommene Ansteckung seines Eigentumes, auch fremdes Eigentum der Feuersgefahr aussetzt, wird ebenfalls der Brandlegung schuldig und nach der in dem § 167 bestimmten Ausmessung zu bestrafen sein.

§ 170. Wer sein Eigentum in Brand steckt ohne dass dabei fremdes Eigentum Gefahr läuft, von dem Feuer ergriffen zu werden, ist zwar nicht der Brandlegung, wohl aber des Betruges schuldig, insofern er dadurch Rechte eines Dritten zu verkürzen oder jemanden Verdacht zuzuziehen sucht.

Fr.

434. Quiconque aura volontairement mis le feu à des édifices, navires, bateaux, magasins, chantiers, quand ils sont habités ou servent à l'habitation, et généralement aux lieux habités ou servant à l'habitation, qu'ils appartiennent ou n'appartiennent pas à l'auteur du crime, sera puni de mort.

Sera puni de la même peine quiconque aura volontairement mis le feu, soit à des voitures ou wagons contenant des personnes, soit à des voitures ou wagons ne contenant pas des personnes, mais faisant partie d'un convoi qui en contient.

Quiconque aura volontairement mis le feu à des édifices, navires, bateaux, magasins, chantiers, lorsqu'ils ne sont ni habités, ni servant à l'habitation, ou à des forêts, bois taillis ou récoltes sur pied, lorsque ces objets ne lui appartiennent pas, sera puni de la peine des travaux forcés à perpétuité.

Celui qui, en mettant ou en faisant mettre le feu à l'un des objets énumérés dans le paragraphe précédent et à lui-même appartenant, aura volontairement

causé un préjudice quelconque à autrui, sera puni des travaux forcés à temps.

Sera puni de la même peine celui qui aura mis le feu sur l'ordre du propriétaire.

Quiconque aura volontairement mis le feu, soit à des pailles ou récoltes en tas ou en meules, soit à des bois disposés en tas ou en stères, soit à des voitures ou wagons chargés ou non chargés de marchandises, ou autres objets mobiliers ne faisant point partie d'un convoi contenant des personnes, si ces objets ne lui appartiennent pas, sera puni des travaux forcés à temps.

Celui qui, en mettant ou en faisant mettre le feu à l'un des objets énumérés dans le paragraphe précédent, et à lui-même appartenant, aura volontairement causé un préjudice quelconque à autrui, sera puni de la reclusion.

Sera puni de la même peine celui qui aura mis le feu sur l'ordre du propriétaire.

Celui qui aura communiqué l'incendie à l'un des objets énumérés dans les précédents paragraphes, en mettant volontairement le feu à des objets quelconques appartenant soit à lui, soit à autrui, et placés de manière à communiquer ledit incendie, sera puni de la même peine que s'il avait directement mis le feu à l'un desdits objets.

Dans tous les cas, si l'incendie a occasionné la mort d'une ou de plusieurs personnes se trouvant dans les lieux incendiés au moment où il a éclaté, la peine sera la mort.

437. Quiconque, volontairement, aura détruit ou renversé, par quelque moyen que ce soit, en tout ou en partie, des édifices, des ponts, digues ou chaussées ou autres constructions qu'il savait appartenir à autrui, ou causé l'explosion d'une machine à vapeur, sera puni de la reclusion, et d'une amende qui ne pourra excéder le quart des restitutions et in-

dennités, ni être au-dessous de 100 francs. S'il y a eu homicide ou blessures, le coupable sera dans le premier cas puni de mort et dans le second puni de la peine des travaux forcés à temps.

Belg.

510. Seront punis des travaux forcés de quinze ans à vingt ans, ceux qui auront mis le feu :

A des édifices, navires, bateaux, magasins, chantiers ou tous autres lieux quelconques servant à l'habitation et contenant une ou plusieurs personnes au moment de l'incendie ;

A des édifices servant à des réunions de citoyens, pendant le temps de ces réunions ;

A tous lieux, même inhabités, si, d'après les circonstances, l'auteur a dû présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes au moment du crime.

511. Seront punis des travaux forcés de dix ans à quinze ans, ceux qui auront mis le feu soit aux objets désignés à l'art. 510, mais hors les cas prévus par cet article, soit à des forêts, bois, taillis ou récoltes sur pied.

Toutefois, si ces objets appartiennent exclusivement à ceux qui les ont incendiés et que le feu ait été mis dans une intention méchante ou frauduleuse, les coupables seront punis d'un emprisonnement d'un an à cinq ans et d'une amende de deux cents francs à mille francs.

512. Seront punis de la réclusion ceux qui auront mis le feu à des récoltes coupées ou à des bois abattus et mis en tas ou en stères.

Si les bois abattus n'ont pas été réunis, la peine sera un emprisonnement d'un an à cinq ans et une amende de cinquante francs à cinq cents francs.

Si ces récoltes ou ces bois appartiennent exclusivement à ceux qui les ont incendiés et que le feu ait été mis dans

une intention méchante ou frauduleuse, les peines seront :

Dans le premier cas prévu par le présent article, un emprisonnement de six mois à trois ans et une amende de cinquante francs à cinq cents francs.

Dans le second cas, un emprisonnement de trois mois à deux ans et une amende de vingt-six francs à deux cents francs.

513. Lorsque le feu aura été mis pendant la nuit, les peines portées aux articles 510, 511 et 512 seront remplacées :

Les travaux forcés de quinze ans à vingt ans, par les travaux forcés à perpétuité ;

Les travaux forcés de dix ans à quinze ans par les travaux forcés de quinze ans à vingt ans ;

La réclusion, par les travaux forcés de dix à quinze ans ;

L'emprisonnement et l'amende portés au paragraphe 2 de l'article 511, par la réclusion.

L'emprisonnement et l'amende portés au paragraphe 3 de l'art. 512 :

Dans le premier cas de ce paragraphe, par un emprisonnement d'un an à quatre ans et une amende de cent francs à mille francs ;

Dans le second cas, par un emprisonnement de six mois à trois ans et une amende de cinquante francs à cinq cents francs.

514. Lorsque l'incendie emporte la peine d'emprisonnement, la tentative d'incendie sera punie d'un emprisonnement de deux mois à deux ans et d'une amende de vingt-six francs à deux cents francs.

515. Dans les cas prévus par les articles précédents, le coupable condamné à l'emprisonnement pourra, de plus, être condamné à l'interdiction, conformément à l'article 33, et être placé sous la surveillance spéciale de la police pendant deux ans au moins et cinq ans au plus.

516. Celui qui, dans l'intention de commettre l'un des faits prévus aux articles 510, 511 et 512, aura mis le feu à des objets quelconques, placés de manière à le communiquer à la chose qu'il voulait détruire, sera puni comme s'il avait directement mis ou tenté de mettre le feu à cette dernière chose.

517. Lorsque le feu se sera communiqué de l'objet que le coupable voulait brûler à un autre objet dont la destruction emporte une peine plus forte, cette dernière peine sera prononcée, si les deux choses étaient placées de manière que l'incendie a dû nécessairement se communiquer de l'une à l'autre.

518. Lorsque l'incendie a causé des blessures à une ou plusieurs personnes qui, à la connaissance de l'auteur, se trouvaient dans les lieux incendiés au moment du crime ou du délit, le coupable sera condamné comme si ces blessures avaient été faites avec préméditation, et la peine que la loi y attache sera appliquée au coupable si cette peine est plus forte que celle qu'il a encourue à raison de l'incendie.

Dans le cas contraire, cette dernière peine sera élevée de deux ans au-dessus du maximum, si elle consiste dans la réclusion ou les travaux forcés à temps.

Si le fait a causé la mort, la peine sera la mort.

It. 300. Chiunque appicca il fuoco a un edificio o a costruzioni di qualsiasi natura, a prodotti del suolo non ancora staccati ovvero ad ammassi o depositi di materie combustibili, è punito con la reclusione da tre a sette anni.

La reclusione è da cinque a dieci anni, se il fuoco sia appiccato a edifici destinati all'abitazione ovvero a edifici pubblici o destinati a uso pubblico, a

scopo di pubblica utilità o all'esercizio di un culto, ovvero a opificii industriali, a depositi di merci o a sorgenti o depositi di materie infiammabili o esplosive, a cantieri, a veicoli di strade ferrate, a cave, a miniere o a foreste.

305. Quando alcuno dei fatti preveduti negli articoli precedenti sia commesso su opere, edifici o depositi militari, arsenali, opificii o navi dello Stato, la reclusione è da sette a quindici anni.

304. Chiunque appicca il fuoco a navi o edifici natanti di qualsiasi genere, ovvero ne cagiona la sommersione o il naufragio, è punito con la reclusione da tre a dieci anni.

307. Chiunque, per impedire l'estinzione di un incendio o le opere di difesa contro un'inondazione, una sommersione od un naufragio, sottrae, occulta o rende inservibili materiali, apparecchi o altri mezzi destinati all'estinzione o alla difesa, è punito con la reclusione da uno a cinque anni.

308. Le disposizioni degli articoli dal 300 al 305 si applicano anche a colui che, commettendo su edifici o cose di sua proprietà alcuno dei fatti preveduti negli articoli medesimi, danneggia o espone a pericolo persone, o cose altrui della specie indicata nei detti articoli.

Se il fatto sia diretto al fine preveduto nell'art. 414, la pena è aumentata da un sesto ad un terzo.

309. Quando alcuno dei fatti preveduti negli articoli precedenti abbia prodotto pericolo per la vita delle persone, la pena in essi stabilita è aumentata della metà.

310. Nei casi preveduti negli articoli precedenti, se la cosa sia di lieve entità e non sia stata esposta a danno alcun'altra cosa o a pericolo alcuna persona, invece delle disposizioni contenute negli stessi articoli si applicano quelle dell'articolo 424.

327. Salvo quanto è disposto negli articoli 366, numero 4° e 373, se da alcuno dei fatti preveduti negli articoli dal 300 al 306, 308, 312, 313, e dal 315 al 321 e 325 derivi la morte od una lesione personale di alcuno, le pene ivi stabilite sono raddoppiate se derivi la morte, e sono aumentate da un terzo alla metà se derivi lesione personale; ma la reclusione non può essere inferiore, nel primo caso, ai cinque anni, e, nel secondo caso, ai tre mesi.

Se dal fatto derivi la morte di più persone o anche la morte di una sola e la lesione di una o più, la reclusione non può essere inferiore ai dieci anni; e ove sia già superiore a questa durata, può estendersi sino al massimo legale. Se derivi lesione personale di più persone, la reclusione non può essere inferiore a sei mesi; e, ove la reclusione sia già superiore ai cinque anni, può estendersi a quindici anni.

328. Quando alcuno dei delitti preveduti nei primi due capi del presente titolo sia commesso di notte, ovvero in tempo di comune pericolo, di calamità o commozioni pubbliche, la pena è aumentata di un terzo.

329. Quando alcuno dei delitti preveduti nel presente titolo sia commesso da persona incaricata dei servizii, dei lavori o della custodia dei materiali in esso indicati, le pene ivi stabilite sono aumentate da un sesto ad un terzo.

330. Quando nei delitti preveduti nei due primi capi del presente titolo il pericolo derivato dal fatto sia assai tenue, ovvero se il colpevole siasi adoperato efficacemente a impedirne o a limitarne le conseguenze, la pena può essere diminuita da uno a due terzi.

II. Uppsätligt orsakande av explosion.

19 kap. 6 §. Var som uppsätligen S. medelst krut eller annat sprängämne kommer förödelse åstad å annans boning eller vistelserum, eller å hus, byggnad, fartyg, bro eller dylikt, som annan tillhör, straffes:

1. om det var annans boning eller vistelserum eller sådan egendom, som i 2 § 2 mom. omförmäles, såsom för mordbrand, efter ty för varje fall i 1 § eller 2 § 1 eller 2 mom. skils; och

2. i andra fall såsom för brott, varom i 3 § sägs, efter ty i samma § stadgat är.

Har någon gjort försök till brott, som i denna § sagt är, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare lag, som i 5 § om försök till brott efter 1, 2 eller 3 § stadgat finnes.

21 §. Har någon, i uppsåt att annan till liv eller hälsa skada eller att förstöra eller skada annans egendom eller med vetskap om annans uppsåt till sådant brott för att honom därvid tillhandagå, tillverkat, anskaffat eller förvarat sprängämne; varde dömd till straffarbete i högst två år eller fängelse. Varder medelst sprängämnet brott, som därmed åsyftat var, begånget, eller göres försök till sådant brott i fall, där försöket är i lagen med straff belagt, och skall ej gärningen straffas efter ty i 6 § stadgas; gånge vid straffets bestämmande, som i 4 kap. 3 § sägs.

Har den, som tillverkat, anskaffat eller förvarat sprängämne för ändamål, som nu är sagt, av egen drift förstört sprängämnet eller eljest gjort det obrukbart, vare från straff fri.

34 kap. § 5. Hvar, som uppsätligen Fi. med krut eller annat sprängämne skadar

eller försöker skada sådan egendom, som i 1, 2 eller 4 § nämnes, skall anses lika som hade han satt eller försökt sätta den egendom i brand.

Jfr. §§ 6, 17 (ovan under I).

N. §§ 148—150, 159, 162. Se ovan under I.

§ 160. Den, som offentlig giver eller tilbyder veiledning i brug af sprængstoffer eller gift til forøvelse af forbrydelser, eller som truer med eller offentlig opmuntrer til at forøve forbrydelser ved hjælp af disse midler, eller som medvirker til nogen saadan forbrydelse, straffes med fængsel indtil 10 aar.

§ 161. Den, som, i hensigt derved at forøve nogen forbrydelse, anskaffer, tilvirker eller opbevarer sprængstoffer eller særlige redskaber for disses tilvirkning eller anvendelse, straffes med fængsel indtil 6 aar.

Paa samme maade straffes den, som medvirker til anskaffelse, tilvirkning eller opbevaring af sprængstoffer eller saadanne redskaber, naar han ved eller maa antage, at de er bestemte til forøvelse af nogen forbrydelse.

H. §§ 157, 176: se ovan under I.

T. 311. Die gänzliche oder teilweise Zerstörung einer Sache durch Gebrauch von Pulver oder anderen explodierenden Stoffen ist der Inbrandsetzung der Sache gleich zu achten.

Jfr. § 325 (ovan under I).

Fr. 435. La peine sera la même, d'après les distinctions faites en l'article précédent, contre ceux qui auront détruit volontairement en tout ou en partie ou tenté de détruire par l'effet d'une mine ou de toute substance explosible les édifices,

habitations, digues, chaussées, navires, bateaux, véhicules de toutes sortes, magasins ou chantiers, ou leurs dépendances, ponts, voies publiques ou privées et généralement tous objets mobiliers ou immobiliers de quelque nature qu'ils soient. Le dépôt, dans une intention criminelle, sur une voie publique ou privée, d'un engin explosif sera assimilé à la tentative du meurtre prémédité.

Les personnes coupables des crimes mentionnés dans le présent article seront exemptes de peine si, avant la consommation de ces crimes et avant toutes poursuites, elles en ont donné connaissance et révélé les auteurs aux autorités constituées, ou si, même après les poursuites commencées, elles ont procuré l'arrestation des autres coupables.

Elles pourront néanmoins être frappées, pour la vie ou à temps, de l'interdiction de séjour établie par l'article 19 de la loi du 27 mai 1885.

Jfr. art. 434 (ovan under I).

520. Seront punis des peines portées par les articles précédents, et d'après les distinctions qui y sont établies, ceux qui auront détruit ou tenté de détruire, par l'effet d'une explosion, des édifices, navires, bateaux, voitures, wagons, magasins, chantiers ou autres constructions.

Jfr. artt. 510 ff. (ovan under I).

301. Chiunque a fine di distruggere in tutto o in parte edifizii o cose indicate nell' articolo precedente, colloca o fa esplodere mine, torpedini o altre opere o macchine esplodenti, ovvero colloca o accende materie infiammabili atte a produrre tale effetto, soggiace alle pene ivi rispettivamente stabilite.

Jfr. artt. 300, 305, 307—310, 327—330 (ovan under I).

Belg

It.

III. Uppsåtligt orsakande av översvämning.

S. 19 kap. 11 §. Var som uppsåtligen förstörer statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad, eller järnvägs- eller spårvägsanläggning, eller å desamma, därtill hörande byggnader, verk eller inrättningar, eller de för framfarten å järnväg eller spårväg använda vagnar eller andra fortskaffningsmedel gör sådan skada eller eljest vidtager sådana åtgärder, att fara eller olycka vid kanal-, järnvägs- eller spårvägsfartens begagnande eller allmänt farlig översvämning därav uppkomma kan; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Kom därav ej olycka, och var sådan ej heller åsyftad; då må straffet nedsättas till straffarbete i sex månader, eller, om faran var ringa, till sådant arbete i två månader eller till fängelse eller böter, dock ej under etthundra riksdaler.

Fick annan svår kroppsskada eller död, och var den brottsliges handling av beskaffenhet, att han bort kunna inse, att dylik olycka därav var att befara; dömes gärningsmannen, i förra fallet, till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid, och, i senare fallet, till straffarbete på livstid. Var gärningen ej av sådan beskaffenhet, som nämnd är, men fick annan därav svår kroppsskada eller död, eller åstadkoms allmänt farlig översvämning; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Fi. 34 kap. § 8. Åstadkommer någon uppsåtligen öfversvämning; straffes, i fall den innebär fara för menniskolif, med tukthus från och med fyra till och med tolf år, men, om den innefattar endast allmän fara för egendom, med

tukthus från och med två till och med åtta år.

Försök är straffbart.

Jfr. § 17 (ovan under I).

§§ 148—150, 159, 162: se ovan under I. **N.**

§ 287. Den, som for at bevirke Oversvømmelse ødelægger eller beskadiger Vandledninger eller aabner Canal, Dæmning, Sluse eller anden saadan Vandbygning, ansees med Strafarbeide indtil 8 Aar, dog at Straffen, hvis betydelig Skade skeer, kan stige høiere, og hvis Nogen derved omkommer, endog til Livsstraf. **D.**

Skeer det med Forsæt, men uden den Hensigt at bevirke Oversvømmelse, straffes Gjærningsmanden med Fængsel eller under skjærpending Omstændigheder med Forbedringshuusarbeide indtil 2 Aar.

160. Hij die opzettelijk bij of in het vooruitzicht van watersnood dijkmaterialen of gereedschappen wederrechtelijk verbergt of onbruikbaar maakt, eenige poging tot herstel van dijken of andere waterstaatswerken verijdelt, of de aangevunde middelen tot het voorkomen of stuiten van overstroming tegenwerkt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren. **H.**

161. Hij die opzettelijk eenig werk dienende tot waterkeering of waterlooizing vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt, indien daarvan gevaar voor overstroming te duchten is, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren.

Jfr art. 176 (ovan under I).

312. Wer mit gemeiner Gefahr für Menschenleben vorsätzlich eine Überschwemmung herbeiführt, wird mit Zuchthaus nicht unter drei Jahren und, wenn **T.**

durch die Überschwemmung der Tod eines Menschen verursacht worden ist, mit Zuchthaus nicht unter zehn Jahren oder mit lebenslänglichem Zuchthaus bestraft.

313. Wer mit gemeiner Gefahr für das Eigentum vorsätzlich eine Überschwemmung herbeiführt, wird mit Zuchthaus bestraft.

Ist jedoch die Absicht des Täters nur auf Schutz seines Eigentums gerichtet gewesen, so ist auf Gefängnis nicht unter einem Jahre zu erkennen.

Jfr § 325 (ovan under I).

Fr. 457. Seront punis d'une amende qui ne pourra excéder le quart des restitutions et des dommages-intérêts, ni être au-dessous de 50 francs, les propriétaires ou fermiers, ou toute personne jouissant de moulins, usines ou étangs, qui, par l'élévation du déversoir de leurs eaux au-dessus de la hauteur déterminée par l'autorité compétente, auront inondé les chemins ou les propriétés d'autrui.

S'il est résulté du fait quelques dégradations, la peine sera, outre l'amende, un emprisonnement de six jours à un mois.

Belg. 547. Seront punis des travaux forcés de dix ans à quinze ans, ceux qui auront méchamment ou frauduleusement inondé tout ou partie des travaux d'une mine.

Si, d'après les circonstances, le coupable a dû présumer qu'il se trouvait dans la mine une ou plusieurs personnes au moment de l'inondation, il sera condamné aux travaux forcés de quinze ans à vingt ans. —

548. La disposition de l'article 518 sera applicable au fait prévu par l'article précédent.

It. 302. Chiunque cagiona un' inondazione è punito con la reclusione da tre a dieci anni.

303. Chiunque, rompendo argini o dighe, o altre opere destinate a comune difesa contro le acque o a comune riparo da infortunii, fa sorgere il pericolo di un' inondazione o di altro disastro, è punito con la reclusione da uno a cinque anni.

Se dal fatto derivi l'inondazione o altro disastro, si applica la disposizione dell'articolo precedente.

Jfr artt. 305, 307—310, 327—330 (ovan under I).

IV. Uppsåtligt orsakande av kommunikationsfara.

S. 19 kap. 7 §. Var som uppsåtligen sänker fartyg, däri folk är, eller det på grund, klippa eller annat sätter, så att skeppsbrott eller annan sjöskada sker; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon av den gärning svår kroppsskada; varde gärningsmannen dömd till straffarbete på livstid eller från och med åtta till och med tio år. Ljuter någon därav döden; dömes gärningsmannen till straffarbete på livstid.

8 §. Sänker man fartyg eller kommer skeppsbrott eller annan sjöskada åstad, för att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsikt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Var folk i fartyget; då skall gärningsmannen straffas efter ty i 7 § stadgat är.

9 §. Har någon gjort försök till brott, som i 7 eller 8 § sägs, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare straffet för det fall, som i 7 § nämnt är, straffar-

bete från och med ett till och med sex år, och för det fall, som i 8 § omförmäles, sådant arbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader, men, om brottet, där det fullbordat blivit, skolat efter 7 § straffas, straffarbete från och med ett till och med sex år.

10 §. Den som, i uppsåt att förläda eller skada sjöfarande, sönderbryter, borttager eller fördärvar fyr- eller känningsbåk, prick, visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall tänd vara, eller underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken, eller fyller eller stoppar rätt farled i sjö eller ström; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Sker skeppsbrott eller annan sjöskada; vare lag, som för vart av dessa fall i 7 § sägs.

Jfr 11 § (ovan under III).

Fi. § 9. Har någon, i afsigt att åstadkomma fara vid jernvägs begagnande, framkallat sådan fara derigenom, att han uppsåtligen skadat jernvägen eller dertill hörande fortskaffningsmedel eller annat tillbehör, eller lagt något å banan eller gifvit falskt tecken, eller på annat dylikt sätt; straffes med tukthus från och med två till och med åtta år. Gjorde han det utan sådan afsigt; vare straffet tukthus i högst fyra år eller fängelse ej under sex månader.

Försök är straffbart.

§ 13. Den, som, i afsigt att framkalla fara för annans lif eller helsa, uppsåtligen förorsakat fartygs sjunkande, grundsättning eller strandning, straffes med tukthus från och med två till och med åtta år och förlust af medborgerligt förtroende. Var hans afsigt icke att fram-

kalla sådan fara; dömes till tukthus i högst fyra år och förlust af medborgerligt förtroende.

Försök är straffbart.

§ 14. Hvar, som, i afsigt att framkalla fara för sjöfarande, uppsåtligen förstör, fördärvar eller undanskaffar fyr- eller känningsbåk, fyrfartyg, fyrlykta, prick, visare, eller annat tecken, som är satt till rättelse för sjöfarten, eller släcker eld, hvilken till rättelse för sjöfarande skall vara tänd, eller underlåter att upptända eld, som han för nämnda ändamål bör vidmakthålla, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken, straffes med tukthus från och med två till och med åtta år och förlust af medborgerligt förtroende. Gjorde han det utan sådan afsigt; dömes till tukthus i högst fyra år och förlust af medborgerligt förtroende.

Försök är straffbart. — —

Jfr § 17 (ovan under I).

§§ 148—150, 159, 162: se ovan under I. **N.**

§ 285. Hvo som i den Hensigt at **D.** vildlede eller skade Søfarende ødelægger, bortskaffer eller beskadiger Fyrindretning, Sølygte eller andet til de Søfarendes Veiledning anbragt Tegn eller Mærke, slukker Fyr eller Sølygte, anbringer falsk Tegn eller Mærke eller opfylder eller stopper det rette Farvand i Sø eller Strøm, straffes med Strafarbeide ikke under 4 Aar.

Foretages nogen af de ommeldte Handlinger uden den nævnte Hensigt, men dog med Forsæt, bliver den Skyldige at straffe med Fængsel eller under skjærpending Omstændigheder med Forbedringshuusarbeide indtil 2 Aar.

§ 286. Forvolder Nogen Skibbrud eller anden Søskade under saadanne Omstændigheder, at Menneskers Liv derved udsættes for aabenbar Fare, straffes han

med Tugthuusarbeide ikke under 8 Aar, dog at Straffen, hvis Nogen derved omkommer, kan stige til Livsstraf. Skeer det under andre Omstændigheder, bliver en ringere Grad af Strafarbeide at anvende.

§ 288. Den, som forsætlig beskadiger en Jernbane, Transportmidlerne eller Banens øvrige Tilbehør, heulægger eller henkaster Noget paa Banen, forrykker Skinnerne, efterligner Signalerne, urettiget bringer Damp- eller andre Banevogne i Bevægelse eller iøvrigt foretager Handlinger, hvorved Transporten paa Banen udsættes for Fare, ansees med Strafarbeide indtil 8 Aar, dog at Straffen, hvis betydelig Skade skeer, kan stige høiere, og, hvis Nogen derved omkommer, endog till Livsstraf.

Dersom Handlingen efter sin Beskafenhed ikke kunde bringe Transporten i nogen virkelig Fare, eller Saadant dog maa ansees at have ligget udenfor Gjærningsmandens Tanke og Hensigt, bliver den Skyldige at straffe med Fængsel eller under særdeles skjærpene Omstændigheder med Forbedringshuusarbeide indtil 1 Aar, forsaavidt ikke nogen anden Straffebestemmelse maatte medføre højere Straf.

H. 162. Hij die opzettelijk eenig werk dienende voor het openbaar verkeer vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, eenigen openbaren land- of waterweg verspert of een ten aanzien van zoodanig werk of van zoodanigen weg genomen veiligheidsmaatregel verijdelt, wordt gestraft:

1:0 met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het verkeer te duchten is;

2:0 met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het verkeer te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

164. Hij die opzettelijk gevaar veroorzaakt voor het verkeer door stoomvermogen over een spoorweg, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren.

Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren.

166. Hij die opzettelijk een voor de veiligheid der scheepvaart gesteld teeken vernielt, beschadigt, wegneemt of verplaatst, zijne werking verijdelt of een verkeerd teeken stelt, wordt gestraft:

1:0 met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren, indien daarvan gevaar voor de veiligheid der scheepvaart te duchten is;

2:0 met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren, indien daarvan gevaar voor de veiligheid der scheepvaart te duchten is en het feit het zinken of stranden van een vaartuig ten gevolge heeft;

3:0 met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren, indien daarvan gevaar voor de veiligheid der scheepvaart te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

168. Hij die eenig vaartuig opzettelijk en wederrechtelijk doet zinken of stranden, vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt gestraft:

1:0 met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;

2:0 met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Jfr § 176 (ovan under I).

315. Wer vorsätzlich Eisenbahnanlagen, Beförderungsmittel oder sonstiges Zubehör derselben dergestalt beschädigt,

T.

oder auf der Fahrbahn durch falsche Zeichen oder Signale oder auf andere Weise solche Hindernisse bereitet, dass dadurch der Transport in Gefahr gesetzt wird, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

Ist durch die Handlung eine schwere Körperverletzung verursacht worden, so tritt Zuchthausstrafe nicht unter fünf Jahren und, wenn der Tod eines Menschen verursacht worden ist, Zuchthausstrafe nicht unter zehn Jahren oder lebenslängliche Zuchthausstrafe ein.

319. Wird einer der in den §§ 316 und 318 erwähnten Angestellten wegen einer der in den §§ 315 bis 318 bezeichneten Handlungen verurteilt, so kann derselbe zugleich für unfähig zu einer Beschäftigung im Eisenbahn- oder Telegraphendienst oder in bestimmten Zweigen dieser Dienste erklärt werden.

322. Wer vorsätzlich ein zur Sicherung der Schifffahrt bestimmtes Feuerzeichen oder ein anderes zu diesem Zwecke aufgestelltes Zeichen zerstört, wegschafft oder unbrauchbar macht, oder ein solches Feuerzeichen auslöscht oder seiner Dienstpflicht zuwider nicht aufstellt, oder ein falsches Zeichen, welches geeignet ist, die Schifffahrt unsicher zu machen, aufstellt, insbesondere zur Nachtzeit auf der Strandhöhe Feuer anzündet, welches die Schifffahrt zu gefährden geeignet ist, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

Ist durch die Handlung die Strandung eines Schiffes verursacht worden, so tritt Zuchthausstrafe nicht unter fünf Jahren und, wenn der Tod eines Menschen verursacht worden ist, Zuchthausstrafe nicht unter zehn Jahren oder lebenslängliche Zuchthausstrafe ein.

323. Wer vorsätzlich die Strandung oder das Sinken eines Schiffes bewirkt und dadurch Gefahr für das Leben eines Anderen herbeiführt, wird mit Zuchthaus nicht unter fünf Jahren und, wenn durch

die Handlung der Tod eines Menschen verursacht worden ist, mit Zuchthaus nicht unter zehn Jahren oder mit lebenslänglichem Zuchthaus bestraft.

Jfr § 325 (ovan under I).

521. Quiconque aura détruit ou renversé, par quelque moyen que ce soit, en tout ou en partie, des édifices, des ponts, digues, chaussées, chemins de fer ou autres constructions appartenant à autrui, sera puni de la réclusion. —

522. La disposition de l'article 518 sera applicable au cas prévu par l'article précédent.

306. Chiunque, distruggendo, rimuovendo o facendo mancare in qualsiasi modo le lanterne o altri segnali, o adoperando falsi segnali o altri artifizii, fa sorgere il pericolo di naufragio, è punito con la reclusione da uno a cinque anni.

Qualora segua la sommersione o il naufragio di una nave, si applicano, secondo i casi, le disposizioni dei due articoli precedenti.

312. Chiunque, ponendo oggetti sopra una strada ferrata, o chiudendo o aprendo le comunicazioni dei binari, o facendo segnali falsi, o in qualsiasi altro modo fa sorgere il pericolo di un disastro, è punito con la reclusione da uno a cinque anni.

Se il disastro avvenga, la pena è della reclusione da cinque a quindici anni.

313. Chiunque danneggia una strada ferrata, o le macchine, i veicoli, gli strumenti o altri oggetti o apparecchi che servono all'esercizio di essa, è punito con la reclusione da un mese a cinque anni.

Alla stessa pena soggiace chi lancia corpi contundenti o proiettili contro convogli in corso.

316. Per gli effetti della legge pe-

Belg.

It.

nale, alle strade ferrate ordinarie è equiparata ogni altra strada armata con rotaie metalliche ed esercitata col vapore o con qualsiasi motore meccanico.

Per gli stessi effetti, sono equiparati ai telegrafi i telefoni destinati ad un servizio pubblico.

317. Fuori dei casi indicati negli articoli precedenti, chiunque, in qualsiasi modo, distrugge, in tutto o in parte, o rende altrimenti inservibili vie od opere destinate alle pubbliche comunicazioni per terra o per acqua, ovvero rimuove, a tal fine, gli oggetti destinati alla sicurezza delle medesime, è punito con la reclusione da tre mesi a cinque anni; e da tre a dodici anni, se il fatto produca pericolo per la vita delle persone.

Jfr artt. 327—330 (ovan under I).

V. Uppsåtligt orsakande av hinder å kommunikationer eller ledningar.

S. 19 kap. 12 §. Gör man uppsåtligen å verk, byggnad eller anläggning, som i 11 § sägs, eller å tillbehör därtill, skada, den där, utan att kunna medföra sådan fara eller olycka, som i samma § nämnd är, likväl åstadkommer väsentligt hinder eller uppehåll i verkets, byggnadens eller anläggningens begagnande, eller vidtager man eljest åtgärder, som till sådant hinder eller uppehåll leda; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.

13 §. Var som uppsåtligen förstörer eller skadar statens elektriska ledning för belysning, för uppvärmning eller för överföring av drivkraft, statens telegraf- eller telefoninrättning eller någon ledningens eller inrättningens beståndsdel eller tillhörighet, eller därmed vidtager åtgärder, varigenom fara för människor eller egendom uppkommer eller ledningens eller

inrättningens begagnande hindras eller störes; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Var skadan ringa och kom ej därav fara för människor eller egendom eller hinder i ledningens eller inrättningens begagnande; må till böter dömas.

14 §. Vad i 11, 12 och 13 §§ om statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad, järnväg, spårväg, elektrisk ledning för belysning, för uppvärmning eller för överföring av drivkraft, telegraf- eller telefoninrättning är stadgat, må ock å dylik, av enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad anläggning tillämpas, om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som statens, njuta.

15 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmän minnesvärd, brygga, bro, färja, brunn, vattenledning, gasledning, väg, gata, farled eller flottled; eller stängsel eller märke, som till avvärjande av fara eller till varning därför, vid allmän väg, gata eller farled eller å annat sådant ställe satt är; straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.

Tillstänger man olovligen, utan skadegörelse, som nu är nämnd, allmän väg, gata, farled eller flottled, eller utkastar man i segelled eller flottled barlast eller annat, varav uppgrundning förorsakas kan; vare straffet böter.

34 kap. § 11. Den, som uppsåtligen å järnväg eller dertill hörande fortskaffningsmedel eller tillbehör, eller å kanal- eller slussverk eller hvad dertill hör, gör sådan handling, som förorsakar endast hinder eller uppehåll vid inrättningens begagnande, straffes med fängelse i högst två år.

§ 12. Hvar, som uppsåtligen å allmän telegraf- eller telefonanstalt eller

dess tillbehör föröfvar handling, hvilken hindrar eller stör anstaltens begagnande, straffes med fängelse i högst två år.

D. § 293. Den, der forsætlig borttager, ødelægger eller beskadiger Broer, Færgendretninger, Brønde, Vandledninger, Fortøiningsredskaber eller Mærke, Rækværk eller Andet, som er anbragt for at afværge eller advare imod Fare paa Vei, Gade eller andet Sted, hvortil haves almindelig Adgang, straffes med Fængsel eller Bøder.

T. 317. Wer vorsätzlich und rechtswidrig den Betrieb einer zu öffentlichen Zwecken dienenden Telegraphenanlage dadurch verhindert oder gefährdet, dass er Teile oder Zubehörungen derselben beschädigt oder Veränderungen daran vornimmt, wird mit Gefängnis von einem Monat bis zu drei Jahren bestraft.

318 a. Die Vorschriften in den §§ 317 und 318 finden gleichmässig Anwendung auf die Verhinderung oder Gefährdung des Betriebes der zu öffentlichen Zwecken dienenden Rohrpostanlagen.

Unter Telegraphenanlagen im Sinne der §§ 317 und 318 sind Fernsprechanlagen mitbegriffen.

Jfr § 319 (ovan under IV).

Belg.

524. Ceux qui, par un moyen quelconque, auront empêché la correspondance sur une ligne télégraphique seront punis d'un emprisonnement d'un mois à trois ans et d'une amende de cinquante francs à cinq cents francs. —

525. Lorsque les faits prévus par les deux articles précédents auront été commis en réunion ou en bande et à l'aide de violences, de voies de fait ou de menaces, les coupables seront punis de la réclusion.

Les chefs et les provocateurs seront condamnés aux travaux forcés de dix ans à quinze ans et à une amende de cinq cents francs à cinq mille francs.

315. Chiunque danneggia le macchine, gli apparecchi o i fili telegrafici, o cagiona la dispersione delle correnti, o in qualsiasi altro modo interrompe il servizio dei telegrafi, è punito con la reclusione da un mese a cinque anni.

Jfr art. 316 (ovan under V).

VI. Uppsåtligt utspridande av smittosam sjukdom bland människor.

Jfr 14 kap. 21 §.

34 kap. § 16. Hvar, som uppsåtligen utsprider farsot bland menniskor, straffes med tukthus från och med två till och med tolf år och förlust af medborgerligt förtroende.

Försök är straffbart.

Jfr § 17 (ovan under I).

§ 154. Den, som bevirker eller medvirker til, at en farlig smitsom sygdom finder indgang eller almindelig udbredelse blandt mennesker, husdyr eller vekster, straffes med fængsel indtil 10 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Har en saadan handling som i 1ste led nævnt medført, at noget menneske omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred, er straffen fængsel fra 5 aar indtil paa livstid.

§ 155. Den, som med kundskab eller formodning om at lide af smitsom kjønssygdom ved legemlig omgjængelse eller

ved utugtigt forhold smitter eller udsætter nogen for smitte, straffes med fængsel indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, der medvirker til, at nogen, som han ved eller formoder at lide af smitsom kjønssygdom, ved saadan adfærd som oven nævnt smitter eller udsætter en anden for smitte.

Er den smittede eller den for smitte udsatte den skyldiges egtefælle, finder offentlig forfølgning alene sted efter dennes begjæring.

Jfr §§ 159, 162 (ovan under I).

D. Jfr § 181.

Ö. Jfr § 179.

VII. Uppsåtligt orsakande av allmänfara för förgiftning av människor.

S. 14 kap. 19 §. Förgiftar någon, i uppsåt att skada andra till liv eller hälsa, varor, som till salu hållas, eller vad annat som helst, så att allmän fara för människors liv eller hälsa därav kommer; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon av den förgiftning död eller svår kroppsskada; vare lag, som i 18 § skils.

Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 1 mom. sägs, och söker ej ändå att han det varse blivit, att faran därav, så vitt ske kan, genast avvärja; vare förfallen till straffarbete från och med sex månader till och med två år. Får någon av förgiftningen svår kroppsskada; då skall till straffarbete från och med två till och med sex år dömas. Ljuter någon därav döden; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

22 kap. 3 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande ve-

terligen förfalskade livsmedel, och är vid den förfalskning ämne nyttjat, som för människors liv eller hälsa farligt är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får någon av de livsmedel svår kroppsskada; då skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas. Ljuter någon därav döden; varde den brottslige dömd till straffarbete på livstid eller i tio år.

Bjuder man till annan ut sådana veterligen förfalskade livsmedel, som ovan sagda äro; varde, där de ej emottagas, ändå dömd till straffarbete i högst två år.

Beträdes handlande eller annan, vars yrke är att sälja eller bereda livsmedel, med brott, som i denna § sägs; miste han ock den näringsrätt.

4 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnade, eller bjuder man till annan ut veterligen förfalskade läkemedel, de där för människors liv och hälsa farliga äro; vare lag som för varje fall i 3 § sägs.

Fi. 34 kap. § 15. Den, som uppsåtligen förgiftar vattenledning, brunn eller annan sådan vattensamling, eller matvara, dryck, eller annat ting, som tjenar till andras bruk eller är bestämdt till försäljning, eller med sådant ting förenar ämne, hvilket han vet vara egnadt att förstöra helsen, eller håller till salu, säljer eller annorledes utsprider dylikt ting, hvilket han vet vara mängdt eller förenadt med gift, eller annat sådant farligt ämne, och förtiger tingets farliga egenskap, straffes med tukthus från och med två till och med åtta år och förlust af medborgerligt förtroende.

Försök är straffbart. —

Matvara, dryck eller annan vara, som här omförmäles, vare förbruten.

Jfr § 17 (ovan under I).

N. § 152. Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som retsstridig tilsætter beholdninger eller vandløb, hvorfra drikkevand til mennesker eller husdyr tages, sundhedsskadelige stoffe eller medvirker hertil.

Har han derved forvoldt almindelig fare for menneskers liv eller helbred, er straffen fængsel indtil paa livstid, og hvis nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred er bleven følgen, fængsel fra 1 aar indtil paa livstid. — —

§ 153. Med fængsel indtil paa livstid straffes den, der tilsætter gjenstande, bestemte til almindelig brug eller forhandling, gift eller andre saadanne stoffe, at gjenstandene ikke kan bruges efter sin bestemmelse uden at volde menneskers død eller ødelægge helbredden, eller som volder, at iøvrigt forgiftning, der medfører almindelig fare for liv eller helbred, finder sted, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, som med fordølgelse af gjenstandenes beskaffenhed sælger, falholder eller iøvrigt søger at udbrede saadanne forgiftede eller med farlige stoffe tilsatte gjenstande som oven omhandlet, eller som medvirker hertil.

Er nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred forvoldt, er straffen fængsel fra 1 aar indtil paa livstid.

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som med fordølgelse af gjenstandenes beskaffenhed falholder, sælger eller paa anden maade søger at udbrede som næringsmidler for mennesker eller husdyr eller til anden brug gjenstande, der ved at bruges efter sin bestemmelse er egnede til at skade sundheden. Paa samme maade straffes medvirkning hertil. — —

Jfr §§ 159, 162 (ovan under I).

D. § 290. Anvender Nogen giftige eller andre farlige Stoffer til Varer, der ere bestemte til Forhandling eller Benyttelse af Andre, paa en saadan Maade, at Andres

Sundhed udsættes for Fare ved Brugen af samme, straffes han, forsaavidt ikke nogen anden Straffebestemmelse maatte medføre høiere Straf, med Fængsel eller under skjærpende Omstændigheder, navnlig naar Nogen derved har taget Skade eller endog er omkommen, med Forbedringshuusarbeide.

Samme Straf er den undergiven, som falholder Varer, hvortil han veed, at slige Stoffer paa foranførte Maade ere benyttede — — —

172. Hij die in een put, pomp, bron of in eene ten algemeenen nutte of tot gezamenlijk gebruik van of met anderen bestemde drinkwaterinrichting eenige stof aanbrengh, wetende dat daardoor het water voor het leven of de gezondheid schadelijk wordt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren.

Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren.

174. Hij die waren verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of uitdeelt, wetende dat zij voor het leven of de gezondheid schadelijk zijn, en dat schadelijk karakter verzwijgende, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren.

Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren.

Jfr § 176 (ovan under I).

324. Wer vorsätzlich Brunnen oder Wasserbehälter, welche zum Gebrauche anderer dienen, oder Gegenstände, welche zum öffentlichen Verkaufe oder Verbräuche bestimmt sind, vergiftet oder denselben Stoffe beimischt, von denen ihm bekannt ist, dass sie die menschliche

Gesundheit zu zerstören geeignet sind, ingleichen wer solche vergiftete oder mit gefährlichen Stoffen vermischte Sachen wissenschaftlich und mit Verschweigung dieser Eigenschaft verkauft, feilhält oder sonst in Verkehr bringt, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren und, wenn durch die Handlung der Tod eines Menschen verursacht worden ist, mit Zuchthaus nicht unter zehn Jahren oder mit lebenslänglichen Zuchthaus bestraft.

It. 318. Chiunque, corrompendo o avvelenando acque potabili d'uso comune o sostanze destinate alla pubblica alimentazione, pone in pericolo la salute delle persone, è punito con la reclusione da tre a dieci anni.

319. Chiunque contraffà o adultera in modo pericoloso alla salute sostanze alimentari o medicinali o altre cose destinate a essere poste in commercio, ovvero pone in vendita o mette altrimenti in commercio tali sostanze o cose contraffatte o adulterate, è punito con la reclusione da un mese a cinque anni e con la multa da lire cento a cinquemila.

320. Chiunque pone in vendita sostanze alimentari o altre cose non contraffatte nè adulterate, ma pericolose per la salute, senza che questo pericolo sia noto al compratore, è punito con la reclusione sino a sei mesi e con la multa da lire cento a tremila.

321. Chiunque, essendo autorizzato alla vendita di sostanze medicinali, le somministra in ispecie, qualità o quantità non corrispondente alle ordinazioni mediche, o diversa da quella dichiarata o pattuita, è punito con la reclusione sino ad un anno e con la multa da lire cinquanta a cinquecento.

322. Chiunque pone in vendita o mette altrimenti in commercio come genuine sostanze alimentari non genuine, ma non pericolose per la salute, è punito con

la reclusione sino ad un mese e con la multa da lire cinquanta a cinquecento.

324. Quando alcuno dei fatti preveduti negli articoli precedenti produca pericolo per la vita delle persone, le pene ivi stabilite sono aumentate della metà.

325. Quando il colpevole di alcuno dei delitti preveduti negli articoli 319, 320 e 322 commetta il fatto abusando di una professione sanitaria o di un'altra professione o arte soggetta a vigilanza per ragione di sanità pubblica, la pena è:

1:o della reclusione da sei mesi a sei anni e della multa non inferiore a lire cento, nel caso preveduto nell'articolo 319;

2:o della reclusione da tre mesi ad un anno e della multa da lire cinquecento a cinquemila, nel caso preveduto nell'articolo 320;

3:o della reclusione da uno a sei mesi e della multa da lire duecento a mille, nel caso preveduto nell'articolo 322.

La condanna per alcuno dei delitti preveduti negli articoli precedenti ha sempre per effetto la sospensione dall'esercizio della professione o dell'arte, che abbia servito di mezzo a commetterlo, per un tempo pari a quello della reclusione o della detenzione che è inflitta.

Jfr artt. 327—330 (ovan under I).

VIII. Uppsåtligt utspridande av smittosam djursjukdom.

S. 19 kap. 17 §. Sprider någon uppsåtligen ut kreaturssjuka, som smittsam och farlig är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. —

Fi. 34 kap. § 18. Utsprider man uppsåtligen farsot bland husdjur; straffes med tukthus i högst fyra år eller fängelse ej under två månader.

Försök är straffbart.

N. §§ 154, 159, 162: se ovan under VI och I.

D. § 292. Skulde Nogen befindes for-sætlig at udbrede smitsom Syge blandt Huusdyrene, bliver han at ansee med Strafarbeide indtil 8 Aar. — —

IX. Uppsåtligt orsakande av allmänfara för förgiftning av kreatur.

S. 19 kap. 18 §. Förgiftar någon, i uppsåt att annans kreatur skada, foder eller vad annat som helst, så att allmän fara därav kommer; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får människa av sådan förgiftning svår kroppsskada eller död; då må tiden för straffarbetet höjas, i förra fallet, till åtta år och, i senare fallet, till tio år.

Fi. 34 kap. § 19. Den, som uppsåtligen förgiftar betesmark, äng, foderförråd, fä-dryck, eller annat dylikt, så att allmän fara för annans kreatur deraf uppstår, straffes med tukthus i högst fyra år.

Försök är straffbart.

N. §§ 152, 153, 159, 162 (se ovan under VII och I).

Fr. 452. Quiconque aura empoisonné des chevaux ou autres bêtes de voiture, de monture ou de charge, des bestiaux à cornes, des moutons, chèvres ou porcs, ou des poissons dans des étangs, viviers ou réservoirs, sera puni d'un emprisonnement d'un an à cinq ans, et d'une amende de 16 francs à 300 francs.

Les coupables pourront être mis, par l'arrêt ou le jugement, sous la surveillance de la haute police pendant deux ans au moins et cinq ans au plus.

455. Dans les cas prévus par les articles 444 et suivants jusqu'au précédent article inclusivement, il sera prononcé une amende qui ne pourra excéder le quart des restitutions et dommages-intérêts, ni être au-dessous de 16 francs.

538. Quiconque aura empoisonné des chevaux ou autres bêtes de voiture ou de charge, des bestiaux à cornes, des moutons, chèvres ou porcs, sera puni d'un emprisonnement de trois mois à deux ans et d'une amende de vingt-six francs à trois cents francs. **Belg.**

539. Quiconque aura jeté dans . . . un étang, un vivier ou un réservoir, des substances de nature à détruire le poisson et dans le but d'atteindre ce résultat, sera puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de vingt-six francs à trois cents francs.

543. Si les faits prévus dans les sections V et VI du présent chapitre ont été commis soit en haine d'un fonctionnaire public et à raison de ses fonctions, soit pendant la nuit, le minimum de la peine sera élevé conformément à l'article 266.

544. Les auteurs et les complices des délits prévus dans les sections II à VI du présent chapitre, qui seront en état de récidive pour faits de même nature, pourront être placés sous la surveillance spéciale de la police pendant deux ans au moins et cinq ans au plus.

X. Orsakande av fel å byggnad.

§§ 148—150, 159: se ovan under I. **N.**

170. Hij die eenig gebouw of getimmerte opzettelijk vernielt of beschadigt, wordt gestraft: **H.**

1:o met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;

2:o met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;

3:o met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Jfr art. 176 (ovan under I).

- T.** 330. Wer bei der Leitung oder Ausföhrung eines Baues wider die allgemein anerkannten Regeln der Baukunst dergestalt handelt, dass hieraus für andere Gefahr entsteht, wird mit Geldstrafe bis zu neunhundert Mark oder mit Gefängnis bis zu einem Jahre bestraft.

XI. Uppsåtligt orsakande av gruvolycka.

- S.** 19 kap. 16 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligt en gruva, eller uppförings- eller annat konstverk, som för gruvdrift inrättat är; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

- Fi.** 34 kap. § 10. Har någon, i afsigt att åstadkomma fara för annans lif eller helsa, uppsåtligt förstört eller skadat ångpanna, ångmaskin, inrättning för beredande af lysgas, krut eller likartadt ämne, grufva eller dertill hörande verk, gas- eller vattenledning, sluss, dam eller annan sådan vattenbyggnad, farled, hamn, brygga, bro, färja, väg eller gata eller sådant stängsel eller märke, som är utsatt till afvärjande af eller varning för fara till lands; straffes med fängelse ej under två månader eller tukthus i högst fyra år.

Gjorde han det utan sådan afsigt; dömes till fängelse i högst två år eller böter ej under etthundra mark.

Försök är straffbart.

Jfr § 17 (ovan under I).

321. Wer vorsätzlich Wasserleitungen, Schleusen, Wehre, Deiche, Dämme oder andere Wasserbauten, oder Brücken, Fähren, Wege oder Schutzwehre, oder dem Bergwerksbetriebe dienende Vorrichtungen zur Wasserhaltung, zur Wetterführung oder zum Ein- und Ausfahren der Arbeiter zerstört oder beschädigt, oder in schiffbaren Strömen, Flüssen oder Kanälen das Fahrwasser stört und durch eine dieser Handlungen Gefahr für das Leben oder die Gesundheit Anderer herbeiführt, wird mit Gefängnis nicht unter drei Monaten bestraft.

Ist durch eine dieser Handlungen eine schwere Körperverletzung verursacht worden, so tritt Zuchthausstrafe bis zu fünf Jahren und, wenn der Tod eines Menschen verursacht worden ist, Zuchthausstrafe nicht unter fünf Jahren ein.

XII. Uppsåtligt orsakande av livsmedelsbrist m. m.

34 kap. § 20. Har någon, som åtagit sig att mot betalning anskaffa, efter skedd krigsförklaring, förnödenheter för härens eller flottans behof, eller, efter missväxt eller dylikt ofall, livsmedel eller annat understöd till förekommande eller lindrande af nöd, uppsåtligt underlåtit att fullgöra åtagandet inom bestämd tid; straffes med fängelse ej under sex månader.

§ 158. Den, som ved brud paa overtagne forpligtelser eller ved udspreldelse af falske efterretninger bevirker, at der

Ty.

Fi.

N.

voldes hungersnød eller dyrtid paa livsfor-nødenheder, eller som medvirker her-til, straffes med fængsel indtil 8 aar.

Jfr §§ 159, 162 (ovan under I).

T. 329. Wer die mit einer Behörde geschlossenen Lieferungsverträge über Bedürfnisse des Heeres oder der Marine zur Zeit eines Krieges, oder über Lebensmittel zur Abwendung oder Beseitigung eines Notstandes vorsätzlich entweder nicht zur bestimmten Zeit oder nicht in der vorbedungenen Weise erfüllt, wird mit Gefängnis nicht unter sechs Monaten bestraft; auch kann auf Verlust der bürgerlichen Ehrenrechte erkannt werden.

It. 326. Chiunque, con false notizie o altri mezzi fraudolenti, produce la deficienza o il rincaro di sostanze alimentari è punito con la reclusione da uno a cinque anni e con la multa da lire cinquecento a cinquemila; alle quali pene è aggiunta la interdizione temporanea dai pubblici uffici, estesa all'esercizio della professione, se il colpevole sia un pubblico mediatore.

XIII. Oaktsamt orsakande av eldsvåda och explosion.

S. 19 kap. 22 §. Den, som uppsåtligen, genom vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse, är vållande till eldskada å annans egendom eller till förödelse därå efter ty i 6 § sägs, eller till skeppsbrott, eller till sådan skada eller översvämning, som i 11 § nämnd är, eller därtill att fara uppstått för begagnande av verk, byggnad eller anläggning, som i sist sagda § omförmåles; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter.

Är någon, på sätt nu sagt är, vållande till skada å fyr- eller känningssbåk eller annat sådant tecken, som i 10 § nämnt är; straffes med böter. För dylikt vållande till skada, hinder, uppehåll eller fara, som i 12 eller 13 § omförmåles, eller till skada, som i 15 § sägs, vare bot högst tvåhundra riksdaler.

Vad i denna § om statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad, järnväg, spårväg, elektrisk ledning för belysning, för uppvärmning eller för öfverföring av drivkraft, telegraf- eller telefoninrättning är stadgat, må ock å dylik, av enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad anläggning tillämpas, om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som statens, njuta.

Fi. 34 kap. § 7. Har någon genom vårdslöshet eller oaktsamhet vållat brand eller sprängning af sådan egendom, som i 1, 2 eller 4 § sägs; straffes med böter ej under tjugu mark eller fängelse ej öfver ett år.

§ 21. Har någon genom vållande, hvarom i detta kapitel nämnes, förorsakat fara för annans lif, helsa eller egendom, och blef, innan skada deraf uppkom, faran genom gerningsmannens åtgärd eller anmälan undanröjd; må han, efter domstolens pröfning, kunna frias från straff för vållandet.

§ 150. [se ovan under I] — — **N.**

Har nogen foretaget en oven nævnt handling uden at være opmærksom paa faren eller af uagtsomhed, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

§ 151. Er saadan ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, sjøskade eller jernbaneulykke som i § 148 omhandlet voldt ved uagtsomhed, straffes den skyldige med bøder eller med fængsel indtil 3 aar.

D. § 284. Den, som ved Tilsidesættelse af almindelig Forsigtighed afstedkommer Ildsvaade, straffes med Fængsel, hvilken Straf dog bortfalder, naar han erstatter Skaden.

H. 158. Hij aan wiens schuld brand, ontploffing of overstrooming te wijten is, wordt gestraft:

1:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor gemeen gevaar voor goederen ontstaat;

2:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;

3:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

T. 309. Wer durch Fahrlässigkeit einen Brand der in den §§ 306 und 308 bezeichneten Art herbeiführt, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre oder mit Geldstrafe bis zu neunhundert Mark und, wenn durch den Brand der Tod eines Menschen verursacht worden ist, mit Gefängnis von einem Monat bis zu drei Jahren bestraft.

Fr. 458. L'incendie des propriétés mobilières ou immobilières d'autrui, qui aura été causé par la vétusté ou le défaut soit de réparation, soit de nettoyage des fours, cheminées, forges, maisons ou usines prochaines, ou par des feux allumés dans les champs à moins de cent mètres des maisons, édifices, forêts, bruyères, bois, vergers, plantations, haies, meules, tas de grains, pailles, foin, fourrages, ou tout autre dépôt de matières combustibles,

ou par des feux ou lumières portés ou laissés sans précaution suffisante, ou par des pièces d'artifice allumées ou tirées par négligence ou imprudence, sera puni d'une amende de 50 francs au moins et de 500 francs au plus.

462. Si les délits de police correctionnelle dont il est parlé au présent chapitre ont été commis par des gardes champêtres ou forestiers, ou des officiers de police, à quelque titre que ce soit, la peine d'emprisonnement sera d'un mois au moins, et d'un tiers au plus en sus de la peine la plus forte qui serait appliquée à un autre coupable du même délit.

519. Sera puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de vingt-six francs à cinq cents francs ou d'une de ces peines seulement, l'incendie des propriétés mobilières ou immobilières d'autrui qui aura été causé soit par la vétusté ou le défaut de réparation ou de nettoyage des fours, cheminées, forges, maisons ou usines prochaines, soit par des feux allumés dans les champs, à moins, de cent mètres des maisons, édifices, forêts, bruyères, bois, vergers, plantations, haies, meules, tas de grains, pailles, foin, fourrages ou de tout autre dépôt de matières combustibles, soit par des feux ou lumières portés ou laissés, ou par des pièces d'artifice allumées ou tirées sans précaution suffisante. — **Belg.**

311. Chiunque, per imprudenza o It. negligenza, o per imperizia nella propria arte o professione, o per inosservanza di regolamenti, ordini o discipline, cagiona un incendio od un' esplosione, un' inondazione, una sommersione od un naufragio, una rovina o altro disastro di comune pericolo, è punito con la detenzione sino

a trenta mesi e con la multa sino a lire mille.

Se dal fatto derivi pericolo per la vita delle persone, la detenzione è da sei mesi a cinque anni e la multa da lire trecento a tremila; e, se derivi la morte di alcuno, la detenzione è da uno a dieci anni e la multa è superiore alle lire mille.

XIV. Oaktsamt orsakande av översvämning.

S. 19 kap. 22 §: se ovan under XIII.

Fi. 34 kap. § 8. — — För vållande till översvämning vare straffet böter ej under femtio mark eller fängelse i högst ett år.

N. §§ 150, 151: se ovan under XIII.

D. § 287: se ovan under III.

H. § 158: se ovan under III.

T. 314. Wer eine Überschwemmung mit gemeiner Gefahr für Leben oder Eigentum durch Fahrlässigkeit herbeiführt, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre und, wenn durch die Überschwemmung der Tod eines Menschen verursacht worden ist, mit Gefängnis von einem Monat bis zu drei Jahren bestraft.

För vållande till sådan skada, som här är nämnd, vare straffet böter ej under trettio mark eller fängelse i högst sex månader.

326. Ist eine der in den §§ 321 bis 324 bezeichneten Handlungen aus Fahrlässigkeit begangen worden, so ist, wenn durch die Handlung ein Schaden verur-

sacht worden ist, auf Gefängnis bis zu einem Jahre und, wenn der Tod eines Menschen verursacht worden ist, auf Gefängnis von einem Monat bis zu drei Jahren zu erkennen.

XV. Oaktsamt orsakande av kommunikationsfara.

19 kap. 22 §: se ovan under XIII. **S.**

34 kap. § 9. — — För vållande till fara vid jernvägs begagnande straffes den skyldige med böter ej under femtio mark eller fängelse i högst ett år. **Fi.**

§ 13. — — Den, som vållat fartygs sjunkande, grundsättning eller strandning, straffes med böter ej under femtio mark eller fängelse i högst ett år.

§ 14 [se ovan under IV] — — Har någon af vållande gjort sig skyldig till gerning, som här är nämnd: straffes med böter ej under femtio mark eller fängelse i högst ett år.

§ 289. Foretages nogen af de Handlinger, der omtales i §§ 285—288, af Uagtsomhed, bliver Straf af Fængsel eller Bøder at anvende [jfr ovan under III, IV]. **D.**

163. Hij aan wiens schuld te wijten is dat eenig werk dienende voor het openbaar verkeer wordt vernield, onbruikbaar gemaakt of beschadigd, eenige openbare land- of waterweg versperd of een ten aanzien van zoodanig werk of van zoodanigen weg genomen veiligheidsmaatregel verijdeld wordt, wordt gestraft: **H.**

1:0 met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor het verkeer onveilig wordt;

2:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

165. Hij aan wiens schuld te wijten is dat gevaar ontstaat voor het verkeer door stoomvermogen over een spoorweg, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar.

167. Hij aan wiens schuld vernieling, beschadiging, wegneming of verplaatsing van een voor de veiligheid der scheepvaart gesteld teeken of verijdeling zijner werking of het stellen van een verkeerd teeken te wijten is, wordt gestraft:

1:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor de scheepvaart onveilig wordt;

2:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien het feit het zinken of stranden van een vaartuig ten gevolge heeft;

3:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

169. Hij aan wiens schuld te wijten is dat eenig vaartuig zinkt of strandt, vernield, onbruikbaar gemaakt of beschadigd wordt, wordt gestraft:

1:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;

2:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

316. Wer fahrlässigerweise durch eine der vorbezeichneten Handlungen den Transport auf einer Eisenbahn in Gefahr setzt, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre oder mit Geldstrafe bis zu neunhundert Mark und, wenn durch die Handlung der Tod eines Menschen verursacht worden ist, mit Gefängnis von einem Monat bis zu drei Jahren bestraft. **T.**

Gleiche Strafe trifft die zur Leitung der Eisenbahnfahrten und zur Aufsicht über die Bahn und den Beförderungsbetrieb angestellten Personen, wenn sie durch Vernachlässigung der ihnen obliegenden Pflichten einen Transport in Gefahr setzen.

326. Se ovan under XIV.

314. Chiunque, per imprudenza o negligenza, o per imperizia nella propria arte o professione, o per inosservanza di regolamenti, ordini o discipline, fa sorgere il pericolo di un disastro sulle strade ferrate, è punito con la detenzione da tre a trenta mesi e con la multa da lire cinquanta a tremila; e con la detenzione da due a dieci anni e con la multa superiore alle lire tremila, se il disastro avvenga. **It.**

XVI. Oaktsamt orsakande av hinder å kommunikationer eller ledningar.

19 kap. 22 §: se ovan under XIII. **S.**

34 kap. § 11 [se ovan under V] **Fi.**
— — — För vållande till sådant hinder eller uppehåll dömes till böter ej öfver femhundra mark eller fängelse i högst tre månader.

§ 12 [se ovan under V] — — — För vållande till sådant hinder vare straffet böter högst femhundra mark eller fängelse ej öfver tre månader.

Hvar, som icke aflägsnar eller ej i tid aflägsnar fartyg, fisknät eller annat fiskredskap på minst en sjömil afstånd från telegraffartyg, som är sysselsatt med utläggning eller iståndsättande af kabel, oakadt de af telegraffartyget utställda signaler; straffes med böter högst ett-hundrafemtio mark.

Lag samma vare, om någon underlåter att på minst en fjerdedels sjömil afstånd från prick, som utvisar det ställe der kabel är nedlagd, aflägsna fartyg, fisknät eller annat fiskredskap, då arbete för kabels utläggning eller iståndsättande pågår.

Underlåter den, som gjort sig skyldig till någon af nämnda förseelser, att på föreskrifvet afstånd aflägsna fartyg eller fiskredskap, äfven sedan han dertill uppfordrats af den person, under hvars ledning kabelns utläggning eller iståndsättande sker; straffes med fängelse i högst en månad.

Underlåter befälhafvare å fartyg, som är sysselsatt med nedläggning eller iståndsättande af sjötelegrafkabel, att ställa sig till efterrättelse hvad beträffande signaler till förekommande af fartygs sammanstötning å sjön är föreskrifvet; straffes med fängelse i högst en månad eller böter högst trehundra mark.

T. 318. Wer fahrlässigerweise durch eine der vorbezeichneten Handlungen den Betrieb einer zu öffentlichen Zwecken dienenden Telegraphenanlage verhindert oder gefährdet, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre oder mit Geldstrafe bis zu neuhundert Mark bestraft.

Gleiche Strafe trifft die zur Beaufsichtigung und Bedienung der Telegraphenanlagen und ihrer Zubehörungen angestellten Personen, wenn sie durch Vernachlässigung der ihnen obliegenden Pflichten den Betrieb verhindern oder gefährden.

320. Die Vorsteher einer Eisenbahngesellschaft, sowie die Vorsteher einer zu öffentlichen Zwecken dienenden Telegraphenanstalt, welche nicht sofort nach Mitteilung des rechtskräftigen Erkenntnisses die Entfernung des Verurteilten bewirken, werden mit Geldstrafe bis zu dreihundert Mark oder mit Gefängnis bis zu drei Monaten bestraft.

Gleiche Strafe trifft denjenigen, welcher für unfähig zum Eisenbahn- oder Telegraphendienste erklärt worden ist, wenn er sich nachher bei einer Eisenbahn oder Telegraphenanstalt wieder anstellen lässt, sowie diejenigen, welche ihn wieder angestellt haben, obgleich ihnen die erfolgte Unfähigkeitserklärung bekannt war.

XVII. Oaktsamt utspridande av sjukdomssmitta bland människor.

34 kap. 16 § — — — Vållar man annans insjuknande i farsot derigenom, att man bryter mot föreskrift till förekommande eller hämmande af farsot bland människor; straffes med fängelse i högst två år eller böter ej under femtio mark.

N. § 156. Den, som vidende om, at han derved volder fare for, at en smitsom sygdom finder indgang eller almindelig udbredelse blandt mennesker eller husdyr, overtræder de regler, der lovlige er givne til forebyggelse eller modarbejdelse af sygdommen, eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, saafremt paa grund heraf noget menneske omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.

Jfr § 358.

D. § 291. Den, som ved Overtrædelse af de Lovbestemmelser, der ere givne,

eller de Forholdsregler, der af Øvrigheden anordnes til Forebyggelse af smitsom Sygdom eller sammes Udbredelse, foranlediger Smitte eller videre Udbredelse af Sygdommen, straffes med Fængsel eller under skjærpende Omstændigheder med Forbedringshuusarbeide indtil 2 Aar.

T. 327. Wer die Absperrungs- oder Aufsichtsmassregeln oder Einfuhrverbote, welche von der zuständigen Behörde zur Verhütung des Einführens oder Verbreitens einer ansteckenden Krankheit angeordnet worden sind, wissentlich verletzt, wird mit Gefängnis bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bis zu zweitausend Mark bestraft.

Ist infolge dieser Verletzung ein Mensch von der ansteckenden Krankheit ergriffen worden, so tritt Gefängnisstrafe von drei Monaten bis zu drei Jahren ein.

XVIII. Oaktsamt orsakande av allmänfara för förgiftning av människor.

S. Jfr ovan 14 kap. 19 § under VII.

Fi. 34 kap. § 15 [se ovan under VII] — — Har någon af vållande åstadkommit att fara uppstått för människors lif eller halsa på sätt, som nu är nämndt; straffes med böter ej under femtio mark eller fängelse i högst ett år.

N. § 152 [se ovan under VII] — — Uagtsomme handlinger af den i foregaaende led nævnte art straffes med bøder eller fængsel indtil 1 aar.

§ 153 [se ovan under VII] — — Uagtsomme handlinger af den i 1ste led omhandlede art straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

H. 173. Hij aan wiens schuld te wijten is dat in een put, pomp, bron of in eene ten algemeenen nutte of tot gezamenlijk gebruik van of met anderen bestemde drinkwaterinrichting eenige stof wordt aangebracht, waardoor het water voor het leven of de gezondheid schadelijk wordt, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar.

175. Hij aan wiens schuld te wijten is dat waren, schadelijk voor het leven of de gezondheid, verkocht, afgeleverd of uitgedeeld worden, zonder dat de koper of verkrijger met dat schadelijk karakter bekend is, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar.

It. 323. Quando alcuno dei fatti preveduti nei precedenti articoli sia commesso per imprudenza o negligenza, o per imperizia nella propria arte o professione, o per inosservanza di regolamenti, ordini o discipline, il colpevole è punito:

1:o con la detenzione da un mese ad un anno e con la multa sino a lire mille, nel caso previsto nell'art. 318;

2:o con la detenzione sino a tre mesi e con la multa sino a lire cinquecento, nei casi preveduti nell'articolo 319;

3:o con la detenzione sino ad un mese o con la multa sino a lire cento, nei casi preveduti negli articoli 320 e 321.

XIX. Oaktsamhet i fråga om smittosam djursjukdom.

S. 19 kap. 17 § — — Bryter någon veterligen emot de föreskrifter, som till förekommande eller hämmande av kreaturssjuka givna äro: kommer sjuka av den gärning; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst ett år eller, i ringare fall, till böter, dock ej under femtio riksdaler: kommer ej sjuka därav; vare straffet böter.

Fi. 34 kap. § 18 — — Vällar någon farsot bland husdjur derigenom, att han bryter mot föreskrift till förekommande eller hämmande af dylik farsot; dömes till fängelse ej öfver ett år eller böter.

D. § 292 — — Den, som ved Overträdelse af de Lovbestemmelser, der ere givne, eller Forholdsregler, der af Øvrigheden anordnetes til Forebyggelse af smitsom Sygdoms Udbredelse hos Huusdyrene, giver Anledning til videre Udbredelse af saadan Sygdom, straffes med Fængsel eller Bøder ikke under 20 Rd.

T. 328. Wer die Absperrungs- oder Aufsichtsmassregeln oder Einfuhrverbote, welche von der zuständigen Behörde zur Verhütung des Einführens oder Verbreitens von Viehseuchen angeordnet worden sind, wissentlich verletzt, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre oder mit Geldstrafe bis zu eintausend Mark bestraft.

Ist in Folge dieser Verletzung Vieh von der Seuche ergriffen worden, so tritt Gefängnisstrafe von einem Monat bis zu zwei Jahren ein.

XX. Oaktsamt skadande av byggnad.

171. Hij aan wiens schuld de vernieling of beschadiging van eenig gebouw of getimmerte te wijten is, wordt gestraft:

1:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor gemeen gevaar voor goederen ontstaat;

2:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;

3:o met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

XXI. Oaktsamt orsakande av livsmedelsbrist etc.

34 kap. § 20 [se ovan under XII] **Fi.**
— — Har han genom vållande förorsakat, att åtagandets fullgörande uteblef; dömes till fängelse i högst ett år.

329 [se ovan under XII] — — Liegt der Nichterfüllung des Vertrages Fahrlässigkeit zum Grunde, so ist, wenn durch die Handlung ein Schaden verursacht worden ist, auf Gefängnis bis zu zwei Jahren zu erkennen. Dieselben Strafen finden auch gegen die Unterlieferanten, Vermittler und Bevollmächtigten des Lieferanten Anwendung, welche mis Kenntnis des Zweckes der Lieferung die Nichterfüllung derselben vorsätzlich oder aus Fahrlässigkeit verursachen.

Bilaga 2 till Andra Avd.

Aktuella Strafflagsförslag.

Fi. Fsl. 17 kap. 1 §. Den som vållar fara för annans liv, hälsa eller egendom genom att åstadkomma eldsvåda, sprängning, översvämning, skeppsbrott, järnvägsolycka eller annan sådan ofärd; straffes med tukthus på viss tid eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, med fängelse i minst ett år.

Försök är straffbart.

2 §. Gör någon av oaktsamhet sig skyldig till brott, som i 1 § sägs; straffes med fängelse eller böter.

3 §. Den, som vid olycka, som i 1 § nämnes, eller med vetskap om att sådan hotar, undanskaffar släcknings- eller räddningsredskap, eller på annat sätt hindrar eller söker hindra dess avvärjande eller begränsning; straffes med fängelse eller tukthus i högst fyra år.

4 §. Åstadkommer någon fara, som i 1 § nämnes, genom att uraktlåta att fullgöra en honom särskilt åliggande plikt att avvärja faran eller genom att skada för farans avvärjande avsedda tecken eller andra inrättningar eller genom att försätta transportmedel, kraftöverföringsverk eller maskiner ur regelbunden verksamhet eller genom annat liknande ofog; straffes med tukthus i högst 6 år eller fängelse i minst ett år.

Försök är straffbart.

Begås gärningen av oaktsamhet, vare straffet fängelse och böter.

5 §. Den som anskaffar, tillverkar eller hos sig förvarar sprängämne eller ämne för tillverkning av sprängämne med vetskap om, att detta är avsett för begående av brott; straffes med fängelse eller tukthus i högst fyra år.

Har han ej vetat men haft skälig anledning att misstänka det, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

6 §. Fartygsbefälhavare, som går till sjös med fartyg, som till skrov, maskiner eller annan utrustning befinner sig i så dåligt skick eller är så lastat eller så svagt bemannat, att resan medför uppenbar fara för de ombordvarandes liv; straffes med fängelse eller tukthus i högst fyra år.

Lag samma vare om skeppsredare, som låter fartyg avgå under sådana omständigheter.

7 §. Den som, genom att skada vattenledning eller annat offentligt eller allmänt anlitat vattentag, åstadkommer allmän vattenbrist eller som förgiftar sådant vattentag eller bemänger det med annat hälsofarligt ämne; straffes med tukthus i högst åtta år.

Försök är straffbart.

Begås gärningen av oaktsamhet, vare straffet fängelse eller böter.

8 §. Den, som förgiftar matvara, dryck, bete eller annat, som tjänar människor eller djur till föda eller är bestämt till försäljning, eller bemänter det med annat honom veterligen hälsovådligt ämne, eller ock håller till salu, säljer eller anorledes utsprider vara, vilken han vet vara mängt med gift eller annat farligt ämne, och förtiger varans farliga egenkap; straffes med tukthus i högst sex år eller med fängelse i minst två år.

Försök är straffbart.

Om någon av oaktsamhet sålunda åstadkommer fara till liv eller hälsa för människor eller husdjur, vare straffet böter eller fängelse.

9 §. Den som utsprider farsot bland människor, husdjur eller växter eller åstadkommer att växter utsättas för skadedjur; straffes med tukthus i högst åtta år eller fängelse.

Försök är straffbart.

Gör han det av oaktsamhet genom att bryta mot föreskrift till förekommande av farsoten eller av skadedjuren, vare straffet böter eller fängelse.

10 §. Har någon genom uppsåtlig handling, som ofvan i detta kap. nämnes, tillskyndats död eller svår kroppsskada, kan det för brottet stadgade straffet förhöjas i fall, varom i 1 § omförmåles, till livstids tukthus och i övriga fall till tukthus i högst tolv år.

11 §. Var, som utan vederbörligt tillstånd tillreder, håller till salu eller på annat sätt åt annan överlåter, eller håller upplag av sprängämnen, gift eller annat farligt ämne; straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

12 §. Var som, genom att underlåta fullgörande av leveransavtal eller att utspida lögnaktigt rykte, åstadkommer hungersnöd eller märkelig fördyring av livsmedel, straffes med fängelse eller, där omständigheterna äro särdeles försvårande, med tukthus i högst fyra år.

Gör han det av oaktsamhet, vare straffet böter eller fängelse i högst sex månader.

13 §. Har någon genom vållande, var om i detta kap. nämnes, förorsakat fara för annans liv, hälsa eller egendom, och blev, innan skada därav uppkom, faran genom gärningsmannens åtgärd eller anmälan undanröjd, må han efter domstolens prövning, kunna frias från straff.

§ 368. Den, som forvolder Ildsvaade under saadanne Omständigheder, at derved opstaar Fare for andre Menneskers Liv eller for Ødelæggelse i stort Omfang af fremmed Ejendom, straffes for Brandstiftelse med Strafarbejde til 12 Aar.

Er Brandstiftelsen foretaget for at volde stor Ødelæggelse af fremmed Ejendom eller for at befordre Oprør, Plyndring eller anden saadan Forstyrrelse af Samfundsordenen, eller har Faren for andre Menneskers Liv været nærliggende, er Straffen Strafarbejde fra 6 Aar indtil paa Livstid.

§ 369. Straffebestemmelserne i § 368 finde tilsvarende Anvendelse paa den, der under lige Omständigheder forvolder Nedstyrtning, Sprængning, Oversvømmelse, Skibbrud eller lignende Søskade, Skade eller Forstyrrelse paa Jernbaner eller lignende Transportmidler til Lands eller i Luften samt paa Maskiner eller Kraftledninger.

§ 370. Forvolder nogen af Uagtsomhed, at nogen Tildragelse af den i § 368 eller § 369 nævnte Art indtræder, straffes han med Bøde, simpelt Fængsel eller under skærpende Omständigheder med Arbejdsfængsel.

§ 371. Den, som, uden at Straf i Medfør af §§ 368 eller 369 er forskyldt, forvolder Fare for en Tildragelse af den i disse Paragrafer nævnte Art, ved at undlade at udføre eller hindre nogen i at

D. K. Fsl.

udføre en til Forebyggelse eller Bekæmpelse af Tildragelsen ham paahvilende tjenstlig Pligt eller ved at ødelægge, beskadige, bortskaffe eller vanskeliggøre, Brugen af Ting, der ere bestemte til at betrygge mod saadan Tildragelse, eller ved at anvende falske Tegn, Signaler eller lignende eller ved uberettiget at sætte Transportmidler, Maskiner eller Kraftledninger i eller ud af Virksomhed, straffes med simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel.

Er Handlingen foretagen af Uagtsomhed, eller uden at den handlende har været opmærksom paa Faren, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel, for saa vidt strengere Straf ikke efter andet Bud er forskyldt.

Med Bøde indtil 600 Kr. eller simpelt Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, der undlader, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller Opofrelse for ham selv eller andre, ved bestemelig Anmeldelse eller andet egnet Middel efter Evne at afværge nogen Tildragelse af den i § 368 eller § 369 nævnte Art i Tilfælde, hvor denne medfører nærliggende Fare for Menneskeliv. Omkommer nogen ved Tildragelsen, kan Straffen stige til højere Bøde eller til simpelt Fængsel i 6 Maaneder.

§ 373. Overtrædes Bestemmelser, der ved Lov eller i Medfør af Lov ere givne for at forebygge eller bekæmpe Tildragelser af den i § 368 eller § 369 nævnte Art, straffes den skyldige, for saa vidt Straf efter § 371 ikke er forskyldt, efter de Regler, den særlige Lovgivning derom indeholder.

Den, der overlader Barn under 16 Aar eller sindssyg eller aandssvag Person farligt Vaaben, Krudt eller andet Sprængstof, straffes, hvis højere Straf ikke er forskyldt, med Bøde indtil 600 Kr. eller simpelt Fængsel indtil 3 Maaneder.

§ 374. Den, som ved Overtrædelse

af de Forskrifter, der ved Lov eller i Medfør af Lov ere givne til Forebyggelse eller Modarbejdelse af smitsom Sygdom blandt Mennesker eller Husdyr, eller ved anden utforsvarlig Adfærd vidende forvolder Fare for, at saadan Sygdom finder Indgang eller udbredes, straffes med simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel.

Hører Sygdommen til dem, der i Lovgivningen betegnes eller undergives særlig Behandling som ondartede, er Straffen Arbejdsfængsel eller Strafarbejde indtil 6 Aar.

§ 375. Er der ved Overtrædelsen af de i § 374 ommeldte Forskrifter ikke voldet nogen Fare, eller har den handlende ikke været opmærksom paa Faren ved sin Handlemaade, straffes han efter de Regler, den særlige Lovgivning derom indeholder, for saa vidt strengere Straf ikke er forskyldt efter andet Bud.

§ 376. Den, der vidende om at lide af en Kønssygdom, hvis Evne til at overføres ved Smitte paa det paagældende Tidspunkt ikke er usandsynlig, har Samleje med eller træder i andet smittefarligt Kønforhold til nogen, straffes med Arbejdsfængsel eller under skærpending Omstændigheder med Strafarbejde indtil 6 Aar.

Har den paagældende ikke været vidende om sin Lidelses Natur, eller har han med Urette anset Sygdommens Evne til at overføres ved Smitte for usandsynlig, straffes han, hvis han ikke har efterkommet de ham af Hensyn til Smittefaren ved Lov eller i Medfør af Lov givne Paalæg, eller hvis han iøvrigt har udvist grov Uagtsomhed, med simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel eller under formildende Omstændigheder med Bøde.

Er den for Smitten udsatte den skyldiges Ægtefælle, finder Paatale alene Sted efter dennes Begæring.

§ 377. Straffebestemmelserna i § 376 finde tilsvarende Anvendelse paa den, der

under lige Omstændigheder tager eller beholder et Barn til Amning eller Pleje.

Er Ammen eller Plejeren Barnets Moder, kan Straffen nedsættes under det lovbestemte Lavmaal eller under meget formildende Omstændigheder helt bortfalde.

§ 378. Med simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel straffes

a) den, der anbringer et Barn, som ham vidende lider af Kønssygdom af den i § 376 angivne Art, til Amning eller Pleje hos nogen, der ikke er gjort opmærksom paa Smittefaren, eller under Forhold, der udsætte andre Børn for Smitte samt

b) den, der vidende om at lide af Kønssygdom af den i § 376 angivne Art lader sig optage eller forbliver i en andens Husstand, naar der i denne er Børn, eller han har undladt at gøre opmærksom paa Smittefaren.

Har den paagældende ikke været vidende om Forholdet, straffes han under de § 376, 2det Stykke angivne Forudsættninger med Bøde eller under skærpende Omstændigheder med simpelt Fængsel.

Bestemmelsen i § 377, 2det Stykke finder herved tilsvarende Anvendelse.

§ 379. Overtrædelser af Forskrifter, der ere givne ved Lov eller i Medfør af Lov til Modarbejdelse af Smitte ved Kønssygdomme, straffes, naar Straf efter §§ 376—378 ikke er forskyldt, efter de Regler, den særlige Lovgivning derom indeholder.

§ 380. Den, som ved Beskadigelse af offentlige eller alment benyttede Vandbeholdinger bevirker, at der indtræder almindelig Mangel paa Drikkevand, eller som forvolder omfattende Nødtilstand med Hensyn til Livsfor nødenheder ved Ødelæggelse af andres Beholdinger, Brud paa overtagne Forpligtelser, Udspreddelse af falske Efterretninger eller andet ret-

stridigt Forhold, straffes med Strafarbejde indtil 12 Aar.

Skeer saadan Handling av Uagtsomhed, er Straffen simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel.

§ 381. Den, der retstridig tilsætter Vandbeholdinger eller Vandløb, hvorfra Drikkevand til Mennesker eller Husdyr tages, sundhedsfarlige Stoffer, straffes med Arbejdsfængsel eller Strafarbejde indtil 6 Aar.

Forvoldes ved Handlingen nærliggende udbredt Fare for Menneskeliv, er Straffen Strafarbejde indtil 12 Aar.

Foretages Handlingen af Uagtsomhed, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel; under de i 2det Stykke nævnte Omstændigheder kan den stige til Arbejdsfængsel.

§ 382. Straffebestemmelserne i § 381 finde tilsvarende Anvendelse paa den, der tilsætter Ting, som ere bestemte til Forhandling eller udbredt Benyttelse, Gift eller andre Stoffer, som medføre, at Tingen ikke kan bruges efter sin Bestemmelse uden Fare for Menneskers eller Husdyrs Sundhed, samt paa den, der undergiver nævnte Ting, naar de ere saaledes fordærvede, at Nydelsen eller Brugen af dem er paa angiven Maade sundhedsfarlig, en Behandling, der er egnet til at skjule deres fordærvede Tilstand.

De i § 381, 1ste og 2det Stykke foreskrevne Straffe finde endvidere Anvendelse paa den, der med Fordølgelse af den foretagne Behandling falholder eller i øvrigt søger at udbrede de paa nævnte Maade behandlede Ting.

§ 383. Den, der uden at være strafskyldig efter § 382, 2det Stykke med Fordølgelse af Tingenes sundhedsfarlige Beskaffenhed falholder eller søger udbredt blandt Almenheden Nærings- eller Nydelsemidler, der paa Grund af Bedærvethed, Tilberedelse, Opbevaringsmaade eller af lignende Grunde ere sundhedsfarlige, eller Brugsgenstande, der indholde sundheds-

farlige Stoffer, straffes med simpelt Fængsel eller Arbejdsfængsel eller i de i § 381, 2det Stykke nævnte Tilfælde med Straf-arbejde indtil 6 Aar.

Er Handlingen foretaget uden Fordølgelse af Tingens farlige Beskaffenhed, men uden at gøre opmærksom paa denne, er Straffen simpelt Fængsel eller Bøde. Er Handlingen foretaget af Uagtsomhed, er Straffen Bøde.

Torps Fsl.

§ 163. Den, som ved at bevirke Ildsvaade forvolder Fare for andre Menneskers Liv eller for udstrakt Ødelæggelse af fremmed Ejendom, straffes for Brandstiftelse med Arbejdsfængsel fra 1 til 12 Aar.

Med samme Straf anses den, der forvolder Fare for andre Menneskers Liv eller for udstrakt Ødelæggelse af fremmed Ejendom ved at bevirke Sprængning, Oversvømmelse, Søskade eller Ulykke paa Jernbane og lignende Transportmidler eller ved Luftskibsfarten.

§ 164. Er nogen af de i § 163 nævnte Handlinger foretaget for at forvolde udstrakt Ødelæggelse af fremmed Ejendom eller for at befordre Oprør, Plyndring eller anden saadan Forstyrrelse af Samfundsordenen, eller har Gerningsmanden indset, at Faren for andre Menneskers Liv var nærliggende, er Straffen Arbejdsfængsel fra 4 til 16 Aar.

§ 165. Begaas nogen af de i § 163 nævnte Forbrydelser uagtsomt, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel eller under skærpene Omstændigheder Arbejdsfængsel i indtil 3 Aar.

§ 166. Den, som forvolder saadan Fare, som i § 163 nævnt, ved at undlade at udføre eller ved at hindre nogen i at udføre en ham til Afværgelse eller Bekæmpelse af en af de der nævnte Tildragelser paahvilende særlig Pligt eller ved at ødelægge eller beskadige egne eller

andres Ting eller at fjerne nogen Genstand, der er bestemt til at betrygge mod Fare, eller ved uberettiget at sætte Transportmidler, Maskiner eller Kraftledninger i eller ud af Virksomhed eller ved at forstyrre Sikkerheden for Færdsel paa offentlige Færdselveje eller ved offentlige Samfærdselsmidler, straffes med Arbejdsfængsel i indtil 6 Aar eller under formildende Omstændigheder med simpelt Fængsel.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel eller under skærpene Omstændigheder Arbejdsfængsel i indtil 1 Aar.

§ 167. Med Arbejdsfængsel i indtil 4 (6) Aar eller under formildende Omstændigheder med simpelt Fængsel straffes Skibsfører, Reder eller Reders Fuldmægtig, som forårsager, at et Skib gaar tilsøs med saadanne Mangler paa Skrog, Maskiner eller Udrustning, eller saa haardt eller utilbørligt lastet eller saa utilstrækkelig bemanded, at han maa indse, at Rejsen er forbunden med aabenbar Fare for de ombordværendes Liv.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel.

§ 168. Den, som ved Beskadigelse af offentlige eller alment benyttede Vandbeholdninger bevirker, at der intræder almindelig Mangel paa Drikkevand, eller som tilsætter Vandbeholdninger eller Vandløb, hvorfra Drikkevand til Mennesker eller Husdyr eller Vand, der benyttes til Tilberedelse af Levnedsmidler eller Foderstoffer, tages, sundhedsfarlige Stoffer, straffes med Arbejdsfængsel i indtil 6 Aar.

Har Gerningsmanden indset, at Faren for andre Menneskers Liv var nærliggende, kan Straffen stige til Arbejdsfængsel i 12 Aar.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel eller under skærpene Omstændigheder Arbejdsfængsel i indtil 1 Aar.

§ 169. Straffebestemmelserne i § 168 finder tilsvarende Anvendelse paa den, der fremstiller eller behandler Ting, som er bestemte til Forhandling eller udbredt Benyttelse, saaledes, at ved deres Benyttelse paa regelmæssig Maade Menneskers eller Husdyrs Sundhed udsættes for Fare.

Med de i § 168, 1ste og 2det Stykke foreskrevne Straffe anses ogsaa den, der med Fordølgelse af den foretagne Behandling falholder eller iøvrigt søger udbredt saadanne Ting.

§ 170. Den, som udenfor de i § 169, 2det Stykke nævnte Tilfælde uden at oplyse om Tingens Beskaffenhed falholder eller iøvrigt søger udbredt Nærings- eller Nydelsesmidler eller Brugsgenstande, der ved at benyttes paa regelmæssig Maade udsætter Menneskers eller Husdyrs Sundhed for Fare, straffes med Bøde eller simpelt Fængsel eller under skærpene Omstændigheder med Arbejdsfængsel i indtil 3 Aar.

Har Gerningsmanden indset, at Faren for andre Menneskers Liv var nærliggende, er Straffen Arbejdsfængsel i indtil 6 Aar.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller under skærpene Omstændigheder simpelt Fængsel i indtil 1 Aar.

§ 171. Har den, som dømmes efter §§ 169 eller 170, tidligere været dømt for forsætlig Overtrædelse av disse Bestemmelser, kan Straffen forhøjes med indtil det halve.

§ 172. Den, som falholder eller iøvrigt søger udbredt som Lægemidler eller Forebyggelsesmidler mod Sygdomme Ting, om hvilke han ved, at de er uegnede til det angivne Formaal, og at deres Benyttelse paa den angivne Maade udsætter Menneskers Liv eller Sundhed for Fare, straffes med Arbejdsfængsel i indtil 6 Aar.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er

Straffen Bøde eller under skærpene Omstændigheder simpelt Fængsel.

§ 173. Den, som uberettiget forhandler Lægemidler eller Gift eller uberettiget udøver Læge-, Tandlæge- eller Dyr lægevirksomhed eller Fødselshjælp, straffes med Bøde eller simpelt Fængsel.

Paa samme Maade straffes den, som i saadan Virksomhed handler i Strid med Regler, der er givne for at sikre mod de fra denne hidrørende Farer.

§ 174. Den, som ved Overtrædelse av de Forskrifter, der ved Lov eller i Medfør af Lov er givne til Forebyggelse eller Modarbejdelse av smitsom Sygdom, forvolder Fare for, at saadan Sygdom vinder Indgang eller udbredes blandt Mennesker, straffes med simpelt Fængsel eller med Arbejdsfængsel i indtil 3 Aar.

Er Sygdommen en saadan, der ifølge Lovgivningen skal undergives eller paa den Tid, da Handlingen begaas, er undergivet offentlig Behandling, eller mod hvis Indførelse i Riget der er truffet særlige Forholdsregler, er Straffen Arbejdsfængsel i indtil 6 Aar.

Den, som paa den angivne Maade forvolder Fare for, at smitsom Sygdom finder Indgang eller udbredes blandt Husdyr eller Nytteplanter (eller att de sidste udsættes for Angreb av Skadedyr), straffes med simpelt Fængsel eller med Arbejdsfængsel i indtil 2 Aar eller under formildende Omstændigheder med Bøde.

§ 175. Den, der uden derved at forvalde saadan Fare som i § 174 nævnt eller uden at være sig denne Fare bevidst overtræder de der omtalte Forskrifter, straffes, for saa vidt andet ikke særlig er bestemt, med Bøde, simpelt Fængsel eller under skærpene Omstændigheder med Arbejdsfængsel i indtil 6 Maaneder.

Sker Overtrædelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel i indtil 6 Maaneder.

§ 176. Den, som bevirker, at Jernbaner, Sporveje eller lignende det almindelige Samkvæm tjenende Transportmidler, den offentlige Postbesørgelse, til almindelig Benyttelse bestemt Telegraf- eller Telefontjeneste eller Anlæg, der tjener til almindelig Forsyning med Vand, Gas eller elektrisk Strøm, sættes ud af Brug, straffes med simpelt Fængsel eller med Arbejdsfængsel i indtil 3 Aar. Er Forstyrrelsen kun kortvarig eller mindre indgribende, ligesom iøvrigt under formildende Omstændigheder, kan Straf av Bøde anvendes.

Begaas Handlingen uagtsomt, er Straffen Bøde eller simpelt Fængsel i indtil 6 Maaneder.

D. Fsl. 1923.

§ 167. Den, som forvolder Ildsvaade og derved foraarsager Fare for andre Menneskers Liv eller for fremmed Ejendom eller Formueinteresse i betydeligt eller uberegneligt Omfang, straffes med Fængsel fra 6 Maaneder til 12 Aar.

Med samme Straf anses den, som foraarsager Fare af den i 1ste Stykke nævnte Art ved at forvolde Sprængning, Oversvømmelse eller Skade paa Fartøj, Jernbane eller lignende Transportmiddel.

§ 168. Har Faren for andres Liv været overhængende, eller er Handlingen foretaget for at forvolde omfattende Ødelæggelse af fremmed Ejendom eller for at befordre Oprør, Plyndring eller anden saadan Forstyrrelse af Samfundsordenen, er Straffen Fængsel fra 4 Aar indtil paa Livstid.

§ 169. Begaas nogen af de i § 167 nævnte Forbrydelser uagtsomt, er Straffen Bøde, Hæfte eller under skærpene Omstændigheder Fængsel indtil 1 Aar.

§ 170. Med Fængsel indtil 6 Aar eller under formildende Omstændigheder med Hæfte, straffes den, der forvolder saadan Fare som i § 167 nævnt

ved at unnlade at udføre eller ved at hindre nogen i at udføre en ham til Afværgelse eller Bekæmpelse af en af de der nævnte Tildragelser paahvilende særlig Pligt,

ved at ødelægge eller beskadige egne eller andres Ting eller fjerne nogen Genstand, der er bestemt til at betrygge mod Fare,

ved uberettiget at sætte Transportmidler, Maskiner eller Kraftledninger i eller ud af Virksomhed,

eller ved at forstyrre Sikkerheden for Færdsel paa offentlige Færdselveje eller ved offentlige Samfærdselsmidler.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller Hæfte eller under skærpene Omstændigheder Fængsel indtil 1 Aar.

§ 171. Den, som forvolder Fare for Menneskers eller Husdyrs Liv eller Sundhed ved at fremkalde Mangel paa Drikkevand eller ved at tilsætte Vandbeholdninger, Vandledninger eller Vandløb sundhedsfarlige Stoffer, straffes med Fængsel indtil 10 Aar.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde eller Hæfte eller under skærpene Omstændigheder Fængsel indtil 1 Aar.

§ 172. Med Fængsel indtil 10 Aar straffes:

1) den, der tilsætter Ting som er bestemte til Forhandling eller udbredt Benyttelse, Gift eller andre Stoffer, som medfører, at Tingens Benyttelse efter dens Bestemmelse udsætter Menneskers eller Husdyrs Sundhed for Fare;

2) den, der undergiver saadanne Ting, naar de er saaledes fordærvede, at Nydelsen eller Brugen af dem er paa nævnte Maade sundhedsfarlig, en Behandling, der er egnet til at skjule deres fordærvede Tilstand;

3) den, der med Fortielse af den foretagne Behandling falholder eller iøv-

rigt søger at udbrede Ting, der er behandlede som under 1) eller 2) nævnt.

§ 173. Den, som uden at være strafskyldig efter § 172 Nr. 3, med Fortielse af Tingens sundhedsfarlige Beskaffenhed, falholder eller iøvrigt søger udbredt

1) Nærings- eller Nydelsesmidler, der paa Grund af Bedærvethed, mangelfuld Tilberedelse, Opbevaringsmaade eller af lignende Grunde er sundhedsfarlige,

2) Brugsgenstande, der ved sædvanlig Benyttelse udsætter Menneskers eller Husdyrs Sundhed for Fare,

straffes med Fængsel indtil 6 Aar eller under formildende Omstændigheder med Hæfte eller Bøde.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Hæfte eller Bøde.

§ 174. Den, som falholder eller iøvrigt søger udbredt som Lægemedler eller Forebyggelsesmidler mod Sygdomme Ting, om hvilke han véd, at de er uegnede til det angivne Formaal, og at deres Benyttelse hertil udsætter Menneskers Liv eller Sundhed for Fare, straffes med Fængsel indtil 6 Aar.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Hæfte eller Bøde.

§ 175. Den, der uberettiget udøver Læge-, Fødselshjælper-, Tandlæge- eller Dyrlæggevirkosomhed, straffes med Bøde eller Hæfte. Under skærpene Omstændigheder samt i Gentagelsestilfælde kan Straffen stige til Fængsel i 6 Maaneder.

Paa samme Maade straffes den, som i saadan Virksomhed handler i Strid med Forskrifter, der er givne for at sikre mod de fra denne hidrørende Farer.

§ 176. Den, som ved Overtrædelse af de Forskrifter, der ved Lov eller i Medfør af Lov er givet til Forebyggelse eller Modarbejdelse af smitsom Sygdom, forvolder Fare for, at saadan Sygdom vinder Indgang eller udbredes blandt Mennesker, straffes med Hæfte eller med Fængsel indtil 3 Aar.

Er Sygdommen en saadan, der ifølge Lovgivningen skal undergives eller paa den Tid, da Handlingen begaas, er undergivet offentlig Behandling, eller mod hvis Indførelse i Riget der er truffet særlige Forholdsregler, er Straffen Fængsel indtil 6 Aar.

Den, som paa den angivne Maade forvolder Fare for, at smitsom Sygdom finder Indgang eller udbredes blandt Husdyr eller Nytteplanter, straffes med Hæfte eller med Fængsel indtil 2 Aar eller under formildende Omstændigheder med Bøde.

Begaas Forbrydelsen uagtsomt, er Straffen Bøde, Hæfte eller under skærpene Omstændigheder Fængsel indtil 6 Maaneder.

§ 181. Wer vorsätzlich Wasserleitungen, Schleusen, Wehre, Deiche, Dämme oder andere Wasserbauten oder Schutzvorrichtungen gegen Naturereignisse oder Brücken, Strassen, Wege, Fähren, Schutzwehren oder ähnliche dem öffentlichen Verkehr dienende Einrichtungen zerstört oder beschädigt und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt, wird mit Gefängnis oder Haft, in besonders schweren Fällen (§ 84) mit Zuchthaus bestraft.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so ist die Strafe Gefängnis oder Haft bis zu einem Jahr oder Geldstrafe bis zu dreitausend Mark.

§ 182. Wer, abgesehen von den Fällen des § 181, absichtlich die Sicherheit des öffentlichen Verkehrs auf Strassen, Wegen oder Plätzen stört und dadurch Gefahr für Menschenleben herbeiführt, wird mit Gefängnis, in besonders schweren Fällen (§ 84) mit Zuchthaus bestraft.

§ 183. Wer vorsätzlich die Sicherheit des Betriebs einer Eisenbahn stört

T. Fsl. 1909.

und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren, bei mildernden Umständen mit Gefängnis nicht unter drei Monaten bestraft.

In besonders schweren Fällen (§ 84) ist die Strafe Zuchthaus nicht unter fünf Jahren oder lebenslängliches Zuchthaus.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so tritt Gefängnis bis zu drei Jahren oder Haft oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark ein.

§ 184. Wer vorsätzlich den Betrieb einer dem öffentlichen Verkehr dienenden Eisenbahn oder der Post oder einer zur öffentlichen Versorgung mit Wasser oder Beleuchtung dienenden Anstalt verhindert, wird mit Gefängnis bis zu drei Jahren oder mit Haft, bei mildernden Umständen mit Geldstrafe bis zu eintausend Mark bestraft.

§ 185. Wer den Betrieb einer zu öffentlichen Zwecken dienenden Telegraphen-, Fernsprech- oder Rohrpostanlage vorsätzlich verhindert oder gefährdet, wird mit Gefängnis bis zu drei Jahren oder mit Haft oder mit Geldstrafe bis zu fünftausend Mark bestraft.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so tritt Gefängnis oder Haft bis zu sechs Monaten oder Geldstrafe bis zu eintausend Mark ein.

§ 186. Wer absichtlich die Sicherheit der Schifffahrt stört und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt, wird mit Zuchthaus bis zu fünf Jahren, bei mildernden Umständen mit Gefängnis nicht unter drei Monaten bestraft.

In besonders schweren Fällen (§ 84) ist die Strafe Zuchthaus nicht unter fünf Jahren oder lebenslängliches Zuchthaus.

§ 187. Wer vorsätzlich und widerrechtlich Gegenstände an Bord eines

deutschen Schiffes bringt, welche für das Schiff oder die Ladung die Gefahr der Beschlagnahme oder Einziehung herbeiführen können, wird mit Geldstrafe bis zu fünftausend Mark oder mit Haft oder Gefängnis bis zu zwei Jahren bestraft.

Die Verfolgung findet auch dann statt, wenn das Vergehen ausserhalb des Reichsgebiets begangen ist.

Auf ausländische Schiffe findet diese Vorschrift insoweit Anwendung, als die Gegenseitigkeit verbürgt ist.

§ 188. Wer den vom Kaiser zur Verhütung des Zusammenstossens der Schiffe auf See, über das Verhalten der Schiffer nach einem Zusammenstosse von Schiffen auf See, oder in betreff der Not- und Lotsensignale für Schiffe auf See und auf den Küstengewässern erlassenen Verordnungen zuwiderhandelt, wird mit Geldstrafe bis zu eintausendfünfhundert Mark bestraft.

§ 189. Wer vorsätzlich einen Brand, eine Explosion, einen Einsturz oder eine Überschwemmung und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt, wird mit Zuchthaus bestraft.

War durch die Handlung nur fremdes Eigentum gefährdet und ist der entstandene Schaden gering oder sind andere mildernde Umstände vorhanden, so ist auf Gefängnis nicht unter drei Monaten zu erkennen.

In besonders schweren Fällen (§ 84) ist die Strafe Zuchthaus nicht unter fünf Jahren oder lebenslängliches Zuchthaus.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so tritt Gefängnis bis zu drei Jahren oder Haft oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark ein.

§ 190. Wer in Bergwerken, Fabriken oder anderen ähnlichen Betrieben, in denen Arbeiter in einer Art beschäftigt werden, dass dadurch ihr Leben gefährdet werden kann, Vorrichtungen, die

zur Sicherung des Betriebs, insbesondere zum Schutze des Lebens der Arbeiter dienen, vorsätzlich zerstört oder sonst unbrauchbar macht, ausser Tätigkeit oder einer bestehenden Pflicht zuwider nicht in Tätigkeit setzt und dadurch Gefahr für Menschenleben herbeiführt, wird mit Gefängnis oder Haft, in besonders schweren Fällen (§ 84) mit Zuchthaus bestraft.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so ist die Strafe Gefängnis oder Haft bis zu einem Jahr oder Geldstrafe bis zu dreitausend Mark.

§ 191. Wer vorsätzlich die Strandung oder das Sinken eines Schiffes bewirkt und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt, wird mit Zuchthaus bestraft.

In besonders schweren Fällen (§ 84) ist die Strafe Zuchthaus nicht unter fünf Jahren oder lebenslängliches Zuchthaus.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so tritt Gefängnis bis zu drei Jahren oder Haft oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark ein.

§ 192. Wer vorsätzlich Brunnen, Wasserleitungen oder Wasserbehälter, die zum Gebrauche von Menschen dienen, vergiftet oder ihnen Stoffe beimischt, welche die menschliche Gesundheit zu zerstören geeignet sind, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

In besonders schweren Fällen (§ 84) ist die Strafe Zuchthaus nicht unter fünf Jahren oder lebenslängliches Zuchthaus.

Ist die Handlung aus Fahrlässigkeit begangen, so tritt Gefängnisstrafe bis zu drei Jahren oder Haft oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark ein.

§ 193. Wer die Absperrungs- oder Aufsichtsmassregeln oder Einfuhrverbote, welche von der zuständigen Behörde zur Verhütung der Einschleppung oder Verbreitung einer übertragbaren Krankheit angeordnet worden sind, wissentlich

verletzt, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu zwei Jahren, in besonders schweren Fällen (§ 84) mit Gefängnis nicht unter drei Monaten bestraft.

§ 194. Wer die Absperrungs- oder Aufsichtsmassregeln oder Einfuhrverbote, welche von der zuständigen Behörde zur Verhütung der Einschleppung oder Verbreitung von Viehseuchen angeordnet worden sind, wissentlich verletzt, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu einem Jahr, in besonders schweren Fällen (§ 84) mit Gefängnis nicht unter einem Monat bestraft.

§ 195. Wer bei der Leitung oder Ausführung eines Baues gegen die allgemein anerkannten Regeln der Baukunde handelt und dadurch Gefahr für Menschenleben oder in bedeutendem Umfange für fremdes Eigentum herbeiführt, wird mit Geldstrafe bis zu dreitausend Mark oder mit Haft oder Gefängnis bis zu zwei Jahren bestraft.

§ 215. Wer durch Verursachung eines Brandes, einer Explosion, insbesondere durch Anwendung von Sprengstoffen, oder einer Überschwemmung das Leben eines anderen oder in bedeutendem Umfange fremde Sachen gefährdet, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis oder Geldstrafe bis zu zehntausend Mark.

§ 216. Wer, abgesehen von den Fällen des § 215, durch Beschädigung eigener oder fremder, beweglicher oder unbeweglicher Sachen das Leben eines anderen oder in bedeutendem Umfange fremde Sachen gefährdet, wird mit Gefängnis bestraft.

Ist durch die Handlung der Tod oder eine schwere Körperverletzung (§ 268) eines anderen verursacht worden, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu zehn Jahren.

Geg.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis bis zu einem Jahre oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark.

§ 217. Wer das Leben eines anderen dadurch gefährdet, dass er in Bergwerken, Fabriken oder ähnlichen Betrieben Vorrichtungen, die zur Sicherung des Betriebes dienen, unbrauchbar macht oder ausser Tätigkeit setzt, wird mit Gefängnis bestraft.

Ist durch die Handlung der Tod oder eine schwere Körperverletzung (§ 268) eines anderen verursacht worden, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu zehn Jahren.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis bis zu einem Jahre oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark.

§ 218. Wer Brunnen, Wasserleitungen oder Wasserbehälter, die zum Gebrauche von Menschen dienen, vergiftet oder ihnen Stoffe beimischt, welche die menschliche Gesundheit zu zerstören geeignet sind, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis bis zu einem Jahre oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark.

§ 219. Wer Waren derart herstellt oder bearbeitet, dass ihr Genuss oder Gebrauch die menschliche Gesundheit zu beschädigen geeignet ist, oder wer solche Waren in Verkehr bringt, wird mit Gefängnis bestraft. Ist durch die Handlung der Tod oder eine schwere Körperverletzung (§ 268) eines anderen verursacht worden, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu zehn Jahren.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis bis zu einem Jahre oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark.

§ 220. Wer durch Störung der Sicherheit des Eisenbahnbetriebs, der

Schiffahrt oder Luftschiffahrt das Leben eines anderen oder in bedeutendem Umfange fremde Sachen gefährdet, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis oder Geldstrafe bis zu zehntausend Mark.

§ 221. Wer durch Störung der Sicherheit des öffentlichen Verkehrs auf Strassen, Wegen oder Plätzen das Leben eines anderen gefährdet, wird mit Gefängnis bestraft.

Ist durch die Handlung der Tod oder eine schwere Körperverletzung (§ 268) eines anderen verursacht worden, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu zehn Jahren.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis oder Geldstrafe bis zu zehntausend Mark.

§ 222. Wer den Betrieb einer dem öffentlichen Verkehr oder einer zur öffentlichen Versorgung mit Wasser, Leucht- oder Heizgas oder elektrischem Strom dienenden Anstalt stört, wird mit Gefängnis bestraft.

§ 223. Wer den vom Kaiser zur Verhütung des Zusammenstossens der Schiffe auf See, über das Verhalten der Schiffer nach einem solchen Zusammenstosse oder in betreff der Not- und Lotsensignale für Schiffe auf See und in den Küstengewässern erlassenen Verordnungen vorsätzlich oder fahrlässig zuwiderhandelt, wird mit Gefängnis oder mit Geldstrafe bis zu zehntausend Mark bestraft.

§ 224. Wer die Absperrungs- oder Aufsichtsmassregeln oder Einfuhrverbote, die von der zuständigen Behörde zur Verhütung der Einschleppung oder Verbreitung einer übertragbaren Krankheit angeordnet worden sind, verletzt, wird mit Gefängnis bestraft.

Ist infolgedessen ein Mensch von der Krankheit ergriffen worden, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu zehn Jahren.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis bis zu einem Jahre oder Geldstrafe bis zu fünftausend Mark.

§ 225. Wer die Absperrungs- oder Aufsichtsmaßregeln oder Einfuhrverbote, die von der zuständigen Behörde zur Verhütung der Einschleppung oder Verbreitung von Vieh- oder Pflanzenseuchen angeordnet worden sind, verletzt, wird mit Gefängnis oder mit Geldstrafe bis zu zehntausend Mark bestraft.

Sind infolgedessen Tiere oder Pflanzen in bedeutendem Umfang von der Seuche ergriffen worden, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu fünf Jahren.

Ist die Handlung fahrlässig begangen, so ist die Strafe Gefängnis bis zu sechs Monaten oder Geldstrafe bis zu eintausend Mark.

§ 226. Wer vorsätzlich oder fahrlässig bei Leitung oder Ausführung eines Baues oder des Abbruchs eines Baues durch die Verletzung allgemein anerkannter Regeln der Baukunde das Leben eines anderen oder in bedeutendem Umfange fremde Sachen gefährdet, wird mit Gefängnis oder Geldstrafe bis zu zehntausend Mark bestraft.

§ 227. Wer zur Vorbereitung eines gemeingefährlichen Verbrechens (§§ 215, 218, 220) zu dessen Ausführung dienliche Mittel oder Gerätschaften anfertigt oder sich verschafft, wird mit Gefängnis bestraft.

§ 30 findet Anwendung.

l. 1919. § 254. Wer fremde Gebäude, fremde zur Wohnung oder zum Aufenthalt von Menschen dienende Räumlichkeiten oder fremde Schiffe, Bergwerke, Waldungen, Heiden, Felder, Moore oder Vorräte von Waren oder Bodenerzeugnissen in Brand setzt, wird mit Zuchthaus bestraft.

Ebenso wird bestraft, wer eigene Sachen dieser Art in Brand setzt und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt.

§ 255. Wer ein Schiff zum Sinken oder Stranden bringt und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt, wird mit Zuchthaus bestraft.

§ 256. Wer eine gegen Feuergefahr versicherte Sache in der Absicht in Brand setzt, sich oder einem anderen die Versicherungssumme zu verschaffen oder den Versicherer zu schädigen, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren bestraft.

Ebenso wird bestraft, wer in dieser Absicht ein Schiff, das versichert ist oder dessen Ladung oder Fracht versichert ist, zum Sinken oder Stranden bringt.

§ 257. Wer eine Überschwemmung oder eine Explosion verursacht und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt, wird mit Zuchthaus bestraft.

§ 258. Wer Wasser, das zum Gebrauche von Menschen dient, in Brunnen, Leitungen oder Behältern vergiftet oder ihm Stoffe beimischt, die geeignet sind, die menschliche Gesundheit zu zerstören, wird mit Zuchthaus bestraft.

§ 259. Wer die Sicherheit des Betriebs einer Eisenbahn oder des Betriebs der Schifffahrt stört und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt, wird mit Zuchthaus bestraft.

§ 260. Wer die Sicherheit des öffentlichen Verkehrs auf Strassen, Wegen oder Plätzen durch Beschädigen, Zerstören oder Beseitigen von Anlagen oder Einrichtungen, die diesem Verkehr dienen, oder durch Bereiten von Hindernissen stört und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt, wird mit Gefängnis bestraft.

Der Versuch ist strafbar.

Wer die Sicherheit des öffentlichen Verkehrs auf Strassen, Wegen oder Plätzen auf andere Weise stört und dadurch

das Leben eines anderen gefährdet, wird mit Gefängnis oder mit Geldstrafe bestraft.

§ 261. Wer Wasserbauten, Wasserleitungen oder Schutzvorrichtungen gegen Naturereignisse beschädigt, zerstört oder beseitigt und dadurch eine Gemeingefahr herbeiführt, wird mit Gefängnis bestraft.

Der Versuch ist strafbar.

§ 262. Wer in Bergwerken, Fabriken oder anderen ähnlichen Anlagen, deren Betrieb Gefahr für das Leben der Arbeiter mit sich bringt, eine der Sicherheit des Betriebs, insbesondere dem Schutze des Lebens der Arbeiter dienende Vorrichtung zerstört oder sonst unbrauchbar macht oder beseitigt oder ausser Tätigkeit setzt und dadurch Gefahr für Menschenleben herbeiführt, wird mit Gefängnis bestraft.

Der Versuch ist strafbar.

§ 263. In besonders schweren Fällen ist die Strafe bei Verbrechen gegen §§ 254, 255, 257 bis 259 Zuchthaus nicht unter fünf Jahren, bei Vergehen gegen § 260 Abs. 1, §§ 261, 262 Zuchthaus.

§ 264. Hat ein Verbrechen oder Vergehen gegen die §§ 254, 255, 257 bis 259, 260 Abs. 1, §§ 261, 262 den Tod eines Menschen zur Folge (§ 17), so ist die Strafe Zuchthaus nicht unter zehn Jahren oder lebenslanges Zuchthaus.

§ 265. Wer eine der in den §§ 254, 255, 257 bis 261 bezeichneten Handlungen fahrlässig begeht, wird mit Gefängnis bis zu drei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

§ 266. Die Strafe dessen, der freiwillig verhütet, dass aus der Tat ein Schaden entsteht, kann in den Fällen der § 254, 255, 257 bis 262, 265 nach freiem Ermessen gemildert werden; das Gericht kann auch von Strafe absehen.

§ 267. Wer, ohne dass entweder der Schiffer oder der Reeder darum weiss, oder wer als Schiffer gegen den Willen des Reeders Sachen an Bord eines deutschen

Seeschiffes bringt oder nimmt und dadurch Schiff oder Ladung der Gefahr einer Beschlagnahme oder Einziehung aussetzt, wird mit Gefängnis bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

Einem deutschen Seeschiff steht ein ausländisches Seeschiff gleich, wenn es ganz oder zum Teil im Inland beladen worden ist.

§ 268. Wer den Betrieb einer dem öffentlichen Verkehr dienenden Eisenbahn, der Post, einer zur öffentlichen Versorgung mit Wasser, Licht, Wärme oder Kraft dienenden Anstalt oder einer staatlichen Anstalt, die der Landesverteidigung dient, dadurch verhindert oder stört, dass er Bestandteile oder Zubehör beschädigt, zerstört, beseitigt oder verändert, wird mit Gefängnis bestraft.

Der Versuch ist strafbar.

§ 269. Wer den Betrieb einer öffentlichen Zwecken dienenden Telegraphen-, Fernsprech- oder Rohrpostanlage dadurch verhindert oder gefährdet, dass er Bestandteile oder Zubehör beschädigt, zerstört, beseitigt oder verändert, wird mit Gefängnis bestraft.

Wer die Tat fahrlässig begeht, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre oder mit Geldstrafe bestraft.

§ 270. Wer durch eine der in den §§ 268, 269 aufgeführten Handlungen gemeine Not herbeiführt, wird mit Zuchthaus bis zu fünf Jahren bestraft.

In besonders schweren Fällen ist die Strafe Zuchthaus bis zu fünfzehn Jahren.

§ 271. Wer vorsätzlich oder fahrlässig bei der Leitung oder Ausführung eines Baues oder des Abbruchs eines Baues gegen die allgemein anerkannten Regeln der Baukunde handelt und dadurch Gefahr für Menschenleben oder für die menschliche Gesundheit herbeiführt, wird mit Gefängnis bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

§ 272. Wer vorsätzlich oder fahr-

lässig eine Schutzmassregel verletzt, die durch Gesetz oder durch die zuständige Behörde angeordnet ist, um das Einschleppen oder Verbreiten einer übertragbaren menschlichen Krankheit oder einer Tier- oder Pflanzenseuche zu verhüten, wird mit Gefängnis oder mit Geldstrafe bestraft.

In besonders leichten Fällen kann von Strafe abgesehen werden.

§ 273. Wer einen mit einer Behörde geschlossenen Vertrag über Lieferung von Lebens- oder sonstigen Unterhaltsmitteln nicht oder nicht in gehöriger Weise erfüllt und dadurch die Abwendung oder die Beseitigung gemeiner Not verhindert, wird mit Gefängnis nicht unter drei Monaten bestraft.

Der Versuch ist strafbar.

Wer die Tat fahrlässig begeht, wird mit Gefängnis bis zu einem Jahre oder mit Geldstrafe bestraft.

Fsl.

§ 416. 1. Wer eine Feuersbrunst an einer fremden Sache verursacht;

2. wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er seine Sache oder die Sache eines Dritten mit dessen Einverständnis in Brand setzt, wird mit Kerker oder Gefängnis von einem bis zu zehn Jahren bestraft.

§ 417. 1. Wer fahrlässig eine Feuersbrunst an einer fremden Sache verursacht;

2. wer fahrlässig eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er seine Sache oder die Sache eines Dritten mit dessen Einverständnis in Brand setzt,

wird mit Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe von fünfzig bis zu vier tausend Kronen bestraft.

§ 418. Wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er die Entzündung eines Sprengstoffes bewirkt, wird mit Kerker oder Gefängnis von einem bis zu zehn Jahren bestraft.

§ 419. 1. Wer fahrlässig bei dem Herstellen, Verwahren, Inverkehrsetzen, Versenden oder Verwenden eines Sprengstoffes eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung herbeiführt, wird mit Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe von fünfzig bis zu viertausend Kronen bestraft.

2. Wer fahrlässig bewirkt, dass ein Sprengstoff in die Hände eines Unbefugten gelangt, wird mit Gefängnis oder Haft von drei Tagen bis zu sechs Monaten oder mit Geldstrafe von zwanzig bis zu zweitausend Kronen bestraft.

§ 420. Wer mit einem anderen verabredet, durch Entzünden eines Sprengstoffes eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung herbeizuführen, oder wer zum Zweck der Ausführung einer solchen Tat einen Sprengstoff oder Bestandteile eines solchen anfertigt oder erwirbt, wird mit Kerker von einem bis zu fünf Jahren oder mit Gefängnis von drei Monaten bis zu fünf Jahren bestraft.

§ 421. Wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er eine Überschwemmung verursacht, wird mit Kerker oder Gefängnis von einem bis zu zehn Jahren bestraft.

§ 422. Wer fahrlässig eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er eine Überschwemmung verursacht, wird mit Gefängnis

oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe von fünfzig bis zu viertausend Kronen bestraft.

§ 423. Wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er den mit elementarer oder mechanischer Kraft geführten Betrieb einer Eisenbahn, eines Schiffes, einer Werkanlage oder Maschine oder den Betrieb eines Bergwerkes oder einer zu diesem Betriebe gehörigen Anlage stört, wird mit Kerker oder Gefängnis von einem bis zu zehn Jahren bestraft.

§ 424. Wer fahrlässig eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er den mit elementarer oder mechanischer Kraft geführten Betrieb einer Eisenbahn, eines Schiffes, einer Werkanlage oder Maschine oder den Betrieb eines Bergwerkes oder einer zu diesem Betriebe gehörigen Anlage stört, wird mit Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe von fünfzig bis zu viertausend Kronen bestraft.

§ 425. Wer unter anderen besonders gefährlichen Umständen eine Gefahr für das Leben anderer herbeiführt, wird mit Kerker oder Gefängnis von einem bis zu zehn Jahren bestraft.

§ 426. Wer fahrlässig unter anderen besonders gefährlichen Umständen eine Gefahr für das Leben anderer herbeiführt, wird mit Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe von fünfzig bis zu viertausend Kronen bestraft.

§ 427. 1. Wenn eine der im § 416, 418, 421, 423 und 425 bedrohten Taten eine schwere Verletzung am Körper oder schweren Schaden an der Gesundheit eines anderen zur Folge hatte, ist auf Kerker von zwei bis zu fünfzehn Jahren zu erkennen.

2. Der Täter, der rückfällig ist oder eine dieser Taten begeht, um die dadurch geschaffene Gelegenheit zur Verübung von Mord, Diebstahl oder Raub zu benützen, wird mit Kerker von fünf bis zu zwanzig Jahren oder mit lebenslangem Kerker bestraft.

3. Auf dieselbe Strafe ist zu erkennen, wenn durch die Tat viele Menschen in Not versetzt wurden oder wenn sie den Tod eines anderen zur Folge hatte.

§ 428. Wenn eine der im § 417, 419, Z. 1, 422, 424 und 426 bedrohten Taten eine schwere Verletzung am Körper oder schweren Schaden an der Gesundheit eines anderen zur Folge hatte, ist auf Gefängnis oder Haft von zwei Wochen bis zu zwei Jahren zu erkennen.

2. Wenn eine dieser Taten den Tod eines anderen zur Folge hatte, ist auf Gefängnis oder Haft von vier Wochen bis zu drei Jahren zu erkennen.

Neben der Freiheitsstrafe kann in beiden Fällen Geldstrafe bis zu fünftausend Kronen verhängt werden.

§ 429. Wer in einem mit elementarer oder mechanischer Kraft geführten Betrieb einer Eisenbahn, eines Schiffes, einer Werkanlage oder Maschine oder in dem Betrieb eines Bergwerkes oder einer zu diesem Betriebe gehörigen Anlage zu einem Dienst oder zu einer Tätigkeit eine Person bestellt oder in einem Dienst oder in einer Tätigkeit eine Person belässt, welche die durch besondere Vorschriften zum Schutze der körperlichen Sicherheit anderer geforderte Eignung nicht besitzt, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu drei Monaten oder mit Geldstrafe bis zu tausend Kronen bestraft.

§ 430. 1. Wer den Betrieb einer dem allgemeinen Verkehre dienenden Eisenbahn oder Schifffahrt, einer öffentlichen Wasserleitung, Beleuchtungsanlage, Feuersignalleitung, der öffentlichen

Post, des öffentlichen Telegraphen oder Telephons gefährdet oder stört, wird mit Gefängnis von einer Woche bis zu einem Jahre bestraft.

2. Auf Kerker von einem bis zu fünf Jahren oder auf Gefängnis von drei Monaten bis zu fünf Jahren ist zu erkennen, wenn die Tat eine schwere Notlage für viele Menschen zur Folge hatte.

§ 431. Wer fahrlässig den Betrieb einer dem allgemeinen Verkehre dienenden Eisenbahn oder Schifffahrt, einer öffentlichen Wasserleitung, Beleuchtungsanlage, Feuersignalleitung, der öffentlichen Post, des öffentlichen Telegraphen oder Telephons gefährdet oder stört, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu drei Monaten oder mit Geldstrafe bis zu tausend Kronen bestraft.

§ 432. Wer die zur Behebung einer bestehenden oder unmittelbar drohenden gemeinen Gefahr notwendige Hilfe vereitelt oder erschwert, wird mit Gefängnis von drei Monaten bis zu drei Jahren bestraft.

§ 433. 1. Wer die gegenüber einer öffentlichen Behörde übernommene Pflicht verletzt, Lebensmittel oder andere Sachen zu liefern oder zu befördern, die bestimmt sind, einen gemeinen Notstand abzuwenden oder zu beseitigen;

2. der Unterlieferant, Vermittler oder Bedienstete bei einer solchen Lieferung oder Beförderung, der durch Verletzen seiner Pflichten die Leistung gefährdet oder vereitelt,

wird mit Gefängnis oder Haft von vier Wochen bis zu drei Jahren bestraft, wenn durch die Tat die Abwendung oder Beseitigung des Notstandes gefährdet wurde. Neben der Freiheitsstrafe kann Geldstrafe bis zu zehntausend Kronen verhängt werden.

§ 434. 1. Wer ein Lebensmittel oder einen Gebrauchsgegenstand, der in

den Handel und Verkehr gebracht werden soll, derart herstellt, behandelt oder verwahrt, dass sein Genuss oder bestimmungsgemässer Gebrauch die Gesundheit zu schädigen geeignet ist;

2. Wer ein Lebensmittel in einem Zustande, der die Gesundheit zu schädigen geeignet ist, als Lebensmittel feilhält, verkauft oder in Verkehr setzt;

3. Wer eine Sache, die nach ihrer Beschaffenheit kein Lebensmittel ist und deren Genuss die Gesundheit zu schädigen geeignet ist, als Lebensmittel feilhält, verkauft oder in Verkehr setzt;

4. Wer einen Gebrauchsgegenstand für einen solchen Gebrauch feilhält, verkauft oder in Verkehr setzt, der die Gesundheit zu schädigen geeignet ist;

5. Wer einen Gebrauchsgegenstand zum Herstellen, Messen, Zubereiten oder Aufbewahren von Lebensmitteln, die für den Handel und Verkehr bestimmt sind, in einem Zustand oder auf eine Art verwendet, welche die Gesundheit zu schädigen geeignet sind,

wird mit Gefängnis oder Haft von drei Tagen bis zu sechs Monaten bestraft. Neben der Freiheitsstrafe kann Geldstrafe bis zu zweitausend Kronen verhängt werden.

6. Der Täter, der wiederholt rückfällig ist oder die Tat in grossem Umfange begeht, wird mit Gefängnis von zwei Wochen bis zu zwei Jahren bestraft. Neben der Freiheitsstrafe kann Geldstrafe bis zu fünftausend Kronen verhängt werden.

§ 435. 1. Wer fahrlässig ein Lebensmittel oder einen Gebrauchsgegenstand, der in den Handel und Verkehr gebracht werden soll, derart herstellt, behandelt oder verwahrt, dass sein Genuss oder bestimmungsgemässer Gebrauch die Gesundheit zu schädigen geeignet ist;

2. wer fahrlässig ein Lebensmittel in einem Zustande, der die Gesundheit zu

schädigen geeignet ist, als Lebensmittel feilhält, verkauft oder in Verkehr setzt;

3. wer fahrlässig eine Sache, die nach ihrer Beschaffenheit kein Lebensmittel ist und deren Genuss die Gesundheit zu schädigen geeignet ist, als Lebensmittel feilhält, verkauft oder in Verkehr setzt;

4. wer fahrlässig einen Gebrauchsgegenstand für einen solchen Gebrauch feilhält, verkauft oder in Verkehr setzt, der die Gesundheit zu schädigen geeignet ist;

5. wer fahrlässig einen Gebrauchsgegenstand zum Herstellen, Messen, Zubereiten oder Aufbewahren von Lebensmitteln, die für den Handel und Verkehr bestimmt sind, in einem Zustand oder auf eine Art verwendet, die geeignet sind, die Gesundheit zu schädigen,

wird mit Gefängnis oder Haft bis zu drei Monaten oder mit Geldstrafe bis zu tausend Kronen bestraft. Neben der Freiheitsstrafe kann Geldstrafe bis zu tausend Kronen verhängt werden.

6. Der Täter, der wiederholt rückfällig ist oder die Tat in grossem Umfange begeht, wird mit Gefängnis bis zu sechs Monaten bestraft. Neben der Freiheitsstrafe kann Geldstrafe bis zu zweitausend Kronen verhängt werden.

§ 436. 1. Wer das anderen zum Genuss oder zur Zubereitung von Lebensmitteln dienende Wasser eines Brunnens, eines Wasserlaufes, einer Zisterne oder einer Wasserleitung in einer Art verunreinigt, die geeignet ist, die Gesundheit zu schädigen, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu sechs Monaten bestraft.

2. Der wiederholt rückfällige Täter wird mit Gefängnis von zwei Wochen bis zu zwei Jahren bestraft.

3. Auf dieselbe Strafe ist zu erkennen, wenn die Tat mit grosser Gefahr für die Gesundheit anderer verbunden war.

§ 437. 1. Wer fahrlässig das anderen zum Genuss oder zur Zubereitung von Lebensmitteln dienende Wasser eines Brunnens, eines Wasserlaufes, einer Zisterne oder einer Wasserleitung in einer Art verunreinigt, die geeignet ist, die Gesundheit zu schädigen, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu drei Monaten oder mit Geldstrafe bis zu tausend Kronen bestraft.

2. Der wiederholt rückfällige Täter wird mit Gefängnis bis zu sechs Monaten bestraft.

3. Auf dieselbe Strafe ist zu erkennen, wenn die Tat mit grosser Gefahr für die Gesundheit anderer verbunden war.

§ 438. 1. Wer fahrlässig die Gefahr der Verbreitung einer übertragbaren Krankheit herbeiführt, wird mit Gefängnis oder Haft bis zu sechs Monaten oder mit Geldstrafe bis zu zweitausend Kronen bestraft.

2. Wer die Tat fahrlässig unter besonders gefährlichen Umständen begeht, ist mit Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe von fünfzig bis viertausend Kronen zu bestrafen.

§ 439. 1. Wer bewirkt, dass ein der Landwirtschaft oder Forstwirtschaft gefährlicher Schädling Eingang findet oder sich verbreitet;

2. wer eine Seuche unter Tieren verbreitet, die dem Jagdrecht oder Fischereirechte vorbehalten sind,

wird mit Gefängnis von vier Wochen bis zu drei Jahren bestraft.

3. Wenn die Tat mit grosser Gefahr für die Landwirtschaft, Forstwirtschaft, Jagd oder Fischerei verbunden war, ist auf Kerker von einem bis zu fünf Jahren oder auf Gefängnis von drei Monaten bis zu fünf Jahren zu erkennen.

§ 440. 1. Wer fahrlässig bewirkt, dass ein der Landwirtschaft oder Forst-

wirtschaft gefährlicher Schädling Eingang findet oder sich verbreitet;

2. wer fahrlässig eine Seuche unter Tieren verbreitet, die dem Jagdrecht oder Fischereirechte vorbehalten sind,

wird mit Gefängnis oder Haft bis zu sechs Monaten oder mit Geldstrafe bis zu zweitausend Kronen bestraft.

3. Wenn die Tat mit grosser Gefahr für die Landwirtschaft, Forstwirtschaft, Jagd oder Fischerei verbunden war, ist auf Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahre zu erkennen.

§ 442. 1. Wer eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er einen Schiffsunfall bewirkt, ein Seeschiff, dessen Einrichtungen, Vorräte oder Ladung in einen Zustand versetzt, der einen Unfall zur Folge haben kann, oder ein Seeschiff in einem solchen Zustande zur Fahrt verwendet, wird mit Kerker oder Gefängnis von einem bis zu zehn Jahren bestraft.

2. Wenn die Tat eine schwere Verletzung am Körper oder schweren Schaden an der Gesundheit eines anderen zur Folge hatte, ist auf Kerker von zwei bis zu fünfzehn Jahren zu erkennen.

3. Wenn die Tat den Tod eines anderen zur Folge hatte oder wenn durch die Tat viele Menschen in Not versetzt wurden, ist auf Kerker von fünf bis zu zwanzig Jahren oder auf lebenslangen Kerker zu erkennen.

§ 443. 1. Wer fahrlässig eine Gefahr für das Leben anderer oder für fremdes Eigentum in grosser Ausdehnung dadurch herbeiführt, dass er einen Schiffsunfall bewirkt, ein Seeschiff, dessen Einrichtungen, Vorräte oder Ladung in einen Zustand versetzt, der einen Unfall zur Folge haben kann, oder ein Seeschiff in einem solchen Zustande zur Fahrt verwendet, wird mit Gefängnis oder Haft von einer Woche bis zu einem Jahr

oder mit Geldstrafe von fünfzig bis zu viertausend Kronen bestraft.

2. Wenn die Tat eine schwere Verletzung am Körper oder schweren Schaden an der Gesundheit eines anderen zu Folge hatte, ist auf Gefängnis oder Haft von zwei Wochen bis zu zwei Jahren zu erkennen.

3. Wenn die Tat den Tod eines anderen zur Folge hatte, ist auf Gefängnis oder Haft von vier Wochen bis zu drei Jahren zu erkennen.

Neben der Freiheitsstrafe kann in den unter 2 und 3 bezeichneten Fällen Geldstrafe bis zu fünftausend Kronen verhängt werden.

§ 444. Wer die Seeschiffahrt dadurch gefährdet, dass er ein Leuchtfeuer, eine Wegmarke oder Untiefenmarke, ein Verkehrssignal oder ein anderes zur Sicherheit dienendes Zeichen, das vorgeschrieben oder den Seefahrern kundgemacht ist, unwirksam macht, ein vorgeschriebenes Zeichen anzubringen oder zu geben unterlässt oder ein falsches Zeichen anbringt oder gibt, wird mit Gefängnis oder Haft von vier Wochen bis zu drei Jahren bestraft.

§ 445. Wer fahrlässig die Seeschiffahrt dadurch gefährdet, dass er eine Leuchtfeuer, eine Wegmarke oder Untiefenmarke, ein Verkehrssignal oder ein anderes zur Sicherheit der Schiffahrt dienendes Zeichen, das vorgeschrieben oder den Seefahrern kundgemacht ist, unwirksam macht, ein vorgeschriebenes Zeichen anzubringen oder zu geben unterlässt oder ein falsches Zeichen anbringt oder gibt, wird mit Gefängnis oder Haft von drei Tagen bis zu sechs Monaten oder mit Geldstrafe von zwanzig bis zu zweitausend Kronen bestraft.

187. Wer vorsätzlich eine Feuersbrunst verursacht, wird mit Zuchthaus bestraft.

Schw. Fsl.

Bringt der Täter wissentlich Leib und Leben von Menschen in Gefahr, so wird er mit Zuchthaus nicht unter drei Jahren bestraft.

Ist nur ein geringer Schaden entstanden, so kann auf Gefängnis erkannt werden.

188. Wer fahrlässig eine Feuersbrunst verursacht, wird mit Gefängnis oder mit Busse bestraft.

Bringt der Täter fahrlässig Leib und Leben von Menschen in Gefahr, so ist die Strafe Gefängnis.

189. 1. Wer vorsätzlich eine Explosion von Gas, Benzin, Petroleum oder ähnlichen Stoffen verursacht und dadurch wissentlich Leib und Leben von Menschen oder fremdes Eigentum in Gefahr bringt, wird mit Zuchthaus bestraft.

Ist nur ein geringer Schaden entstanden, so kann auf Gefängnis erkannt werden.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

190. Wer vorsätzlich und in verbrecherischer Absicht Sprengstoffe gebraucht und dadurch wissentlich Leib und Leben von Menschen oder fremdes Eigentum in Gefahr bringt, wird mit Zuchthaus bestraft.

Gebraucht der Täter Sprengbomben, so ist die Strafe Zuchthaus nicht unter fünf Jahren.

Der Täter ist auch strafbar, wenn er die Tat im Ausland begangen hat, in der Schweiz betreten und nicht ausgeliefert wird.

191. 1. Wer Sprengstoffe oder Sprengbomben herstellt, die, wie er weiss oder annehmen muss, zu verbrecherischem Gebrauch bestimmt sind, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren oder mit Gefängnis nicht unter sechs Monaten bestraft.

2. Wer Sprengstoffe oder Stoffe, die zu deren Herstellung geeignet sind, oder Sprengbomben sich verschafft, einem an-

dern übergibt, von einem andern übernimmt, aufbewahrt, verbirgt oder weiter-schafft, wird, wenn er weiss oder annehmen muss, dass sie zu verbrecherischem Gebrauche bestimmt sind, mit Zuchthaus bis zu fünf Jahren oder mit Gefängnis nicht unter einem Monat bestraft.

3. Wer jemanden, der, wie er weiss oder annehmen muss, einen verbrecherischen Gebrauch von Sprengstoffen oder Sprengbomben plant, zu der Herstellung von Sprengstoffen oder Sprengbomben Anleitung gibt, wird mit Zuchthaus bis zu drei Jahren oder mit Gefängnis bestraft.

192. Wer fahrlässig durch Sprengstoffe oder Sprengbomben Leib und Leben von Menschen oder fremdes Eigentum in Gefahr bringt, wird mit Gefängnis von einem Monat bis zu fünf Jahren bestraft.

193. 1. Wer vorsätzlich eine Überschwemmung oder den Einsturz eines Bauwerks oder von Erd- oder Felsmassen verursacht und dadurch wissentlich Leib und Leben von Menschen oder fremdes Eigentum in Gefahr bringt, wird mit Zuchthaus bestraft.

Ist nur ein geringer Schaden entstanden, so kann auf Gefängnis erkannt werden.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

194. 1. Wer vorsätzlich elektrische Anlagen, Wasserbauten, namentlich Dämme, Wehre, Deiche, Schleusen, Schutzvorrichtungen gegen Naturereignisse, so gegen Bergsturz oder Lawinen,

zerstört oder beschädigt und dadurch wissentlich Leib und Leben von Menschen oder fremdes Eigentum in Gefahr bringt, wird mit Zuchthaus bestraft.

Ist nur ein geringer Schaden entstanden, so kann auf Gefängnis erkannt werden.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

195. 1. Wer bei der Leitung oder Ausführung einer Baute oder eines andern Werkes oder eines Abbruches vorsätzlich die anerkannten Regeln der Baukunde so ausser acht lässt, dass dadurch Leib und Leben von Menschen gefährdet werden, wird mit Gefängnis nicht unter einem Monat und mit Busse bestraft.

2. Lässt der Täter die anerkannten Regeln der Baukunde fahrlässig ausser acht, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

196. 1. Wer vorsätzlich eine gefährliche übertragbare menschliche Krankheit verbreitet, wird mit Gefängnis von einem Monat bis zu fünf Jahren bestraft.

Hat der Täter aus gemeiner Gesinnung gehandelt, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu fünf Jahren.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

197. 1. Wer vorsätzlich eine Seuche unter Haustieren verbreitet, wird mit Gefängnis bestraft.

Hat der Täter aus gemeiner Gesinnung einen grossen Schaden verursacht, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu fünf Jahren.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

198. 1. Wer vorsätzlich einen für die Landwirtschaft oder für die Forstwirtschaft gefährlichen Schädling verbreitet, wird mit Gefängnis bestraft.

Hat der Täter aus gemeiner Gesinnung einen grossen Schaden verursacht, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu fünf Jahren.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

199. 1. Wer vorsätzlich das Trinkwasser für Menschen oder Haustiere mit gesundheitsschädlichen Stoffen verunreinigt, wird mit Zuchthaus bis zu fünf

Jahren oder mit Gefängnis nicht unter einem Monat bestraft.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

200. 1. Wer vorsätzlich eine Ware so herstellt oder behandelt, dass der Genuss oder Gebrauch, für den die Ware bestimmt ist oder zu dem sie voraussichtlich dienen wird, die menschliche Gesundheit gefährdet, wird mit Gefängnis und mit Busse bestraft.

Weiss der Täter, dass der Genuss oder der Gebrauch der Ware lebensgefährlich ist,

betreibt er das Herstellen oder Behandeln der Ware gewerbmässig,

so ist die Strafe Zuchthaus bis zu fünf Jahren oder Gefängnis nicht unter sechs Monaten. Mit der Freiheitsstrafe ist Busse zu verbinden.

Das Strafurteil wird veröffentlicht.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

3. Die Ware wird eingezogen.

201. 1. Wer vorsätzlich eine Ware einführt, lagert, feilhält oder in Verkehr bringt, von der er weiss, dass der Genuss oder Gebrauch, für den die Ware bestimmt ist oder zu dem sie voraussichtlich dienen wird, die menschliche Gesundheit gefährdet, wird mit Gefängnis oder mit Busse bestraft.

Weiss der Täter, dass die Ware lebensgefährlich ist, so ist die Strafe Gefängnis und Busse.

Das Strafurteil wird veröffentlicht.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Busse.

3. Die Ware wird eingezogen.

202. Wer Futter oder Futtermittel für Haustiere so behandelt oder herstellt, dass sie die Gesundheit der Tiere gefährden, wird mit Gefängnis oder mit Busse bestraft.

Betreibt der Täter das Behandeln oder Herstellen gewerbmässig, so ist

die Strafe Gefängnis nicht unter einem Monat und Busse.

Das Strafurteil wird veröffentlicht.

203. 1. Wer vorsätzlich den öffentlichen Verkehr, namentlich den Verkehr auf der Strasse, auf dem Wasser oder in der Luft hindert oder stört und dadurch wissentlich Leib und Leben von Menschen in Gefahr bringt, wird mit Gefängnis bestraft.

Bringt der Täter dadurch wissentlich Leib und Leben vieler Menschen in Gefahr, so ist die Strafe Zuchthaus bis zu zehn Jahren oder Gefängnis nicht unter sechs Monaten.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

204. 1. Wer vorsätzlich den Eisenbahnverkehr hindert oder stört und dadurch wissentlich Leib und Leben von

Menschen oder fremdes Eigentum in Gefahr bringt, namentlich wer die Gefahr einer Entgleisung oder eines Zusammenstosses herbeiführt, wird mit Zuchthaus oder mit Gefängnis nicht unter sechs Monaten bestraft.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

205. 1. Wer vorsätzlich den Betrieb einer öffentlichen Verkehrsanstalt, namentlich den Eisenbahn-, Post-, Telegraphen- oder Telephonbetrieb hindert oder stört,

wer vorsätzlich den Betrieb einer zur allgemeinen Versorgung mit Wasser, Licht, Kraft oder Wärme dienenden Anstalt oder Anlage hindert oder stört, wird mit Gefängnis bestraft.

2. Handelt der Täter fahrlässig, so ist die Strafe Gefängnis oder Busse.

SAMMANSTÄLLNING AV L. K., L. B., STR. L.
1864 SAMT GÄLLANDE LAG.

Bilaga 3 till Andra Avd.

L. K. 1839

L. B. 1844

I) Uppsåtlig eldskadegörelse.

21 kap. 1 §. Sätter man uppsåtligen eld å hus, byggnad, skepp eller annat, der människor bo eller vanligt eller vetterligt är att de eljest vistas, eller å något, hvarifrån elden till sådana boningar eller vistelserum lätteligen spridas kan; dömes, för mordbrand, till straffarbete i andra eller tredje grad. Feck någon, som å sådant ställe förevar, af branden svår kroppsskada; varde mordbrännaren fälld till straffarbete i första grad.

2 §. Föröfvar man mordbrand, som i *1 §.* sägs, då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är, eller sker mordbrand å hus, skepp eller byggnad, der stor folksamling är, som för fara blottställes, eller å kruthus, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, der många sammanbo, eller å Konungens slott, fäste, skepp, förråds- eller tyghus, eller annan sådan Statens tillhörighet; då skall till straffarbete i första grad dömas.

22 kap. 1 §. Sätter man uppsåtligen eld å hus, byggnad, fartyg eller annat, der menniskor bo eller vanligt eller vetterligt är att de eljest vistas, eller å något, hvarifrån elden till sådana boningar eller vistelserum lätteligen spridas kan; dömes, för mordbrand, till fängelse i andra eller tredje grad. Fick någon, som å sådant ställe förevar, av branden svår kroppsskada; varde mordbrännaren dömd till fängelse i första grad. Fick den, som förevar, af branden döden; miste mordbrännaren lifvet.

2 §. Föröfvar man mordbrand, som i *1 §.* sägs, då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är, eller gör mordbrännaren våld å någon, för att elden åsätta eller dess släckning hindra, eller sker mordbrand å hus, byggnad eller fartyg, der mycket folk är, som för fara blottställes, eller å kruthus, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, der många sammanbo, eller å Konungens slott, fäste, fartyg, förråds- eller tyghus eller annan sådan Statens

Bilaga 3 till Andra Avd.

Str. L. 1864

Gällande lag

I) Uppsåtlig eldskadegörelse.

19 kap. 1 §. Sätter man uppsåtligen eld å hus, byggnad, fartyg eller annat, der menniskor bo, eller vanligt eller veterligt är, att de eljest vistas, eller å något, hvarifrån elden till sådana boningar eller vistelserum lätteligen spridas kan; dömes, för mordbrand, till straffarbete från och med sex till och med tio år. Fick någon, som å sådant ställe förevar, af branden svår kroppsskada; varde mordbrännaren dömd till straffarbete på lifstid eller från och med åtta till och med tio år. Fick den, som förevar, af branden döden; miste mordbrännaren lifvet eller dömes till straffarbete på lifstid.

2 §. Föröfvar man mordbrand, som i 1 § sägs, då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är, eller gör mordbrännaren våld å någon, för att elden åsätta eller dess släckning hindra, eller sker mordbrand å hus, byggnad eller fartyg, der mycket folk är, som för fara blottställes, eller å kruthus, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, der många sammanbo, eller å Konungens slott, fäste, fartyg, förråds- eller tyghus eller annan sådan Statens

19 kap. 1 §. Sätter man uppsåtligen eld å hus, byggnad, fartyg eller annat, där menniskor bo, eller vanligt eller veterligt är, att de eljest vistas, eller å något, varifrån elden till sådana boningar eller vistelserum lätteligen spridas kan; dömes, för mordbrand, till straffarbete från och med sex till och med tio år; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, tiden för straffarbetet nedsättas till fyra år, samt, om ej någon å stället förevar och för fara blottställdes, till två år. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada: varde mordbrännaren dömd till straffarbete på lifstid eller från och med åtta till och med tio år. Fick den, som förevar, av branden döden; dömes mordbrännaren till straffarbete på lifstid.

2 §. Föröfvar man mordbrand, som i 1 § sägs, då allmän farsot, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är, eller å hus, byggnad eller fartyg, där mycket folk är, som för fara blottställes, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, där många sammanbo, eller gör mordbrännaren våld å någon för att elden åsätta eller dess släckning hindra; då skall till straffarbete på lifstid eller från och med sex till och med tio år dömas.

Har någon uppsåtligen satt eld å

3 §. Har någon uppsåtligen satt eld å uthus eller annan byggnad, skog, torfmosse, vexande eller skuren gröda, sädesstack, hö- eller halmstack, ved-, timmer- eller brädhög, eller dylikt, som annan tillhörde och så aflägsse låg, att vån ej var, det elden derifrån till människors boningar eller vistelserum spridas kunde; dömes till straffarbete i fjerde eller tredje grad, och om någon av den brand fått svår kroppsskada, till sådant arbete i andra grad.

4 §. Visste gerningsmannen att å ställe, som i 3 §. sägs, någon förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för hvarje fall i 1 §. sägs.

5 §. Sätter någon eld å sin egen- dom, i uppsåt att bedraga försäkrings- givare, eller i annan sådan sviklig afsigt; dömes till straffarbete i fjerde eller femte grad. Voro, genom den eld, andras bo- ningar eller vistelserum i fara satte, eller feck någon deraf svår kroppsskada; straf-

tillhörighet, eller å kyrka; då skall till fängelse i första grad dömas.

3 §. Har någon uppsåtligen satt eld å uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torfmåsse, vexande eller skuren gröda, sädes- hö- eller halmstack, ved- kol- timmer- eller brädhög, eller dylikt, som annan tillhörde och så aflägsse låg, att vån ej var att elden derifrån till män- niskors boningar eller vistelserum spridas kunde; dömes till fängelse i femte eller fjerde grad. Var ringa egendom i fara, och skedde ej synnerlig skada; då må till fängelse i sjetten grad dömas. Fick någon, som förevar, af branden svår kroppsskada; vare straffet fängelse i tredje grad.

4 §. Visste gerningsmannen, att å ställe, som i 3 §. sägs, någon förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för hvarje fall i 1 §. sägs.

5 §. Sätter någon eld å sin egen- dom, i uppsåt att bedraga försäkrings- givare, eller i annan sådan sviklig afsigt; dömes till fängelse i femte eller sjetten grad. Var genom den eld annans bo- ning, vistelserum eller egendom i fara satt, eller fick någon deraf svår kroppss-

tillhörighet, eller å kyrka; då skall till straffarbete på lifstid eller från och med åtta till och med tio år dömas.

3 §. Har någon uppsåtligen satt eld å uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torfmosse, vexande eller skuren gröda, sädes-, hö- eller halmstack, ved-, kol-, timmer- eller brädhög, eller dylikt, som annan tillhörde och så aflägsset låg, att vån ej var, att elden derifrån till människors boningar eller vistelserum spridas kunde; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Var ringa egendom i fara, och skedde ej synnerlig skada; då må tiden för straffarbetet till sex månader nedsättas. Fick någon, som förevar, af branden svår kroppsskada eller död; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

4 §. Visste gerningsmannen, att å ställe, som i 3 § sägs, någon förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för hvarje fall i 1 § sägs.

5 §. Sätter någon eld å sin egendom, i uppsåt att bedraga försäkringsgivare, eller i annan sådan sviklig afsigt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Var genom den eld annans boning, vistelserum eller egendom i fara satt, eller fick nå-

kyrka eller å Konungens slott, fäste, fartyg, förråds- eller tyghus eller annan sådan statens tillhörighet eller å annans kruthus eller byggnad för upplag af andra sprängämnen eller av eldfarliga oljor; varde, ändå att det ej skedde å tid, då vanligt eller veterligt var, att människor å stället vistades, dömd för mordbrand efter ty i denna § sagt är; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, tiden för straffarbetet till fyra år nedsättas.

Sätter man uppsåtligen eld å något, varifrån elden till sådan egendom, som i 2 mom. omförmäles, lätteligen spridas kan; vare ock lag, som där stadgas.

3 §. Har någon uppsåtligen satt eld å uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torfmosse, växande eller skuren gröda, sädes-, hö- eller halmstack, ved-, kol-, timmer- eller brädhög, eller dylikt, som annan tillhörde och så avlägsset låg, att vån ej var, att elden därifrån kunde spridas till människors boningar eller vistelserum, eller till sådan egendom, som i 2 § 2 mom. omförmäles; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Var ringa egendom i fara, och skedde ej synnerlig skada; då må tiden för straffarbetet till två månader nedsättas. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada eller död; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Visste gärningsmannen, att å ställe, som nu sagt är, någon förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för varje fall i 1 § sägs.

4 §. Sätter någon eld å sin egendom, i uppsåt att bedraga försäkringsgivare, eller i annan sådan sviklig avsigt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada eller död; varde gärningsmannen

fes gerningsmannen efter ty för hvarje sådant fall i 1, 2, 3, eller 4 §. skils.

6 §. Är eld åsatt, och varder den släckt, innan den sig utbredd och skada gjort; straffes gerningsmannen för fulländadt försök: har han, af egen drift, sjelf eller genom tillkallad hjälp, elden släckt; varde såsom för ofulländadt försök straffad.

22 §. Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 17 eller 19 §. skall ock dömas medborgerligt förtroende för alltid förlustig.

skada eller död; straffes gerningsmannen efter ty för hvarje sådant fall i 1, 2, 3 eller 4 § skils.

6 §. Är eld åsatt, och varder den släckt, innan den sig utbredd och skada gjort; straffes gerningsmannen för fulländadt försök.

23 §. Den, som till straff efter 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 18 eller 20 § dömes, vare ock förfallen till den påföljd, som i 2 Kap. 21 § utsatt är.

gon deraf svår kroppsskada eller död; straffes gerningsmannen efter ty för hvarje sådant fall i 1, 2, 3 eller 4 § skils.

6 §. Är eld åsatt och varder den släckt, innan den sig utbredt och skada gjort; vare straffet, för det fall, som i 1 och 4 §§ sägas, straffarbete från och med två till och med sex år; för det fall, som i 2 § omförmäles, straffarbete från och med fyra till och med åtta år; för det, som i 3 § nämndt är, straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader; och för det fall, som i 5 § sagt är, fängelse, men, der brottet, om elden ej släckt blivit, skolat straffas på sätt i föregående §§ stadgat är, straffarbete, efter ty förut i denna § bestämdt blivit.

Har gerningsmannen, af egen drift, sjelf eller genom tillkallad hjälp, släckningen åstadkommit; då må straffet, efter omständigheterna, nedsättas under hvad i allmänhet å gärningen följa bort.

22 §. Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10 eller 18 §, skall ock dömas medborgerligt förtroende för alltid förlustig. Lag samma vare, om någon efter 6, 9 eller 17 § gjort sig skyldig till straffarbete i två år eller till svårare straff.

dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Var genom den eld annans boning, vistelserum eller egendom i fara satt, eller visste gärningsmannen, att någon å stället förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för varje fall i 1, 2 eller 3 § skils; dock må straffet ej sättas lägre än till straffarbete i sex månader.

5 §. Har någon gjort försök till brott, som förut sagt är, och blef endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare straffet för det fall, som i 1 § sägs, straffarbete från och med ett till och med sex år; för det fall, som i 2 § omförmäles, straffarbete från och med två till och med åtta år; och för de fall, som i 3 och 4 §§ nämnda äro, straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader, men, där brottet, om det fullbordat blivit, skolat straffas efter 1 eller 2 §, straffarbete, efter ty för försök till brott, varom i dessa §§ sägs, här ovan bestämt blivit.

Efter ty nu sagt är skall ock dömas, där eld är åsatt, men varder släckt, innan den sig utbredt och skada gjort; dock må, om gärningsmannen, av egen drift, själv eller genom tillkallad hjälp, släckningen åstadkommit, straffet, efter omständigheterna nedsättas under vad eljest å gärningen följa bort.

23 §. Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1, 2, 4, 7, 8 eller 10 §, 17 § 1 mom. eller 18 §, skall ock dömas till påföljd enligt 2 Kap. 19 §. Lag samma vare, om någon efter 3, 5, 6, 9 eller 21 § gjort sig skyldig till straffarbete i minst sex månader.

II) Uppsåtligt orsakande av explosion.

19 kap. 6 §. Var som uppsåtligen medelst krut eller annat sprängämne kommer förödelse å stad å annans boning

III) Uppsåtligt orsakande av översvämning eller
kommunikationsfara.

21 kap. 8 §. Hvar, som uppsåtligen
sänker skepp eller farkost, deri folk är,
eller det på grund, klippa eller annat

22 kap. 8 §. Hvar som uppsåtligen
sänker fartyg, deri folk är, eller det på
grund, klippa eller annat sätter, så att

eller vistelserum, eller å hus, byggnad, fartyg, bro eller dylikt, som annan tillhör, straffes:

1. om det var annans boning eller vistelserum eller sådan egendom, som i 2 § 2 mom. omförmäles, såsom för mordbrand, efter ty för varje fall i 1 § eller 2 § 1 eller 2 mom. skils; och

2. i andra fall såsom för brott, varom i 3 § sägs, efter ty i samma § stadgat är.

Har någon gjort försök till brott, som i denna § sagt är, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare lag, som i 5 § om försök till brott efter 1, 2 eller 3 § stadgat finnes.

21 §. Har någon, i uppsåt att annan till liv eller hälsa skada eller att förstöra eller skada annans egendom eller med vetskap om annans uppsåt till sådant brott för att honom därvid tillhandagå, tillverkat, anskaffat eller förvarat sprängämne; varde dömd till straffarbete i högst två år eller fängelse. Varder medelst sprängämnet brott, som därmed åsyftat var, begånget, eller göres försök till sådant brott i fall, där försöket är i lagen med straff belagt, och skall ej gärningen straffas efter ty i 6 § stadgas; gånge vid straffets bestämmande, som i 4 Kap. 3 § sägs.

Har den, som tillverkat, anskaffat eller förvarat sprängämne för ändamål, som nu är sagt, av egen drift förstört sprängämnet eller eljest gjort det obrukbart, vare från straff fri.

Jfr 23 § (ovan under I).

III) Uppsåtligt orsakande av översvämning eller kommunikationsfara.

19 kap. 7 §. Hvar som uppsåtligen sänker fartyg, deri folk är, eller det på grund, klippa eller annat sätter, så att

19 kap. 7 §. Var som uppsåtligen sänker fartyg, däri folk är, eller det på grund, klippa eller annat sätter, så att

sätter, så att skeppsbrott eller annan sjöskada sker; dömes till straffarbete i andra eller tredje grad: får någon af den gerning svår kroppsskada; vare straffet sådant arbete i första grad.

9 §. Sänker man skepp eller farkost, eller gör skeppsbrott eller annan sjöskada, för att bedraga försäkringsgifvare, eller i annan sådan sviklig afsigt; dömes till straffarbete i fjerde eller femte grad. Var folk i skeppet; då skall gerningsmannen straffas efter ty i 8 §. stadgadt är.

10 §. Den som, i uppsåt att förleda eller skada sjöfarande, sönderbryter, borttager eller förderfvar fyr- eller känningsbåk, vettare eller visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller gör falska eldar, eller sätter upp andra falska tecken eller visare, eller fyller eller stoppar rätta farleden i sjö eller ström, dömes till straffarbete i fjerde grad. Sker skeppsbrott eller annan sjöskada, eller får någon svår kroppsskada, genom den gerning; vare lag, som för hvarje af dessa fall i 8 §. skils.

skeppsbrott eller annan sjöskada sker, dömes till fängelse i andra eller tredje grad. Får någon af den gerning svår kroppsskada; vare straffet fängelse i första grad. Ljuter någon deraf döden; miste gerningsmannen lifvet.

9 §. Sänker man fartyg eller kommer skeppsbrott eller annan sjöskada åstad, för att bedraga försäkringsgifvare, eller i annan sådan sviklig afsigt; dömes till fängelse i femte eller sjette grad. Var folk i fartyget; då skall gerningsmannen straffas efter ty i 8 §. stadgadt är.

10 §. Den som, i uppsåt att förleda eller skada sjöfarande, sönderbryter, borttager eller förderfvar fyr- eller känningsbåk, prick, visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall tänd vara, eller underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken, eller fyller eller stoppar rätt farled i sjö eller ström; dömes till fängelse i femte eller fjerde grad. Sker skeppsbrott eller annan sjöskada, eller får någon, genom den gerning, svår kroppsskada eller död; vare lag som för hvart af dessa fall i 8 §. sägs.

skeppsbrott eller annan sjöskada sker; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon af den gerning svår kroppsskada; varde gerningsmannen dömd till straffarbete på livstid eller från och med åtta till och med tio år. Ljuter någon deraf döden; miste gerningsmannen lifvet eller dömes till straffarbete på livstid.

8 §. Sänker man fartyg eller kommer skeppsbrott eller annan sjöskada åstad, för att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig afsigt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Var folk i fartyget; då skall gerningsmannen straffas efter ty i 7 § stadgat är.

9 §. Har någon gjort försök till brott, som i 7 eller 8 § sägs, och blef endast genom omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare straffet högst, för det fall, som i 7 § nämndt är, straffarbete i sex år, och för det fall, som i 8 § omförmäles, straffarbete i två år, men, om brottet, der det fullbordadt blifvit, skolat efter 7 § straffas, sådant arbete i sex år.

10 §. Den som, i uppsåt att förleda eller skada sjöfarande, sönderbryter, borttager eller förderfvar fyr- eller känningsbåk, prick, visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall tänd vara, eller underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken, eller fyller eller stoppar rätt farled i sjö eller ström; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Sker skeppsbrott eller annan sjöskada; vare lag, som för hvart af dessa fall i 7 § sägs.

skeppsbrott eller annan sjöskada sker; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon av den gärning svår kroppsskada; varde gärningsmannen dömd till straffarbete på livstid eller från och med åtta till och med tio år. Ljuter någon därav döden; dömes gärningsmannen till straffarbete på livstid.

8 §. Sänker man fartyg eller kommer skeppsbrott eller annan sjöskada åstad, för att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsigt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Var folk i fartyget; då skall gärningsmannen straffas efter ty i 7 § stadgat är.

9 §. Har någon gjort försök till brott, som i 7 eller 8 § sägs, och blev endast genom omständigheter, som voro af gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare straffet för det fall, som i 7 § nämnt är, straffarbete från och med ett till och med sex år, och för det fall, som i 8 § omförmäles, sådant arbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader, men, om brottet, där det fullbordadt blifvit, skolat efter 7 § straffas, straffarbete från och med ett till och med sex år.

10 §. Den som, i uppsåt att förleda eller skada sjöfarande, sönderbryter, borttager eller fördärvar fyr- eller känningsbåk, prick, visare eller annat tecken, som till sjöfarandes rättelse satt är, eller släcker eld, som till sjöfarandes rättelse skall tänd vara, eller underlåter att upptända eld, den han till sådan rättelse tända skall, eller gör falsk eld, eller sätter upp annat falskt tecken, eller fyller eller stoppar rätt farled i sjö eller ström; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Sker skeppsbrott eller annan sjöskada; vare lag, som för vart av dessa fall i 7 § sägs.

13 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmänt kanal- eller slussverk eller annan sådan allmän vattenbyggnad; dömes till straffarbete i fjerde eller femte grad.

14 §. Har man, genom sådan förstöring eller skadegörelse, som i 13 §. sägs, eller derigenom att man, i uppsåt att skada göra, öppnat kanal, slussverk eller annan byggnad, som till skydd mot vattnets våld tjenar, kommit allmänt farlig öfversvämning åstad; dömes till straffarbete i andra eller tredje grad, och om någon deraf får svår kroppsskada, till sådant arbete i första grad.

Jfr 22 § (ovan under I).

13 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmänt kanal- eller slussverk eller annan sådan allmän vattenbyggnad; dömes till fängelse i femte eller sjetton grad.

14 §. Har man, genom förstöring eller skadegörelse, som i 13 § sägs, eller derigenom att man, i uppsåt att skada göra, öppnat kanal, slussverk eller annan byggnad, som till skydd emot vattnets våld tjenar, kommit allmänt farlig öfversvämning åstad; dömes till fängelse i andra eller tredje grad. Fick någon deraf svår kroppsskada; vare straffet fängelse i första grad.

Jfr 23 § (ovan under I).

IV) Uppsåtligt orsakande av hinder eller skada å kommunikationer eller ledningar.

11 §. Hvar som uppsåtligen förstörer Statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad, eller järnvägsanläggning, eller å desamma, dertill hörande byggnader, verk eller inrättningar, eller de för framfarten å järnväg använda vagnar eller andra fortskaffningsmedel gör sådan skada eller eljest vidtager sådana åtgärder, att fara eller olycka vid kanal- eller järnvägsfartens begagnande eller allmänt farlig öfersvämning deraf uppkomma kan; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Kom deraf ej olycka, och var faran ringa; då må tiden för straffarbetet till sex månader nedsättas.

Fick annan svår kroppsskada eller död, och var den brottsliges handling af beskaffenhet, att han bort kunna inse, att dylik olycka deraf var att befara; dömes gerningsmannen, i förra fallet, till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på lifstid, och, i senare fallet, till straffarbete på lifstid eller miste lifvet. Var gerningen ej af sådan beskaffenhet, som nämnd är, men fick annan deraf svår kroppsskada eller död, eller åstadkoms allmänt farlig öfersvämning; varde gerningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Jfr 22 § (ovan under I).

11 §. Var som uppsåtligen förstörer statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad, eller järnvägs- eller spårvägsanläggning, eller å desamma, därtill hörande byggnader, verk eller inrättningar, eller de för framfarten å järnväg eller spårväg använda vagnar eller andra fortskaffningsmedel gör sådan skada eller eljest vidtager sådana åtgärder, att fara eller olycka vid kanal-, järnvägs- eller spårvägsfartens begagnande eller allmänt farlig öfersvämning därav uppkomma kan; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Kom därav ej olycka, och var sådan ej heller åsyftad; då må straffet nedsättas till straffarbete i sex månader, eller, om faran var ringa, till sådant arbete i två månader eller till fängelse eller böter, dock ej under ett-hundra riksdaler.

Fick annan svår kroppsskada eller död, och var den brottsliges handling av beskaffenhet, att han bort kunna inse, att dylik olycka därav var att befara; dömes gärningsmannen, i förra fallet, till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid, och, i senare fallet, till straffarbete på livstid. Var gerningen ej av sådan beskaffenhet, som nämnd är, men fick annan därav svår kroppsskada eller död, eller åstadkoms allmänt farlig öfersvämning; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Jfr 23 § (ovan under I).

IV) Uppsåtligt orsakande av hinder eller skada å kommunikationer eller ledningar.

19 kap. 12 §. Gör man uppsåtligen å verk, byggnad eller anläggning, som i 11 § sägs, eller å tillbehör dertill, skada, den der, utan att kunna medföra sådan fara eller olycka, som i samma § nämnd är, likväl åstadkommer väsentligt hinder eller uppehåll i verkets, byggnadens eller

19 kap. 12 §. Gör man uppsåtligen å verk, byggnad eller anläggning, som i 11 § sägs, eller å tillbehör därtill, skada, den där, utan att kunna medföra sådan fara eller olycka, som i samma § nämnd är, likväl åstadkommer väsentligt hinder eller uppehåll i verkets, byggnadens eller

21 kap. 15 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmänna minnesvärdar, bryggor, färjor, brunnar eller vattenledningar; lyktor eller andra inrättningar till upplysande af gator, vägar eller andra allmänna platser; brandsläckningsredskap; allmänna vägar, gator eller farleder; eller stängsel eller märken, som till afvärjande af fara eller varning derföre vid vägar, gator, farleder eller andra ställen sätte äro; straffes med fängelse eller straffarbete i femte grad.

22 kap. 15 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmän minnesvärd, brygga, bro, färja, brunn, vattenledning, väg, gata eller farled; eller stängsel eller märke, som till afvärjande af fara, eller till varning derföre, vid allmän väg, gata eller farled, eller å annat sådant ställe satt är; straffes med fängelse i sjunde eller sjette grad. Tillstänger man olofligen, utan skadegörelse som nu är sagd, allmän väg, gata, farled eller flottled; straffes med böter.

anläggningens begagnande, eller vidtager man eljest åtgärder, som till sådant hinder eller uppehåll leda; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.

13 §. Hvar som uppsåtligen förstörer eller skadar Statens telegrafinrättning, någon dess beståndsdel eller tillhörighet, eller vidtager åtgärder, hvarigenom telegrafering hindras eller störes; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Var skadan ringa, och förorsakades ej derigenom något hinder i telegraferingen; må till böter dömas.

14 §. Hvad i 11, 12 och 13 §§ om Statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad och järnvägs- eller telegrafinrättning är stadgadt, må ock å dylik, af enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad, anläggning tillämpas, om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som Statens, njuta.

15 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmän minnesvärd, brygga, bro, färja, brunn, vattenledning, gasledning, väg, gata eller farled; eller stängsel eller märke, som, till avvärijande af fara eller till varning därför, vid allmän väg, gata eller farled eller å annat sådant ställe satt är; straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.

Tillstänger man olofligen, utan skadegörelse, som nu är nämnd, allmän väg,

anläggningens begagnande, eller vidtager man eljest åtgärder, som till sådant hinder eller uppehåll leda; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.

13 §. Var som uppsåtligen förstörer eller skadar statens elektriska ledning för belysning, för uppvärmning eller för överföring av drivkraft, statens telegraf- eller telefoninrättning eller någon ledningens eller inrättningens beståndsdel eller tillhörighet, eller därmed vidtager åtgärder, varigenom fara för människor eller egendom uppkommer eller ledningens eller inrättningens begagnande hindras eller störes; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Var skadan ringa och kom ej därav fara för människor eller egendom eller hinder i ledningens eller inrättningens begagnande; må till böter dömas.

14 §. Vad i 11, 12 och 13 §§ om statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad, järnväg, spårväg, elektrisk ledning för belysning, för uppvärmning eller för överföring av drivkraft, telegraf- eller telefoninrättning är stadgat, må ock å dylik, av enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad anläggning tillämpas, om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som statens, njuta.

15 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen allmän minnesvärd, brygga, bro, färja, brunn, vattenledning, gasledning, väg, gata, farled eller flottled; eller stängsel eller märke, som, till avvärijande av fara eller till varning därför, vid allmän väg, gata eller farled eller å annat sådant ställe satt är; straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.

Tillstänger man olovligen utan skadegörelse, som nu är nämnd, allmän väg,

V) Uppsåtligt orsakande av gruvolycka.

22 kap. 17 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen grufva, eller uppfordrings- eller annat konstverk, som för grufvedrift inrättadt är; straffes efter ty om förstöring eller skadegörelse i 15 § sägs.

VI) Utspridande av smittosam sjukdom bland människor.

15 kap. 1 §. Sprider någon uppsåtligen ut pestartad eller annan sådan, allmänt för människor smittosam och farlig sjukdom; vare förfallen till straffarbete i första grad. Ljuter någon af den sjukdom döden; miste gerningsmannen lifvet.

16 kap. 1 §. Sprider någon uppsåtligen ut pest eller annan sådan, allmänt för människor smittosam och farlig sjukdom; vare förfallen till fängelse i första grad. Ljuter någon af den sjukdom döden; miste gerningsmannen lifvet.

2 §. Nu bryter någon vetterligen emot de föreskrifter, som gifne äro till pestartad eller annan sådan smittosam sjukdoms afvärjande: är faran af gerningen stor och uppenbar; dömes, om sjukdom deraf kommer, till straffarbete i andra grad, och i annat fall, till sådant arbete i tredje eller fjerde grad: är faran mindre; dömes, om sjukdom ändå orsakad varder, till straffarbete i fjerde grad, och i annat fall, till sådant arbete i femte grad eller fängelse.

2 §. Nu har någon veterligen, men utan sådant uppsåt, som i 1 § sägs, brutit mot föreskrift, som gifven är till afvärjande af pest eller annan sådan smittosam och farlig sjukdom: var faran af gerningen stor och uppenbar; dömes, om sjukdom deraf kom, till fängelse i andra eller tredje grad, och i annat fall till fängelse i tredje eller fjerde grad: var faran mindre; dömes, om sjukdom ändå orsakad blef, till fängelse i fjerde eller femte grad, och i annat fall till fängelse

gata, farled eller flottled, eller utkastar man i segelled eller flottled barlast eller annat, hvaraf uppgrundning förorsakas kan; vare straffet böter.

gata, farled eller flottled, eller utkastar man i segelled eller flottled barlast eller annat, varav uppgrundning förorsakas kan; vare straffet böter.

V) Uppsåtligt orsakande av gruvolycka.

19 kap. 16 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen grufva, eller uppfordrings- eller annat konstverk, som för grufvedrift inrättadt är; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

19 kap. 16 §. Förstörer eller skadar man uppsåtligen gruva, eller uppfordrings- eller annat konstverk, som för grufvedrift inrättat är; dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

VI) Utspridande av smittosam sjukdom bland människor.

14 kap. 21 §. Har någon, som lider av könssjukdom i smittsamt skede, med vetskap eller misstanke därom genom könsumgänge eller under övande av otukt, som ej är att till könsumgänge hänföra, utsatt annan för fara att bliva smittad; dömes till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till böter, ej under femtio riksdaler. Blev sjukdomen överförd, må straffet höjas till straffarbete i högst två år.

Har någon på annat sätt, än nu är sagt, uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet utsatt annan för fara att bliva smittad av könssjukdom; dömes till fängelse eller böter. Blev sjukdomen överförd; må ock i ty fall straffet höjas till straffarbete i högst två år.

6 §. Den som gjort sig förfallen till straff efter 1 eller 3 §., skall ock dömas medborgerligt förtroende för alltid förlustig.

VII) Orsakande av allmänfara för förgiftning av människor.

15 kap. 3 §. Förgiftar någon, i uppsåt att skada menniskor till lif eller hälsa, varor som till allmänt salu hållas, eller hvad annat som helst, så att allmän fara för människors lif eller hälsa deraf kommer; dömes till straffarbete i andra grad. Får någon af den förgiftning svår kroppsskada; vare straffet sådant arbete i första grad. Ljuter någon deraf döden; miste gerningsmannen lifvet.

4 §. Har någon, genom oförsigtighet, eller af våda, orsakat förgiftning, som i 3 §. sägs, och söker ej, ändå att han det varse blifvit, att faran deraf, så vidt ske kan, genast afvärja; straffes med fängelse. Får någon af förgiftningen svår kroppsskada; då skall till straffarbete i fjerde grad dömas.

i sjetta eller sjunde grad: var ingen fara för handen; då skall till böter dömas, efter ty som derom särskildt stadgadt finnes.

3 §. Brukar någon våld till verkställande af brott, som i 2 § sägs; då skall fängelsestraffet höjas en grad öfver hvad eljest, efter samma §, ådömas bort, och fängelse i sjunde grad ådömas i stället för böter. Varder han i den gerning dödad; ligge ogild. Försöker någon utan våld sådant brott verkställa, och varder han varnad, men afstår ej derifrån; då må ock emot honom det våld brukas, som till gerningens hindrande nödigt är.

I fall, der förbränning af fartyg eller annan egendom till afvärjande af pest eller annan sådan smittosam sjukdom nödig är, gälle hvad derom särskildt stadgas.

7 §. Den, som till straff efter 1, 3 eller 4 § dömes, vare ock förfallen till den påföljd, som i 2 kap. 21 § utsatt är.

16 kap. 4 §. Förgiftar någon, i uppsåt att skada mennisko till lif eller hälsa, varor, som till allmän salu hållas, eller hvad annat som helst, så att allmän fara för människors lif eller hälsa deraf kommer; dömes till fängelse i andra grad. Får någon af den förgiftning svår kroppsskada; vare straffet fängelse i första grad. Ljuter någon deraf döden; miste gerningsmannen lifvet.

5 §. Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 4 § sägs, och söker ej, ändå att han det varse blifvit, att faran deraf, så vidt ske kan, genast afvärja; straffes med fängelse i sjunde eller sjetta grad. Fick någon af förgiftningen svår kroppsskada; då skall till fängelse i femte eller fjerde grad dömas.

VII) Orsakande av allmänfara för förgiftning av människor.

14 kap. 19 §. Förgiftar någon, i uppsåt att skada andra till lif eller helsa, varor, som till salu hållas, eller hvad annat som helst, så att allmän fara för människors lif eller helsa deraf kommer; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon af den förgiftning död eller svår kroppsskada; vare lag, som i 18 § skils.

20 §. Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 19 § sägs, och söker ej, ändå att han det varse blivit, att faran deraf, så vidt ske kan, genast afvärja; vare förfallen till straffarbete från och med sex månader till och med två år. Får någon af förgiftningen svår kroppsskada; då skall till

14 kap. 19 §. Förgiftar någon, i uppsåt att skada andra till liv eller hälsa, varor, som till salu hållas, eller vad annat som helst, så att allmän fara för människors liv eller hälsa därav kommer; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon av den förgiftning död eller svår kroppsskada; vare lag, som i 18 § skils.

Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 1 mom. sägs, och söker ej, ändå att han det varse blivit, att faran därav, så vitt ske kan, genast avvärja; vare förfallen till straffarbete från och med sex månader till och med två år. Får någon av förgiftningen svår kroppsskada; då skall till straffarbete från och med två till och med sex år

Jfr 6 § (ovan under VI).

24 kap. 7 §. Säljer man vetterligen förfalskade lifsmedel, och äro vid den förfalskning ämnen nyttjade, som för människors lif eller helsa farlige äro; dömes till straffarbete i fjerde grad: gör det handlande eller annan, hvars yrke är att sälja eller bereda lifsmedel; miste ock den näringsrättighet. Får någon av de lifsmedel svår kroppsskada; då skall till straffarbete i andra grad dömas. Ljuter någon deraf döden; vare straffet sådant arbete i första grad.

8 §. Säljer man läkemedel, dem man vet förfalskade vara, och som för människors lif eller helsa farlige äro; vare ock lag, för hvarje fall, som i 7 §. skils.

24 §. Den, som gjort sig förfallen till straff efter 7, 8, 13, 18 eller 20 §., skall ock dömas medborgerligt förtroende för alltid förlustig. Pröfvas någon efter 1, 2, 5, 6, 9, 11 eller 17 §. hafva gjort sig till straffarbete skyldig; varde tillika dömd sådant förtroende å viss tid förlustig.

Jfr § 7 (ovan under VI).

25 kap. 8 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande, veterligen förfalskade lifsmedel, och är vid den förfalskning ämne nyttjadt, som för människors lif eller helsa farligt är; dömes till fängelse i femte eller fjerde grad: gör det handlande eller annan, hvars yrke är, att sälja eller bereda lifsmedel; miste ock den näringsrättighet. Får någon af de lifsmedel svår kroppsskada; då skall till fängelse i andra eller första grad dömas.

9 §. Säljer man, eller utlemnar eljest till annans begagnande, veterligen förfalskade läkemedel, de der för människors lif eller helsa farliga äro; vare lag som för hvarje fall i 8 § sägs.

28 §. Den, som till straff efter 8, 9, 14, 20, 21 eller 22 § dömes, vare ock förfallen till den påföljd, som i 2 Kap. 21 § utsatt är.

straffarbete från och med två till och med sex år dömas. Ljuter någon deraf döden; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

46 §. Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1, 2, 18, 19, 27, 28 eller 40 §, skall ock dömas medborgerligt förtroende för alltid eller på viss tid förlustig.

22 kap. 3 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande veterligen förfalskade lifsmedel, och är vid den förfalskning ämne nyttjadt, som för människors lif eller helsa farligt är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får någon af de lifsmedel svår kroppsskada; då skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas. Ljuter någon deraf döden; varde den brottslige dömd till straffarbete på lifstid eller i tio år.

Bjuder man till annan ut sådana veterligen förfalskade lifsmedel, som ofvan sagda äro; varde, der de ej emottagas, ändå dömd till straffarbete i högst två år.

Beträdes handlande eller annan, hvars yrke är att sälja eller bereda lifsmedel, med brott, som i denna § sägs; miste han ock den näringsrätt.

4 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande, eller bjuder man till annan ut veterligen förfalskade läkemedel, de der för människors lif eller helsa farliga äro; vare lag som för hvarje fall i 3 § sägs.

22 §. Den, som gjort sig skyldig till straff efter 3 eller 4 §, skall ock dömas medborgerligt förtroende på viss tid eller för alltid förlustig; och varde samma påföljd under viss tid ådömd den, som gjort sig förfallen till straffarbete efter 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10 eller 19 §.

dömas. Ljuter någon deraf döden; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

46 §. Den, som gjort sig förfallen till straff efter 19 § 1 mom., 28 eller 40 §, eller i annat fall, än 34 § avser, fälles till straff efter 1 eller 2 § eller 18 § 1 mom., skall ock dömas till påföljd enligt 2 kap. 19 §. Lag samma vare, om någon efter 18 § 2 mom. eller 27 § prövas skyldig till straffarbete i minst sex månader.

22 kap. 3 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande veterligen förfalskade livsmedel, och är vid den förfalskning ämne nyttjat, som för människors liv eller hälsa farligt är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får någon af de livsmedel svår kroppsskada; då skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas. Ljuter någon deraf döden; varde den brottslige dömd till straffarbete på livstid eller i tio år.

Bjuder man till annan ut sådana veterligen förfalskade livsmedel, som ofvan sagda äro; varde, där de ej emottagas, ändå dömd till straffarbete i högst två år.

Beträdes handlande eller annan, vars yrke är att sälja eller bereda livsmedel, med brott, som i denna § sägs; miste han ock den näringsrätt.

4 §. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande, eller bjuder man till annan ut veterligen förfalskade läkemedel, de där för människors liv eller hälsa farliga äro; vare lag som för varje fall i 3 § sägs.

22 §. Den, som för brott, varom i detta kap. förmäles, gjort sig förfallen till straffarbete i minst sex månader, skall ock dömas till påföljd enligt 2 kap. 19 §.

VIII) Utspridande av smittosam kreaturssjukdom.

21 kap. 17 §. Sprider någon uppsåtligt ut kreaturssjuka, som smittosam och farlig är; vare förfallen till straffarbete i tredje eller fjärde grad.

18 §. Nu bryter någon vetterligen mot de föreskrifter, som gifne äro till kreaturssjukas förekommande eller hämmande: är faran af gerningen stor och uppenbar; dömes, om sjuka deraf kommer, till straffarbete i femte grad, och i annat fall, till fängelse: är faran mindre, straffes, om sjuka ändå orsakad varder, med fängelse och i annat fall, med böter.

Jfr 22 § (ovan under I).

22 kap. 18 §. Sprider någon uppsåtligt ut kreaturssjuka, som smittosam och farlig är; dömes till fängelse i fjärde eller femte grad.

19 §. Nu bryter någon veterligen mot de föreskrifter, som till förekommande eller hämmande af kreaturssjuka gifna äro: kommer sjuka af den gerning; vare straffet fängelse i sjunde eller sjette grad: kommer ej sjuka deraf; vare straffet böter.

Jfr 23 § (ovan under I).

IX) Orsakande av allmänfara för förgiftning av kreatur.

21 kap. 19 §. Förgiftar någon, i uppsåt att annans kreatur skada, foder eller hvad annat som helst, så att allmän fara deraf kommer; varde fälld till straffarbete i fjärde eller tredje grad.

20 §. Har någon, genom oförsiktighet eller af våda, orsakat förgiftning, som i 19 §. sägs, och söker ej, ändå att han han det varse blifvit, att faran deraf, så vidt ske kan, genast afvärja; straffes med böter eller fängelse.

Jfr 22 § (ovan under I).

22 kap. 20 §. Förgiftar någon, i uppsåt att annans kreatur skada, foder eller hvad annat som helst, så att allmän fara deraf kommer; dömes till fängelse i femte eller fjärde grad. Får menniska af sådan förgiftning svår kroppsskada; vare straffet fängelse i tredje grad.

21 §. Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 20 § sägs, och söker ej, ändå att han det varse blifvit, att faran deraf, så vidt ske kan, genast afvärja; straffes med böter eller fängelse i sjunde grad.

Jfr 23 § (ovan under I).

X) Brott av oaktsamhet.

21 kap. 7 §. Vållande till eldskada å annans egendom straffes med fängelse eller böter.

11 §. Den, som är vållande till skada å fyr- eller känningsbåk eller annat sådant tecken, som i 10 §. sägs; straffes med böter.

22 kap. 7 §. Vållande till eldskada å annans egendom straffes med fängelse i sjunde grad eller böter.

11 §. Den, som är vållande till skada å fyr- eller känningsbåk eller annat sådant tecken, som i 10 §. sägs; straffes med böter.

VIII) Utspridande av smittosam kreaturssjukdom.

19 kap. 17 §. Sprider någon uppsåtligt ut kreaturssjuka, som smittosam och farlig är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år.

Bryter någon veterligen emot de föreskrifter, som till förekommande eller hämmande af kreaturssjuka gifna äro: kommer sjuka af den gerning; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst ett år: kommer ej sjuka deraf; vare straffet böter.

Jfr 22 § (ovan under I).

19 kap. 17 §. Sprider någon uppsåtligt ut kreaturssjuka, som smittosam och farlig är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år.

Bryter någon veterligen emot de föreskrifter, som till förekommande eller hämmande av kreaturssjuka gifna äro: kommer sjuka av den gerning; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst ett år eller, i ringare fall, till böter, dock ej under femtio riksdaler: kommer ej sjuka deraf; vare straffet böter.

Jfr 23 § (ovan under I).

IX) Orsakande av allmänfara för förgiftning av kreatur.

19 kap. 18 §. Förgiftar någon, i uppsåt att annans kreatur skada, foder eller hvad annat som helst, så att allmän fara deraf kommer; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får människa af sådan förgiftning svår kroppsskada eller död; då må tiden för straffarbetet höjas, i förra fallet, till åtta år och, i sednare fallet, till tio år.

19 §. Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 18 § sägs, och söker ej, ändå att han det varse blifvit, att faran deraf, så vidt ske kan, genast afvärja; straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

Jfr 22 § (ovan under I).

19 kap. 18 §. Förgiftar någon, i uppsåt att annans kreatur skada, foder eller vad annat som helst, så att allmän fara derav kommer; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får människa av sådan förgiftning svår kroppsskada eller död; då må tiden för straffarbetet höjas, i förra fallet, till åtta år och, i senare fallet, till tio år.

19 §. Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 18 § sägs, och söker ej, ändå att han det varse blifvit, att faran därav, så vitt ske kan, genast avvärja; straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

Jfr 23 § (ovan under I).

X) Brott av oaktsamhet.

19 kap. 21 §. Den, som ouppsåtligt, genom vårdslöshet, oförsiktighet eller försummelse, är vållande till eldskada å annans egendom eller till skeppsbrott, eller till sådan skada eller översvämning, som i 11 § nämnd är, eller dertill att fara uppstått för begagnande

19 kap. 22 §. Den, som ouppsåtligt, genom vårdslöshet, oförsiktighet eller försummelse, är vållande till eldskada å annans egendom eller till förödelse därå efter ty i 6 § sägs, eller till skeppsbrott, eller till sådan skada eller översvämning, som i 11 § nämnd är,

12 §. Vållar man skeppsbrott, som med fara för människors lif är förenadt; vare straffet fängelse eller böter.

16 §. Vållar man skada, som i 13 §. sägs; straffes med böter. Är man vållande till öfversvämning, som i 14 §. nämnd är; dömes till fängelse eller böter. För vållande till skada, som i 15 §. sägs, vare straffet böter till femtio Riksdaler.

12 §. Vållar man skeppsbrott, som med fara för människors lif är förenadt; vare straffet fängelse i sjunde grad eller böter.

16 §. Vållar man skada, som i 13 §. sägs; straffes med böter. Är man vållande till öfversvämning, som i 14 §. nämnd är; dömes till fängelse i sjunde grad eller böter. För vållande till skada, som i 15 §. sägs; vare straffet böter till femtio Riksdaler.

av verk, byggnad eller anläggning, som i sagda § omförmäles, straffes med fängelse i högst sex månader eller böter.

Är någon, på sätt nu sagdt är, vållande till skada å fyr- eller känningsbåk eller annat sådant tecken, som i 10 § nämndt är; straffes med böter. För dylikt vållande till skada, hinder eller uppehåll, som i 12 eller 13 § omförmäles, eller till skada, som i 15 § sägs; vare bot högst tvåhundra Riksdaler.

eller därtill att fara uppstått för begagnande av verk, byggnad eller anläggning, som i sist sagda § omförmäles; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter.

Är någon, på sätt nu sagt är, vållande till skada å fyr- eller känningsbåk eller annat sådant tecken, som i 10 § nämndt är; straffes med böter. För dylikt vållande till skada, hinder, uppehåll eller fara, som i 12 eller 13 § omförmäles, eller till skada, som i 15 § sägs, vare bot högst tvåhundra Riksdaler.

Vad i denna § om statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad, järnväg, spårväg, elektrisk ledning för belysning, för uppvärmning eller för överföring av drivkraft, telegraf- eller telefoninrättning är stadgat, må ock å dylik, av enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad anläggning tillämpas, om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som statens, njuta.

INNEHÅLL.

	Sid.
Förord	III—IV.
FÖRSTA AVDELNINGEN: Utkast till lag	1—7.
ANDRA AVDELNINGEN: Komparativ översikt av nuvarande europeisk straffrätt	8—94.
Inledning	8—12.
I) Eldskadegörelse	13—36.
A) Brottets bas	13—19.
B) Brottets konsumtion	19—25.
C) Det subjektiva rekvisitet	25—27.
D) Kvalifikationer och privilegationer.....	27—36.
Kvalifikationer	27—36.
Privilegationer.....	36.
II) Explosionsinstitutet	37—40.
III) Översvämning.....	41—46.
A) Det objektiva rekvisitet.....	41—45.
Generella rekvisit	42—43.
Speciella rekvisit.....	43—45.
B) Det subjektiva rekvisitet	46.
IV) Kommunikationsbrott	47—59.
A) Lantkommunikationer.....	47—54.
Generella rekvisit	49—50.
Speciella rekvisit.....	50—54.
B) Vattenkommunikationer	54—59.
Generella rekvisit	54—56.
Speciella rekvisit.....	56—59.
C) Luftkommunikationer	59.
V) Brott mot ledningar	60—64.
VI) Sjukdomssmitta bland människor	65—67.

	Sid.
VII) Allmänfara för förgiftning av människor.....	68—73.
VIII) Utspridande av smittosam djursjukdom	74—75.
IX) Allmänfarlig förgiftning av kreatur	76—77.
X) Andra fall.....	78—81.
XI) Tillägg	82—94.
A) Handlingsprogressen	82—84.
B) Culpa	85—86.
C) Straffen	87—94.
TREDJE AVDELNINGEN: Svensk rättsutveckling	95—122.
I) Rättsutveckling före 1734 års lag	95—104.
II) 1734 års lag	105—112.
III) 1864 års strafflag	113—122.
FJÄRDE AVDELNINGEN: Motiver	123—156.
I) Det allmänna förhållandet mellan Str. L. och bestämmelserna i Utk.....	123—128.
II) De särskilda instituten	129—156.
A) Eldskadegörelse; Explosion; Översvämning; Gruvolycka; Kommunikationsfara	129—142.
B) Utspridande av smittosam sjukdom bland människor samt allmänförgiftning av människor.....	143—146.
C) Utspridande av smittosam djursjukdom; allmänförgiftning av djur; utspridande av växtsjukdom.....	147—149.
D) Orsakande av fara genom fel i byggnad	150.
E) Framkallande av brist på livsmedel eller väsentligt fördyrande därav.....	151.
F) Orsakande av hinder å kommunikationer eller ledningar	152—155.
G) Gemensamma kvalifikationsbestämmelser	156.
Bilaga 1 till Andra Avdelningen: Gällande lagar	157—185.
I) Uppsätlig eldskadegörelse	157—165.
II) Uppsätligt orsakande av explosion.....	165—166.
III) Uppsätligt orsakande av översvämning	167—168.
IV) Uppsätligt orsakande av kommunikationsfara	168—172.
V) Uppsätligt orsakande av hinder å kommunikationer eller ledningar	172—173.
VI) Uppsätligt utspridande av smittosam sjukdom bland människor	173—174.
VII) Uppsätligt orsakande av allmänfara för förgiftning av människor	174—176.

	Sid.
VIII) Uppsätligt utspridande av smittosam djursjukdom	176—177.
IX) Uppsätligt orsakande av allmänfara för förgiftning av kreatur	177.
X) Orsakande av fel å byggnad	177—178.
XI) Uppsätligt orsakande av gruvolycka	178.
XII) Uppsätligt orsakande av livsmedelsbrist m. m.....	178—179.
XIII) Oaktsamt orsakande av eldsvåda och explosion	179—181.
XIV) Oaktsamt orsakande av översvämning.....	181.
XV) Oaktsamt orsakande av kommunikationsfara	181—182.
XVI) Oaktsamt orsakande av hinder å kommunikationer eller ledningar	182—183.
XVII) Oaktsamt utspridande av sjukdomssmitta bland människor	183—184.
XVIII) Oaktsamt orsakande av allmänfara för förgiftning av män- niskor	184.
XIX) Oaktsamhet i fråga om smittosam djursjukdom	185.
XX) Oaktsamt skadande av byggnad.....	185.
XXI) Oaktsamt orsakande av livsmedelsbrist etc.	185.
Bilaga 2 till Andra Avdelningen: Aktuella Strafflagsförslag...	186—206.
Fi. Fsl.	186—187.
D. K. Fsl.	187—190.
Torps Fsl.	190—192.
D. Fsl. 1923	192—193.
T. Fsl. 1909	193—195.
Geg.	195—197.
T. Fsl. 1919	197—199.
O. Fsl.	199—203.
Schw. Fsl.	203—206.
Bilaga till Tredje Avdelningen: Sammanställning av L. K., L. B., Str. L. 1864 samt gällande lag.....	208—231.
I) Uppsätlig eldskadegörelse	208—213.
II) Uppsätligt orsakande av explosion.....	213—215.
III) Uppsätligt orsakande av översvämning eller kommunikationsfara	214—219.
IV) Uppsätligt orsakande av hinder eller skada å kommunika- tioner eller ledningar	218—223.
V) Uppsätligt orsakande av gruvolycka	222—223.
VI) Utspridande av smittosam sjukdom bland människor	222—224.
VII) Orsakande av allmänfara för förgiftning av människor	224—227.
VIII) Utspridande av smittosam kreaturssjukdom	228—229.
IX) Orsakande av allmänfara för förgiftning av kreatur	228—229.
X) Brott av oaktsamhet	228—231.

Fortsättning från omslagets andra sida.

45. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 24. Undersökning angående jordegendomsvärdenas utveckling i Sverige och vissa främmande länder. Av K. Åmark. Marcus. iv, 93 s. **Fi.**
46. Sammandrag av yttranden över stadsplanelagskommitténs betänkande med förslag till stadsplanelag och författningar som därmed hava samband samt bostadskommisionens betänkande med förslag till byggnadsstadga. Palmquist. 367 s. **Ju.**
47. Kommunikationsverkens lönekommitté. 5. Betänkande angående beredande av semester åt viss icke-ordinarie personal i statens tjänst. Fahlcrantz. 49 s. **K.**
48. Anvisningar rörande vissa åtgärder för möjliggörande av ökad spannmålsbelåning från jordbrukarnas sida. Norstedt. 43 s. **Jo.**
49. Statens ställning till järnvägarna i Sverige med särskild hänsyn till inlösningsfrågan. Av A. Lilienberg. Tullberg. vj, 268 s. **K.**
50. Redegörelse fra det av de danske, norske og svenske Kraftoverføringskommissioner nedsatte elektrotekniske Udvalg angaaende elektrisk Kraftoverføring fra Norge til Danmark. København, Jørgensen & Co. 135 s. **K.**
51. Förslag angående lapparnas renskötsel m. m. Beckman. 136 s. **S.**
52. Förslag till stadga angående nomadundervisningen i riket samt till instruktion för nomadskolinspektören. Beckman. 52 s. **S.**
53. Statens kolonisationsnämnds berättelse 1918—1922. Marcus. 37 s. **Jo.**
54. Betänkande angående regelbunden automobiltrafik samt angående maskinell vägtrafik i de nordliga länen. Tullberg. 191 s. **K.**
55. Skolöverstyrelsens folkskolutredning. Betänkande och förslag angående statsbidrag till uppförande av byggnader för folkskoleväsendet i riket. Beckman. 110 s. **E.**
56. Sammanfattning av utlåtanden och yttranden i anledning av skolkommissionens den 28 april 1922 avgivna betänkande. Norstedt. 334 s. **E.**
57. Vid virkesmätning erforderliga relationstal. Norstedt. 172 s. **Jo.**
58. Förslag rörande tillgodogörande av kronans fiskevatten. Marcus. 112 s. **Jo.**
59. Allmänfarliga brott. Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. 5. Av J. C. W. Thyren. Lund, Berling. vj, 234 s. **Ju.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

Statens offentliga utredningar 1923

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

- Utredning rör. städernas domstolsväsen. [1923: 6]
Förslag till strafflag, allmänna delen, samt till lag ang. villkorlig frigivning. [1923: 9]
Betänkande och förslag rör. förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare m. m. [1923: 36]
Sammandrag av yttranden över stadsplanelagskommitténs samt bostadskommitténs betänkanden. [1923: 46]
Förberedande utkast till strafflag. Allmänfarliga brott. [1923: 59]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

- Folkomröstningskommitténs utredningar. 3. Folkomröstningsinstitutet i den schweiziska demokratin. [1923: 10] 4. Folkomröstningsinstitutet i Nordamerikas förenta stater. [1923: 8]. 5. Folkomröstningsinstitutet utanför Schweiz och Förnta staterna. [1923: 20]
Folkomröstningskommitténs betänkande ang. decisiv folkomröstning. [1923: 19]
Betänkande och förslag i fråga om kvinnors tillträde till statstjänster. 3. [1923: 22]
Betänkande med förslag till löneroglering för befattningshavare i domsagorna m. m. [1923: 27]
Kommunikationsverkens lönekommitté. 5. [1923: 47]

Kommunalförvaltning.

- Kommunalförfattningssakkunnigas betänkande. 4. [1923: 18]
Efterskrift till Om röstsammanräkning vid kommunala val. [1923: 38]
Om röstsammanräkning vid kommunala val. Andra upplagan. [1923: 39]

Statens och kommunernas finansväsen.

- Magistraternas befriande från ansvar för kronuppbörderna m. m. [1923: 1]
Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 18. Den svenska mekaniska verkstadsindustriens utveckling intill krigsutbrottet. [1923: 31] 19. Sveriges bryggeriindustri. [1923: 32] 20. Garveriindustriens produktionsförhållanden. [1923: 33] 21. Kvalitetsfrågan hos det svenska vetet. [1923: 34] 22. Tabeller ang. industriens utveckling. [1923: 37] 23. De svenska järn- och metallmanufakturindustriernas utveckling. [1923: 44] 24. Undersökning ang. jordegendomsvärdenas utveckling i Sverige och vissa främmande länder. [1923: 45]
Förslag till tullstadga. [1923: 43]

Politik.

- Förslag till lag om lösdriivares behandling. [1923: 2]
Betänkande med förslag till förordning ang. tillverkning av brännvin m. m. [1923: 28]

Socialpolitik.

- Den industriella demokratiens problem. 1. [1923: 29] 2. [1923: 30]

Hälsa- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

- K. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 6. [1923: 24]
Förslag angående lapparnas renskötsel m. m. [1923: 51]
Redegørelse angående elektrisk Kraftöverföring fra Norge til Danmark. [1923: 50]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

- Spannmålsmarknadssakkunnigas betänkande. [1923: 3]
Betänkande ang. det ecklesiastika arrendeväsendet. [1923: 12]
Inventering av odlingsjord längs Inlandsbanan. [1923: 25]
Jordkommissionens betänkanden. 6. [1923: 40]
Lagerhus- och kylhuskommitténs betänkande. 2. [1923: 42]
Anvisningar rörande vissa åtgärder för ökad spannmålsbeläning. [1923: 43]
Statens kolonisationsnämnds berättelse 1918—1922. [1923: 53]
Förslag rörande tillgodogörande av kronans fiskevatten. [1923: 55]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

- Vid virkesmätning erforderliga relationstal. [1923: 57]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

- Statens ställning till järnvägarna i främmande länder. [1923: 7]
Utredning rörande Strömsholms kanal. [1923: 11]
Vägkommissionens betänkanden. 4. [1923: 13]
Förslag till avtal rör. Stockholms bangårdsfråga. [1923: 14]
Betänkande ang. Stockholms förortsbanefråga. [1923: 21]
Statens ställning till järnvägarna i Sverige. [1923: 49]
Betänkande ang. regelbunden automobiltrafik m. m. [1923: 55]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

- Betänkande med förslag till lag om församlingsstyrelse m. m. [1923: 4]
Skolkommisionens betänkande. 5. Organisatoriska och ekonomiska utredningar. [1923: 5] 6. Om rätt för elever, utexaminerade från statens högre lärarinneseminarium, att vinna inträde vid universitet och där avlägga examen samt om folkskollärares fortbildning i vetenskapligt avseende. [1923: 41]
Förslag till ändringar i jordfästningslagen m. m. [1923: 23]
1921 års pensionskommittés betänkande 2 ang. beredande av förbättrad pensionering från prästerskapets änke- och pupillkassa m. m. [1923: 26]
Samorganisation av riksdagsbiblioteket och den centrala statsförvaltningen i bok- och biblioteksavseende. [1923: 35]
Förslag till stadga angående nomadundervisningen m. m. [1923: 52]
Betänkande och förslag ang. statsbidrag till uppförande av byggnader för folkskoleväsendet i riket. [1923: 55]
Sammanfattning av utlåtanden i anledning av skolkommisionens betänkande. [1923: 56]

Försvarsväsen.

- Försvarsrevisionens betänkande. 3. Del 1. Inledande avdelning, lantförsvaret. [1923: 15] Del 2. Sjöförsvaret, sammanfattning av revisionens förslag särskilda yttranden. [1923: 16] Del 3. Bilagor [1923: 17]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.